

ระเบียบวิธีการแสดง ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะก้านสำเริง คนทา จังหวัดระยอง

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

VOCAL MELODIES RAMANALAMTAD CYCLES BY MASTER SAMREONG KONTHA IN RAYONG
PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระเบียบวิธีการแสดง ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะ
ก้านสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง
โดย นางสาวสุธินันท์ โสภากาศ
สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ข้าม พรประสิทธิ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ข้าม พรประสิทธิ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิเชิต ชัยเสรี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิทร์ เผ่าสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

สุธินันท์ โสภากาศ : ระเบียบวิธีการแสดง ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะกำนันสำเร็จ
 คนทา จังหวัดระยอง (VOCAL MELODIES RAMANALAMTAD CYCLES BY MASTER
 SAMREONG KONTA IN RAYONG PROVINCE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.
 ชำคม พรประสิทธิ์, 238 หน้า.

งานวิจัยเรื่องระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะกำนันสำเร็จ คนทา มี
 วัตถุประสงค์ศึกษาประวัติของคณะลำตัดและศึกษาระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัด
 ผลการศึกษาพบว่าคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา เริ่มจากบิดาดำเนินกิจการรับงานลิเกและทำขวัญ
 นาค ต่อมาศึกษาลำตัดจากครูสงวน เมตตา จึงชักชวนเพื่อนๆที่ร่วมเรียนออกมารับงานแสดง ใช้ชื่อ
 คณะลำตัดว่าส.เริงศิลป์และเปลี่ยนชื่อคณะเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทาตามลำดับ

ระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัดพบว่า ระเบียบวิธีการร้องลำตัดมีทั้งหมด
 11 ขั้นตอน ได้แก่ โหมโรง ร้องบันตน ออกแขก ผู้ชายยืนตน ผู้หญิงยืนตน ผู้ชายยืนสอง ผู้หญิงแก้ลำ
 ผู้ชายผู้หญิงสลับกันร้องแก้ ตัดเพลง ร้องลาและลงกลอง ทำนองร้องใช้กลุ่มเสียงปี่มอญกลุ่มเสียง
 เดี่ยวและไม่พบการร้องเสียงนอกบันไดเสียง ทำนองรำมะนาพบ 12 ทำนองและ 1 ทำนองลงกลอง
 คือ ทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองปรบไก่อ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองเขมร
 ทำนองญวน ทำนองจีน ทำนองโยน ทำนองฝรั่ง และทำนองแขก และทำนองลงกลอง คณะลำตัด
 กำนันสำเร็จจะใช้ทำนองรำมะนาทั้งหมด 9 ทำนองและ 1 ทำนองลงกลอง คือ ทำนองเรียบ ทำนอง
 จำปาเทศ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองจีน ทำนองโยน ทำนองฝรั่ง และทำนองแขก
 ทำนองสุดท้ายคือ ทำนองลงกลอง ทำนองที่ใช้มากที่สุดคือทำนองพม่าและทำนองลาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา ดุริยางคศิลป์

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2560

5886745235 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORDS: LAMTAD / RAMMANALAMTAD / FOLK SONG / VOCAL

SUTINAN SOPAPARK: VOCAL MELODIES RAMANALAMTAD CYCLES BY MASTER SAMREONG KONTHA IN RAYONG PROVINCE. ADVISOR: ASSOC. PROF. KUMKOM PORNPRASIT, Ph.D., 238 pp.

This thesis is involving Vocal Melodies Ramana Lamtad Cycles by Master Samreong Kontha in Rayong Province, the study aims to investigate the history, tradition and regulations of Lamtad performance including the vocal and Rammana Lamtad melodies. The study shows that the troupe was established by master Samreong's father who was performing Likay and Tamkwan Nak in the beginning, after that he studied Lamtad performance with master Sa-nguan Metta. Master Samreong and his classmates started the troupe named Sor Roengsin and changed to Kamnan Samroeng Kontha in order.

There are 11 orders of Lamtad vocal and Rammana Lamtad performance regulations: Homrong, Rong bunton, Auk-keak, Puchai Yuenton, Puying Yuenton, Puchai Yuensong, Puying Kae-lam, Puchai Puying Salab Kan Rongkae, Tadpleng, Rongla and Long Klong. The vocal melodies are used in a penta-centrict system without external pitch. There are 12 pieces and 1 piece (Tumnong Long Klong) of Rammana melodies: Tumnong Jampated, Tumnong Prob-kai, Tumnong Pama, Tumnong Lao, Tumnong Mon, Tumnong Khamen, Tumnong Yuan, Tumnong Chin, Tumnong Yoan, Tumnong Farung, Tumnong Kaek and Tumnong Long Klong. The Lamtad troupe uses 9 pieces from 12: Tumnong Jampated, Tumnong Pama, Tumnong Lao, Tumnong Mon, Tumnong Chin, Tumnong Yoan, Tumnong Farung, Tumnong Kaek and Tumnong Long Klong. The most used pieces are Tumnong Pama and Tumnong Lao.

Department: Music

Student's Signature .....

Field of Study: Thai Music

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2017

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับทุนอุดหนุนการศึกษา ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย อันเป็นประโยชน์และเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอบพระคุณความเมตตาจากคณาจารย์สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่เมตตาสั่งสอนผู้วิจัยตั้งแต่การเข้า เรียนในระดับปริญญาตรี เริ่มต้นจากการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม คำสั่งสอนที่ครูว่ากล่าวตักเตือนทุก เรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ จากครูผู้สร้างผู้วิจัยมาเรียนสูงได้ในระดับมหาบัณฑิต นี้ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ พิเชิต ชัยเสรี รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (ศาสตราจารย์ชาน) ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรทวี ภูษฎาภิรมย์ อาจารย์วิรัช สงเคราะห์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชำคม พรประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่า สวัสดิ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแม่ ผู้ที่สนับสนุนให้การศึกษา ผู้ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาที่ดี และคอยอยู่เคียงข้างผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณบุคคลข้อมูล ได้แก่ กำนันสำเริง คนทา นายจำเริญ ทับทิม นาย ไพศาล คนทา นางอำพัน โฉมศิริ นางสาวราญ คนทา นางสาววิภารัตน์ ปฎิสังข์ นายรัชชัย พลอย คำ นายธรรรงค์ คนทา นายฐาปกรณ์ จันทรมณีและนายณภัทร ชูเชิด ที่คอยอธิบายความรู้ ทางด้านลำดับต่างๆให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และศึกษา ตั้งแต่เริ่มแรกและคอยต้อนรับผู้วิจัยสนับสนุน อาหารสำหรับผู้วิจัยระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทนอกเวลารุ่นที่ 15 ทั้ง 10 คนที่คอยเป็นกำลังใจให้กัน ตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	13
บทที่ 2	16
ประวัติชีวิตและประวัติคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง.....	16
2.1 ประวัติชีวิตกำนันสำเร็จ คนทา	16
2.2 ประวัติความเป็นมาและสมาชิกของคณะลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง	35
บทที่ 3	52
มูลบทที่เกี่ยวข้องกับการแสดงของคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา	52
3.1 ฉันทลักษณ์และคำประพันธ์สำหรับการแสดงลำตัด.....	52
3.1.1 กลอนราชนิเกลิง.....	53
3.1.2 กลอนหัวเดียว.....	54

3.1.3 กลอนเพลงเกี่ยวข้าว	57
3.1.4 กลอนเพลงฉ่อย	58
3.1.5 กลอนเพลงเรือ.....	60
3.1.6 กลอนเพลงพวงมาลัย.....	61
3.1.7 กลอนเพลงแห่.....	62
3.1.8 กลอนเพลงลำลอย	63
3.2 การประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดและเครื่องแต่งกาย.....	65
3.3 โอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวที	70
3.4 พิธีกรรมไหว้ครู	75
3.5 การสร้างรำมะนาลำตัด.....	85
3.5.1 การเตรียมไม้สำหรับกลึงหุ่นกลอง.....	86
3.5.2 วิธีการขึ้นหน้ากลองรำมะนา.....	89
3.5.3 การใส่หวายลงไปนกลองเพื่อนำมาบรรเลง	92
บทที่ 4	97
ระเบียบวิธีการแสดงลำตัดทำนองร้องและทำนองรำมะนาลำตัด.....	97
4.1 ระเบียบวิธีการแสดงลำตัดและบทเพลง	97
4.2 ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด	119
บทที่ 5	233
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	233
5.1 บทสรุป	233
5.2 ข้อเสนอแนะ	234
รายการอ้างอิง	235
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	238

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดระยอง.....	2
ภาพที่ 2 ครูสำเร็จ คนทา.....	16
ภาพที่ 3 ครูสงวน เมตตาและครูสำเร็จ คนทา.....	18
ภาพที่ 4 ครูสำเร็จ คนทาและนางวิภารัตน์ ปฏิสังข์ (บุตรสาว) ในงานทำขวัญ.....	20
ภาพที่ 5 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	24
ภาพที่ 6 พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ.....	24
ภาพที่ 7 ครูสำเร็จ คนทาเป็นผู้ร่วมเชิดชูคุณค่าและสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย.....	25
ภาพที่ 8 ประกาศเกียรติคุณผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์.....	25
ภาพที่ 9 ประกาศเกียรติคุณแก่ครูสำเร็จ คนทาได้อุทิศตนปฏิบัติหน้าที่.....	25
ภาพที่ 10 โล่ประกาศเกียรติคุณได้รับคัดเลือกเป็นกัลยาณมิตร ป.ป.ช จังหวัดระยอง.....	26
ภาพที่ 11 ประกาศเกียรติคุณแก่ครูสำเร็จ คนทา.....	26
ภาพที่ 12 โล่ประกาศเกียรติคุณเป็นศิลปินดีเด่นจังหวัดระยอง.....	27
ภาพที่ 13 ครูสำเร็จ คนทาทำสื่อซีดีเผยแพร่.....	29
ภาพที่ 14 ครูสำเร็จ คนทาทำสื่อซีดีเผยแพร่ 2.....	29
ภาพที่ 15 ลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา บันทึกวีดิทัศน์สำหรับฉายช่องเคเบิลท้องถิ่น.....	29
ภาพที่ 16 ครูสำเร็จ คนทาได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนลำตัดให้นักเรียนเจริญสุข.....	30
ภาพที่ 17 ครูสำเร็จ คนทาแสดงลำตัดรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอย.....	30
ภาพที่ 18 ครูสำเร็จ คนทาแสดงลำตัดต้อนรับคณะกรรมการคลังปัญญาผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง.....	30
ภาพที่ 19 ครูสำเร็จ คนทาสาธิตการร้องลำตัดในงานมหกรรมเล่าขานตำนานเมืองระยอง.....	31
ภาพที่ 20 ครูสำเร็จ คนทาจัดกิจกรรมโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและประเพณี.....	31
ภาพที่ 21 ครูสำเร็จ คนทาทำขวัญนาคน.....	31
ภาพที่ 22 ครูสำเร็จ คนทาสอนเด็กในชุมชนที่สนใจเรียนลำตัดช่วงปิดภาคการศึกษา.....	32

ภาพที่ 23 นายจำเริญ ทับทิม	39
ภาพที่ 24 นายไพศาล คนทา	40
ภาพที่ 25 นางอำพัน โฉมศิริ	41
ภาพที่ 26 นางสาวราญ คนทา	42
ภาพที่ 27 นางสาววิภารัตน์ ปฏิสังข์	43
ภาพที่ 28 นายธวัชชัย พลอยคำ.....	44
ภาพที่ 29 นายธรรรงค์ คนทา.....	45
ภาพที่ 30 นายฐาปกรณ์ จันทรมณี.....	46
ภาพที่ 31 นายณภัทร ชูเชิด (คนชวา)	47
ภาพที่ 32 ผู้วิจัยบันทึกภาพ ณ วัดละหารใหญ่.....	49
ภาพที่ 33 กำนันสำเร็จ คนทาเตรียมเวทีการแสดง	49
ภาพที่ 34 ผู้วิจัยและกำนันสำเร็จ คนทาก่อนการแสดงลำตัด ณ วัดละหารใหญ่.....	50
ภาพที่ 35 การแสดงลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา ณ วัดละหารใหญ่.....	50
ภาพที่ 36 รำมะนาลำตัด	66
ภาพที่ 37 กลองรำมะนา 1 สำหรับมี 4 ใบ	67
ภาพที่ 38 กลองรำมะนา 3 ใบ บันทึกภาพเมื่องานไหว้ครูลำตัดบ้านกำนันสำเร็จปี พ.ศ.2560	67
ภาพที่ 39 การแต่งกายนักแสดงชาย.....	68
ภาพที่ 40 การแต่งกายนักแสดงหญิง	69
ภาพที่ 41 การแสดงลำตัดในงานอวมงคล	71
ภาพที่ 42 การประกวดศิลปพื้นบ้านสืบสานความเป็นพลเมือง ณ โรงละครแห่งชาติ	71
ภาพที่ 43 การประกวดศิลปพื้นบ้านสืบสานความเป็นพลเมือง	72
ภาพที่ 44 การแสดงลำตัดจากนักเรียนโรงเรียนรุ่งนภาพิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.....	72
ภาพที่ 45 ครูสำเร็จ คนทา การแสดงงานประเพณีบุญกลางบ้าน.....	72
ภาพที่ 46 ครูสำเร็จ คนทา การแสดงคืนที่ 2 งานประเพณีบุญกลางบ้าน	73

ภาพที่ 47	ครูสำเร็จ คนหา การแสดงคืนที่ 3.....	73
ภาพที่ 48	การแสดงลำตัดวันผู้สูงอายุและวันสงกรานต์	73
ภาพที่ 49	เวทีลำตัดที่ยกสูงจากพื้น.....	74
ภาพที่ 50	เศียรพ่อแก่และพระพิฆเนศตั้งอยู่บนพิธี	76
ภาพที่ 51	ต้นกล้วยที่ตั้งอยู่สี่ทิศของพิธี	76
ภาพที่ 52	บายศรีที่ถูกจัดเรียงบนปรัมพิธี.....	77
ภาพที่ 53	ประธานจุดธูปเทียนชัย	78
ภาพที่ 54	ครูสำเร็จ คนหา ผู้ประกอบพิธี.....	78
ภาพที่ 55	พิธีการครอบครู	79
ภาพที่ 56	บายศรีโบราณ	79
ภาพที่ 57	พานบูชาครู	80
ภาพที่ 58	ขันน้ำมนต์	80
ภาพที่ 59	ลานประกอบพิธีโดยรวม.....	80
ภาพที่ 60	นักดนตรีบรรเลงประกอบพิธีไหว้ครูลำตัด	81
ภาพที่ 61	การแสดงลำตัดของโรงเรียนบ้านเจริญสุข ในงานไหว้ครูลำตัด	81
ภาพที่ 62	การแสดงลำตัดของโรงเรียนรุ่งนภาพิทยาลัย ในงานไหว้ครูลำตัด	82
ภาพที่ 63	ผู้วิจัยและครูสำเร็จ คนหาผู้ประกอบพิธีไหว้ครูลำตัด	82
ภาพที่ 64	เครื่องไหว้ครู ดอกไม้ ธูป สุราและเงิน 6 บาท.....	83
ภาพที่ 65	การไหว้ครู ระหว่างจุดเทียนลงไปในสุราเหมือนทำน้ำมนต์	83
ภาพที่ 66	การตีมโหรีที่เสมือนน้ำมนต์ของครูเหวดตาเพื่อความเป็นสิริมงคล	84
ภาพที่ 67	สมาชิกในวงไหว้ครูเพื่อขอพร.....	84
ภาพที่ 68	ท่อนไม้กลองรำมะนา	86
ภาพที่ 69	การวัดขนาดท่อนไม้เพื่อจะกลึงให้ได้ท่อนกลองรำมะนาลำตัด	86
ภาพที่ 70	การวัดขนาดท่อนไม้ก่อนนำเข้าเครื่องกลึง	87

ภาพที่ 71 นำท่อนไม้ใส่เครื่องกลึงและกลึงให้ได้ทรงตามที่กำหนด.....	87
ภาพที่ 72 เมื่อกลึงทรงกลมด้านนอกเสร็จ	88
ภาพที่ 73 เหล็กสำหรับเจียเนื้อไม้	88
ภาพที่ 74 การนำเหล็กแหลมแซะเอาเนื้อไม้ด้านในออกให้ได้ทรง.....	88
ภาพที่ 75 หุ่นร่ามะนาลำตัดเมื่อกลึงเสร็จแล้วขัดกระดาษทราย	89
ภาพที่ 76 หนังวัวเมื่อตัดเป็นทรงกลมแล้วนำมาดัดให้ตั้งรอบสุดท้ายสำหรับเตรียมขึ้นหน้ากลอง.....	90
ภาพที่ 77 ขั้นตอนการขึ้นหนังหน้ากลองร่ามะนา	90
ภาพที่ 78 เมื่อร้อยใส่ละมานเสร็จแล้วจะกดหนังปิดลงมา	91
ภาพที่ 79 กลองร่ามะนาเมื่อขึ้นหน้ากลองเสร็จ.....	91
ภาพที่ 80 ด้านหลังกลองร่ามะนาเมื่อขึ้นหน้ากลองเสร็จ	92
ภาพที่ 81 การนำท่อนไม้ขึ้นเล็กทรงสามเหลี่ยมมาสอดลงไปด้านหลังกลองเพื่อตั้งเหล็กให้ตั้ง	93
ภาพที่ 82 การนำท่อนไม้ขึ้นเล็กมาสอดลงไปด้านหลังกลองทุกด้านที่ใส่ได้เพื่อตั้งเหล็กให้ตั้ง	93
ภาพที่ 83 การนำหวายมาสอดลงไปด้านในหลังจากสอดท่อนไม้เสร็จ	94
ภาพที่ 84 ขั้นตอนการนำหวายมาสอดลงไปในกลองร่ามะนา	94

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระยองเป็นเมืองสำคัญที่มีสถานะเป็นจังหวัดในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติมาก เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นดินแดนแห่งการท่องเที่ยว มีชายฝั่งอันทอดยาว มีแนวเทือกเขาอันอุดมสมบูรณ์ด้วยต้นไม้เขียวขจี อีกทั้งยังเป็นภาคอุตสาหกรรมอันสำคัญมากที่สุดของประเทศไทยอีกด้วย ตามคำขวัญของจังหวัดระยองว่า “ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก” นอกจากนี้ยังเป็นเมืองเก่าแก่ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น มีบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงมากของประเทศไทยได้แก่ พระสุนทรโวหาร หรือรู้จักกันในนามสุนทรภู่ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาสำเนียงท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์สามารถรับรู้ได้ว่าเป็นชาวพื้นถิ่นจังหวัดระยอง

ระยองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก เป็นจังหวัดที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงที่สุดในประเทศและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอยู่ในอันดับ 2 ของประเทศไทย เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากมาย และเป็นเมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและการเกษตรกรรม

ระยองมีชื่อในประวัติศาสตร์ครั้งแรกในครั้งที่กรุงศรีอยุธยาแตก พระเจ้าตากสินมหาราชได้ตั้งฐานเป็นช่วงสั้นก่อนจะเข้าตีจันทบุรีและรวบรวมกำลังทหารเพื่อยึดกรุงศรีอยุธยา ระหว่างที่พระองค์ประทับอยู่ในระยอง กองทัพเรือก็ได้ถูกจัดตั้งขึ้นด้วย ปัจจุบันนี้ในเมืองระยองผู้คนก็ยังนับถือพระเจ้าตากสินมหาราช โดยเห็นได้จากอนุสาวรีย์ของพระองค์ ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพลในตัวเมืองระยองที่มีผู้คนมาสักการะมากมาย มากกว่านั้นถนนสายสำคัญในตัวเมืองระยองยังมีชื่อว่า “ถนนตากสินมหาราช”

อำเภอแกลงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดระยอง เดิมมีฐานะเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา ตั้งอยู่บริเวณแหล่งเมือง เปลี่ยนฐานะเป็นอำเภอเมืองปี พ.ศ. 2451 เป็นอาณาเขตใกล้เคียงติดต่อกับปากน้ำประแส ติดต่อไปมาสะดวก

ประกอบการคมนาคมในสมัยนั้นเป็นการคมนาคมทางน้ำทางทะเล การคมนาคมติดต่อกับกรุงเทพฯสะดวกในแม่น้ำจอดเรือได้ มีแนวแม่น้ำที่ล่ำเสียงสินค้าจากด้านพื้นที่ด้านในกว้างขวาง สะดวก ชุมชนจึงมีผู้คนย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น (เทศบาลตำบลเมืองแกลง, 2546: 538)

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดระยอง

ที่มา: <http://mon-sumonta.blogspot.com/>

เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่เกิดจากประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชนในถิ่นนั้นๆ ซึ่งมีความโดดเด่นไปตามความนิยมของเขตพื้นที่นั้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางภาษาที่นำมาใช้ในการขับร้อง โดยมีท่วงทำนอง เนื้อร้อง และจังหวะ ลักษณะเด่นทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวมานี้มีลักษณะเด่นคือถ่ายทอดกันมาแบบปากต่อปาก เล่าต่อกันมาเป็นรุ่นต่อรุ่น มีลักษณะสำนวนที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของตนเอง

การรื่นเริง การมหรสพ ปากน้ำประแสมีโรงวิก ค่อนข้างทันสมัยในสมัยนั้น เป็นโรงใหญ่ ฝาไม้ด้านในชั้นเดียว ด้านหน้า 2 ชั้น หลังคาสังกะสี มีห้องชายตัว มีห้องฉายภาพยนตร์ ด้านในมีเวทีกว้าง มีห้องหลังสองข้างมีห้องโถงกว้างหลังเวที ใช้ได้ทั้งเล่นละคร เล่นลิเก ลำตัด ฉายภาพยนตร์ มหรสพที่มีมาแสดงส่วนมากเป็นลิเก และจะเป็นลิเกของแม่ส้มจิ้น จากทางท่าใหม่ จันทบุรี นานๆครั้งจะเป็นลำตัดแม่จัญญ ส่วนภาพยนตร์นานๆมีครั้ง เพราะที่ปากน้ำประแสยังไม่มีไฟฟ้า เมื่อมาฉายภาพยนตร์ต้องมีเครื่องทำไฟมาด้วย ส่วนแสง

สว่างในการแสดงลิเกหรือลำตัด ใช้ตะเกียงเรียกว่าตะเกียงวอชิงตัน ใช้หลักการเดียวกับตะเกียงเจ้าพายุ แต่ตัวโคมไฟโคมแก้วคว้าเอาหัวลง ส่วนที่บรรจุน้ำมัน และลมอยู่ข้างบน เวลาจุดแล้วแขวนจะไม่มีก้นตะเกียงบัง สนวนลิเกอื่นๆ เช่น ลิเกกำนันชีวบ้านนา นั้น ได้เพียงแสดงในงานแก้บน งานกุศลเท่านั้น รวมทั้งหนังสือ ละครชาตรีของข้าพเจ้า ส่วนการรื่นเริงอื่นๆ ก็มีในโอกาสตรุษ เช่น ตรุษจีน ตรุษสงกรานต์ ตรุษไทย การรื่นเริงอีกอย่างหนึ่งของผู้ชายส่วนใหญ่คือ การเล่นชนไก่ กัดปลาทั้งปลาเข็มและปลาหัวเงิน รวมทั้งไปเที่ยวตามงานวัดต่างๆ (เทศบาลตำบลเมืองแกลง, 2546: 550)

จะเห็นได้ว่าชาวยุคสมัยมีการรื่นเริง การมหรสพต่างๆมาอย่างยาวนาน เอกลักษณะอันโดดเด่นอีกประการหนึ่งของคนระยองก็คือสำเนียงภาษา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่เมื่อคนต่างถิ่นไปอยู่ในพื้นที่นั้นก็สามารถรับรู้ รับฟังได้ว่า สำเนียงภาษาที่ชาวยุคสมัยใช้มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แสดงถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่ส่งผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีการสืบทอดทางวัฒนธรรมไปในตัวด้วยกระบวนการสื่อสารในวิถีชีวิต ดังนั้นสิ่งใดที่เกิดจากวิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดมาของชนพื้นถิ่นอำเภอแกลง จังหวัดระยองล้วนส่งผ่านการซึมซับเรื่องวัฒนธรรมภาษาอีกด้วย

การแสดงลำตัดเป็นอีกหนึ่งการแสดงศิลปะ ที่แสดงออกด้วยวัฒนธรรมภาษาโดยการแต่งบทกลอนบทร้องสื่อถึงการดำรงชีวิตของบ้านเมือง มีเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรี ทำนองดนตรีที่ร่ำรำ การแสดงออกทางนาฏศิลป์ร่ำรำเพื่อความบันเทิงและความสามัคคีในกลุ่มชนพื้นถิ่น จึงเกิดเป็นเอกลักษณ์อีกประการหนึ่งของการแสดงพื้นบ้านของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมดังที่กล่าวมา

ลำตัดเป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคกลางที่รวมเอาการเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองของภาคกลางเข้าไว้ร่วมกัน เป็นการแสดงปฏิภาณไหวพริบของผู้แสดงประพันธ์กลอนในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันไปที่ละบทที่เรียกว่า “กลอนหัวเดียว” ใช้ร้องเกี่ยวพาราสิระหว่างชายกับหญิง เนื้อหาเกี่ยวกับบ้านเมืองก็มี มุ่งเน้นเรื่องความรักความสามัคคีของผู้คน เรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือเรื่องความเป็นอยู่ของชนพื้นถิ่น จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจและทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นของเจ้าของคณะลำตัดในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ซึ่งปรากฏพบเป็นคณะเดียวที่ยังคงแสดงและรับการแสดงอยู่ในท้องถิ่นของจังหวัดของจังหวัดระยอง ได้ความดังนี้

โบราณที่บ้านมีการสืบทอดกันโดยเล่นลิเก ร้อง รำ ทำขวัญนาค เริ่มร้องเพลงก่อน เช่น เพลงร่ำวงมาตรฐาน และท่องจำบทให้แม่นยำ กว่าที่จะสร้างกลอนเองได้ก็เริ่มอาศัยประสบการณ์ โบราณเรียกว่ากลอนหัวเดียว ที่บ้านเล่นกัน มีงานก็ไปออกอยู่เรื่อยๆ ทั้งทำขวัญ ทั้งลำตัด แต่ไม่ได้มีวงปี่พาทย์นะ เรื่องรำมะนาลำตัดก็ทำเองทั้งหมดเพราะซื้อไม้ไหว ครูเองเป็นกำนันจึงพอมีครูรู้จัก เขาก็หาไปแสดงประจำ เราก็อะไรทำไปบ้าง ทำสวนสละบ้าง จันทร์ถึงศุกร์ ช่วงเย็นๆก็ไปสอนเด็กประถมที่โรงเรียนรุ่งนภาบ้าง เขาจะมีรถมารับ บางทีก็ขับรถไป ปัจจุบันงานแสดงน้อยกว่าแต่ก่อนปีหนึ่งสมัยก่อนมีงานเป็นร้อยๆงาน เพราะครูเป็นคณะเดียวที่แสดงอยู่ตอนนี้ก็มีครูคณะเดียวนี้แหละในแกลง แต่ลำตัดสมัยนี้งานน้อย ลดลงมาน่าจะประมาณปีละห้าสิบงานได้ ส่วนมากจะเป็นงานแสดงของเด็กๆโรงเรียนและกิจการประจำปี (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2559)

กำนันสำเร็จ คนทาเริ่มแสดงลำตัดเมื่ออายุ 14 ปี (พ.ศ.2504) ปัจจุบันอายุ 71 ปี โดยฝึกหัดจากครูสงวน เมตตาซึ่งเป็นครูลำตัดที่ตำบลชากโดน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ต่อมาได้ฝึกกับศิลปินรุ่นเก่าอีกหลายท่าน เมื่อมีประสบการณ์สามารถเล่นได้จนคล่องตัวจึงได้ชวนเพื่อนบ้านมาฝึกหัดจนตั้งเป็นคณะลำตัดครั้งแรกขึ้นชื่อว่า “ส.เริงศิลป์” รับงานแสดงทั่วไป ต่อมาได้รับเลือกเป็นกำนันจึงได้เปลี่ยนชื่อคณะเป็น “ลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา” กำนันสำเร็จ คนทามีผลงานทางด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมตามความถนัด ทางด้านสื่อทางวิทยุโทรทัศน์ในรายการตะวันออก ในวาระสำคัญต่างๆเช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสุนทรภู่ วันสงกรานต์ ฯลฯ ทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีทั้งเอกสารประชาสัมพันธ์จากใจกำนันสำเร็จ คนทา ศิลปินจังหวัดระยอง เมื่อปี พ.ศ.2543 เอกสารเผยแพร่ผลงานครอบครัวประชาธิปไตยตัวอย่าง พ.ศ.2544 และเอกสารชุดแหล่งพระมหากษัตริย์ได้พิมพ์จำนวน 300 เล่ม แต่งกลอนเพื่อใช้ในการแหล่งและนำไปเผยแพร่ตามหน่วยงานราชการ เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการดำรงชีวิตและเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปีพ.ศ.2553 ปัจจุบันกำนันสำเร็จ คนทา เป็นประธานสภาวัฒนธรรมตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้ใช้เวลาว่างสร้างสรรค์ผลงานด้านการแสดงลำตัดซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้านที่ถนัด และสนับสนุนทางด้านศิลปะการแสดง อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของตำบลไว้สืบต่อไปให้คนรุ่นหลังจนเป็นที่รู้จัก

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพบว่าอำเภอแก่ง จังหวัดระยองมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและเป็นแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่ของประเทศไทย ทำให้ผู้คนสนใจและมาท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆของประเทศ อีกประการหนึ่งจังหวัดระยองยังมีบุคคลสำคัญที่เป็นต้นแบบทางกีของชาวไทยได้แก่สุนทรภู่ แสดงถึงอารยธรรมความงามทางศิลปะของชาติทางภาษาอันยิ่งใหญ่ การแสดงพื้นบ้านที่รวมเอาเรื่องวัฒนธรรมภาษา สำเนียงการพูด การร้องสำเนียงดนตรีเอาไว้ เป็นช่องทางหนึ่งในการสืบทอดความเป็นชาติเอาไว้ได้แก่ ลำตัดคณะกำนันสำราญ คนทา จังหวัดระยอง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัดคณะกำนันสำราญ คนทานี้เอาไว้เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัดคณะกำนันสำราญที่เป็นหนึ่งเดียวของจังหวัดระยองเอาไว้ให้ยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติของลำตัดคณะกำนันสำราญ คนทา จังหวัดระยอง

1.2.2 เพื่อศึกษาระเบียบวิธีการแสดง ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะกำนันสำราญ คนทา จังหวัดระยอง

1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 หนังสือ

มนตรี ตราโมท จากหนังสือเรื่องการละเล่นของไทยสามารถสรุปความหมายของเพลงพื้นบ้านได้ว่า เพลงพื้นบ้านหมายถึง เพลงของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็ประดิษฐ์แบบแผนการร้องเพลงของตนไปตามความนิยม และสำเนียงภาษาพูด เพี้ยน แปร่งแตกต่างกัน เพลงแบบนี้มักนิยมร้องกันในเวลาเทศกาล หรืองานที่มีการชุมนุมผู้คนในหมู่บ้านมาร่วมรื่นเริงกันชั่วคราว ชั่วคราว เช่น ตรุษสงกรานต์ ขึ้นปีใหม่ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า นอกจากนั้นแล้วการเล่นยังวนเวียนอยู่การทำมาหาเลี้ยงชีพ เช่น เกี่ยวข้าว นวดข้าว เป็นต้น เพลงที่ต่างถิ่นก็ต่างประดิษฐ์ทำนองและถ้อยคำไปตามความนิยมและสำเนียงพูด แต่ละเมืองแต่ละตำบล ก็ย่อมผิดแปลกกันไปตามของพื้นเมืองและตำบลนั้นๆ เพลงเหล่านี้ได้ฝังตัวติดอยู่ในความทรงจำของชาวเมือง สืบต่อกันมาเป็นชั้นชั้นอย่างแน่นแฟ้นตามถิ่นที่อยู่ต่างๆ (มนตรี ตราโมท, 2540: 29)

มนตรี ตราโมท จากหนังสือการละเล่นของไทย สรุปใจความเรื่องความเป็นมาของลำตัดได้ว่าเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวมลายูได้นำการละเล่นชนิดหนึ่งเข้ามาแสดงในกรุงเทพฯ มีคนตีกลอง

ร่ำมะนาพร้อมด้วยเครื่องกำกับจังหวะอื่นๆหลายคนนั่งรวมกันเป็นวง ทุกคนก็ร้องเป็นลูกคู่ด้วยภาษามลายู เมื่อต้นบทร้องนำขึ้นแล้วเรียกกันทั่วไปว่าลิเก ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า ดิเก้ ก่อนจะเรียกว่า ดิเก ซึ่งดิเกเป็นภาษามลายู แปลว่าขับร้อง ใช้ในการสวดบูชาทางศาสนาอิสลาม มีนักสวดตีร่ำมะนาประมาณ 10 คน สวดเป็นเพลงแขกให้เข้ากับจังหวะของร่ำมะนา ต่อมาชาวอิสลามในกรุงเทพฯคิดสวดดิเกแปลงเป็นลำนำต่างๆ พอมาเกิดการประชันขึ้นชาวอิสลามคิดลูกหมัดเข้ากับสวด ร้องเป็นภาษาต่างๆ หลังจากนั้นดิเกก็ได้กลายมาเป็นการละเล่นอย่างหนึ่ง ต่อมาคนไทยก็เล่นดิเกบ้าง ขับร้องเพลงแขกให้เข้ากับร่ำมะนา พอถึงลูกหมัดจึงออกภาษาต่างๆ เมื่อร้องภาษาไหนก็ต้องแต่งตัวเป็นชนชาตินั้นๆ ต่อมาผู้เล่นดิเกที่ตีร่ำมะนาและก็ร้องเพลงภาษาแขกไปด้วยนั้น พวกลิเกร้องรวมเรียกว่าบันตน หมายถึงเมื่อลิเกร้องบันตนและตีกลองร่ำมะนาจนสิ้นสุดกระบวนการวนความ (หรือสมควรแก่เวลา) ก็เริ่มแยกแสดงออกเป็น 2 สาขา คือ ฮันดาเลาะ (การแสดงเป็นชุดต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดเป็นลิเก) และละกูเยา (การแสดงกลอนตันแก่กันซึ่งทำให้เกิดเป็นลิเกลำตัด หรือลำตัด) (มนตรี ตราโมท, 2540: 46-48)

เอนก นาวิกมูล จากหนังสือสารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง สรุปลงใจความเรื่องความเป็นมาของลำตัดได้ว่า มีการแสดงชนิดหนึ่งของชาวมลายูแสดงเพื่อสรรเสริญพระเจ้าเป็นเจ้าในศาสนาอิสลาม เริ่มต้นด้วยการตีกลองร่ำมะนาพร้อมกับสวดสรรเสริญพระเจ้า แต่เดิมเล่นกันในเขตวัฒนธรรมมลายู เรียกว่า ลิเกฮูลู โดยสวดเฉพาะผู้ชาย และลิเกฮูลูก็ได้แยกตัวออกมาเป็นลิเกแบบลำตัด คนที่ทำให้ลิเกกับลำตัดเกิดขึ้นเป็นชาวอิสลามที่มาอยู่กรุงเทพฯ (เอนก นาวิกมูล, 2528: 176)

เอนก นาวิกมูล จากหนังสือเพลงนอกศตวรรษ สรุปลงใจความเรื่องกลอนลำตัดได้ว่า ลักษณะกลอนลำตัดนั้น ฉันทลักษณ์ทั้งหมดเป็นแนวเดียวกับเพลงฉ่อย เพลงอีแซว คือลงสัมผัสท้ายเรื่อยๆ แต่ลำตัดจะใช้คำแต่ละวรรคยาวกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเพลงพื้นเมืองชนิดอื่น ปัจจุบันได้มีการเอาเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุงเข้ามาร้องประกอบทำให้ลำตัดมีความทันสมัย (เอนก นาวิกมูล, 2550: 587)

อมรา กล้าเจริญ จากหนังสือเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน สรุปลงใจความหมายของลำตัดได้ว่า ชื่อของลำตัดบอกอยู่ในตัวเองว่าเป็นการ ตัด เหมือนกันด้วยเพลง (ลำ) ดังนั้นจึงเป็นการเล่นลับฝีปากระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง บทมิทั้งบทเกี่ยวพาราสิ เสียดสี ให้ตลกเฮฮา สำนวนของกลอนจะไป ในทางสองแง่สองง่าม บางครั้งการแสดงลำตัดก็ขึ้นอยู่กับโอกาส สถานที่เนื้อเพลงก็ต้องปรับปรุงให้เข้ากับโอกาสและลักษณะของงาน มีการใช้ท่ารำบ้างในระหว่างร้องและระหว่างมีร่ำมะนารับ ท่ารำไม่ได้เน้นความหมายเพียงแต่จะเน้นให้เข้ากับจังหวะการร้องและจังหวะของร่ำมะนา (อมรา-กล้าเจริญ, 2553: 45-47)

ศูนย์สังคีตศิลป์ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับลำตัดไว้ว่า รำ คือการรำรำรำ ลำ คือเพลงกลอนตัดคือแยก ยกเอามาเป็นบางตอนบางส่วน ดังนั้น ลำตัดหมายถึงลำที่ยกแยกออกมาเป็นบางตอนบางส่วนจากบทเพลง บทกลอนต่างๆของมหรสพทุกชนิด ลำตัดจะต้องแสดงได้ทุกอย่างอย่างละชนิดอย่างละหน่อยจนครบ 12 ภาษา บทมอญก็ต้องร้องทำนองมอญ พุดมอญ บทพม่าก็ต้องร้องพม่า พุดพม่า ออกภาษาไหนก็ต้องพุดและร้องภาษานั้น (ศูนย์สังคีตศิลป์, 2529: 67)

อลิสรา รามโกมุท จากหนังสือตำนานสาธิตวัฒนธรรมไทย สรุปเรื่องลำตัดได้ว่า ลำตัดเป็นการละเล่นพื้นเมืองนิยมเล่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง นนทบุรี ลำตัดเป็นการแสดงแบบหนึ่งที่ไทยนำการแสดงมาจากดิเกอร์ หรือ ดิจิเกอร์ ของชาวมาเลย์มาปรับตัดแปลงมีลักษณะคล้ายกับลิเกฮูลูทางภาคใต้ โดยตัดแปลงมาจากละกุกเยาของชาวมาเลย์

ลำตัด ตามความหมายของคำ ลำ หมายถึง กลอนเพลง ตัด หมายถึง เชือดเฉือน ลำตัดจึงมีความหมายว่าเชือดเฉือนกันด้วยกลอนเพลง ส่วนการเล่นลำตัด เป็นการว่ากลอนประชันฝีปากระหว่างชายและหญิงมีทั้งเกี่ยวพาราสี ต่อว่าเสียดสี สำนวนกลอนมักจะเป็นสองแง่สองง่าม เนื้อร้องมักจะมีปรับให้เข้ากับโอกาสและลักษณะของงานแสดง โดยเวลาแสดงลำตัดจะรำและโยกตัวไปมาในขณะที่รำมะนาตี ลักษณะของกลอนลำตัดมีปะปนกันหลายชนิด เป็นการเล่นลำตัดให้ครบกระบวนการเรียกว่าออก 12 ภาษา และในตอนท้ายนิยมลงเสียงที่ไม่ตาย เช่น ลงเสียงสระอิท้ายบทเรียกว่ากลอนรี ลงเสียงสระอาที่ท้ายบทเรียกว่ากลอนรา เป็นต้น โดยประโยคของกลอนบทๆหนึ่งจะมีความยาวประมาณ 10 - 12 คำ ช่วงเว้นทำนองในบทๆหนึ่ง มี 2 จังหวะ กลอนเพลงที่ใช้อาจจะเพิ่มขึ้นในขณะที่เล่นหรือเตรียมการมาก่อน ในบางครั้งอาจนำเอาความสามารถพิเศษต่างๆของผู้แสดงมาแสดงแทรกเข้าไปด้วยเล็กน้อยเพื่อความสนุกสนานมากขึ้น ก่อนจะจบการแสดงก็จะร้องอำลาแก่เจ้าภาพ ผู้ชม ผู้ฟัง การอำลานี้จะใช้เพลงอะไรก็ได้ อาจจะใช้แห่ล่ออำลาก็ได้ (อลิสรา รามโกมุท, 2548: 151-153)

อภิลักษณะ เกษมผลกุล จากหนังสือกำนลครุกำนันคุณ ได้รวบรวมประวัติศาสตร์ลำตัดภาคตะวันออกเฉียง และประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงในลำตัด ประวัติความเป็นมาและการบันทึกสภาพสังคมและวัฒนธรรมของลำตัดหัวเมืองชายฝั่งตะวันออกเฉียง ลำตัดเป็นการละเล่นสืบเนื่องมาจากลิเกหรือดิเกอร์ของมลายูสาขาหนึ่งที่เรียกว่า ละกุกเยา วิธีการแสดงนี้เริ่มต้นด้วยการโหมโรงรำมะนา ต่อจากนั้นผู้เป็นต้นบทจะนำร้องบันตน เพลงใดเพลงหนึ่งซึ่งเป็นภาษาแขกเป็นสร้อยสำหรับลูกคู่รับ แล้วผู้ตีรำมะนาในวงร้องตามอีก 2 เที้ยว ต้นบทจึงแยกออกร้องเป็นใจความสั้นๆ แล้วลูกคู่ก็ร้องรับขึ้น

ในทำนองเดิมนั้นตลอดไป ผู้ร้องต้นบทมีที่คนหรือจะผลัดกันอย่างไรก็ได้ ถ้อยคำที่ร้องนั้นภายหลัง แทรกคำไทยเข้ามากขึ้น เหลือภาษาแขกไว้แต่คำที่ลูกคู่รักจนกระทั่งต่อมาร้องเป็นคำไทยทั้งหมด แยก ออกเป็น 2 ชนิด ชนิดหนึ่งว่ากันให้เสียหายเพื่อให้อีกส่วนหนึ่งกล่าวแก้ อีกชนิดหนึ่งเป็นการสอบถาม ความรู้กัน

ในหนังสือเขียนเกี่ยวกับคณะลำตัดทั้งหมด 4 คณะ ในจังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี จังหวัด ระยอง และจังหวัดชลบุรี โดยได้กล่าวถึงคณะลำตัดกำนันสำเร็จของจังหวัดระยองว่ากำนันสำเร็จฝึก การแสดงลำตัดมาช่วงพ.ศ.2504 ประมาณช่วงอายุ 14 ปี โดยฝึกหัดลำตัดจากครูสงวน ซึ่งเป็นแม่ เพลงลำตัดอยู่ที่เขากระโดน ตำบลชากโดน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง ต่อมาได้ฝึกเพิ่มเติมกับศิลปิน รุ่นเก่าๆอีกหลายท่าน เช่นครูสงวนมีความสามารถทางเพลงพื้นบ้านมาก ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ เมื่อ กำนันสำเร็จสามารถเล่นลำตัดอย่างคล่องแคล่วแล้วได้ชักชวนเพื่อนบ้านมาฝึกหัดลำตัดโดยตอนแรก ตั้งชื่อว่าคณะส.เรียงศิลป์ ต่อมาได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น ลำตัดหมอขวัญคณะกำนัน สำเร็จ ได้มีโอกาสไปแสดงงานต่างๆทั่วภาคตะวันออก รวมทั้งภาคกลางและกรุงเทพฯด้วย ทางด้าน เส้นทางของการแสดงลำตัดได้มีการแสดงทั้งเป็นอาชีพและเพื่อช่วยเหลือสังคมจนปัจจุบัน (อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล, 2558: 93-101)

1.3.2 งานวิจัย

บุษกร บิณฑสันต์ ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ภัทรวดี ภูชญาภิรมย์ ชำคม พรประสิทธิ์ (2549) จากงานวิจัย วัฒนธรรมดนตรีไทย ภาคอีสานใต้และภาคกลาง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทย ภาคอีสานใต้และภาคกลางในด้านต่างๆ ดังนี้ ประวัติและวิวัฒนาการ ระเบียบวิธีการบรรเลง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์และสืบทอด กรรมวิธีการสร้างเครื่องดนตรี

ผลการวิจัยพบว่าภาคกลางมีดนตรีประเภทเพลงร้องเป็นส่วนใหญ่ได้แก่ เพลงพื้นบ้านของ ชุมชนต่างๆ เช่น เพลงพื้นบ้านท่าโพ ของชาวท่าโพ จังหวัดอุทัยธานี เพลงพื้นบ้านพนมทวนของชาว อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และเพลงพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักในภาคกลางทั่วไป ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงขอทาน เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย ลำตัด เพลงหางเครื่อง เพลงกล่อมลูก เพลงปรบไก่ การรำโตน นอกจากนี้ยังมีการแสดงกลองยาว เป็นต้น จังหวัดที่มีวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีแบบ มอญ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ และนนทบุรี ซึ่งมีการร้องและบรรเลงเพลงทะเลมอญ

เป็นต้น ส่วนดนตรีที่มีชื่อเสียงของภาคอีสานใต้ได้แก่ วงกันตรึม วงมโหรีเขมร วงปี่พาทย์พื้นบ้าน วงมะมั่วด แต่หมอลำปรากฏเป็นที่นิยมในจังหวัดอุบลราชธานีเพียงจังหวัดเดียว

งานวิจัยเล่มนี้เก็บข้อมูลลำดับโดยการสัมภาษณ์พ่อหวังดี นิมาหรือครูหวังดีเต๊ะ สรุปได้ว่า ลำตัดเป็นการร้องและรำไปพร้อมๆกันโดยเป็นการรำพาลาเพียงไหล่เพียงท่าเดียว ขั้นตอนการแสดง เริ่มต้นจากการโหมโรง การขึ้นหน้ากลอง ฝ่ายหญิงร้อง ฝ่ายชายร้อง เพลงลอย หญิงชายขึ้นมาร้องแก้ เพลงรวมเพลงพื้นบ้านและเพลงลา

การโหมโรงใช้เครื่องดนตรีกำกับจังหวะได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ กลอง ให้ตีจังหวะหรือทำนอง เพลงสำเนียงต่างๆ ได้แก่ ลาว พม่า แขก มอญ โดยไม่มีคนร้องประมาณ 3-5 นาที การขึ้นหน้ากลอง หรือบันตน คือการนั่งร้องคล้ายเชิญชวนให้มาชมโดยร้องเพลงอะไรก็ได้ บางคนนำเพลงไทยมาร้อง

ฝ่ายหญิง การร้องในทำนองออกตัวหรือถ่อมตัวว่าอาจจะสู้ฝ่ายชายไม่ได้ วิงวอนให้ผู้ชมเมตตาให้กำลังใจ หรือถ้าเป็นงานบวช งานศพ ก็อาจจะร้องให้สอดคล้องกับงาน เช่น กล่าวถึงพระคุณพ่อแม่ คิดเตือนใจ เป็นต้น

ฝ่ายชาย ร้องในทำนองถ่อมตนเช่นกันกับฝ่ายหญิง แต่จะสอดแทรกคำกลอนแบบเกี้ยวพาราสีฝ่ายหญิง และมีการกระทบกระเทียบเปรียบเปรยฝ่ายหญิง

เพลงลอย คือเพลงที่ใช้ร้องก่อนหมดช่วงของแต่ละฝ่าย เนื้อร้องเป็นการท้าทายคู่ต่อสู้ว่าหากมีวิชาดี คิดว่าเหนือกว่าและถ้าแน่จริงก็ให้ขึ้นมาแก้ลำกัน

ฝ่ายหญิงฝ่ายชายร้องเพลงแก้กัน โดยขึ้นมาประชันหน้า บทเพลงจะถูกกำหนดเป็นช่วงๆ โดยหญิงว่าชายแก้ หรือชายว่าหญิงแก้ แม้จะขึ้นมาโต้ตอบกันระหว่างสองฝ่าย แต่การแสดงลำตัดจะไม่มีกรถูกเนื้อต้องตัวกัน

รวมเพลงพื้นบ้าน เมื่อแต่ละฝ่ายทำการร้องแก้กันเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำเพลงพื้นบ้านเข้ามาสอดแทรก คณะหวังดีจะมีการรวบรวมเพลงพื้นบ้านต่างๆ มาเล่นในช่วงนี้ด้วยได้แก่ เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงขอทานแล้วแต่ผู้ชมเรียกร้อง

เพลงลา เนื้อร้องจะเป็นคำกล่าวขอบคุณผู้ชมและเจ้าภาพ อวยพรให้ทุกคนที่มาชมลำตัดมีความสุข ร่ำรวยเพื่อที่จะว่าจ้างหรือหาลำตัดมาแสดงอีก

วาสนา ต้นสารี (2532) ลำตัด การศึกษาเชิงวิเคราะห์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของลำตัดในแง่ของรูปแบบศิลปะการใช้ภาษา เนื้อหา วิถีชีวิตของมนุษย์ และค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏในลำตัด โดยใช้ข้อมูลจากคณะลำตัดหวังดีเต๊ะเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า ลำตัดเป็นการแสดงสืบเนื่องมา

จากดิเกิร์ของมลายู ซึ่งเป็นบทสวดบูชาพระเจ้าของศาสนาอิสลาม ปัจจุบันลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่ยังได้รับความนิยมสูง ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบของลำตัดแตกต่างจากการแสดงบนเวที เช่น ละคร ลิเก หรือเพลงพื้นบ้านอื่นๆ ทั้งด้านการตั้งวง ฉาก วงดนตรี และตำแหน่งในการแสดง ลักษณะคำประพันธ์ เป็นกลอนหัวเดียวคือคำท้ายของทุกบทจะใช้สระเดียวกัน จำนวนคำในวรรคค่อนข้างมาก ลักษณะการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบการแสดงมีลำเกริ่นหน้ากลองหรือบันตน ลำไหว้ครู ลำออกตัว ลำสาดหรือลำสอน ลำลอย ลำเกี่ยว ลำว่า ลอยดอกและร้องรับ ศิลปะการใช้ภาษาในด้านความงามทางภาษานั้นปรากฏในเรื่องการเลือกสรรคำมาใช้ การใช้คำซ้ำ การซ้อนคำ การใช้คำที่มีความหมายไพเราะกินใจ การอุปมาอุปมัยและการแทรกภาษาต่างประเทศ ศัพท์แสลงที่เป็นที่นิยมตามยุคสมัย เนื้อหาหลายด้านคือสร้างความบันเทิง ซึ่งถือเป็นความสำคัญหลักของลำตัดที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชม ปะทะคารมระหว่างชายหญิง เรื่องที่มีค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏในลำตัดคือเรื่องความกตัญญู การปฏิบัติของสตรี การครองเรือน เรื่องเพศ และเรื่องของต่างชาติ

วิชา เชาวศิลป์ (2541) ลำตัด เพื่อรวบรวมทำนองเพลงลำตัดและเพลงพื้นบ้านอื่นๆ ที่ปรากฏในลำตัด และเพื่อบันทึกทำนองเพลงลำตัดและเพลงพื้นบ้านอื่นๆ ที่ปรากฏในลำตัด เป็นระบบโน้ตสากล โดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับระดับเสียงที่เคลื่อนที่เป็นทำนองเพลง ทั้งนี้ จากการศึกษาและเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แลฉบับทักเสียง วิทยทัศน์ และการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์พ่อเพลงแม่เพลงลำตัด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่าทำนองเพลงลำตัดแบ่งตามลักษณะโครงสร้างได้ 2 ตอนคือ

1. สร้อยเพลง ประกอบด้วย ส่วนร่อนนำเป็นส่วนที่ร่อนนำโดยผู้เป็นต้นบท และส่วนรูปคู่เป็นส่วนที่ผู้เป็นลูกคู่ร้องรับในเนื้อหาบทกลอนเดียวกับส่วนร่อนนำ ทำนองของสร้อยเพลงจำแนกตามระดับเสียงที่มีความคงที่คล้ายคลึงเป็นทำนองเดียวกันได้แก่ ทำนองกระพือ ทำนองกลาง ทำนองแขก ทำนองจักรรูน ทำนองมอญ ทำนองลาวหลง และทำนองโศก โดยมีทำนองที่ปรากฏเป็นที่นิยมร้องมากที่สุดตามลำดับคือ ทำนองกลาง ทำนองจักรรูน และทำนองโศก ส่วนทำนองที่สูญหายไปด้วยสาเหตุที่ไม่ได้มีการสืบทอดจากลำตัดเรียกว่าทำนองโบราณ

2. บทร้อง มีลักษณะการเคลื่อนที่ของระดับเสียง 2 ลักษณะคือ การเคลื่อนที่ของระดับเสียงไม่เป็นทำนองเพลง มีลักษณะคล้ายบทพูดถึงร้อง โดยในขณะร้องไม่มีการกำกับจังหวะ และการเคลื่อนที่ของระดับเสียงเป็นทำนองเพลง ปรากฏอยู่ในบทพูดถึงร้องเรียกว่าทำนองโยก ทำนองบทร้องในสร้อยเพลงทำนองลาวหลง และทำนองบทร้องของลำลอย ซึ่งมีการประกอบจังหวะในขณะร้อง

เพลงพื้นบ้านอื่นๆที่นิยมตัดเข้ามาร้องในลำตัดได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงขอทาน เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย และเพลงอีแซว โดยเพลงที่นิยมใช้ร้องมากที่สุดตามลำดับคือ เพลงฉ่อย เพลงอีแซวและเพลงเกี่ยวข้าว การบันทึกทำนองในลำตัดเป็นระบบโน้ตสากลบันทึกได้ในอัตราจังหวะ 2/4 ในทำนองเพลงพื้นบ้านภายใต้หลักเสียงโมด และอัตราจังหวะ 4/4 ในทำนองเพลงไทยสากล ภายใต้ระบบบันไดเสียง

รัชชช สละโวหาร (2539) บทบาทผู้ส่งสารของหวังเต๊ะในการถ่ายทอดความรู้ โดยผ่านสื่อพื้นบ้านประเภทลำตัด การศึกษาเฉพาะกรณี มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหวังเต๊ะในฐานะผู้ส่งสารในด้านต่างๆ คือ ทักษะในการส่งสาร ความรู้ที่ใช้ในการส่งสาร เจตคติต่อตนเอง ความเข้าใจต่อระบบสังคม และวัฒนธรรมที่นำมาใช้ในการส่งสาร ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อหวังเต๊ะ โดยศึกษาทั้ง 4 ด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่หวังเต๊ะ และผู้ชมการแสดงจำนวน 30 คน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และจดบันทึก จากการศึกษาหวังเต๊ะในฐานะผู้ส่งสารพบว่า ทักษะในการส่งสาร หวังเต๊ะสามารถส่งสารได้ดี ในทักษะการคิดและการเขียน โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การพรรณนา การให้ข้อเท็จจริง การล้อเลียนสถานการณ์จริง การใช้กรณีตัวอย่าง การแสดงสั้นๆ การโต้วาที และการใช้สำนวน เจตคติต่อตนเองและต่อประชาชน อยู่ในเกณฑ์ดีความรู้ที่ใช้ในการส่งสาร หวังเต๊ะรู้เนื้อหาที่จะส่งสาร วิธีการและกระบวนการในการส่งสารมีความเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ในการส่งสารได้

น้ำผึ้ง มโนชัยภักดี (2554) การแสดงลำตัดคณะหวังเต๊ะ การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างสถานการณ์สื่อสารการแสดงลำตัด เพื่อศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่างๆในสถานการณ์สื่อสารการแสดงลำตัด และเพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในการแสดงลำตัด ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์สื่อสารการแสดงลำตัด เมื่อพิจารณาเกณฑ์การจำแนกเหตุการณ์สื่อสาร 3 ประการได้แก่วัตถุประสงค์ของการสื่อสารและผู้เข้าร่วม เหตุการณ์หลักเกณฑ์ดังกล่าวจำแนกเหตุการณ์สื่อสารหลักได้ 6 เหตุการณ์เรียงลำดับแน่นอน เหตุการณ์แรกสื่อสารการโหมโรงกลองรำมะนา เหตุการณ์ที่สองการร้องเกริ่นหน้ากลอง เหตุการณ์ที่สามการร้องออกตัว เหตุการณ์ที่สี่การร้องแหล่อวยพร เหตุการณ์ที่ห้าการร้องตอบโต้ และเหตุการณ์ที่หกการจบการแสดง

การศึกษาองค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์แสดงลำตัดพบว่า เหตุการณ์สื่อสารทุกเหตุการณ์มีองค์ประกอบครบทั้ง 10 ประการ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือ

องค์ประกอบที่มีลักษณะคงที่ทุกเหตุการณ์สื่อสารได้แก่ กาลเทศะ ผู้ร่วมเหตุการณ์ และกฎการปฏิสัมพันธ์ องค์ประกอบที่มีลักษณะร่วมกันบางเหตุการณ์สื่อสาร ได้แก่ ชนิดของเหตุการณ์ รูปแบบการสื่อสาร บรรทัดฐานของการตีความและลำดับวัจนกรรม และองค์ประกอบที่มีลักษณะแตกต่างกันแต่ละเหตุการณ์สื่อสาร ได้แก่ หัวข้อ วัตถุประสงค์และเนื้อหาของ การสื่อสาร ทั้งนี้วัจนกรรมที่ใช้สื่อสารการแสดงลำดับวัจนกรรมการต่อว่ามากที่สุด สำหรับการศึกษาคำการใช้ภาษาในการแสดง ลำดับพบว่ามีการใช้ภาษาพูดและการขับร้อง ส่วนการขับร้องจะประกอบด้วยกลอนประเภทต่างๆ ได้แก่ กลอนหัวเดียวและกลอนสุภาพ กลอนหัวเดียว ได้แก่ กลอนเพลงลำตัด กลอนเพลงพวงมาลัย กลอนเพลงฉ่อย กลอนเพลงอีแซว และกลอนสุภาพได้แก่ กลอนเพลงไทยและกลอนเพลงแห่ และลักษณะการใช้ภาษาทั้งด้านคำและการใช้ภาพพจน์ ด้านคำมีการใช้คำสัมผัส คำซ้ำ คำซ้อน การซ้ำคำ การซ้ำข้อความ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำศัพท์เฉพาะการใช้คำสองแง่สองง่าม การใช้คำหยاب และการใช้ภาพพจน์มีการใช้อุปมา อุปลักษณ์ และการอ้างถึง

วัฒนธรรม บุญจับ (2532) จังหวะและทำนองในเพลงฉ่อยและลำตัด ศึกษาจังหวะและทำนองเพลงพื้นบ้านประเภทกลอนหัวเดียว (กลอนรี กลอนโร ฯลฯ) อันได้แก่เพลงฉ่อยและลำตัดตามแนวภาษาศาสตร์ เนื้อหาสำคัญของวิทยานิพนธ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือจังหวะของเพลงฉ่อยและลำตัดกับทำนองของเพลงฉ่อยและลำตัด จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าเพลงฉ่อยและลำตัดจะมีฉันทลักษณ์คล้ายกัน แต่ในเวลาร้องเพลงทั้ง 2 ประเภทแล้ว จังหวะและทำนองของเพลงทั้งสองมีความแตกต่างกันหลายประการ ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า จำนวนหน่วยจังหวะ จังหวะหยุด และหน่วยระหว่างการหยุดในแต่ละบาทของเพลงฉ่อยมีน้อยกว่าลำตัด และหน่วยจังหวะที่มีพยางค์เกิน 2 พยางค์ มักปรากฏในลำตัดบ่อยกว่าเพลงฉ่อย นอกจากนั้นแล้วพิสัยของเสียงในการร้องเพลงฉ่อยยังแคบกว่าลำตัดอีกด้วย จากผลการวิเคราะห์จึงสามารถสรุปได้ว่า เพลงฉ่อยและลำตัดมีความแตกต่างกันทั้งในแง่จังหวะและทำนอง ในแง่จังหวะ เพลงฉ่อยมีหน่วยจังหวะและจังหวะหยุดในแต่ละบาทน้อยกว่าลำตัด ทั้งจำนวนพยางค์ในแต่ละหน่วยจังหวะของเพลงฉ่อยก็มีน้อยกว่าลำตัด ข้อแตกต่างเหล่านี้ทำให้จังหวะในการร้องลำตัดกระแทกกระทั้นและรวดเร็วกว่าเพลงฉ่อย ทำนองไม่แน่นอน พิสัยของเสียงที่ใช้ในการร้องเพลงฉ่อยก็แคบกว่าลำตัดมาก จึงทำให้ทำนองเสียงในการร้องเพลงฉ่อยเรียกว่าการร้องลำตัด

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเล่มนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเพื่อหาผลสรุปโดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลดังนี้

ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

- สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
- ห้องสมุดประชาชนอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดระยอง
- ฐานข้อมูลวิจัย

ศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล

- ครูสำเร็จ คนทา เจ้าของคณะลำตัดก้านสำเร็จ คนทา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบประวัติความเป็นมาของลำตัดคณะก้านสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง

1.5.2 ทราบระเบียบวิธีการแสดง ทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะก้านสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การร้องบันตน การร้องบันตนเป็นการร้องหลังจากการโหมโรง โดยการร้องบันตนของ ลำตัดคณะก้านสำเร็จ คนทา จะใช้การร้องแบบทำนองร้องเพลงไทย ครูสำเร็จอธิบายว่า

“การร้องบันตนจะร้องหลังจากโหมโรงจบ เขาเรียกกันว่า การร้องบันตน หรือเกริ่นหน้ากลอง แต่ก่อนเป็นภาษาแขกปนกับภาษาไทย พอคนไทยเอามาเล่นก็ เป็นภาษาไทยหมด เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการร้องเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป แต่ที่คณะจะ ร้องเนื้อหาเกี่ยวกับงานนั้น เช่นไปงานลอยกระทงก็อาจจะแต่งกลอนเกี่ยวกับประเพณี ลอยกระทงเพื่อไปร้องบันตน หรือถ้าวันนี้มาแสดงงานรณรงค์สิ่งเสพติดก็อาจจะร้อง เกี่ยวกับเรื่องสิ่งเสพติด” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

การร้องบันตนหรือเกริ่นหน้ากลองหมายถึงการร้องหลังจากการโหมโรงรำมะนา เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่จะไปแสดงในงานนั้นๆ เช่นแสดงงานลอยกระทงเนื้อหาจะเกี่ยวกับ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

1.6.2 การร้องออกแขก ลักษณะคล้ายการร้องบันตนโดยเนื้อหาการร้องเกี่ยวกับการกล่าว ทักทายผู้ชม เมื่อจบการร้องจะรำมะนาจะบรรเลงทำนองแขกเพื่อลงจบการร้องออกแขกและทำนอง ลงจบ

1.6.3 การร้องยืนตน หมายถึงการร้องคนแรกของการแสดงของแต่ละฝ่าย ครูสำเร็จอธิบายว่า “ยืนตนคือการออกไปร้องคนแรก ในที่นี้หมายถึงเวลาเราออกแขกเสร็จ ทักทายคนแล้วหลังจากนั้น ผู้ชายที่ออกไปร้องคนแรกคือการร้องยืนตน” (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

1.6.4 การร้องออกตัว การร้องออกตัวใช้เรียกคนที่ร้องหลังจากการร้องยืนตน หรืออาจจะ หมายถึงคนที่สองที่ออกไปร้อง ครูสำเร็จอธิบายว่า “ร้องออกตัวคือการไปร้องต่อจากคนที่ยืนตน หรือ คนที่ยืนตนจะร้องออกตัวต่อก็ได้ เช่นเมื่อคนแรกออกไปร้องยืนตน พอลูกคู่รับ คนแรกหรือคนที่สอง ก็จะไปร้องออกตัว” (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

1.6.5 การร้องลำลอย หมายถึงการร้องก่อเปลี่ยนฝั่งระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ครูสำเร็จ อธิบายว่า “ลำลอยคือเพลงทั่วไป ไม่ยาวมาก ใช้ร้องตอนเปลี่ยนฝ่ายระหว่างชายกับหญิง การร้องลำ ลอยจะไม่ร้องคนเดียวจะเป็นการร้องของลูกคู่หรือสมาชิกในวงทั้งหมด” (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

1.6.6 การร้องยืนสอง ลักษณะคล้ายเหมือนการร้องยืนตน ครูสำเร็จอธิบายว่า “ยืนสองก็คือ การร้องยืนตน แต่ว่าที่คณะจะเรียกว่าการร้องยืนสองเพราะว่าจะได้ไม่ซ้ำกัน เนื่องจากเวลาซ้อมถ้า บอกว่าผู้ชายมาร้องยืนตน เดียวคนแรกก็จะออกมาอีก เลยเรียกร้องยืนสองแทน” (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

1.6.7 ลำเกี่ยว ลำ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายว่า “ลำ 2 น. เพลง, บทกลอน, เช่น ร้องส่งลำ ร้องแก้ลำ ละครพดลลับลำ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1057) ลำเกี่ยวหมายถึงการร้องเนื้อหาเกี่ยวพาราสิกัน โดยเนื้อหามีคำสองแง่สองง่าม

1.6.8 ลำว่า หมายถึงการร้องโดยเนื้อร้องเกี่ยวกับการว่ากล่าว อาจจะเป็นการร้องต่อล้อต่อเถียงระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานอาจจะมีกลอนเนื้อคำไม่สุภาพหรือที่เรียกว่ากลอนเนื้อแดงปะปนเข้าไปด้วย

1.6.9 ลำแก้ หมายถึงการร้องแก้หลังจากโดยอีกฝ่ายลำเกี่ยวหรือลำว่ามา

1.6.10 ลำลา หมายถึงการร้องลา ครูสำเร็จอธิบายว่า “*ร้องลาของคณะจะใช้การแห่ เนื้อหารก็เกี่ยวกับการขอบคุณเจ้าภาพ ขอขอบคุณผู้ชม ร้องฝากคณะลำตัดกำนันสำเร็จไว้ในอ้อมใจ*” (สำเร็จคนทา, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2560)

1.6.11 ลงกลอง หมายถึงการบรรเลงรำมะนาลำตัดในทำนองลงกลอง โดยทำนองลงกลองจะต้องบรรเลงต่อจากทำนองแขก พบว่าทำนองลงกลองมี 3 จังหวะคือ จังหวะสามชั้น จังหวะสองชั้น และจังหวะชั้นเดียว โดยจะเลือกบรรเลงเพียง 1 จังหวะเท่านั้น

บทที่ 2

ประวัติชีวิตและประวัติคณะลำดับกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง

ภาพที่ 2 ครูสำเร็จ คนทา

ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ครูสำเร็จ คนทา ปัจจุบันได้ดำรงตำแหน่งทางราชการเป็นกำนันตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และยังคงดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยองอีกด้วย นับว่าครูสำเร็จ คนทามีบทบาทความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมอยู่มาก โดยผู้วิจัยขอกกล่าวถึงประวัติครูสำเร็จ คนทาและประวัติความเป็นมาของคณะลำดับกำนันสำเร็จ โดยจำแนกเป็นหัวข้อดังนี้

2.1 ประวัติชีวิตกำนันสำเร็จ คนทา

2.2 ประวัติความเป็นมาของคณะลำดับกำนันสำเร็จ คนทา

2.1 ประวัติชีวิตกำนันสำเร็จ คนทา

ครูสำเร็จ คนทาเกิดเมื่อวันพุธที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2489 ที่บ้านเลขที่ 104 หมู่ 3 ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 บิดาชื่อนายกิม คนทา มารดาชื่อนางจ๋อน คนทา (นามสกุลเดิมบุญส่ง) ปัจจุบันครูสำเร็จ คนทาอายุ 71 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 66/11 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหน้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 ครูสำเร็จ คนทาเป็นบุตรคนที่ 10 มีพี่น้องทั้งหมด 12 คน ดังนี้

1. นางแจ่ม แสนมหาชัย (ถึงแก่กรรม)
2. นางแจ้ คนทา (ถึงแก่กรรม)
3. นายสายหยุด คนทา (ถึงแก่กรรม)
4. นายทีก คนทา (ถึงแก่กรรม)
5. นางแสง ชวนชื่น (ถึงแก่กรรม)
6. นางไสว อรัญวงศ์ (ถึงแก่กรรม)
7. นายสงวษ์ คนทา (ถึงแก่กรรม)
8. นางเสวียน ชุมพล (ถึงแก่กรรม)
9. นางจิต คนทา (ถึงแก่กรรม)
10. นายสำเร็จ คนทา
11. นางสาววย คนทา
12. นางสาวาญ คนทา

ประวัติทางการศึกษาด้านสามัญครูสำเร็จจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยองและเข้าศึกษาต่อมัธยมปลาย จากศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ แกลง จังหวัดระยอง นอกจากนั้นครูสำเร็จศึกษาศิลปวัฒนธรรมกับคุณพ่อกิม โดยคุณพ่อกิม คนทา คุณพ่อของครูสำเร็จเป็นหมอทำขวัญนาคที่มีชื่อเสียงประจำตำบลวังหว้าและเป็นเจ้าของคณะลิเกโดยมีครูแหว (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นครูลิเกประจำคณะ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูสำเร็จเรียนรู้การทำขวัญนาคจากคุณพ่อกิมและเรียนรู้การแสดงลิเกจากครูแหว โดยอาศัยวิธีครูพักลักจำจากพวกญาติพี่น้องเวลาออกแสดงลิเกในงานต่างๆ ในช่วงปีพ.ศ.2503 หรือช่วงครูสำเร็จอายุประมาณ 14 ปี ครูแหว จึงหัดลิเกให้ครูสำเร็จออกงานเป็นพระเอกลิเกเนื่องจากมีความจำเป็นเพราะขาดพระเอกลิเก หลังจากนั้นมาครูสำเร็จก็เริ่มเล่นลิเกอย่างจริงจัง โดยครูเล่าว่า “ได้หัดลิเกและก็แสดงเลย ตอนนั้นก็อายุประมาณ 14 ปี มีครูแหวเป็นคนสอน ช่วงนั้นพ่อเป็นโต้โผลรับงานลิเกและทำขวัญ ก่อนหน้านั้นก็ดูพวกพี่ๆเล่นใช้วิธีจำเอา มีโอกาสแสดงเขาก็จับเราแต่งหน้าแต่งตัวเอาชี้หมักมาทาคิ้วเป็นพระเอกลิเก” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

นอกจากลิเกที่เรียนจากครูแหวแล้วครูสำเร็จก็หัดเพลงลำตัดกับครูสงวน โดยครูสำเร็จกล่าวบทกลอนเชิดชูครูว่า “ยกตำราจากพ่อ คือหมอขวัญ เล่นลำตัดประชัน ให้ข้าชั้น ครูสงวนบ้านหมู่ ผู้

แนะนำ ลีเกลาเรียนรู๊ จากครูแหว” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560) คุณพ่อก็มาเป็นครูสอนการทำขวัญนาค เรียนลำตัดจากครูสงวน เมตตาและเรียนลิเกกับครูแหว หลังจากแสดงลิเกอยู่หลายปี ครูสำเร็จทราบข่าวว่ามีการสอนลำตัดอยู่ที่ตำบลชากโดน อำเภอลง จังหวัดระยอง จึงทำให้ครูสำเร็จมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม ทุกๆวันครูจะขับรถจักรยานยนต์ไปเรียนลำตัดโดยครูสำเร็จเล่าว่า

ตอนนั้นพอรู้ข่าวว่ามีลำตัดก็ชวนๆเพื่อนๆไปกัน ไปเรียนลำตัดทุกวันเลย ช่วงนั้น เรียนกับครูสงวน เมตตา ไปเพราะชอบสาวแหวโน้นด้วย เลยขยันไปทุกๆวัน ขับรถมอเตอร์ไซด์จากบ้านไปก็ประมาณ 10 กิโลเมตร จำได้ว่ามีหมาตุ้มมากก็ยังไม่ไป ช่วงนั้นอายุประมาณ 17 เรียนกับครูสงวนได้ประมาณครึ่งเดือน ครูชอบเรามาก เพราะเราหัวเร็ว ส่วนมากก็หัดจากเพลงทั่วไปเอามาใส่ทำนอง ดีให้เข้ากลองรำมะนา ช่วงนั้นครูสงวนเล่นรำโทนด้วยนะ ตอนนั้นลูกแกก็ยังไม่เล่นรำโทนอยู่ รับงานรำโทนเยอะกว่าลำตัดเสียอีก ครูก็ไปแสดงด้วยเรื่อยๆ แต่ที่นี้เราชอบลำตัดมากกว่าเลยเล่นลำตัด ตอนนั้นครูสงวนจะแสดงไม่ไหวอายุเยอะ แต่ยังจำเพลงได้อยู่ สอนได้ปกติ (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

ภาพที่ 3 ครูสงวน เมตตาและครูสำเร็จ คนทา
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 12 พฤษภาคม 2560

จากการสัมภาษณ์พบว่าครูสงวนยังมีชีวิตอยู่และพักอาศัยอยู่ที่ชากโดนจึงลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นของครูสงวน เมตตา โดยครูสงวน เมตตา สมนสกับนายसान วงศ์เกิดสุข (ถึงแก่กรรม)

ปัจจุบันอายุ 90 ปี อยู่บ้านเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 2 ตำบลชากโดน อำเภอกแลง จังหวัดระยอง 21110 มี บุตรธิดาด้วยกันทั้งหมด 4 คน

1. นายสงัน วงศ์เกิดสุข
2. นางฉงน วงศ์เกิดสุข (ผู้ดูแลและสอนรำไท่นที่หมู่บ้านชากโดน)
3. พระณัฐวุฒิ วงศ์เกิดสุข
4. นายณรงค์ วงศ์เกิดสุข

ครูสงวน เมตตา นอกจากเป็นครูลำตัดที่เก่าแก่ของจังหวัดระยองและครูสงวนยังเล่นรำ ไท่นปัจจุบันก็ยังคงสอนรำไท่นที่หมู่บ้านชากโดนอีกด้วย ครูสงวนเรียนลำตัดกับครูทองดี (ไม่ทราบ นามสกุล) ซึ่งครูทองดีย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดฉะเชิงเทราและมีภรรยาชื่อนางทองสุข ได้สร้าง ครอบครัวอยู่ที่อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ตามคำบอกเล่าของครูสงวนว่า

ชื่อของฉันตามบัตรประชาชนชื่อหมอน แต่จริงๆแล้วฉันชื่อหมวน บางคนก็ เรียกว่าสงวน แล้วแต่คนถนัดเรียนกันไป แต่ชาวบ้านแถวนี้ก็จะเรียกหมวน ฉันเล่นรำไท่น มาก่อน พอได้ข่าวว่ามีครูลำตัดมาสอนก็ไปเรียนแถวๆบ้านค่าย ครูชื่อทองดีมาจากแปด รี่ว ไม่รู้นามสกุลเหมือนกันว่านามสกุลอะไร ครูแกมีครอบครัวอยู่ที่บ้านค่ายเมียแกชื่อ ทองสุข แต่ก็ไม่รู้ว่าทางครอบครัวถึงแก่กรรมไปหรือยังไม่ได้ติดต่อกันเลย ตอนนี้นั้นยัง เล่นรำไท่นอยู่ใครมาเรียนก็สอนหมด แต่ลูกขึ้นรำไม่ไหวแล้วกระตูกขาไม่ค่อยดีเพิ่งจะหกล้มไป แต่ก็ยังมีลูกสาวฉันที่เล่นรำไท่นอยู่ ก็มีงานก็ไปเรื่อยๆ ในแถบๆนี้ก็จะมีส่วนที่เล่น รำไท่นอีกคน ตอนนี้อายุยากแล้วที่ไหนข้างมาก็ไป ล่าสุดยังไปแถวจันทบุรีอยู่เลย กรุงเทพฯก็ไป (สงวน เมตตา, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2560)

หลังจากครูสำเร็จ คนหาเรียนลำตัดกับครูสงวนไม่นานครูก็เริ่มสร้างคณะลำตัดโดยการ ชักชวนเพื่อนๆที่เรียนด้วยกันกับครูสงวนและชาวบ้านมาหัดลำตัดไม่นานก็เริ่มรับงานแสดงทั่วไป ซึ่ง ช่วงนั้นครูสำเร็จอายุ 20 ปี ช่วงปีพ.ศ. 2509 โดยตั้งชื่อคณะว่าคณะลำตัดส.เริงศิลป์ ต่อมาเมื่อได้เป็น กำนันจึงได้เปลี่ยนเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนหา ครูเล่าว่า

หลังจากเรียนลำตัดไม่นาน หลังจากนั้นน่าจะราวๆช่วงอายุ 20 ปี จึงเริ่มชวนๆคนในหมู่บ้านมาเล่นลำตัด แต่ก่อนหน้านั้นก็รับงานทำขวัญด้วย ไล่กับที่บ้านด้วย พออายุ 21 ก็บวชเรียน บวช 1 พรรษา ก็ได้มีโอกาสได้เทศน์มหาชาติกัณฑ์จุลพลและกัณฑ์กุมาร ตอนบวชก็ไม่ได้มีเรื่องราวอะไรมาเพราะเราก็บวช งานก็ให้เพื่อนๆรับงานกันช่วงนั้น ตอนนั้นที่ตั้งคณะลำตัดก็ใช้ชื่อส.เริงศิลป์ ต่อมาเมื่อได้เลือกเป็นกำนันแล้วเราก็ตั้งชื่อว่าลำตัดหอมขวัญคณะกำนันสำเร็จ บางคนจ้างเราไปเล่นลำตัดก็เรียกลำตัดคณะกำนันสำเร็จ แล้วแต่ชาวบ้านเขาเรียกๆกัน ปัจจุบันนี้ก็ยังรับงานทำขวัญมาอยู่นะ เดียวอีกไม่กี่วันก็ต้องไปทำขวัญเหมือนกัน (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

ภาพที่ 4 ครูสำเร็จ คนหาและนางวิภารัตน์ ปฏิสังข์ (บุตรสาว) ในงานทำขวัญ
ที่มา : ครูสำเร็จ คนหา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

หลังจากเริ่มรับงานทำขวัญมาและแสดงลำตัดในชื่อคณะส.เริงศิลป์ ครูสำเร็จก็รับงานแสดงทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดจนเริ่มมีชื่อเสียงทางด้านลำตัดประจำจังหวัดระยอง หลังจากนั้นเมื่อครูสำเร็จอายุได้ประมาณ 30 ปีก็มีโอกาสได้ดูการแสดงลำตัดของของครูบุญมี สวนใจชื่น (ถึงแก่กรรม) ซึ่งเป็นนักแสดงลำตัดมาจากคลอง 6 จังหวัดปทุมธานีที่กำลังมาแสดงลำตัดที่ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เมื่อได้ดูการแสดงครูก็ได้มีโอกาสขอไปเรียนรู้เพื่อเติมและตามครูบุญมีไปแสดงที่คลอง 6 จังหวัดปทุมธานีบ้างและเชิญครูบุญมีมาแสดงให้คณะลำตัดกำนันสำเร็จบ้าง มีโอกาสร่วมแสดงกับครูบุญมีได้ 10 ปี ก็เริ่มฝึกฝนให้ตัวเองมีความสามารถมากขึ้น ในระหว่างที่เรียนรู้ลำตัดเพิ่มเติมจากครูบุญมีนั้นครูสำเร็จก็มีโอกาสได้เรียนรู้การเขียนกลอนต่างๆจากครูบุญมี นาคทิพย์ (ถึงแก่กรรม) ซึ่งอยู่ที่ตำบลวังหิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยครูสำเร็จเล่าว่า

พอช่วงอายุ 30 ปีก็มีโอกาสได้ดูลำตัดของครูบุญมี แกมาจากคลอง 6 เขามาแสดงที่วังหัวว่า พอดูการแสดงเสร็จทุกครั้งก็ชอบไปนั่งคุยกับครูเขาหลังเวที ขอไปแสดงกับเขาบ้างเพื่อหาประสบการณ์ พอเขามาที่ระยองก็ให้มาร่วมแสดงกับเราบ้าง ร่วมแสดงลำตัดกับครูบุญมีก็ประมาณ 10 ปีเห็นจะได้นะ ครูบุญมีแกจะบุคลิกนิ่งๆ เรียบร้อยๆ เวลาแสดงแกจะแสดงเรียบร้อย เป็นตัวฮาไม่ได้ ในระหว่างที่เจอกับครูบุญมีก็ได้ไปเรียนแต่งกลอนกับครูบุญแจด้วย แกอยู่ที่วังหิน ตีปีพาทย์ด้วยบ้านแกน่าจะอยู่ที่ชลบุรี แกคงย้ายมากเราก็เรียนๆแบบครูพักลักจำ ครูแกก็สอนแต่งมาเรื่อยๆอ่านร้องให้ฟังบ้าง พูดให้ฟังบ้างตามภาษา สวมมากไปนั่งคุยกับครูบุญแจได้ความรู้ดี (สำเร็จ-คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

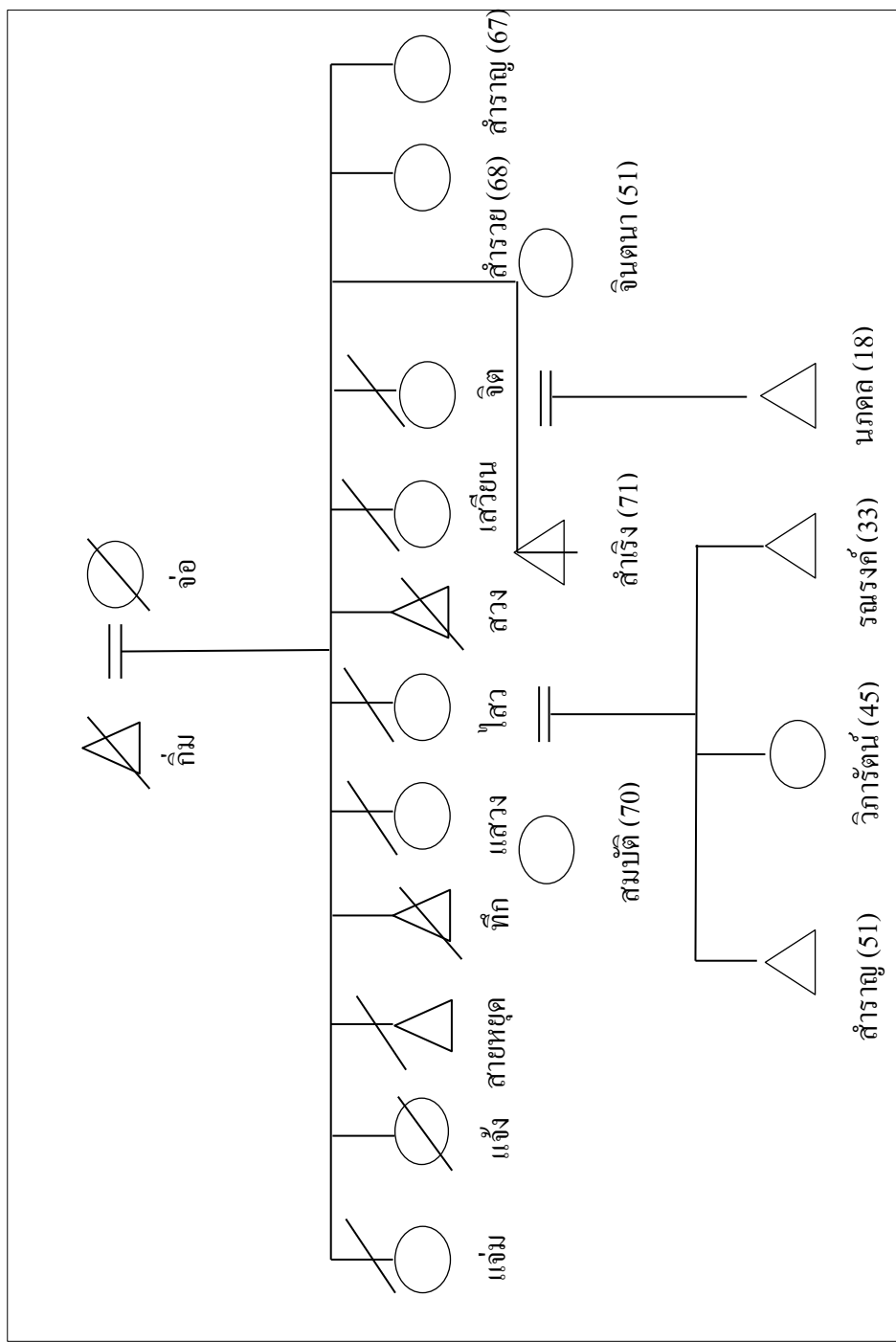
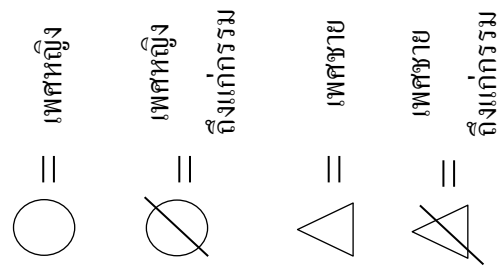
นอกจากประวัติทางการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านของครูสำเร็จแล้วครูยังมีหน้าที่เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยประวัติทางการทำงานของครูสำเร็จ คนทา ปีพ.ศ.2524 ช่วงอายุ 35 ครูสำเร็จเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลวังหัวและได้รับเลือกเป็นกำนันในปีพ.ศ.2529 ช่วงอายุ 40 ปี หลังจากได้เป็นกำนันจึงเปลี่ยนชื่อคณะลำตัดเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา ปัจจุบันครูสำเร็จดำรงตำแหน่งประธานองค์การบริหารส่วนตำบลวังหัว ประธานมูลนิธิสุตพลวิจิตร (หลวงปู่คร่ำ ยโสธโร) ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลวังหัว กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอแกลงและกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดระยอง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับได้แก่ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทยและเบญจมาภรณ์ช้างเผือก

ทางด้านชีวิตครอบครัวของครูสำเร็จ คนทา มีภรรยาสองคน ภรรยาคนแรกชื่อนางสมบัติ คนทา (นามสกุลเดิม เต็มต่อ) มีบุตรธิดาด้วยกัน 3 คนได้แก่

1. นางสาวกาญจน์ คนทา
2. นางวิภารัตน์ คนทา
3. นายธรรรงค์ คนทา

ภรรยาคนที่สองชื่อนางจินตนา สุภาภรณ์ มีบุตร 1 คนได้แก่

1. นายณภดล คนทา

ภาพที่ 2.4 แผนที่ทางสังคม แสดงลำดับเครือญาติ และทายาทของครูสำรง คนตา

ที่มา : สุฉันท โสภภาค

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับจากหน่วยงานมากมาย เนื่องจากครูสำเร็จ คนหาเป็นผู้มีจิต
สาธารณะ เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกำนันจึงได้มีโอกาสช่วยเหลือหน่วยงานต่างๆอยู่บ่อยครั้งและเป็น
ผู้ดูแล เผยแพร่ รักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ผลงานที่ครูสำเร็จได้สร้างไว้มีมากมาย
และได้รับเกียรติบัตรจากสถาบันต่างๆเพื่อเชิดชูเกียรติศิลปินให้มีกำลังใจสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับ

1. พ.ศ.2531 เครื่องหมายกำนันยอดเยี่ยม
2. พ.ศ.2534 เข็มสดุดีผู้บำเพ็ญประโยชน์จากพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชทิน
นัด-ตามาตุ
3. พ.ศ.2536 เข็มสดุดีผู้บำเพ็ญประโยชน์จากสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยาม
บรมราชกุมารี
4. พ.ศ.2538 โล่งานประเพณีสงกรานต์วัดนครหลวง ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
5. พ.ศ.2542 ศิลปินดีเด่นจังหวัดระยอง สาขาศิลปะการแสดงลำตัดและการทำ
ขวัญ-นาค
6. พ.ศ.2545 โล่เกียรติยศครอบครัวประชาธิปไตยตัวอย่างจากสำนักงาน
เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
7. พ.ศ.2545 เกียรติบัตรผู้เชิดชูคุณค่าและสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
8. พ.ศ.2546 เกียรติบัตรประธานสภาวัฒนธรรมตำบลวังหว้าจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
9. พ.ศ.2546 เกียรติบัตรผู้สนับสนุนการดำเนินงานกรมประชาสัมพันธ์จากกรม
ประชาสัมพันธ์
10. พ.ศ.2547 เกียรติบัตรผู้ดำรงอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่อ
สังคมจากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
11. พ.ศ.2548 โล่ผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดอำเภอแกลงจาก
คณะทำงานประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด จังหวัดระยอง

12. พ.ศ.2551 โล่กัลยาณมิตร ป.ป.ช. จากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

13. พ.ศ.2552 โล่รางวัลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม พุทธศักราช 2552 จากสถาบันราชมงคลเฉลิมพระเกียรติมหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

14. พ.ศ.2555 เกียรติบัตรรางวัลชนะเลิศการประกวดสื่อพื้นบ้าน (ลำตัด) จากสำนักประชาสัมพันธ์ เขต 18

15. พ.ศ.2560 เกียรติบัตรรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดศิลปินพื้นบ้านสืบสานความเป็นพลเมืองจากสถาบันพระปกเกล้า

ภาพที่ 5 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานเข็มผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่ครูสำเร็จ คนทา
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 6 พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ
พระราชทานเข็มผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่ครูสำเร็จ คนทา
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

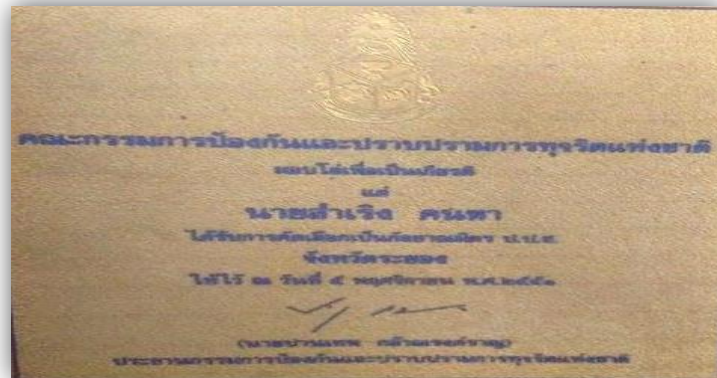
ภาพที่ 7 ครูสำเริง คนทาเป็นผู้ร่วมเชิดชูคุณค่าและสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย
ที่มา : สำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 8 ประกาศเกียรติคุณผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์
ที่มา : สำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 9 ประกาศเกียรติคุณแก่ครูสำเริง คนทาได้อุทิศตนปฏิบัติหน้าที่
ในการกิจสำคัญเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ที่มา : สำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 10 โฉนดประกาศเกียรติคุณได้รับคัดเลือกเป็นกัลยาณมิตร ป.ป.ช จังหวัดระยอง
ที่มา : สำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 11 ประกาศเกียรติคุณแก่ครูสำเริง คนทา
ได้รับเกียรติจากเครือข่ายเครือข่ายชาติเบญจภาคีวัฒนธรรม
มอบหมายให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมตำบลวังหัว
ที่มา : ครูสำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 12 โล่ประกาศเกียรติคุณเป็นศิลปินดีเด่นจังหวัดระยอง
ที่มา : สำเริง คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ครูสำเริง คนทานอกจากจะได้รับการประกาศเกียรติคุณจากหน่วยงานต่างๆมากมายแล้ว ครูสำเริงยังรับหน้าที่ให้เป็นอาจารย์สอนพิเศษวิชาดนตรีพื้นบ้าน(ลำตัด) เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมแก่ชนรุ่นหลังในสถานศึกษาต่างๆอีกด้วย สถานศึกษาที่ครูสำเริงรับหน้าที่ไปสอนได้แก่

1. โรงเรียนบ้านเจริญสุข พ.ศ.2536
2. โรงเรียนสุนทรภู่พิทยาศาสตร์ พ.ศ.2537
3. โรงเรียนแก่ง"วิทยสถานาร" พ.ศ.2537
4. โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา พ.ศ.2538
5. โรงเรียนวัดบุญนาคร พ.ศ.2538
6. โรงเรียนบ้านหนองน้ำขุ่น พ.ศ.2538
7. โรงเรียนบ้านเนินหยอง พ.ศ.2539
8. กลุ่มแม่บ้านตำบลวังหว้า พ.ศ.2539
9. กลุ่มสตรีอาสาตำบลวังหว้า พ.ศ.2539
10. โรงพยาบาลวังจันทร์ พ.ศ.2541
11. โรงเรียนเทคโนโลยีระยองเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2544
12. ศูนย์ราชการจังหวัด พ.ศ.2545
13. กลุ่มเยาวชนอำเภอกาญจนบุรี พ.ศ.2545
14. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 1 พ.ศ.2545

15. โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย พ.ศ.2536
16. เยาวชนตำบลวังห้ว พ.ศ.2546
17. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2546
18. มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2547
19. เยาวชนตำบลวังห้ว พ.ศ.2550
20. โรงเรียนบ้านสองสลึง พ.ศ.2553
21. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี พ.ศ.2557
22. มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2557

ผลงานการเผยแพร่ทางด้านสื่อต่างๆ ได้แก่วิทยุโทรทัศน์ ครูสำเร็จได้รับเชิญจากสื่อต่างๆ ให้เผยแพร่อยู่หลายสถาบัน เช่น บันทึกวิถีทัศน์แสดงลำตัดในรายการ “ตะวันออกวันนี้” ตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา ฯลฯ โดยบันทึกวิถีทัศน์ให้ทางสถานีดำเนินการออกอากาศ ขับเสภาประชาสัมพันธ์การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ เกาะแก้วเกมส์ จังหวัดระยอง ทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 และการแสดงลำตัดสดุดีกวีเอกสุนทรภู่ ทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 เป็นต้น ผลงานทางด้าน การเผยแพร่การแสดงดนตรีพื้นบ้านก็มีอีกมากมาย เนื่องจากครูสำเร็จถ้ามีโอกาสก็จะรับงานทุกอย่างที่ช่วยเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่เนื่องจากเกรงจะสูญหายไป ครูสำเร็จให้สัมภาษณ์ว่า

ปัจจุบันลำตัดก็สูญหายไปเรื่อยๆ ของวัยรุ่นสมัยนี้ไม่ค่อยได้ เพราะไม่ได้ตั้งใจและสื่อสมัยนี้ก็เอื้ออำนวยแก่พวกการแสดงสมัยใหม่ด้วย ก็อยากจะให้เด็กสมัยใหม่นุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ไม่สูญหายไปตามกาลเวลา ให้มองศิลปะการแสดงพื้นบ้านว่าเป็นมรดกชาติ อย่าคิดว่าโบราณไม่ทันสมัย อยากจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหน่วยงานต่างๆ เข้ามาโฆษณาเยอะๆ เพื่อจะสร้างแรงจูงใจแก่เยาวชน เมื่อมีโอกาสได้รับเชิญไปแสดงงานต่างๆ ก็ไม่ค่อยจะปฏิเสธ เพราะกลัวว่าถ้าเราไม่รับไปแสดงแล้วจะเล่นลำตัดให้ใครดู ก็พยายามจะได้เผยแพร่ออกไปให้ได้เยอะที่สุดเมื่อมีโอกาส ที่ไหนเชิญไปสอนก็ไป ไม่ได้เงินก็ไม่เป็นไร แต่อยากจะให้เด็กๆ มีใจรัก (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

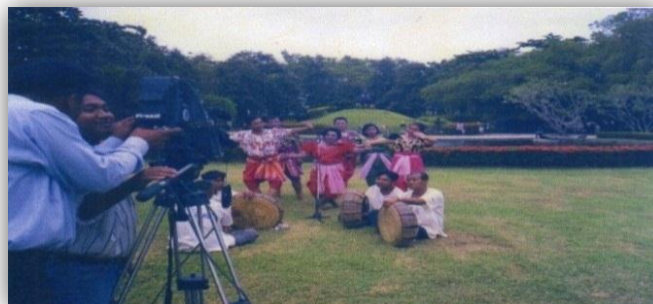

ภาพที่ 13 ครูสำเร็จ คนทาทำสื่อซีดีเผยแพร่
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 14 ครูสำเร็จ คนทาทำสื่อซีดีเผยแพร่ 2
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 15 ลำตัดก้านันสำเร็จ คนทา บันทึกวีดิทัศน์สำหรับฉายช่องเคเบิลท้องถิ่น
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 16 ครูสำเร็จ คนทาได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนลำตัดให้นักเรียนเจริญสุข
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 17 ครูสำเร็จ คนทาแสดงลำตัดรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอย
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 18 ครูสำเร็จ คนทาแสดงลำตัดต้อนรับคณะกรรมการคลังปัญญาผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 19 ครูสำเร็จ คนทาสาธิตการร้องลำตัดในงานมหกรรมเล่าขานตำนานเมืองระยอง
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 20 ครูสำเร็จ คนทาจัดกิจกรรมโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 21 ครูสำเร็จ คนทาทำขวัญนาค
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

ภาพที่ 22 ครูสำเร็จ คนทาสอนเด็กในชุมชนที่สนใจเรียนลำตัดช่วงปิดภาคการศึกษา
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันศุกร์ที่ 5 พฤษภาคม 2560

นอกจากงานทางราชการแล้วครูสำเร็จยังสร้างสรรค์ผลงานบทกลอนลำตัดมากมายและได้ทำหนังสือแจกในงานต่างๆอีกมาก เช่น หนังสือแหล่พระมหาชนก แหล่พระเวสสันดร บทเพลงพื้นบ้านต่างๆ เพลงชีวิตก้านัน เพลงมาร์ชต้านยาบ้า เพลงหนุ่มระยอง เพลงเหนือหม่น้อง โดยครูให้สัมภาษณ์ว่า

บทเพลงหลากหลายแต่งไว้แล้วทำซีดีแจก โดยผลงานทั้งหมดก็คิดสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ จะประยุกต์ให้ทันสมัยตอนนั้นๆ เช่น แหล่เรื่องพระมหาชนกก็นำบทพระราชนิพนธ์มาประยุกต์เป็นบทแหล่ เพื่อใช้ร้องควบคู่ไปกับการแสดงลำตัด ตอนนั้นที่ก็ต้องศึกษาบทพระราชนิพนธ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 เรื่องพระมหาชนก พอเข้าใจก็นำมาแต่งเป็นกลอนให้คล้องจอง (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2560)

ผู้วิจัยได้สรุปรวบรวมผลงานการประพันธ์ต่างๆของครูสำเร็จที่ได้รับการเผยแพร่ จากคำบอกเล่าของครูสำเร็จ โดยสามารถรวบรวมจำนวนได้ทั้งหมด 33 ผลงาน ดังนี้

1. พ.ศ.2537 กลอนประวัติก้านันสำเร็จ คนทา
2. พ.ศ.2538 บทเสภาอนุรักษ์มรดกไทย
3. พ.ศ.2539 บทเสภาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

4. พ.ศ.2540 เพลงกล่อมทำขวัญนาคเกี่ยวกับพระคุณแม่
5. พ.ศ.2540 เพลงพื้นบ้านตะวันออก
6. พ.ศ.2540 เพลงเกิดมาพบกับความจน
7. พ.ศ.2540 บทกลอนลำตัดประเพณีลอยกระทง
8. พ.ศ.2540 บทกลอนไต่เตลเมืองระยอง
9. พ.ศ.2541 บทกลอนลำตัดอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน
10. พ.ศ.2542 บทกลอนลำตัดตรนรงค์ต่อต้านยาบ้า
11. พ.ศ.2542 แห่ประชาสัมพันธ์สาธารณสุขชุมชนและต่อต้านโรคเอดส์
12. พ.ศ.2543 บทกลอนลำตัดถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
13. พ.ศ.2543 บทกลอนลำตัดประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสภาวุฒิสภา
14. พ.ศ.2543 บทกลอนลำตัดสุขบัญญัติ 10 ประการส่งเสริมสุขภาพ
15. พ.ศ.2543 แห่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งวุฒิสมาชิก
16. พ.ศ.2544 บทกลอนลำตัดเสนอแนะแนวทางการทำงาน
17. พ.ศ.2544 เพลงเหนือหม่น้อง
18. พ.ศ.2544 เพลงกวักลอนสุนทรภู่
19. พ.ศ.2544 ลำตัดเทศกาลสงกรานต์
20. พ.ศ.2545 ลำตัดถวายพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่
21. พ.ศ.2545 เพลงวันมรดกไทย
22. พ.ศ.2545 เพลงของดีเมืองระยอง
23. พ.ศ.2546 เพลงเอาได้ไม่เหนือ
24. พ.ศ.2546 เพลงมาร์ชต้านยาบ้า
25. พ.ศ.2546 ลำตัดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
26. พ.ศ.2546 ลำตัดโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
27. พ.ศ.2547 ลำตัดตรนรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร
28. พ.ศ.2547 ลำตัดถวายพระพรสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
29. พ.ศ.2548 กลอนประชาสัมพันธ์หนึ่งตำบลหนึ่งหมู่บ้านในฝัน
30. พ.ศ.2553 แห่เรื่องพระมหาชนก

31. พ.ศ.2555 ลำตัดการเสริมสร้างความสามานฉันท์และความสามัคคีของคนในชาติ
32. พ.ศ.2556 บทเพลงเรื่องพระเวสสันดร
33. พ.ศ.2542 เพลงชีวิตก้านัน

ผลงานที่ครูสำเร็จได้สร้างสรรค์นั้นพบว่าเป็นผลงานทางด้านบทเพลงพื้นบ้านที่ครูสำเร็จถนัด โดยการสร้างสรรค์ผลงานทุกครั้งครูสำเร็จจะมีความชื่นชอบมาก ครูสำเร็จเล่ามา “ถ้าได้สร้างผลงานก็เหมือนกับได้ส่งต่อผลงานให้จารึกเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดูได้ฟัง” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2560) จึงทำให้ผลงานที่สร้างสรรค์มีอยู่มากมาย จัดได้ว่าครูสำเร็จเป็นศิลปินอาชีพที่มีผลงานมากมายเป็นประโยชน์แก่ชุมชนมากมาย โดยครูเล่าว่า

อาชีพศิลปินนี้ชอบมาก ตั้งแต่อายุ 14 จนถึงปัจจุบันไม่เคยมีวันไหนที่คิดอยากละเลยต่อศิลปะการแสดงนี้ ที่เลี้ยงชีพมาตั้งแต่เด็กจนอายุ 71 แล้วเนี่ยไม่เคยทิ้งทุกวันต้องดำเนินการเกี่ยวกับการร้องการรำอยู่เสมอ และนี่ก็เป็นชีวิตศิลปินที่ผมรักมากที่สุดก็เรื่องของวัฒนธรรมนี่ก็เป็นวัฒนธรรมประจำชาติของเรา ถ้าชาติของไทยแล้วศิลปะอื่นๆก็จะกลืนกันไป ดังนั้นก็อยากจะรักษาศิลปะที่ตนถนัดทั้งการทำขวัญ การเขียนบทกลอนต่างๆ ทั้งแหล่ ลำตัด ต่างๆ หลากๆเรื่อง และทำยี่ก็คิดว่าช่วงปลายของชีวิตก็อยากอุทิศชีวิตเพื่อให้เยาวชน ก็เกี่ยวกับเรื่องทีถนัดทุกอย่างอย่างอยากจะทำให้หมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของตำบล อำเภอ จังหวัด มาได้ทุกเมื่อ ก็จะขอภาวนาตนว่าจะชวนเผยแพร่สิ่งที่มีอยู่ให้สืบต่อไป (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2560)

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าครูสำเร็จเป็นผู้มีจิตอาสาเสมอมา ครูได้รับเลือกให้เป็นก้านัน ครูก็มีกิจกรรมให้ชุมชนได้สร้างความสามัคคีตลอดเวลา เมื่อปิดภาคเรียนจะจัดอบรมเด็กเพื่อให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เมื่อมีโอกาสก็จะรับใช้สังคมทุกงานไม่ว่าจะเป็นงานทางหน่วยงานรัฐบาลหรือทางหน่วยงานของเอกชน ปัจจุบันนี้ครูสำเร็จ คนทา นอกจากจะทำหน้าที่เป็นก้านันและประธานสภาวัฒนธรรมวังห้วแล้ว ครูสำเร็จยังเปิดสวนผลไม้สละชื่อว่าสวนสละสุมาลีตั้งอยู่บ้านเลขที่ 66/11 หมู่ที่ 7 ตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง นอกจากนี้ครูสำเร็จยินดีให้คำปรึกษาและสอนศิลปะการแสดงพื้นบ้านลำตัดแก่ทุกท่านที่สนใจเพื่อดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย

2.2 ประวัติความเป็นมาและสมาชิกของคณะลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง

เมื่อปี พ.ศ.2503 หรือช่วงครูสำเร็จอายุประมาณ 14 ปี ครูสำเร็จ คนทาเริ่มหัดแสดงลิเก โดยมีครูแวว ครูลิเกประจำคณะของคุณพ่อกิมเป็นผู้สอนและจับแสดงตั้งแต่เด็ก ครูสำเร็จหัดลิเกและรับงานแสดงกับครูแววและคุณพ่อกิมอยู่ประมาณสองถึงสามปีและหลังจากนั้นครูสำเร็จก็ได้ยินข่าวมาว่ามีการเรียนการสอนลำตัดที่หมู่บ้านชากโดน จึงมีความสนใจที่จะหาความรู้เรื่องลำตัดจึงไปเรียนลำตัดกับครูสงวน เมตตาในช่วงอายุประมาณ 17 ปี ครูสำเร็จใช้เวลาเรียนรู้ลำตัดจากครูสงวนได้ไม่นานมากนักก็สามารถที่จะนำความรู้มาต่อยอดและสอนคนในหมู่บ้านได้ ครูสำเร็จเล่าว่า

ก็ได้เรียนลำตัดกับครูสงวนนี้ไม่นานนักเพราะช่วงนั้นไปจับสาวแถวๆนั้นด้วย แต่ว่าก็ตั้งใจไปเรียนลำตัดกับครูสงวนด้วยนะเพราะว่าเราก็เล่นลิเกพอรับงานได้ เลยอยากเรียนร้องว่าลำตัดเป็นอย่างไร ในส่วนของกลอนลำตัดส่วนใหญ่จะเรียนแบบท่องจำๆ ทำทาง จังหวะต่างๆ ครูจะมีเพลงมาให้ท่อง แล้วก็ร้องๆ ให้ตรงจังหวะ พอดีว่าเรามีพื้นฐานลิเกเลยร้องไม่เพี้ยน เข้าใจจังหวะเลยทำให้เรียนได้เร็ว จำได้ว่าเรียนอยู่กับครูสงวนแบบจริงๆจังๆก็ประมาณครึ่งเดือนเห็นจะได้ หลังจากนั้นก็เที่ยวไปเที่ยวมาอยู่บ่อยครั้ง พอเริ่มมีประสบการณ์แล้วคนแถบๆ ก็คือหมู่บ้านวังหว้านี้แหละ เขาเริ่มรู้ว่าเราเล่นลำตัดได้ก็เริ่มมีงานจ้าง งานบุญต่างๆ งานฉลอง งานบ่อปลา งานแหบจะทุกรูปแบบเลยช่วงนั้น ช่วงแรกๆตั้งชื่อว่าส.เริงศิลป์ ตอนที่เริ่มรับงานลำตัดแบบจริงๆจังๆช่วงนั้นก็อายุประมาณ 20 ก็ใช้ชื่อส.เริงศิลป์มาตั้งแต่ช่วงๆนั้น ในตอนแรกสมาชิกของคณะก็อาศัยเอาพวกๆกันนี้แหละ พวกที่ไปเรียนด้วยกันกับครูสงวน ได้มีโอกาสรับงานลำตัดกันไปทั่วก็เริ่มมีคนรู้จักเพิ่มขึ้นอีก เราก็เลยได้มีโอกาสไปแสดงต่างๆที่ เป็นการโฆษณาโดยปากต่อปากไปในตัว (สำเร็จ-คนทา, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2560)

เมื่อปี พ.ศ.2509 หรือช่วงครูสำเร็จอายุได้ 20 ปี ครูก็เริ่มมีคณะลำตัดเป็นของตัวเองและเริ่มรับงานต่างๆ ในหมู่บ้านจนเป็นที่รู้จักกันในจังหวัดและเริ่มรับงานต่างจังหวัดมากขึ้น จึงทำให้สะสมประสบการณ์การแสดงลำตัดมากขึ้น และในช่วงอายุ 30 ปี ครูสำเร็จ คนทาก็ได้มีโอกาสพบกับครูท่านหนึ่งคือครูบุญมี สอนใจชื่น ซึ่งเป็นครูลำตัดจากคลองหก จังหวัดปทุมธานี เมื่อครูบุญมี สอนใจชื่นมี

โอกาสมาแสดงลำตัดที่ตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ครูสำเร็จจึงหาโอกาสเข้าไปพูดคุยกับ ครูบุญมีอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้สนิทสนมกันโดยครูสำเร็จเล่าว่า

พบครูบุญมีมาแสดงที่วังห้ว และก็มีโอกาสไปดูแกล่เล่นลำตัด แต่บุคลิก แกล่จะนั้มๆเรียบบร้อยๆ ดั่งนั้นแกล่ไม่ค่อยแสดงเป็นตัวตลก เมื่อได้โอกาสหลังการแสดง ทุกๆครั้งก็จะไปพูดคุยกับครูเขาหลังเวที ถ้ามไปถ้ามมาๆ แกล่ก็ชวนเราไปแสดงด้วยที่ จังหวัดปทุมธานี ช่วงนั้นแกล่ก็เที่ยวไปเที่ยวมาปทุมฯกับระยองอยู่ เพราะถ้าแกล่มานี้ก็จะ มาร่วมแสดงกับคณะเรา พอเราไปโน้นก็ไปหาประสบการณ์การแสดงลำตัดกับคณะครู บุญมี เรียกว่าครูพักลักจำนี่แหละ ก็พูดได้ว่าเราก็เรียนรู้การแสดงลำตัดกับครูบุญมีมา อยู่บ้าง ช่วงที่ร่วมแสดงกับแกล่ก็ราวๆ 10 ปีได้นะ ที่ไปๆมาๆปทุมฯกับระยอง (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2560)

ระหว่างที่ครูสำเร็จได้มีโอกาสพบกับครูบุญมีแล้ว ก็ยังมีบุคคลสำคัญอีกหนึ่งท่านที่สอน เรื่องการประพันธ์บทกลอนต่างๆคือครูบุญแจ นาคทิพย์ (ถึงแก่กรรม) ตามคำบอกเล่าของครูสำเร็จครู บุญแจ นาคทิพย์เป็นคนจังหวัดชลบุรีและย้ายมาอาศัยอยู่ที่ตำบลวังหิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ครูบุญแจเป็นครูเขียนบทกลอนที่มีชื่อเสียงในวังหินและเป็นเจ้าของวงปีพาทย์ที่มีชื่อของตำบลวังหิน เมื่อมีโอกาสครูสำเร็จก็ได้เข้าไปศึกษากลอนต่างๆของครูบุญแจ และเข้าไปศึกษาเล่าเรียนอยู่ระยะหนึ่ง ครูสำเร็จเล่าว่า

ในระหว่างที่เจอกับครูบุญมีก็ได้เจอกับครูบุญแจด้วย เลยได้มีโอกาสเข้าไป ศึกษาการแต่งกลอนของครูบุญแจ นาคทิพย์ ได้ข่าวว่าแกล่ย้ายมาจากชลบุรี น่าจะศรี ราชถ้าจำไม่ผิดนะ แกล่เป็นเจ้าของวงปีพาทย์ด้วยรับงานอยู่แถวๆวังหิน ซึ่งที่เข้าไป เรียนก็เรียนแต่งกลอนต่างๆ ไม่ได้เรียกว่าเรียนหรรอก ก็จะเป็นครูพักลักจำเหมือนๆเคย นั้นแหละ ช่วงนั้นก็มีโอกาสศึกษาดูกลอนต่างๆที่ครูบุญแจแต่งขึ้น เลยลองๆแต่งตาม แกล่บ้าง ให้แกล่ดูแล้วแกล่ให้บ้าง ตอนทีไปหาแกล่ แกล่ก็อายุเยอะแล้วตามภาษาคนแกล่ แกล่ก็จะรักเราเพราะแกล่ชอบเด็กหัวเร็ว (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2560)

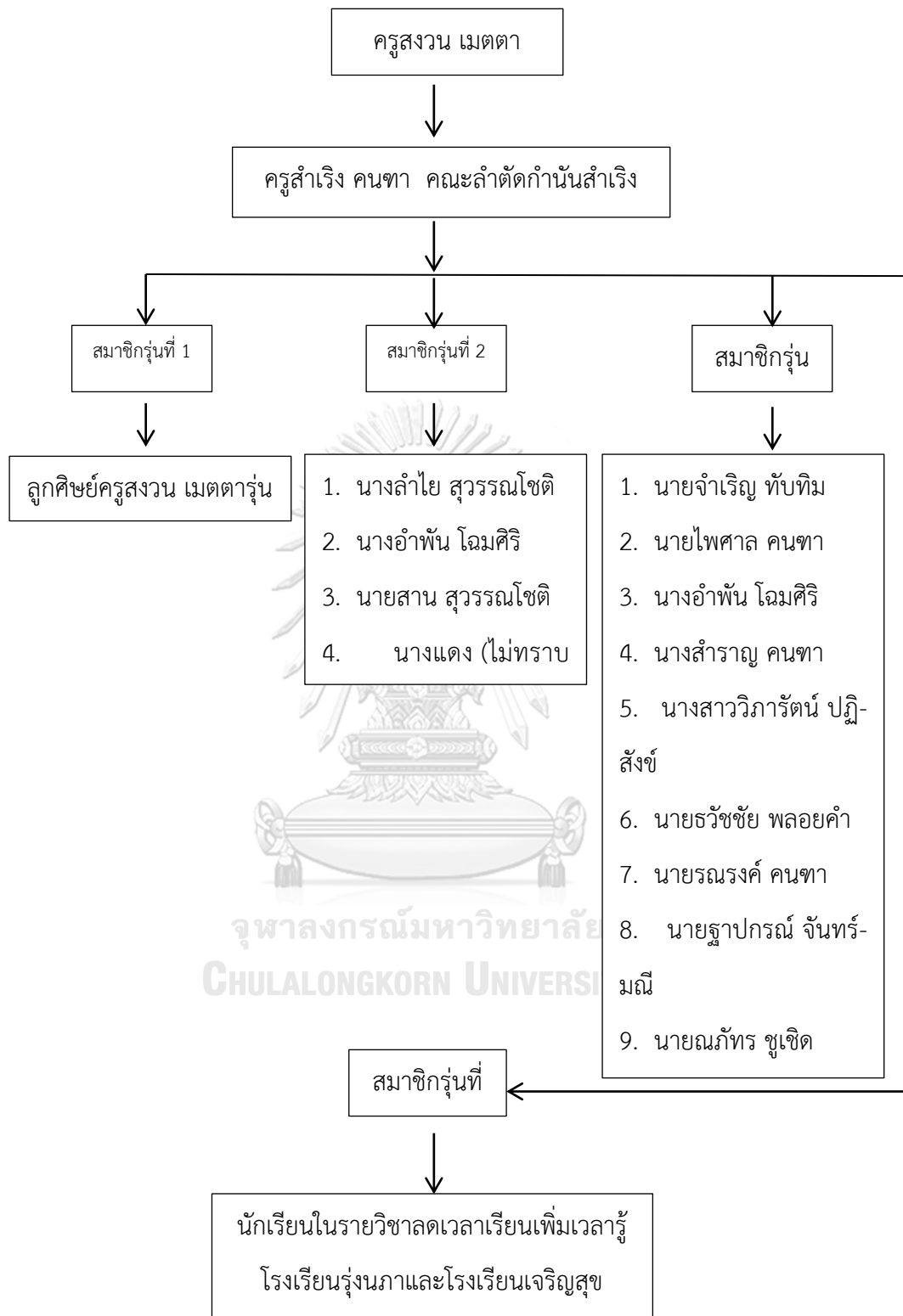
จะเห็นได้ว่าเมื่อมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเมื่อใด ครูสำเร็จก็จะเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้จากบุคคลต่างๆ สมาชิกในคณะลำตัดของครูสำเร็จรุ่นแรกๆก็เป็นเพื่อนๆที่เข้าไปเรียนลำตัดกับครูสงวนด้วยกัน ซึ่งสมาชิกรุ่นแรกในคณะส.เริงศิลป์มีอยู่ประมาณ 6-7 คนซึ่งเป็นเพื่อนๆรุ่นราวคราวเดียวกันกับครูสำเร็จ คนหา ซึ่งปัจจุบันบางคนก็ไม่ได้รับงานแสดงลำตัดแล้วทำให้สมาชิกแยกย้ายกันไปทำงานตามที่ต่างๆ และสมาชิกในรุ่นที่ 2 ก็จะเป็นเครือข่ายและประชาชนในหมู่บ้านที่สนใจเข้ามาสมัครเรียนกับครูสำเร็จที่บ้าน

สมาชิกรุ่นที่ 2

1. นางลำไย สุวรรณโชติ (ถึงแก่กรรม)
2. นางอำพัน โฉมศิริ
3. นายसान สุวรรณโชติ (ถึงแก่กรรม)
4. นางแดง (ไม่ทราบนามสกุล) และคนอื่นๆอีกที่ครูสำเร็จจำชื่อได้ไม่หมด

สมาชิกรุ่นที่ 3 (ปัจจุบัน)

1. นายจำเริญ ทับทิม
2. นายไพศาล คนหา
3. นางอำพัน โฉมศิริ
4. นางสาวราญ คนหา
5. นางสาววิภารัตน์ ปฎิสังข์
6. นายธวัชชัย พลอยคำ
7. นายธรรรงค์ คนหา
8. นายฐาปกรณ์ จันทรมณี
9. นายณภัทร ชูเชิด

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามรวบรวมสมาชิกปัจจุบันที่ร่วมแสดงลำตัดกับคณะลำตัดกำนันสำเร็จ มีจำนวน 10 ดังนี้

1. นายจำเริญ ทับทิม

ภาพที่ 23 นายจำเริญ ทับทิม

ที่มา : สุจินันท์ โสภาคาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายจำเริญ ทับทิม เกิดวันอาทิตย์ที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2492 ปัจจุบันอายุ 68 ปีพักอยู่บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหว่า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 098-451-6827 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูจำเริญกล่าวถึงความชอบด้านลำตัดดังนี้

ตาก็เริ่มเล่นลำตัดมาตั้งแต่โน้น เด็กลงเลย เล่นเพราะว่ามีใจรักดนตรีดี กลองรำมะนาสนุกดีเล่นมานี้ก็ 40 กว่าปีได้นะ ชอบมากและออกงานก็ได้เงินนะ ได้เยอะไปที่หนึ่งก็สนุกสนาน เพราะไปกับพวกๆกันทั้งนั้น ที่ได้มาเล่นลำตัดเพราะว่าญาติๆก็เล่น เพื่อนๆก็เล่น ที่สำคัญคือญาติๆตาก็เล่นก็เยอะเลยชวนกันไป ช่วงแรกๆก็เล่นกันเยอะเพราะได้เงิน พอหลังๆก็ค่อยๆออกไปบ้าง บางคนไปทำงานอื่นบ้าง บางคนไปต่างจังหวัดบ้างก็แยกย้าย ส่วนความรู้สึกก็ชอบ อยากอนุรักษ์เอาไว้ ให้ไปสู่รุ่น

หลายๆ กลัวจะหายตายไปกับเราเหมือนกัน ก็ดีที่กำนันสอนเด็กที่โรงเรียน พวกนั้น
เลยได้สืบทอดลำตัดต่อไป (จำเริญ ทับทิม, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

2. นายไพศาล คนทา

ภาพที่ 24 นายไพศาล คนทา

ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายไพศาล คนทา เกิดวันจันทร์ที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2500 ปัจจุบันอายุ 60 ปี
พักอยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหั่ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพ
รับจ้าง เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 089-252-1027 ความรู้สึกลงด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
พื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูไพศาลกล่าวถึงเหตุผลการเล่นตัดดังนี้

ผมเล่นลำตัดเพราะกำนันลำเรียงสอนให้เล่นลำตัด น่าจะเล่นได้ตั้งแต่พ.ศ.
2513 เล่นแล้วสนุกได้สตางค์ ตั้งแต่ได้ไม่ก็บาทจนตอนนี้ก็ได้ห้าหกร้อยขึ้นนะ เลยรู้สึก
ว่าเป็นการหารายได้อีกทางหนึ่ง และก็มี ความภูมิใจที่ได้ช่วยกันสืบสานศิลปะลำตัดนี้
ด้วยเพราะว่าเดี๋ยวนี้ก็ไม่ค่อยจะมีแล้วในแถบๆนี้ เวลามีนงานที่ไร ผมก็จะมีความรู้สึกสนุก
ทุกครั้งเพราะว่ารู้สึกดีที่ลำตัดยังมีคนจ้างอยู่ อยากจะให้เด็กๆถ้าว่างก็มาเล่นลำตัด เนื้อ
เรื่องก็สนุกสนานแถมยังจะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย กำนันก็สอนให้ฟรี เด็กๆ

แถวนี้มีเวลาพ่อแม่ก็จะส่งมาเรียนตลอด ให้สนใจก็เข้ามาได้เลยกำนันใจดี ผมก็รู้สึกดีใจ
ด้วยที่ได้มีโอกาสสืบทอดและเผยแพร่เพราะผมก็มีโอกาสเข้าไปถ่ายทอดสอนเด็กกับ
กำนันที่โรงเรียนต่างๆ ก็มีบ้านเจริญสุข โรงเรียนแก่ง โรงเรียนห้วยยาง โรงเรียนมกุฏ
เมือง โรงเรียนสุนทรภู่ เด็กๆเขาก็ชอบกันนะเพราะว่าสนุก ผมอยากให้หน่วยงานรัฐและ
เอกชนเข้ามาสนับสนุนเรื่อยๆร่วมกันอนุรักษ์เอาไว้ต่อไป (ไพศาล คนธา, สัมภาษณ์,
14 กันยายน 2560)

3. นางอำพัน โฉมศิริ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาพที่ 25 นางอำพัน โฉมศิริ
ที่มา : สุธินันท์ ไสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นางอำพัน โฉมศิริ เกิดวันจันทร์ที่ 4 เมษายน พ.ศ.2498 ปัจจุบันอายุ 62 ปี พักอยู่
บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหว่า อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพ
รับจ้างทั่วไป เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 096-554-9097 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
พื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครุอำพันกล่าวถึงเหตุผลการเล่นลำตัดดังนี้

เพื่อนๆญาติๆชวนไปหัดลำตัดกับพ่อกำนัน น่าจะช่วงปี 2508 หัดได้
ประมาณ 4-5 เดือนก็ไปออกงานกัน ช่วงแรกๆงานเยอะมาก มีแทบทุกอาทิตย์ เราก็ได้
เงินเยอะด้วยเพราะงานมีบ่อย มาหลังๆก็ลดลงเรื่อยๆ ตอนแรกมาเล่นก็สนุกนะ

เพราะว่าถ้าว่างเมื่อไหร่ก็มาเรียน ร้องๆรำๆ นั่งฟังยังสนุกเพราะพ่อกำนันแกมุขเยอะ นอกเหนือจากเวลาซ้อมลำตัดก็จะรับจ้างทั่วไป รู้สึกทุกครั้งทีเล่นลำตัดนะ เพราะตลก แล้วก็สนุก ยิ่งเราก็ได้เล่นเองอย่างนี้ก็ยิ่งสนุกเพราะเราก็เป็นตัวละครตัวหนึ่งที่อยู่ใน เรื่องๆนั้น อยากจะฝากให้เด็กๆนะ ถ้าว่างก็มาหัดลำตัดนี้หลานฉันก็เล่นลำตัด อยากจะ ให้อนุรักษ์เอาไว้ เวลาไปออกงานก็ได้สวดด้วยสนุกดี (อำพัน โนมศิริ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

4. นางสาวราญ คนทา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภาพที่ 26 นางสาวราญ คนทา
 ที่มา : สุจินต์ ไสยาภาค วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นางสาวราญ คนทา เกิดวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2509 ปัจจุบันอายุ 51 ปี พักอยู่บ้านเลขที่ 66/6 หมู่ที่ 7 ตำบลวังห้ว อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพ ทำสวน เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 092-938-4926 ความรู้สึทางด้านอนุรักษศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูสาวราญกล่าวถึงเหตุผลการเล่นลำตัดดังนี้

แต่ก่อนตีกลองรำมะนา เคยได้ยินได้ฟังเล่นลำตัดเพราะว่าถ่ายทอดวิชาให้ ได้ยินได้ฟังกันมาแต่ก่อนเลยให้ชอบส่วนตัว พอชวนๆเล่นลำตัดก็เลยเล่นมา เล่นมานานมากแล้วนะเพราะว่าได้เงินเป็นอาชีพอาชีพหนึ่งได้เลยเพราะว่าสมัยก่อนงาน

เยอะมาก ไปงานกันเกือบทุกคืนเลย ตอนนี้ส่วนมากจะเป็นงานบุญ งานวัดประจำปี งานจ้างทั่วไปจะน้อยกว่าแต่ก่อน แล้วก็พวกงานหน่วยงานราชการแต่ว่างงานแบบนี้ส่วนใหญ่จะเอาเด็กไปเพราะเด็กแสดงน่ารักน่าเอ็นดู ฉันก็ว่าน่ารักดีนะ ถ้าเด็กสนใจมาเล่น นอกจากจะช่วยเหลือแล้วยังช่วยพ่อแม่หารายได้ได้บ้างเล็กน้อยๆ (สัมภาษณ์ คนทา, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

5. นางสาววิภารัตน์ ปฏิสังข์

ภาพที่ 27 นางสาววิภารัตน์ ปฏิสังข์

ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นางสาววิภารัตน์ ปฏิสังข์ เกิดวันพุธที่ 30 กันยายน พ.ศ.2513 ปัจจุบันอายุ 47 ปี พักอยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหว่า อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพ ทำสวน เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 087-149-8689 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูวิภารัตน์กล่าวถึงความชอบด้านลำตัดดังนี้

ที่เล่นลำตัดตั้งแต่ปี 2529 ที่รู้จักและเล่นได้เพราะว่าเห็นพ่อเล่นมาตั้งแต่เกิดเลยทำให้ซึมซับและชอบ แล้วก็ช่วยงานพ่อทำขวัญบ้าง ลำตัดบ้าง ถ้าเราไม่เล่นแล้วใครจะช่วยพ่อนุรักษ์เอาไว้ ปัจจุบันจะเห็นว่างานก็น้อยกว่าแต่ก่อน เมื่อพ่อกับมีโอกาสสอนเด็กๆที่โรงเรียนก็พาเด็กๆมาเล่นและพาไปประกวด ก็ทำให้คณะลำตัดนี้มีชื่อเสียง

เพิ่มขึ้นมาอีกในต่างจังหวัด ส่วนหน่วยงานต่างๆก็มีมาประจำเกือบทุกๆเดือน พี่ก็
 อยากจะฝากให้เด็กๆที่สนใจในเพลงพื้นบ้านนะ พ่อกำนันเปิดโอกาสให้เด็กได้มาเรียน
 ได้ตลอดเวลา เข้ามาได้เลยเพราะอยากให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (วิภารัตน์
 ปฏิสังข์, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

6. นายรัชชัย พลอยคำ

ภาพที่ 28 นายรัชชัย พลอยคำ

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายรัชชัย พลอยคำ เกิดวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ.2528 ปัจจุบันอายุ 32 ปี พักอยู่
 บ้านเลขที่ 92 หมู่ที่ 4 ตำบลปงป่าหวาย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ 54110 ปัจจุบันประกอบอาชีพทำ
 สวน เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 081-846-8389 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
 ลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูรัชชัยกล่าวถึงการเริ่มเล่นลำตัดดังนี้

ผมมาเล่นลำตัดได้เพราะว่าผมเป็นลูกเขย พ่อมาเห็นมาฟังก็รู้สึกว่ามันสนุก
 ตอนแรกชอบนั่งดูมาก พอหลังๆเขาก็ให้ไปช่วยตีฉิ่งตีกรับบ้าง แล้วพ่อกำนันก็สอน
 กลองให้ตอนนี้ก็ยังเล่นไม่ค่อยเก่งแต่ว่าชอบเข้าไปมีส่วนร่วมในวง ออกงานที่ก็
 สนุกสนาน ยิ่งถ้าตีๆเนื้อเรื่องจะมันส์มาก ผมก็อยากฝากให้เด็กรุ่นหลังลองเปิดใจมา
 นั่งฟังดูเพราะว่าเดี๋ยวนี้ก็มีแต่คนบอกว่าลำตัดน้อยลงกว่าสมัยก่อนๆ อาจจะเป็น
 เพราะคนไม่ค่อยนิยมเลยทำให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้ เลยอยากจะปลุกฝังรุ่นเยาวชน

ให้ชอบ จะได้อนุรักษ์สืบต่อลำตัดให้มีอยู่ในจังหวัดระยองต่อไป (ธวัชชัย พลอยคำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

7. นายรณรงค์ คนทา

ภาพที่ 29 นายรณรงค์ คนทา

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายรณรงค์ คนทา เกิดวันจันทร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528 ปัจจุบันอายุ 32 ปีพักอยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ อบต.วังหว้า เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 087-149-0993 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูรณรงค์กล่าวถึงการเริ่มเล่นลำตัดดังนี้

ผมเริ่มเล่นลำตัดตั้งแต่อายุน่าจะช่วง 21-22 เพราะว่าพ่อให้เล่นก็เลยเริ่มเล่นมาเรื่อยๆ พ่อบอกว่าเล่นไปเถอะ ได้ตั้งคณะ ผมก็เริ่มเล่นมาเรื่อยๆและชอบด้วย บางครั้งไป 500 บ้าง 600 บ้างแล้วแต่เจ้าภาพเขาจ้างมาแต่ส่วนใหญ่มาหลังๆก็ 600 บาทขึ้น บางทีก็มีพิเศษบ้าง เล่นมาจนตอนนี้จ้างก็ 1,000 บาทแล้ว ไปเล่นแรกๆก็ตื่นเต้นมาก ตอนนั้นก็ตื่นเต้นอยู่ เพราะเราไม่รู้หรอกว่าหน้างานจะเป็นยังไง คนดูจะเยอะแค่ไหนวันนี้จะเล่นออกมาดีไหม เพราะผมเล่นเป็นคนร้องตลอดเลยรู้สึกตื่นเต้นเป็นพิเศษ ปัจจุบันผมก็อยากให้เด็กๆสนใจและชื่นชอบในลำตัดเพราะว่าผมก็กลัวจะ

หายไป ที่สำคัญคือแถวนี้ก็มีแต่คณะพ่อกำนัน เลยยิ่งอยากให้ได้ๆ ช่วยกันดูแลให้มากขึ้น (รณรงค์ คนทา, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

8. นายธำพรณ์ จันทรมณี

ภาพที่ 30 นายธำพรณ์ จันทรมณี

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายธำพรณ์ จันทรมณี เกิดวันพฤหัสบดีที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2537 ปัจจุบันอายุ 25 ปี พักอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 7 ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบอาชีพ พนักงานบริษัท เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 092-680-1412 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลครูธำพรณ์กล่าวถึงความชอบเรื่องลำตัดดังนี้

ผมเล่นลำตัดได้เพราะที่บ้านมีวงลำตัดชื่อวงส.เสมอศิลป์ แต่ว่าปัจจุบันไม่มีแล้ว ก็เลยได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เด็กๆ ได้ยินลุงบ้างป้าบ้างอาบ้างและก็ญาติๆ เขาซ้อมกันทุกๆ วันอาทิตย์ เลยทำให้ซึมซับจนกลายเป็นความชอบ ตอนแรกก็เริ่มจากนั่งฟัง ขยับมาตีกรับบ้าง ตีฉิ่งบ้างแล้วก็มาเล่นกลอง นั่งฟังจนจำเนื้อร้องได้ ป้าเลยให้ขึ้นร้อง แล้วก็ร้องเป็นมาตั้งแต่อายุ 11 ขวบ หลังจากนั้นก็มาออกงานกับกำนันสำเร็จ ผมอยากจะฝากถึงรุ่นหลังๆ ว่าอยากให้ช่วยกันอนุรักษ์และช่วยกันสืบสานอย่างน้อยๆ มา

นั่งฟังให้กำลังใจกันก็ยิ่งดี เพื่อให้กำลังใจและให้ได้ยินได้ฟังกันจนพอใจ จะได้มีลำตัด
เอาไว้ให้ฟังก็ตลอดทุกๆงานที่จัด (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 14 กันยายน
2560)

9. นายณภัทร ชูเชิด

ภาพที่ 31 นายณภัทร ชูเชิด (คนขวา)

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

นายณภัทร ชูเชิด เกิดวันจันทร์ที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2536 ปัจจุบันอายุ 24 ปี พักอยู่
บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันประกอบ
อาชีพรับจ้างทั่วไป เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ 087-541-5187 ความรู้สึกทางด้านการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลำตัด จากการสัมภาษณ์ข้อมูลคุณณภัทรกล่าวถึงความชอบด้านลำตัดดังนี้

เริ่มเล่นเพราะความชอบส่วนตัว เพราะว่าแถวบ้านมีวงแต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว
ผมเริ่มเล่นน่าจะประมาณอายุ 17-18 พออายุ 20 ก็รู้ว่ามีความรู้ลำตัดซึ่งก็คือกำนันสำเร็จก็
ได้มาหาแล้วก็มาเรียนเพิ่มเติมกับครูสำเร็จ ต่อเพลงเริ่มๆต่อเพลง ก็รู้สึกดีมากเพราะว่า
ได้ออกงานและได้มาอยู่กับศิลปินดีเด่นประจำจังหวัด และได้ความรู้มากมายทั้ง
รายละเอียดเล็กๆน้อยๆ เพราะครูสำเร็จก็เล่นลำตัดสนุก เก่งมาก ทำให้ผมชอบมาก
ผมพยายามถ่ายทอดให้เด็กตามหมู่บ้านเพราะอบต.มีงบประมาณจ้างผม ผมก็ถือ

โอกาสเผยแพร่ลำตัดที่โรงเรียนบ้านหนองตะพาน ก็พยายามจะพาเด็กๆ เล่นและแสดง ได้เพื่อให้เด็กๆ รัก ผมรู้สึกว่หลังมานี้ลำตัดน้อยมากเพราะว่าเหมือนปีนี้มี 15 งาน เองนะมันน้อยลงทุกๆ ปี ก็ใจหายเหมือนกัน ผมจึงอยากให้เด็กๆ รักและชอบเพราะว่า กลัวจะหายไปเหมือนวงลำตัดที่ผมเคยเรียน (ณภัทร ชูเชิด, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2560)

จากการรวบรวมสมาชิกลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนตา ทุกคนมีใจรักศิลปะการแสดงลำตัด มากเพราะว่ารักและซึบซับการเล่นลำตัดจนเป็นวิชาชีพหนึ่งได้และเป็นวิชาชีพที่เกิดจากความรัก ความชอบของสมาชิกในวงลำตัดที่ทุกคนอยากฝากให้คนรุ่นหลังสืบทอดกันต่อไปเพื่ออนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมการแสดงลำตัดให้คงอยู่ นอกจากสมาชิกนักแสดงลำตัดมีอาชีพแล้ว ยังมีนักเรียน โรงเรียนรุ่งนภาและโรงเรียนบ้านเจริญสุข จัดได้ว่าเป็นสมาชิกรุ่นที่ 4 ที่กำลังบ่มเพาะเพื่อรักษา วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน เนื่องจากครูสำเร็จได้รับเกียรติให้ไปเป็นครูสอนในรายวิชาลดเวลาเรียนเพิ่ม เวลาเรียนรู้ให้กับโรงเรียนดังกล่าว จึงทำให้เมื่อมีโอกาสก็จะพาเด็กๆ ไปออกงานแสดงด้วย เช่น งานประชัน เพลงพื้นบ้านที่โรงละครวังหน้า ครูสำเร็จ คนตาได้นำเด็กนักเรียนของโรงเรียนเจริญสุขไปร่วมแสดง ด้วย

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามที่วัดละหารใหญ่ในวันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560 ผู้วิจัยได้ชมการแสดงของลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนตา โดยการแสดงครั้งนี้เป็นงานบุญประจำปีวัดละ หารใหญ่ ซึ่งควบคุมการแสดงโดยกำนันสำเร็จ คนตา ซึ่งผู้วิจัยสามารถรวบรวมรายชื่อสมาชิกที่ร่วม แสดงในครั้งนี้ได้ดังนี้

1. นายสำเร็จ คนตา (ผู้ฝึกซ้อมวงลำตัด)
2. นายจำเริญ ทับทิม
3. นายไพศาล คนตา
4. นายธรรรงค์ คนตา
5. นายฐาปกรณ์ จันทร์มณี
6. นางวิภารัตน์ ปฎิสังข์
7. นางสาวอำพัน โฉมศิริ

8. นายณภัทร ชูเชิด
9. นางสาวกาญจนา คนทา
10. นายรัชชัย พลอยคำ

ภาพที่ 32 ผู้วิจัยบันทึกภาพ ณ วัดละหารใหญ่
 ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 33 กำนันสำเร็จ คนทาเตรียมเวทีการแสดง
 ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 34 ผู้วิจัยและกำนันสำเร็จ คนทาก่อนการแสดงลำตัด ณ วัดละหารใหญ่
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 35 การแสดงลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา ณ วัดละหารใหญ่
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

จากการศึกษาข้อมูลความเป็นมาของคณะลำตัดกำนันสำเร็จสามารถสรุปได้ว่าจากการที่บ้านครูสำเร็จมีคณะลูก ซึ่งควบคุมวงลูกโดยคุณพ่อกิม คนทา ทำให้ครูสำเร็จได้มีโอกาสเริ่มต้นเรียนรู้วิธีการแสดงลูกจากครูแวว ซึ่งเป็นครูลูกประจำคณะ โดยออกงานการแสดงครั้งแรกเมื่ออายุ 14 ปี ต่อมาช่วงอายุ 17 ปี ครูสำเร็จได้ทราบว่ามีการสอนที่หมู่บ้านชากโดน ทำให้ครูสำเร็จมีโอกาสเรียนรู้ลำตัดจากครูสงวน เมตตา เมื่อเรียนลำตัดได้ไม่นานก็เริ่มมีคนมาจ้างงานโดยเริ่มรับงานลำตัดครั้งแรกเมื่ออายุ 20 ปี โดยใช้ชื่อคณะว่า ส.เริงศิลป์ ครูสำเร็จจึงได้รวบรวมสมาชิกที่เรียนกับครูสงวนนำมาออกงานแสดงเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านลำตัด ต่อมาครูสำเร็จก็มีโอกาสมาฝึกลำตัดเพิ่มเติมกับครูบุญมี สอนใจชื่น ซึ่งเป็นครูลำตัดจากคลองหก จังหวัดปทุมธานีและฝึกการแต่งกลอน

ต่างๆจาก ครูบุญแจ นาคทิพย์ หลังจากนั้นเมื่อครูสำเร็จได้รับการแต่งตั้งเป็นกำนัน จึงได้เปลี่ยนชื่อ
 คณะเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทามาจนปัจจุบัน

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นประวัติชีวิตกำนันสำเร็จ คนทาสรุบได้ครูสำเร็จเป็นบุตรคนที่ 10
 ของคุณพ่อกิม คนทาและคุณแม่จ๋อน คนทา โดยมีพี่น้องทั้งหมด 12 คน ปัจจุบันถึงแก่กรรม 10 คน
 ครูสำเร็จเกิดวันพุธที่ 3 มกราคม พ.ศ.2489 ที่บ้านเลขที่ 104 หมู่ 3 ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง
 จังหวัดระยอง 21110 ปัจจุบันครูสำเร็จ คนทาอายุ 71 ปี ทำหน้าที่เป็นกำนันและทำสวนสละสุมาลีที่
 บ้านเลขที่ 66/11 หมู่ที่ 7 ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21110 ครูสำเร็จภรรยาสองคน
 ภรรยาคนแรกชื่อนางสมบัติ คนทา (นามสกุลเดิมเดิมต่อ) มีบุตรธิดาด้วยกัน 3 คนคือ นางสาวบุญ
 คนทา นางวิภารัตน์ คนทาและนายธรรรงค์ คนทา ภรรยาคนที่สองชื่อนางจินตนา สุภาภรณ์ มีบุตร 1
 คนคือนายนภดล คนทา ประวัติทางการศึกษาด้านสามัญ ครูสำเร็จจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 จากโรงเรียนวัดวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยองและเข้าศึกษาต่อมัธยมปลาย จากศูนย์บริหาร
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แกลง หลังจากนั้นก็ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านต่างๆโดยศึกษาการทำ
 ขวัญนาจากคุณพ่อกิม ศึกษาลิเกจากครูแหวว ศึกษาลำตัดจากครูสงวน เมตตาและครูบุญมี ศึกษาการ
 เขียนบทกลอนต่างๆจากครูบุญแจ นาคทิพย์ ทางด้านผลงานของครูสำเร็จก็มีหลากหลายเพราะว่า
 อาชีพกำนันสามารถเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนมากมาย ด้วยความที่ครูสำเร็จเป็นผู้มีจิตสาธารณะทำให้
 เป็นที่รู้จักของชุมชนในละแวกนั้น และทำให้ลำตัดเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ประวัติความเป็นมาของคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา จากการเริ่มต้นโดยครูสงวน เมตตา
 ที่เป็นครูลำตัดตัดจากหมู่บ้านซากโดน เมื่อครูสำเร็จทราบข่าวจึงได้ไปศึกษาการเล่นลำตัดจนสามารถ
 ชักชวนคนใกล้เคียงตัวเขามาฝึกหัดทำให้คณะลำตัดส.เรียงศิลป์มีชื่อเสียงขึ้นมาเรื่อยๆ เมื่อครูสำเร็จได้ทำ
 หน้าที่เป็นกำนันจึงได้เปลี่ยนชื่อคณะลำตัดเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา หลังจากนั้นก็เริ่มรับงาน
 และเป็นที่รู้จักมากขึ้นจนมาถึงปัจจุบัน โดยสมาชิกที่ผู้วิจัยรวบรวมได้มีทั้งหมด 4 รุ่น โดยรุ่นแรกรุ่นที่
 เป็นศิษย์ของครูสงวน เมตตา รุ่นที่ 2 มีสมาชิก 4 คนคือ นางลำไย สุวรรณโชติ นางอำพัน โฉมศิริ
 นายसान สุวรรณโชติและนางแดง (ไม่ทราบนามสกุล) รุ่นที่ 3 มีสมาชิก 9 คนคือ นายจำเริญ ทับทิม
 นายไพศาล คนทา นางอำพัน โฉมศิริ นางสาววิภารัตน์ ปฏิสังข์ นายรัชชชัย พลอย
 คำ นายธรรรงค์ คนทา นายฐาปกรณ์ จันทร์มณีและนายณภัทร ชูเชิด รุ่นที่ 4 คือเยาวชนโรงเรียนบ้าน
 เจริญสุขและโรงเรียนรุ่งนภาพิทยาศาสตร์

บทที่ 3

มูลบทที่เกี่ยวข้องกับการแสดงของคณะลำตัดกำนันสำโรง คนทา

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับคณะลำตัดกำนันสำโรง คนทา จังหวัดระยอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆของคณะลำตัด โดยผู้วิจัยได้ศึกษามูลบทที่เกี่ยวข้องกับการแสดงของคณะลำตัด เป็น 5 หัวข้อสำคัญได้แก่

- 3.1 ฉันทลักษณ์และคำประพันธ์สำหรับการแสดงลำตัด
- 3.2 การประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดและเครื่องแต่งกาย
- 3.3 โอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวที
- 3.4 พิธีกรรมไหว้ครู
- 3.5 การสร้างรำนะนาลำตัด

โดยรายละเอียด 5 หัวข้อมีดังนี้

3.1 ฉันทลักษณ์และคำประพันธ์สำหรับการแสดงลำตัด

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากครูสำโรง คนทา เรื่องบทกลอนต่างๆพบว่ามีรูปแบบที่หลากหลายมีการใช้คำสองแง่สองง่าม หรือบางครั้งอาจจะมีการใช้คำหมายออกมามาตรงๆหรือเรียกว่าเนื้อแดง โดยเนื้อกลอนจะประพันธ์ขึ้นใหม่ในแต่ละครั้ง จะพิจารณาโอกาสที่ได้รับให้ไปแสดงเป็นหัวใจสำคัญของการประพันธ์ โดยครูอธิบายว่า

เมื่อจะแต่งกลอนก็ต้องดูโอกาสที่เราจะไปแสดงด้วย ฉันทลักษณ์มีมากมายแล้วแต่คนแต่งจะถนัด กลอนอาจจะประสมคำสองแง่สองง่ามและบางครั้งก็มีคำหยาบบ้างที่เขาเรียกกันว่าเนื้อแดง การแต่งกลอนก็จะดูงานที่จะไปแสดง ถ้าจะไปแสดงงานเลือกตั้งก็ต้องแต่งกลอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ไปงานบุญต่างๆก็จะสอดแทรก เชิญชวนให้มาทำบุญ แต่ที่แน่ๆก็ต้องดำเนินเรื่องให้สนุกสนาน มีคำแสลง มีคำสองแง่สองง่ามบ้าง เพื่อให้ตลก แล้วเราก็ต้องดำเนินเรื่องเหมือนดูละครดำเนินโดยการเปิดเรื่องราวหรือเปิดโรง ดำเนินให้สนุกสนานขึ้นเรื่อยๆ พอเริ่มทำยากก็จะตลก ทะลึ่ง พุดง่ายๆคือตอนช่วงท้ายจะมีพวกทะเล่ดิ่งตึงตังชะเยอะ (สำโรง-คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

3.1.1 กลอนราชนิเกลิง

การแต่งคำประพันธ์ลำตัดครูจะใช้วิธีการคิด พุด ร้องและเขียนลงสมุดเพื่อบันทึกไว้ไม่ให้ลืม โดยกลอนลำตัดส่วนใหญ่จะเป็นกลอนราชนิเกลิงหรือกลอนลิเก โดยครูสำเร็งว่า

กลอนราชนิเกลิงหรือกลอนลิเก พวกลิเกจะคิดกันถนัด เพราะว่าเราก็มีพื้นฐานมาจากลิเกด้วยและเล่นลำตัดด้วยเลยมีพื้น จึงทำให้คิดกลอนได้เร็วหน่อย
เช่น

เราเกิดมาเป็นมนุษย์	ประเสริฐสุดกว่าสัตว์โลก
ธรรมชาติช่วยอำวยโชค	อุปโลกน์สร้างสรรค์
สร้างความรู้สึกรู้จักคิด	ให้มีจริตกิริยา
มีถ้อยคำล่ำว่า	มีทีท่าต่างต่างกัน

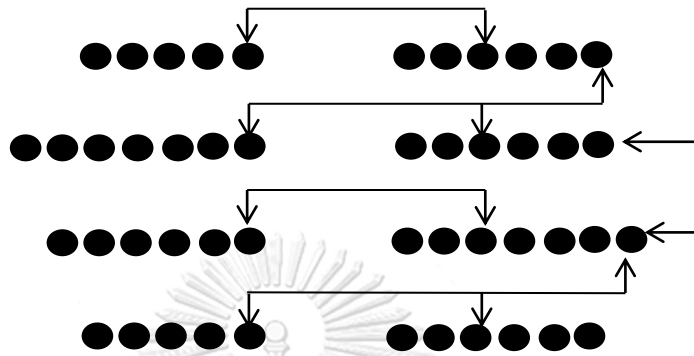
โดยกลอนก็จะเป็นสัมผัสกันเป็นวรรคๆ ลองไปสังเกตดู พอเริ่มคิดและทำไปเรื่อยๆก็จะคุ้นชินทำให้เราแต่งได้เร็วขึ้นหรือจะเป็นกลอนลำตัดตัดที่เคยแต่งเกี่ยวกับศิลปะ ประเพณี

รสนิยมไทยสมัยนี้	เป็นวิถีสังคมผสมผสาน
เมื่อสังคมแปรเปลี่ยนหมุนเวียนกัน	ย่อมแปรผันใจคนหมุนวนไป
วัฒนธรรมตะวันตกมาปกปิด	หูดามืดมองไม่เห็นเป็นไหน
จนลืมตัวว่าตนเป็นคนไทย	เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมนิยมกัน

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ข้างต้นในบทประพันธ์กลอนราชนิเกลิงจะสามารถนำมาเขียนเป็นฉันท-
ลักษณ์ได้ดังต่อไปนี้

กลอนราชนิเกลิงหรือกลอนลิเก

เมื่อสังเกตจะพบว่าวรรคหนึ่งวรรคจะมีคำประมาณ 5-9 คำ โดยจะพบว่า 8 คำจะใช้มากที่สุดและ 1 บทจะมีทั้งหมด 4 วรรค โดยมีการสัมผัสระหว่างบทย่อด้วย นอกจากกลอนราชนิเกลิงที่ใช้สัมผัสดังข้างต้นแล้วครูสำเร็จยังเน้นการใช้กลอนอื่น ๆ กลอนรี กลอนรา กลอนโร โดยกลอนต่างๆ ที่กล่าวมาครูเรียกว่า “กลอนหัวเดียว”

3.1.2 กลอนหัวเดียว

กลอนหัวเดี่ยวมักปรากฏในเพลงพื้นบ้านในส่วนใหญ่ กลอนหัวเดียวต่างๆ จากคำให้สัมภาษณ์ของครูสำเร็จ ครูอธิบายว่า

นอกจากกลอนราชนิเกลิงก็มีกลอนอื่นๆ เช่น กลอนโร มาต่อท้ายด้วยโดยจะยกตัวอย่าง เช่น กลอนที่เคยแต่งไว้ช่วงรณรงค์ตามกฎหมายจรรยาจะช่วงปี 2547

ต้องคาดเข็มขัดเมื่อขับซี	ท่านต้องมีนิรภัย
หมวกนิรภัยขอให้ทุกคน	จักรยานยนต์ทุกคนต้องใช้
ไม่ขับเร็วเกินกำหนด	เพราะผิดกฎหมายที่กำหนดไว้
จะถึงช้าดีกว่าไม่ถึง	เดี๋ยวพอเต็กตั้งจะต้องวุ่นวาย
อย่างตั้งขบวนก่อนกวนให้วุ่น	ท่านเจ้าพระคุณวุฒยรุ่นทั้งหลาย
ตามกฎหมายจรรยาวิงวอนทุกท่าน	การประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกัน

กลอนไรเวลาพูดก็จะลงท้ายด้วยสระไอทั้งเสียงและรูป เช่น ใช้ ไร่ วาย
หลาย เป็นต้นเมื่อแต่ก็จะเห็นว่าสัมผัสอยู่ด้านในเช่น ต้องคาดเข็มขัดเมื่อขับซี ท่าน
ต้องมินิรภัย ก็มีคำว่าซีกับมีสัมผัสกันอยู่ (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม
2560)

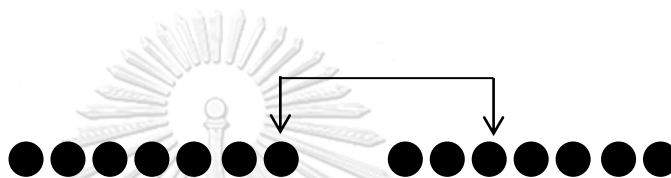
นอกจากกลอนไรที่ครูสำเร็จยกตัวอย่างแล้ว ครูสำเร็จยังร้องบทกลอนหัวเดียวเป็นกลอนรี
เป็นตัวอย่างดังนี้

เรื่องการแสดงจะแจ้งให้ทราบ สยบนิ้วขอกราบน้อมอัญชูลี
ฉันรำร้องอย่างไม่ลั่นทัด เพื่อฝึกหัดลำตัดเมื่อนี้
ฉันเพิ่งหัดได้เพียงไม่กี่วัน มีพ่อกำนันเป็นอาจารย์ที่ดี
แกสอนให้ร้องทำจังหวะ ที่ลักษณะวาทะท่วงที
แกเป็นศิลปินจังหวัดระยอง ถนัดการร้องร้อยกลอนกวี
ฉันมาอยู่ด้วยให้ช่วยฝึกหัด วิชาลำตัดให้ถนัดถนี่
เป็นวัฒนธรรมของไทย ดำรงไว้ให้เด่นชัด
ถ้าไม่มีใครฝึกหัด ลักหน้อยลำตัดก็ไม่มี
เราช่วยกันเสริมสร้างในแนวทางศิลปะ ท่านที่มีทักษะศิลปะประเพณี
ประเพณีก่อนเก่าของเราจะหมดสิ้น ถูกต่างชาติมากลืนกินและพยายามหมิ่นเสียดสี
เราคนไทยต้องดูของไทย จะกินจะใช้ของไทยเรามี
อย่างเช่นลำตัดในปัจจุบัน ประชาสัมพันธ์กับท่านน้องพี่
เป็นของก่อนเก่าผู้เฒ่าชรา สืบเนื่องต่อมาจนทุกวันนี้
ผู้ใดเห็นด้วยโปรดช่วยเชิดชู ให้ไทยเราอยู่แบบไทยแท้และดี
ไทยไม่ช่วยไทยแล้วใครจะช่วย โอกาสอำนวยโปรดช่วยไว้ที
สนับสนุนเกื้อกูลศิลปิน กำลังจะสูญสิ้นในแผ่นดินนี้
ช่วยเชิดชูภู่ประวัติให้กับชาติไทยเรา ช่วยอนุรักษ์ของเก่าให้ไทยเราอยู่ดี
ช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ให้อยู่ยังคงไว้อย่าให้ใครร้าย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์เรื่องกลอนรัน กลอนรี กลอนรา กลอนไร จะพบว่าในหนึ่งวรรคจะมีคำประมาณ 6-10 คำ โดยถ้าเป็นกลอนรัน คำลงท้ายของบทจะต้องเป็นคำที่พ้องรูปหรือพ้องเสียง สระอัน เช่น กัน พรร กลอนรี คำลงท้ายของบทจะต้องเป็นคำที่พ้องรูปหรือพ้องเสียง สระอิ เช่น รี มี กลอนรา คำลงท้ายของบทจะต้องเป็นคำที่พ้องรูปหรือพ้องเสียง สระอา เช่น ลา กา กลอนไร คำลงท้ายของบทจะต้องเป็นคำที่พ้องรูปหรือพ้องเสียง สระไอ เช่น วาย หลาย ใช้ เป็นต้น สามารถเขียนฉันทลักษณ์ได้ดังนี้

ฉันทลักษณ์กลอนรัน กลอนรี กลอนรา กลอนไร

นอกจากกลอนราชนิเกลิงและกลอนรัน กลอนรี กลอนรา กลอนไร ก็ยังมีกลอนอื่นๆที่ปรากฏอยู่ในลำตัดอีกมากมายเพราะเนื่องจากการร้องเล่นลำตัดนั้นคือการลำหรือเพลงและตัดหรือรวบรวมเพลงพื้นบ้านต่างๆมารวมกัน ดังนั้นลำตัดจึงพบกลอนเพลงต่างๆที่ปรากฏมากมาย เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าวและปัจจุบันก็ได้มีการนำเพลงลูกทุ่ง และไทยสากลเข้าไปผสมผสานด้วยเช่นกัน จากคำสัมภาษณ์ครูสำเร็จ ครูอธิบายว่า

การแสดงลำตัดไม่ได้จำกัดว่าจะต้องมีก็เรื่องก็เพลงก็บท คำว่าลำตัดคือเอามาร้องทีละชั้นทีละตอนทีละเรื่องทีละราวจะเป็นเพลงโน้นเพลงนี้เพลงนั้นก็เอามาใส่ ใส่แล้วก็ไปร้องเพลงโน้นเพลงนี้เขาถึงเรียกว่าลำตัด ถ้าคนดูบอกลิเกหน่อยๆ เราก็ร้องลิเก ไทขอแหล่หน่อยหรือเกี่ยวข้าวหรือเพลงพื้นบ้านต่างๆทั้งหมด แม้แต่เพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่งต่างๆเอามาแปลงร้องลงไปก็ยังเป็นลำตัดอยู่ ลำตัดเนี่ยไม่มีหลักเกณฑ์ว่าจะต้องร้องเท่าไรหรือบทถึงจะครบจำนวน แล้วแต่ความสามารถของผู้แสดงเลย

ส่วนในเรื่องของขั้นตอนการแสดง เวลาเริ่มการแสดงก็จะตีกลองรำมะนาเป็นการโหมโรงหรือเรียกว่าบันตน โดยบันตนเราจะร้องเป็นสร้อยเพลง หลังจากบันตนเสร็จก็ให้พระเอกขึ้น ภาษาลำตัดก็เรียกกันตัวหนึ่งตัวสอง แต่ชาวบ้านจะเรียก

พระเอก ตัวเอก เราก็ว่ากันไปแล้วก็นางเอกขึ้นสลับกับไปเรื่อยๆ โดยคั่นกลางระหว่างเปลี่ยนตัวด้วยลาลอย ทำอย่างนี้สลับกันไปเรื่อยๆ เริ่มดำเนินเรื่องเกริ่นก่อน เล่าเรื่องเปิดตัว และก็ว่ากันไปว่าวันนี้มาแสดงเรื่องอะไร แล้วที่นี้แหละ ตรงที่เราเล่าเรื่องเราก็ใส่ไปกลอนราชนิเกลิงบ้าง กลอนเพลงเรือบ้าง เพลงฉ่อยบ้าง มีคนขอหมอลำก็อาจจะหมอลำบ้าง ก็ต้องดูสถานการณ์ตรงนั้นแล้วปรับใช้กันไป (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

กลอนเพลงพื้นบ้าน จากคำอธิบายข้างต้นพบว่ากลอนราชนิเกลิงจะเป็นกลอนที่ใช้มากที่สุด และกลอนอื่นๆที่ปรากฏตามรูปแบบลักษณะของเพลงพื้นบ้านต่างๆ

3.1.3 กลอนเพลงเกี่ยวข้าว

เพลงเกี่ยวข้าวเป็นอีกหนึ่งเพลงพื้นบ้านที่ปรากฏอยู่ในเพลงลำตัดของคณะกำนันสำเร็จ โดยครูสำเร็จได้อธิบายว่า “กลอนจะลงคล้ายๆเพลงฉ่อย จะมีลูกคู่รับ เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้ จังหวะสนุกสนานขึ้นต้นหัวเพลงด้วย เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอ้ย และจะจบด้วย เอย เพลงจะมี

เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอ้ย เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้

วันนี้พวกเรา ต้องไปเกี่ยวข้าวให้เสร็จ เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้

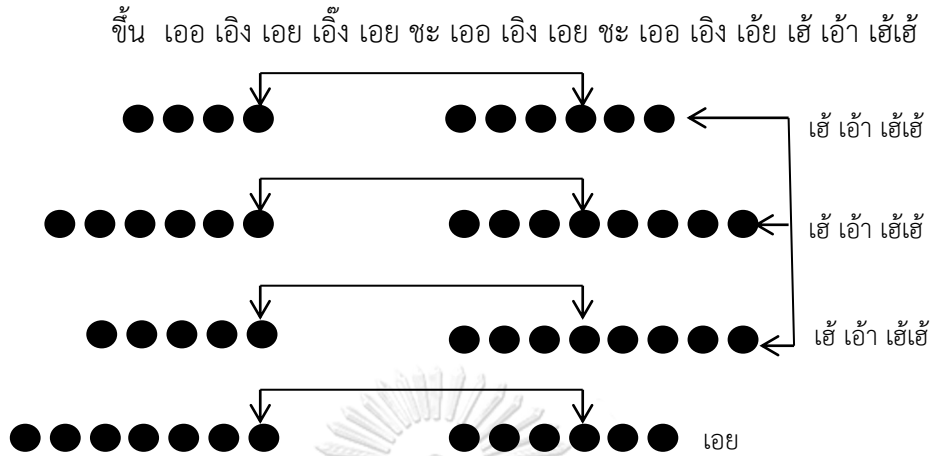
ออกเดินกะล่องกะแล้ง จะไปชะแลงที่หน้าตาเพชร เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้

ตาเพชรนัดวันพุธ สาวบริสุทธิ์ว่าจะเลี้ยงแกงเป็ด เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้

ต่อไปข้างหน้าข้าขอเช็ด เรื่องย้ายคนเช็ดพอทเอย

เนื้อหาเกี่ยวพาราสี่ชายกับหญิง สัปดนนิดๆหน่อยๆเพื่อเรียกเสียงฮา” (สำเร็จ-คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

จากบทกลอนตัวอย่างเพลงเกี่ยวข้าวด้านบนจะสามารถเขียนเป็นฉันทลักษณ์ได้ดังต่อไปนี้

จากฉันทลักษณ์ด้านบนจะพบว่าวรรคหนึ่งวรรคจะมีคำประมาณ 5-8 คำ โดยกลอนเพลงเกี่ยวข้าวจะมีคำสำคัญอยู่สามที่คือหัว ลูกคู่ และท้าย ขึ้นต้นหัวเพลงคือ “เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอย ชะ เออ เอ็ง เอ้ย เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้” มีลูกคู่รับด้วยคำว่า “เฮ้ เอ้า เฮ้เฮ้” และลงจบเพลงด้วยคำว่า “เอย”

3.1.4 กลอนเพลงฉ่อย

เพลงฉ่อยเป็นเพลงพื้นบ้านอีกเพลงที่ปรากฏพบอยู่ในเพลงลำตัดโดยเพลงฉ่อยครูสำเร็จอธิบายว่า “เพลงฉ่อยนี้ก็มีเกริ่นขึ้นหัวมาเหมือนกับเพลงเกี่ยวข้าว ขึ้นว่า เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอ้ย และมักจะใช้กลอนไร ก็คือให้ลงท้ายวรรคด้วยคำพ้องรูปและพ้องเสียง สระไอ เช่น ภัย ไหน เป็นต้น” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) เพลงฉ่อยที่ครูสำเร็จอธิบายจะแยกผู้ชายกับผู้หญิง โดยเพลงฉ่อยครูสำเร็จได้ยกตัวอย่างของผู้ชายร้องดังนี้

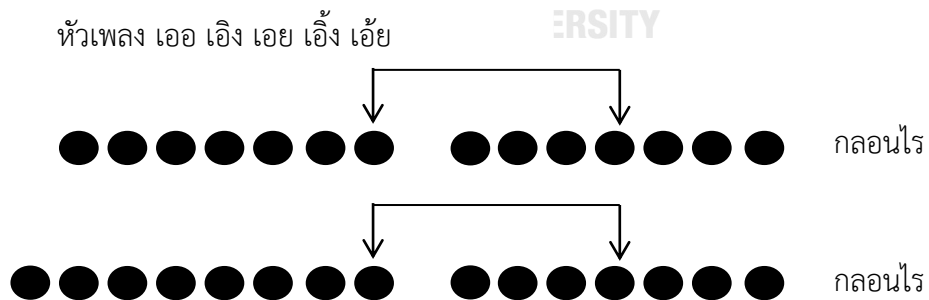
เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอ้ย
 เรื่องเพลงฉ่อยนั้นมันอร่อยมาก   มันไม่ยุ่งไม่ยากอะไร
 มันไม่ยุ่งไม่ยากลำบากลำบาก   เรามาผลิตต้นเสี้ยก็ยิ่งได้
 ถ้าอยากจะต้นมาเสี้ยมาลองดู   ไม่ต้องใช้กระทุ้เลยจะเอาใหม่
 ไม่ต้องใช้กระทุ้หรือต้องดูบท   ไม่ต้องจำต้องจดเสี้ยมันขึ้นใจ
 ปากใครจะกล้าก็มาว่ากัน   สามคืนสามวันฉันยังว่าไหว
 พ่อฉันก็เพลงแม่หรือก็เพลง   เพราะฉะนั้นผมเองจึงไม่กลัวใคร
 เคยฟังเคยดูมาแต่เด็กเด็ก   เคยเล่นมาแต่เล็กพี่จะบอกให้
 เคยแก้เคยว่าหลายวง   เล่นกันไม่ต้องลงก็ยิ่งไหว
 เอชา เอข้า ชา ชะชา ชา หน้อยแม่เอย

(สำเนา คนชา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

โดยเขียนฉันทลักษณ์หัวเดียว (กลอนโร) ได้ดังนี้

จากกลอนข้างต้นสามารถเขียนฉันทลักษณ์กลอนเพลงฉ่อยได้ดังต่อไปนี้

ท้ายเพลงเอชา เอข้า ชา ชะชา ชา หน้อยแม่เอย

จากฉันทลักษณ์ด้านบนจะเห็นว่าพ่อเพลงจะขึ้นหัวเพลงว่า “เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอ้ย” และดำเนินกลอนด้วยกลอนโร โดยจะใช้สัมผัสในและลงท้ายบทด้วยคำพ้องรูปหรือพ้องเสียงสระไอ

และจบกลอนด้วย “เอชา เอข้า ชา ชะชา ชา หน่อยแม่ เอย” (สำเริง คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) ในการร้องเพลงฉ่อยของฝ่ายหญิง ครูสำเริงอธิบายว่า “ผู้หญิงก็จะร้องมาที่ท่ามี จริตนิดหน่อย” โดยยกตัวอย่างกลอนเพลงฉ่อยของฝ่ายหญิงดังนี้

เพลงฉ่อยผู้หญิง

เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอ้ย

ยินเสียงชายเข้ามาไก่อกรีน แม่หนูน้องไม่มีเนิ่นน้อยใจ

แม่ตัดจิริตทำเป็นกริดนิ้ว แล้วแม่ก็เดินยักคิ้วออกไป

เอชา เอข้า ชา ชะชา ชา หน่อยแม่

(สำเริง คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

เพลงฉ่อยผู้ชายร้องแก้

เออ เอ็ง เอย เอ็ง เอ้ย

แม่ตัดจิริตทำเป็นกริดนิ้ว แล้วแม่ก็เดินยักคิ้วออกไป

เอชาแล้วอกกุ เจอหญิงเจ้าชู้เข้าให้

หนูยักที่พี่ก็ยักที่ คิ้วใครมันจะถึกว่าใคร

เอชา เอข้า ชา ชะชา ชา หน่อยแม่

(สำเริง คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์เพิ่มเติมจะพบว่าคณะลำตัดก้านสำเริงจะใช้เพลงฉ่อยในช่วยท้ายๆ เพราะ ชายหญิงจะร้องเพลงแก้กันอย่างสนุกสนาน สามารถเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชมได้มาก “ลำตัดเนี่ย ยิ่ง ดีก็ยิ่งสนุก พวกคำเสียดสีก็จะเยอะขึ้น ไม่เหมือนช่วยแรกๆที่เกริ่นเรื่องมา” (สำเริง คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) นอกจากเพลงลิเก เพลงเกี่ยวข้าวและเพลงฉ่อยแล้ว คณะลำตัด ก้านสำเริงบางครั้งก็จะมีกรอเพลงเรือด้วย แต่จะไม่มากเท่ากลอนราชินีเกลิง กลอนเกี่ยวข้าวและ กลอนเพลงฉ่อย

3.1.5 กลอนเพลงเรือ

จากการเก็บข้อมูลสามารถสรุปความหมายของเพลงเรือด้วยคำบอกเล่าของครูสำเริง ว่า “เพลงเรือนี้จะเล่นช่วงหน้าน้ำหลากหรือหน้าน้ำหน้าฝน เขาก็จะนิยมเล่นกันแถบๆจังหวัดติดแม่น้ำ เช่น อยุธยา อ่างทอง เป็นต้น ส่วนในเพลงลำตัด ถ้าจะเอาเพลงเรือมาเล่นด้วยก็ได้ แต่คณะเราก็ไม่

เยอะเท่าลิเก น้อยและเกี่ยวข้าว” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) จากข้อความข้างต้นพบว่าเพลงเรือสามารถนำมาใส่ลงในเพลงลำตัดได้ แต่ครูสำเร็จไม่ค่อยจะนำมาใช้ในเพลงลำตัดมากนัก ครูสำเร็จยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “คำสำคัญของเพลงเรือก็จะมีคำกริยาเขี่ยๆ เหมือนการพายเรือ และก็ลูกครุ้มักจะรับฮาไฮ้ เขี่ยเขี่ย โดยส่วนมากแล้วจะเป็นกลอนหัวเดียว จะตกไร รา หรืออะไรก็ว่ากันไป” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) ครูสำเร็จยกตัวอย่างดังนี้

เออ เอ็ง เอยชะ เอ็งเอ้ย ฮาไฮ้ เขี่ยๆ

ได้ยินเสียงเพลง ฟังนี้บรรเลงเสียงเพลงนี้ให้

หรือว่าเจ้าไม่สน ด้วยเหตุไฉนเจ้าจึงไม่หันมา

หรือว่าเจ้าไม่ฟัง ฟังเสียงตามสถานีทั่วหล้า

พีนีเปลี่ยวเปล่านอนหนาวอร่า ก่อนเคยสัญญาเจ้าก็หายหน้าเสียเลย

(สำเร็จ คนทา, 24 กรกฎาคม 2560)

จากกลอนตัวอย่างของเพลงเรือข้างต้นจะพบว่าเป็นกลอนหัวเดียวดังที่ครูได้อธิบายไว้ข้างต้นและมีจุดสังเกตที่คำว่า ฮาไฮ้ เขี่ยเขี่ย เนื่องจากเป็นคำกริยาแสดงการพายเรือ ดังนั้นฉันทลักษณ์จะเป็นแบบฉันทลักษณ์ของกลอนหัวเดียว โดยกลอนที่ใช้จะแล้วแต่ผู้ประพันธ์กำหนดเช่น กลอนไร กลอนรา เป็นต้น นอกจากเพลงเรือแล้ว ยังมีการร้องเพลงพวงมาลัยที่พบในเพลงลำตัดอีกด้วย

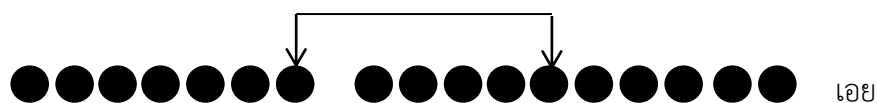
3.1.6 กลอนเพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัยครูสำเร็จให้สัมภาษณ์ว่า “เพลงพวงมาลัยจะสังเกตง่ายเพราะว่ามีคำว่าพวงมาลัย ส่วนใหญ่จะขึ้นต้นด้วย เอ้อละเหยลอยมา หรือไม่ขึ้นก็ได้แล้วแต่ แต่สังเกตง่ายๆคือจะมีคำว่าพวงมาลัย” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560) ครูสำเร็จยกตัวอย่างบทกลอนเพลงพวงมาลัยดังนี้

ไอ้พวงมาลัยลอยไปลอยมา ไอ้เจ้าพวงมาลาไยน้องมาลอยเอย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

จากบทกลอนตัวอย่างข้างต้นพบว่ากลอนพวงมาลัยจะมีสัมผัสในและจบท้ายด้วย เอย ตามคำสัมภาษณ์ข้างต้น สามารถเขียนฉันทลักษณ์ของกลอนพวงมาลัยได้ดังนี้

โดยข้อสังเกตตามคำสัมภาษณ์คือจะมีคำว่าพวงมาลัยเป็นคำสำคัญ นอกจากกลอนราชนิเกลิง กลอนเพลงเกี่ยวข้าว กลอนเพลงฉ่อย กลอนเพลงเรือและกลอนเพลงพวงมาลัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะพบการแห่แบบหมอขวัญในการร้องลำตัดของคณะกำนันสำเร็จอีกด้วย

3.1.7 กลอนเพลงแห่

กลอนแห่จะพบอยู่ในการแสดงลำตัดของกำนันสำเร็จ เนื่องจากครูสำเร็จท่านมีความสามารถท่านด้านการแห่ การทำขวัญนาค จึงไม่แปลกที่จะพบการแห่ในการแสดงลำตัด ครูสำเร็จกล่าวถึงการแห่ว่า “การเล่นลำตัดคือเอาเพลงพื้นบ้านต่างๆมาตัดรวมๆกัน ฉะนั้น เมื่อเราแห่เป็น ก็เลยเอาแห่มาผสมผสานลงไปด้วยก็มีธรรมดาไปอีกแบบหนึ่ง ถือว่าไม่ผิด ส่วนกลอนการแห่ก็มีหลากหลายทำนองแล้วแต่ความสามารถของผู้เล่น จะแห่ใช้กลอนราชนิเกลิงก็ได้” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560) ครูสำเร็จได้ยกตัวอย่างกลอนแห่ให้ผู้วิจัยฟังดังนี้

เอละวาหน้าน้องอะเลเล่เล่ปะตูปตึงพวงแก้ว	เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ๋ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า
ได้เวลาเรมาร้องยะเลเล่เล่ตีกลองรำมะนา	เสียงดั่งดั่งคัมมาเล่เล่เหล่รำมะนาโจ๊ะทิง
ทิงทิงโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะทิงทิง	ทิงโจ๊ะทิงทิงละโจ๊ะทิงเจ้าเอ๋ย

ทำนองแห่จากการสัมภาษณ์ครูสำเร็จอธิบายอีกว่า “แห่ได้ทั้งช้าเร็ว นอกบทก็ได้ตามบทก็ได้ ตูสถานการณ์แล้วประยุกต์ใช้ให้เหมาะ มีหลากหลายมากมายแล้วแต่เราจะใช้ การแห่แบบกลอนหัวเดียวก็มี” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560) ครูจึงยกตัวอย่างการแห่อีกบทดังนี้

ฝ่ายแม่เฒ่าหอมชะแระ ฉันทน์เป็นหมอต้าแยแก่คร่ำคร่ำ
ฉันทน์เป็นหมอขึ้นทะเลเบียน ฉันทน์ได้ร่ำเรียนการวิชา
มาตามยายหมอไปทำคลอดลูก ข้าคาดการณ์ได้ถูกรู้ล่วงหน้า
ไม่ว่าท้องสาวหรือท้องแก่ จะออกยากเต็มแยยายก็ไม่ว่า
แล้วจึงรีบรัดและจัดแจง หยิบเอาย่ามลูกแดงพร้อมทั้งหูกยา
อีกทั้งหมากทั้งพลูคู่สำคัญ อีกทั้งตะบงตะบันยายก็จัดหา
ถือไม้เท้าแก้วแก้ว แล้วจึงเดินตามหลังหวังจะคล้ายคลา

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560)

จากกลอนเพลงแหล่ข้างต้นสามารถเขียนฉันทลักษณ์ได้ในรูปแบบกลอนหัวเดียว

ฉันทลักษณ์รูปแบบของกลอนหัวเดียว (กลอนรา)

ฉันทลักษณ์ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างของกลอนเพลงแหล่เท่านั้น พบว่ารูปแบบแรกหนึ่งวรรคจะมีคำประมาณ 5-10 คำ นอกจากฉันทลักษณ์กลอนราชินิกุล กลอนเพลงเกี่ยวข้าว กลอนเพลงฉ่อย กลอนเพลงเรือ กลอนเพลงพวงมาลัยและกลอนแหล่แล้ว ยังมีเพลงลำลอยซึ่งเป็นการขึ้นระหว่างเปลี่ยนตัวนักแสดงอีกด้วย

3.1.8 กลอนเพลงลำลอย

ลำลอยครูสำเร็จ ครูสำเร็จอธิบายความหมายว่า “ลำลอยก็คือร้องเพื่อจะเปลี่ยนตัวนักแสดง เช่น ชายร้องแล้วลำลอยแล้วหญิงก็ร้องสลับกัน โดยคำว่าลำก็คือเพลงลอยก็เหมือนกันลอยไปเรื่อยๆโดยลูกคู่แล้วก็ให้อีกฝ่ายขึ้น แล้วเพลงลำลอยจะเอาเพลงอะไรมาร้องก็ได้” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560) โดยลำลอยของคณะกำนันสำเร็จ คนทา จะเป็นเพลงต่างๆไปที่สามารถนำมาสอดใส่ทำนอง จังหวะเพื่อให้สอดคล้องกันและต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเพลงที่เพิ่งร้องจบ ครูสำเร็จยกตัวอย่างกลอนเพลงลำลอยดังนี้

ลำลอย 1

โอ้เจ้านกน้อยเอ๋ย	ก่อนนี้เคยจับคู่อยู่ชอน
เจรจาจู้จี้กลุ่มพี่ให้นอน	เจรจาเสียงร้องกลุ่มน้องให้นอน
เจ้ามาหลุดจากกรงเข้าในดงกลางดอน	ที่นั่งให้นอนคนเดียวเอ๋ย

ลำลอย 2

เรามาร่วมเอ๋ย	เรามาร่วมใจ
ระบอบประชาธิปไตย	ของไทยเราเอ๋ย

ลำลอย 3

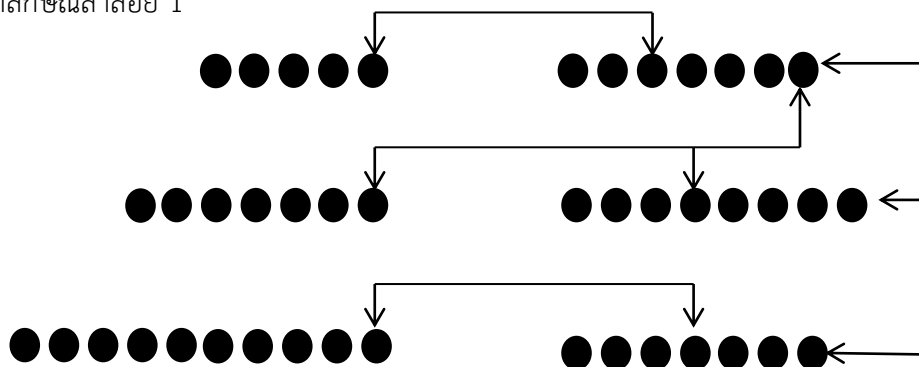
วัฒนธรรมไทย	ต้องคงไว้ทั่วไทยธานี
เกียรติประวัติของชาติไทย	อนุรักษ์เอาไว้อย่าให้ใครย่ำยี

(สำเร็จ คนชา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560)

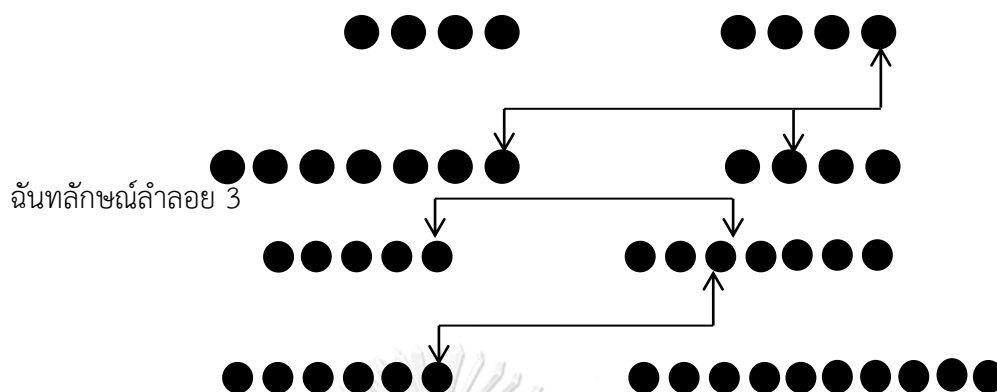

จากกลอนลำลอยข้างต้นสามารถเขียนฉันทลักษณ์ได้ดังต่อไปนี้

ฉันทลักษณ์ลำลอย 1

ฉันทลักษณ์ลำลอย 2

ฉันทลักษณ์ด้านบนจะพบว่าไม่เหมือนกัน ซึ่งตรงกับคำพูดของครูสำเร็จที่ว่า “กลอนลำลอยเราจะเอาอันไหนหรือกลอนไหนมาใช้ก็ได้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องกลอนสี่ กลอนแปด กลอนทั่วไป เพลงทั่วไป สามารถนำมาใช้ได้หมดในเพลงลำลอย” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2560)

จากฉันทลักษณ์ข้างต้นทั้งหมด 8 รูปแบบ ได้แก่ ฉันทลักษณ์กลอนราชนิเกลิง กลอนหัวเดียว กลอนเกี่ยวข้าว กลอนฉ่อย กลอนเรือ กลอนพวงมาลัย กลอนแหล่และกลอนลำลอยจะพบว่าครูสำเร็จจะใช้กลอนเพลงราชนิเกลิงมากที่สุดในการเล่นลำตัด และอื่นๆรองลงมาตามความถนัดของสมาชิกในคณะ ลำตัดที่จะไปแสดงร่วมกัน นอกจากกลอนลำตัดที่มีความสำคัญแล้ว รูปแบบการผสมวงดนตรีก็เป็นมูลบทที่สำคัญในการแสดงแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวรายละเอียดการประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดต่อไป

3.2 การประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดและเครื่องแต่งกาย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายของรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ และกรับไว้ว่า

รำมะนา น. กลองซึ่งหน้าด้านเดียว หน้ากลองที่ขึ้นหนังบานผายออก หุ่นกลองสั้น รูปกลมแบน มี 2 ชนิด ชนิดแรกที่ใช้กั้ววงมโหรีมีขนาดเล็กครึ่งหมุดโดยรอบ ส่วนชนิดที่ใช้กั้ววงลำตัดมีขนาดใหญ่กว่า ขึ้นหนังหน้ากลองโดยใช้เส้นหวายผ่าซีกโยงระหว่างขอบหน้ากั้ววงเหล็ก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1002)

ฉิ่ง (1) น. เครื่องตีกำกับจังหวะชนิดหนึ่ง ทำด้วยโลหะหล่อ ค่อนข้างหนา รูปร่างกลมคล้ายถ้วย เจาะรูกลางร้อยเชือกไว้เป็นคู่กันสำหรับจับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 349)

ฉาบ (1) น. เครื่องตีกำกับจังหวะชนิดหนึ่ง ทำด้วยโลหะ รูปร่างเป็นแผ่นกลมคล้ายจาน มีปมบนขึ้นตรงกลาง เจาะรูกลางปมร้อยเชือกหรือเส้นหนังสำหรับจับ มี 2 ขนาดคือขนาดเล็กเรียกว่าฉาบเล็ก เส้นผ่านศูนย์กลาง 12-14 เซนติเมตร และขนาดใหญ่เรียกว่าฉาบใหญ่ กว้าง 24-26 เซนติเมตร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 349)

กรับ (1) น. เครื่องตีชนิดหนึ่งทำด้วยไม้ไผ่ผ่าซีกหรือไม้เนื้อแข็ง 2 อัน ใช้ขยับหรือตีกระทบกันสำหรับให้อาณัติสัญญาณ หรือบอกจังหวะในการขับร้องและบรรเลงดนตรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 65)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 36 รำมะนาลำตัด

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันจันทร์ที่ 15 พฤษภาคม 2560

ครูสำเร็จ คนหาได้ให้ความสำคัญกับกลองรำมะนาลำตัดเป็นอย่างมาก และในอดีตนั้นเครื่องดนตรีชนิดนี้มีราคาสูง ครูจึงได้คิดเป็นพัฒนาสร้างกลองรำมะนาลำตัดเพื่อใช้ในการแสดงของคุณะ โดยครูได้ให้คำสัมภาษณ์ว่า

สมัยก่อนนั้นเครื่องดนตรีจะมีราคาสูง ดังนั้นส่วนไหนจะประหยัดได้ก็ช่วยๆกัน เมื่อเราเล่นเป็นเราก็คงจะสร้างเครื่องดนตรีได้ จึงค่อยๆคิดทำรำมะนาขึ้นมาเรื่อยๆ ลองผิดลองถูก ทำได้บ้างไม่ได้บ้าง ขนาดผิดบ้างเบี้ยวบ้าง พอหลังๆเก็บเงินได้

นิดๆหน่อยๆก็นำมาทำเครื่องกลึง พอมีเครื่องกลึงก็ดีขึ้นไม่เบี้ยวเหมือนเก่า (สำเร็จ
คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

เมื่อใดที่จะต้องแสดงลำตัด สิ่งที่สำคัญคือเครื่องดนตรีและนักแสดง โดยคณะกำนันสำเร็จ
ได้จัดหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่สำคัญอันดับแรกคือรำมะนาลำตัด ซึ่งเครื่องดนตรีชิ้นนี้จัดได้ว่าเป็น
เครื่องมือเอกของวง และอันดับสองรองลงมาก็จะเป็นเครื่องกำกับจังหวะคือ ฉิ่ง ฉาบและกรับซึ่งจะใช้
นักแสดงเป็นผู้เล่น ในการออกงานแสดงแต่ละครั้งจะใช้รำมะนาลำตัดทั้งหมด 1 สำหรับ โดย 1 สำหรับมี
รำมะนาลำตัด 4 ใบ ตามคำสัมภาษณ์ของครูสำเร็จ คนทา “เวลาออกงานก็จะใช้รำมะนาทั้งหมด 4
ใบ โดยเราจะเรียกว่าสำหรับหนึ่ง หรือบางทีคนไม่พอก็เอาไปแค่ 3 ใบพอจะทำกันได้” (สำเร็จ คนทา,
สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาพที่ 37 กลองรำมะนา 1 สำหรับมี 4 ใบ
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 38 กลองรำมะนา 3 ใบ บันทึกภาพเมื่องานไหว้ครูลำตัดบ้านกำนันสำเร็จปี พ.ศ.2560
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560

นอกจากเครื่องดนตรีที่ต้องเตรียมความพร้อมแล้ว ตัวนักแสดงเองก็ต้องเตรียมพร้อมด้วย โดยครูสำเร็จว่า “เวลาออกงานก็จะดูว่าไปงานอะไร เรื่องที่จะเล่นก็จะสอดคล้องกับงานนั้น ดังนั้นนักแสดงก็ต้องมาตกลงกันและมาท่องบทกันด้วย อาจจะแจกบทไปท่องแล้วนัดกันซ้อมหรือในบางครั้งอาจจะมีบางช่วงด้นกันสดๆบนเวทีก็มี” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560) จัดได้ว่านอกจากเครื่องดนตรีและนักแสดงที่เป็นสิ่งสำคัญเวลาขึ้นแสดงบนเวทีแล้ว บทร้องก็ต้องสอดคล้องกับงานที่กำลังจะแสดงอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีเครื่องแต่งกายของนักแสดงอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน เนื่องจากการแสดงลำตัดเป็นการแสดงพื้นบ้าน ครูสำเร็จอธิบายว่า

เวลาจะแสดงลำตัดนี้ละ การแต่งกายก็จะแต่งเป็นชาวบ้านๆ ผู้ชายก็นุ่งโจงๆ ใส่เสื้อลายดอกง่ายๆไม่ต้องยุ่งยากและมีผ้าผูกเอวสักชนิด ที่นี้เมื่อเราจะเอาให้สวยงามหน่อยก็ต้องดูว่าทีมเราใส่สีอะไรกันเราก็ใส่ไปในโทนสีเดียวกัน ส่วนผู้หญิงก็เอาเสื้อคอกระเช้าหรือแขนตุ๊กตามีลูกไม้ตรงคอหน่อยแล้วก็นุ่งโจงกระเบนเหมือนกันกับผู้ชาย (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 39 การแต่งกายนักแสดงชาย

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 40 การแต่งกายนักแสดงหญิง

ที่มา : สุธินันท์ ไสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

จากการเก็บข้อมูล เครื่องดนตรีที่พบในขณะลำตัดก้านสำเร็จ คนทานั้นหัวใจสำคัญ อยู่ที่ กลองรำมะนาลำตัดและคนร้อง โดยการรับงานแต่ละครั้งจะจัดสำหรับกลองรำมะนาเป็น 4 ใบ โดย เรียกว่า 1 สำหรับ หากจำนวนคนไม่พอก็จะจัดกลองรำมะนาไป 3 ใบ นอกจากกลองรำมะนาที่เป็น เครื่องดนตรีที่สำคัญแล้ว ยังมีเครื่องกำกับจังหวะที่ใช้อีก 3 ชนิดคือ ฉิ่ง ฉาบ กรับ

เครื่องแต่งกายของนักดนตรี จากคำสัมภาษณ์ก้านสำเร็จคือแต่งกายให้เป็นชาวบ้านโดย แต่งตัวให้ไปในลักษณะเดียวกันในขณะเพราะจะได้ดูเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยลักษณะการแต่งตัวครู อธิบายว่าที่ขณะลำตัดก้านสำเร็จ คนทหาผู้ชายให้ใส่เสื้อลายดอกกับนุ่งโจงกระเบนและมีผ้าผูกเอวอีก 1 ชิ้น และผู้หญิงใส่เสื้อแขนตุ๊กตาหรือเสื้อคอกระเช้านุ่งกับโจงกระเบนและมีผ้าผูกเอวคล้ายผู้ชาย

นอกจากสองหัวข้อฉันทลักษณ์คำประพันธ์สำหรับการแสดงลำตัด การประสมวงดนตรี สำหรับการแสดงและเครื่องแต่งกายที่กล่าวมาข้างต้นแล้วมูลบทที่สำคัญอีกหัวข้อหนึ่งก็คือโอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวทีแสดง โดยผู้วิจัยขออธิบายโอกาสในการแสดงลำตัดและ องค์ประกอบของเวทีดังต่อไปนี้

3.3 โอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวที

โอกาสในการแสดงลำตัดแต่ละครั้งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีหน่วยงานหรือบุคคลเข้ามาติดต่อจ้างงาน ส่วนใหญ่งานที่จ้างขอบเขตในช่วงเริ่มตั้งวงใหม่ๆจะอยู่ในจังหวัดระยองและเมื่อเริ่มเป็นที่รู้จักก็เริ่มรับงานแสดงทั่วทุกสถานที่แล้วแต่ผู้จ้างงานจะหามา โดยการแสดงลำตัดแต่ละครั้งโอกาสต่างๆก็จะมีแตกต่างกันไป เช่น โอกาสขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญบ้าน ทำบุญสวน งานประจำปีของวัดต่างๆ เป็นต้น และเนื้อเรื่องต่างๆ ก็จะสอดคล้องกับการแสดงนั้นๆด้วย ครูสำเร็จอธิบายว่า

งานส่วนมากจะเป็นงานประจำปีของวัดต่างๆในจังหวัด งานตามโรงเรียนต่างๆบ้าง งานถนนคนเดินก็มี งานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของระยองก็ไปบ่อย และก็จะมีงานพวกรณรงค์ต่างๆของหน่วยงานทางรัฐบาล เช่น ลูกน้ำยุ่งลาย การจรรยาวัฒนธรรมโรงเรียน ทั่วๆไปแล้วแต่เขาจะจัด เมื่อมีโอกาสก็จะจัดวงให้เข้าด้วย เช่น เอาเด็กไปแสดงงานของทางหน่วยงานรัฐบาลเมื่อมีโอกาส เขาจะได้สนับสนุนให้เด็กๆร้องเล่นลำตัดกันมากขึ้น งานมงคลก็มี อวมงคลก็มีว่ากันไปแล้วแต่ผู้จ้างงานมาให้เล่น

ทางด้านงานหมู่บ้านก็จะมีงานพวกทำบุญบ้าน ถ้าเจ้าบ้านเขามีสตางค์เขาก็จะจ้างลำตัดไปแสดง เพราะคนแถวนี้ชอบลำตัด ทำบุญพวกสวนสละก็มีบ่อยแต่เดี๋ยวนี้ค่อยลดลงเพราะเศรษฐกิจด้วย แต่คนแถวนี้ชอบลำตัดนะ บ้านไหนมีลูกหลานก็จะส่งมาเรียนตลอด รับประทานอาหารก็กินกันไปเรื่อยๆ เด็กๆได้สตางค์ก็มีความสุขกันเป็นปกติ นอกจากงานแถวหมู่บ้านที่สมัยก่อนมีเยอะแล้วช่วงนี้ก็เป็นงานจ้างไปสอนตามโรงเรียนเสียมากกว่า ในวิชาลดเวลาเรียนของรัฐบาล เขาก็จ้างเราไปเพื่อสอนเด็กๆ ต้องบอกก่อนว่าสมัยก่อนแถบนี้จ้างลำตัดไปแสดงตลอดเพราะคนขายผลไม้กันที่ก็ได้เยอะมาก แต่สมัยนี้มีน้อย แล้วแต่บ้านเขาทำ

ส่วนงานประจำปีก็จะเป็นพวกปิดทองต่างๆ งานประจำปีของวัดต่างๆ ก็จะได้โอกาสไปแสดงตลอด ทางด้านสำนักวัฒนธรรมจังหวัดระยองก็มีการติดต่อมาเรื่อยๆ เปิดงานต่างๆบ้างเมื่อมีโอกาส มีงานที่เซ็นทรัลระยองก็จัดเกี่ยวกับวัฒนธรรมเราก็พากันไปแสดงอยู่เรื่อยๆทุกปี แล้วงานอื่นๆอีกเช่นงานถนนวัฒนธรรมของอำเภอแกลง ถนนคนเดินต่างๆ เป็นต้น (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ข้างต้นจะพบว่าคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทาจจะมีงานจ้างมาตลอดปี มีทีมงานสำนักวัฒนธรรมระยอง งานของหน่วยงานรัฐบาลต่างๆ และงานจากชุมชนรอบหมู่บ้าน ที่สำคัญจะพบว่า มีทีมงานมวงคลและอวมงคล นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามโดยได้บันทึกภาพงานแสดงต่างๆดังนี้

ภาพที่ 41 การแสดงลำตัดในงานอวมงคล
ที่มา : สำเร็จ คนทา วันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม 2560

ภาพที่ 42 การประกวดศิลปพื้นบ้านสืบสานความเป็นพลเมือง ณ โรงละครแห่งชาติ
ที่มา : วิภารัตน์ ปฎิสังข์ วันพฤหัสบดีที่ 9 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 43 การประกวดศิลปพื้นบ้านสืบสานความเป็นพลเมือง
 ณ โรงละครแห่งชาติ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1
 ที่มา : วิภารัตน์ ปฎิสังข์ วันพฤหัสบดีที่ 9 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 44 การแสดงลำตัดจากนักเรียนโรงเรียนรุ่งนภาพิทยา อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง
 ณ ห้างเซ็นทรัล พลาซ่า ระยอง
 ที่มา : วิภารัตน์ ปฎิสังข์ วันพุธที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 45 ครูสำเร็จ คนทา การแสดงงานประเพณีบุญกลางบ้าน
 ครั้งที่ 14 มีนาคม - 2 เมษายน 2560
 ที่มา : วิภารัตน์ ปฎิสังข์ วันพฤหัสบดีที่ 30 มีนาคม 2560

ภาพที่ 46 ครูสำเร็จ คนทา การแสดงคืนที่ 2 งานประเพณีบุญกลางบ้าน
ครั้งที่ 14 มีนาคม 2 เมษายน 2560

ที่มา : วิจารณ์ ปฏิสงษ์ วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม 2560

ภาพที่ 47 ครูสำเร็จ คนทา การแสดงคืนที่ 3
งานประเพณีบุญกลางบ้าน ครั้งที่ 14 มีนาคม - 2 เมษายน 2560

ที่มา : วิจารณ์ ปฏิสงษ์ วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม 2560

ภาพที่ 48 การแสดงลำตัดวันผู้สูงอายุและวันสงกรานต์
ณ วัดน้ำใส ตำบลน้ำเป็น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดระยอง
ที่มา : วิจารณ์ ปฏิสงษ์ วันพฤหัสบดีที่ 13 เมษายน 2560

จากภาพข้างต้นพบว่าคณะลำตัดก้านสำเร็จ คนท่านั้นมีโอกาสทางด้านการแสดง หลากหลายเวทีไม่ว่าจะเป็นเวทีทางด้านวัฒนธรรม เวทีงานแสดงตามบ้านต่างๆหรือแม้แต่เวทีการประกวดที่ครูสำเร็จจะหาโอกาสให้เด็กที่ไปได้สอนในโรงเรียนต่างๆได้มีโอกาสแสดงความสามารถที่ได้เรียนมาจากคำสัมภาษณ์ครูสำเร็จกล่าวว่า “เมื่อมีโอกาสเมื่อไหร่ก็จะให้เด็กไปประกวด เพราะกลัวพวกคิลปะพื้นบ้านจะหายตายไปกับเรา” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560) จะเห็นได้ว่าเด็กๆที่อยู่ในพื้นที่อำเภอแกลงถ้าได้มีโอกาสมาเรียนลำตัดกับครูสำเร็จ ครูจะปลูกฝังให้รักในการแสดง และหาโอกาสให้แสดงอยู่เสมอ

ทางด้านเวทีการแสดงนั้นครูสำเร็จกล่าวว่า “เราจะไปบังคับเจ้าภาพให้จัดเวทีให้เราอย่างนั้นก็ได้ เราก็เลยขอว่าถ้าจะแสดงกับพื้นก็ขอให้คนดูอยู่ในระดับเดียวกับเรา หรือถ้ามีเวทีให้เรา ก็ไปจัดแจงความเรียบร้อยของเราเอาหน้างาน” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560) ดังนั้นองค์ประกอบของเวทีที่จัดแสดงครูสำเร็จจะพยายามยกให้สูงกว่าคนดูขึ้นมา ครูสำเร็จอธิบายว่า “ที่ต้องยกสูงเพราะบางคนนั่งยึดชายัดแข็ง และบางที่คนก็นั่งบังกันด้วย” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560) จากภาพประกอบข้างต้นจะพบว่ามีเวทีที่หลากหลายรูปแบบทั้งเวทีแสดงปกติ การแสดงบนพื้นในงานอวมงคล การแสดงบนเรือ และอีกมากมายแล้วแต่ทางเจ้าภาพจัดเวที

ภาพที่ 49 เวทีลำตัดที่ยกสูงจากพื้น

ที่มา : สำเร็จ คนทา วันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม 2560

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า เมื่อใดที่มีโอกาสทางด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมครูสำเร็จจะจัดการแสดงโดยรับทุกงานที่มาจากข้อมูลข้างต้นจะพบว่ามีทั้งงานมงคลและอวมงคลแล้วแต่ผู้จัด

จ้างหางานมา แต่มาในช่วงหลังๆเมื่อครูสำเร็จมีโอกาสเข้าไปสอนตามหน่วยงานของรัฐและสถานศึกษาต่างๆ ครูสำเร็จจึงจัดหาเวทีเพื่อให้เด็กๆมีโอกาสได้ไปทำการแสดง ซึ่งก็คือเวทีที่จัดประกวด หรือเวทีที่จัดเปิดโอกาสให้เผยแพร่วัฒนธรรมทั้งของหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน

3.4 พิธีกรรมไหว้ครู

ลำดับจัดว่าเป็นศิลปะการแสดงแขนงหนึ่ง ดังนั้นจึงจะตั้งบูชาครูผู้คอยดูแลรักษาตามคำสัมภาษณ์ครูสำเร็จอธิบายว่า “เมื่อเราเล่นผดเล่นถูกเราไม่รู้ สิ่งหนึ่งคือศิลปะแขนงนี้มีครูบาอาจารย์ ทั้งครูเทวดาทิ้งหลายและครูพักลักจำที่ทำให้เราได้เรียนรู้มา ดังนั้นอย่างน้อยๆ ปีๆหนึ่งก็ต้องจัดงานไหว้ครูเพื่อเคารพบูชาและขอขมาลาโทษครู” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560) ดังนั้นผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านการไหว้ครูลำดับที่จัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ที่สภาวัฒนธรรมวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยครูสำเร็จได้ให้ความหมายของการไหว้ครูว่า

การไหว้ครูก็ถือว่าเป็นพิธีอย่างหนึ่งของพราหมณ์ ที่นี้เราจะเอาพิธีสงฆ์เข้ามาด้วยก็ได้เพราะเราเป็นชาวพุทธ ถ้าเราจะเอาพิธีสงฆ์มาด้วยก็จัดเข้าเพราะจะได้เลี้ยงพระฉันเข้าไปเลย ฉันแล้วก็รับศีลให้พรเท่านั้นก็เสร็จพิธีสงฆ์ เสร็จแล้วก็เข้าสู่พิธีการตั้งศาลขึ้น ศาลที่ตั้งก็จะเชิญเทพเชิญครูเบื้องต้นก็จะเป็นอีกพิธีหนึ่ง พิธีที่คนไทยเรานับถือไม่ว่าจะเป็นพระภูมิเจ้าที่เราก็บอกว่าเป็นสิ่งที่เรายึดมั่นถือมั่นรองมาจากทางพระพุทธศาสนา พิธีการตรงนี้เป็นพิธีการที่บรรพบุรุษของเราดำเนินการมาจนเราไม่รู้ว่ามีมาแต่เมื่อไหร่ ก็มีตำราอยู่ก็ทำตามประสบการณ์ที่เราสามารถ ก็คือทำเท่าที่เราสามารถทำได้และทำให้ดีที่สุด (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ของครูสำเร็จจะพบว่าการไหว้ครูเป็นพิธีของพราหมณ์อย่างหนึ่งและเมื่อประเทศไทยเป็นเมืองพุทธจึงจัดพิธีสงฆ์เข้าด้วยก่อนการเริ่มพิธีการไหว้ครู ดังนั้นการไหว้ครูของครูสำเร็จจึงจัดเป็นสองช่วงคือช่วงของพิธีสงฆ์แล้วช่วงของพิธีพราหมณ์ ในส่วนของพิธีพราหมณ์นั้น จะมีการตั้งศาลมีลักษณะคล้ายกับศาลเพียงตา โดยการนำเศียรพ่อก่และพระพิฆเนศขึ้นตั้งทางด้านบนและรอบศาลทั้งสี่ทิศจะต้องมีต้นกล้วยมาตั้งไว้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 50 เคียรพ้อแก่และพระพิมณศตั้งอยู่บนพิธี
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 51 ต้นกล้วยที่ตั้งอยู่สี่ทิศของพิธี
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

เมื่อตั้งเคียรพ้อแก่และพระพิมณศด้านบนสุดของพิธีแล้วก็ต้องจัดเครื่องสังเวดั่งซ็อมงคล โดยครูสำเริงอธิบายว่า

สิ่งที่สำคัญของเครื่องสังเวดบูชาก็คือผลไม้มงคล ขนมงคผล หมูเห็ดเปิดไก่ ก็คือที่เราไหว้ก็จะพยายามหามาให้เยอะเท่าที่ทำได้ ชาวบ้านแถวนี้เขาทำสวนเขาก็จะเอาผลไม้มาไหว้ในงานกันมาก พอเสร็จพิธีก็แจกจ่ายไปให้หมด ต้นกล้วยทั้งสี่ทิศก็แจกไปให้เขาปลูก ส่วนบนพิธีที่เราตั้งเคียรแล้วเครื่องสังเวดก็ต้องมีบายศรี ไม่ว่าจะบายศรีเทพ บายศรีพราหมณ์ บายศรีต่างๆทั้งหมดเลย บายศรีปากชามอะไรต่างๆ

เนี้ย ก็จะตั้งพร้อมทั้งหมด เครื่องสังเวทพวกขนมก็ขนมต้มเป็นอันดับแรก แล้วก็ป็นหัวหมู พวกเผือกมันอะไรต่างๆที่เทพบางองค์ไม่ทานเนื้อสัตว์เราก็ต้องจัดไว้ในพิธีด้วย เช่นเผือก มัน อ้อย ขนุน สับปะรดอะไรก็ว่ากันไป นี่ก็คือพิธีกรรมอย่างหนึ่ง (สำเร็จคนหา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถแบ่งประเภทของเครื่องสังเวทได้ดังต่อไปนี้
เครื่องสังเวทประเภทของควาได้แก่

1. หัวหมู
2. เป็ด
3. ไก่

เครื่องสังเวทประเภทของหวานได้แก่

1. ขนมต้ม
2. ขนมถั่วตัด
3. นมชั้นหวานและนมปิ้ง

เครื่องสังเวทประเภทผลไม้ได้แก่

1. ขนุน
2. กล้วย
3. อ้อย
4. มะพร้าว
5. สับปะรด

ภาพที่ 52 บายศรีที่ถูกจัดเรียงบนปรม์พิธี
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าเครื่องสังเวยทุกประเภทจะเน้นชื่อมงคลและเป็นเครื่องที่บูชาถวาย แต่เทพเจ้าองค์ที่จะเชิญมารับเครื่องสังเวยเพราะจากคำสัมภาษณ์จะพบว่าบางองค์ไม่เสวยเนื้อสัตว์ โดยจำนวนต่างๆจะมีมากขึ้นน้อยขึ้นอยู่กับประมาณในแต่ละปีที่จัด เมื่อเข้าสู่พิธีกรรมครูสำเร็จอธิบายว่า

เมื่อเข้าพิธีกรรมถ้าเรามีประธานก็จะจุดธูปเทียนชัยในขั้นตอนแรก เริ่มพิธี โห่ร้องก็จะทำพิธีบูชาครูก่อน ยกพานครูก่อน หลังจากนั้นก็จะทำพิธีอัญเชิญเทพเลยและเราก็เชิญตามลำดับชั้นของเทพเรื่อยๆไปจนกระทั่งเสร็จก็จะถวายเครื่องสังเวย พอถวายเครื่องสังเวยเสร็จเราก็กลับเข้ามาอีกขั้นตอนหนึ่งก็จะครอบครู (สำเร็จ คนทา, 30 กรกฎาคม 2560)

ภาพที่ 53 ประธานจุดธูปเทียนชัย
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 54 ครูสำเร็จ คนทา ผู้ประกอบพิธี
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 55 พิธีการครอบครู

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

นอกจากเศียรครู เครื่องสังเวद्यต่างๆและบายศรีแล้ว ทางด้านหน้าของผู้ประกอบพิธีจะต้องมีบายศรีโบราณ พานบูชาครูและขันนํ้ามนต์ตั้งอยู่ด้านหน้าผู้ประกอบพิธีด้วย โดยผู้วิจัยจะแจกแจงรายละเอียดดังกล่าวของครูสำเร็จดังนี้ “ด้านหน้าของโหราก็ต้องประกอบไปด้วยหนึ่งบายศรี สองพานบูชาครู ซึ่งในพานก็มีดอกไม้ธูปเทียน ลูกมะตูม ใบมะตูมและเงินกำนลบูชาครู หรือสุดแล้วแต่จะใส่อะไรลงไปเพิ่มอีก เช่น หมาก เป็นต้น สามขันนํ้ามนต์ในขันมีเงิน 12 บาท ใบเงิน ใบทอง ใบนาค และใบมะตูม” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560)

ภาพที่ 56 บายศรีโบราณ

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 57 พานบูชาครู
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 58 ชันน้ำมนต์
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 59 ลานประกอบพิธีโดยรวม
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 60 นักดนตรีบรรเลงประกอบพิธีไหว้ครู่ลำตัด
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

วงดนตรีประกอบพิธีกรรมไหว้ครู่ ปราบกฏพบเพลงที่ใช้คือเพลงนางนาคท่อนที่ 1 แล้วออก
รัวลาเดียว ในส่วนของบทไหว้ครู่ลำตัดของครูสำเร็จ ครูอธิบายว่า “บทไหว้ครู่ต่างๆเราก็เรียบเรียง
ขึ้นมาเองด้วยความศรัทธา ก็ได้สอดแทรกบทแหล่อยู่เชิญครู บทลำตัดอัญเชิญครูเพื่อมาয়งพิธีมงคลนี้
โดยงานไหว้ครู่จะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปีเพื่อให้เด็กๆในชุมชนและชาวบ้านได้มี
ส่วนร่วมในพิธี” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560) งานไหว้ครู่ลำตัดในวันพฤหัสบดีที่ 3
สิงหาคม พ.ศ.2560 มีสำนักวัฒนธรรมจังหวัดระยองความสนับสนุนทางด้านการจัดงานต่างๆ มี
หน่วยงานเทศบาลมาให้ความสะดวกทางด้านสถานที่ และการแสดงจากโรงเรียนรุ่งนภาพิทยาลัย
โรงเรียนบ้านเจริญสุข ซึ่งครูสำเร็จรับผิดชอบสอนลำตัดในรายวิชาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ภาพที่ 61 การแสดงลำตัดของโรงเรียนบ้านเจริญสุข ในงานไหว้ครู่ลำตัด
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 62 การแสดงลำตัดของโรงเรียนรุ่งนภาพิทยาลัย ในงานไหว้ครูลำตัด
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

ภาพที่ 63 ผู้วิจัยและครูสำเร็จ คนหาผู้ประกอบพิธีไหว้ครูลำตัด
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพฤหัสบดีที่ 3 สิงหาคม 2560

จากข้อมูลต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าลำตัดคณะก้านันสำเร็จ คนหาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ครูสำเร็จก็ยิ่งประสงค์ที่จะหาโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านนี้ให้คงอยู่และอนุรักษ์ไว้สู่ชนรุ่นหลังให้ได้มากที่สุด

นอกจากการไหว้ครูลำตัดที่จัดประจำปีแล้ว ก่อนการแสดงลำตัดทุกครั้งก็ต้องไหว้ครูเพื่อขอให้การแสดงครั้งนั้นๆ ผ่านไปได้อย่างสะดวก จากคำอธิบายของครูสำเร็จว่า “เวลาไปแสดงก็

ต้องมีการไหว้ครูด้วย ทั้งนี้การไหว้ครูก็ต้องประกอบไปด้วยเครื่องถวายต่างๆ เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน
 สุรา เงิน 6 บาท ส่วนคำไหว้ครูก็จะเป็นสิ่งมงคล คำพูดต่างๆ เช่น การขอพร ขอให้การแสดงผลงานไปได้
 ด้วยดี” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560) จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครูสำเร็จจะจุดธูป
 ไหว้และนำไปปัก หลังจากนั้นจะเทสุราลงแก้วแล้วจุดเทียนลงไปในแก้วคล้ายการทำน้มนต์ หลังจาก
 นั้นสมาชิกในวงจะตี๋มและขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล ขั้นตอนดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 64 เครื่องไหว้ครู ดอกไม้ ธูป สุราและเงิน 6 บาท
 ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 65 การไหว้ครู ระหว่างจุดเทียนลงไปในสุราเหมือนทำน้มนต์
 ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 66 การตี่มสุราที่เสมือนน้ำมนต์ของครูเทวดาเพื่อความเป็นสิริมงคล
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ 67 สมาชิกในวงไหว้ครูเพื่อขอพร
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560

จากข้อมูลจะพบว่าการไหว้ครูลำตัดนั้นสำคัญมากสำหรับนักดนตรีที่รักและเคารพในวิชาลำตัดที่สร้างทั้งวิชาชีพให้ดำรงอยู่และเป็นวิชาความรู้ติดตัวของนักดนตรีทุกคน ดังนั้นงานไหว้ครูลำตัดประจำปีจึงได้มีการจัดขึ้นทุกปีไม่เว้นวันและยังมีการไหว้ครูก่อนจะทำการแสดงทุกครั้งเพื่อขอพรครูลำตัดทั้งหลายซึ่งเป็นสิริมงคลของนักดนตรีทุกคน

3.5 การสร้างร่ำมะนาลำตัด

ครูสำเร็จ คนหาได้ให้ความสำคัญกับกลองร่ำมะนาเป็นอย่างมาก และในช่วงที่เครื่องดนตรีมีราคาแพง และมีคนมาเรียนร่ำมะนากับครูสำเร็จเป็นจำนวนมาก ครูสำเร็จจึงคิดวิธีทำกลองร่ำมะนาขึ้นมาและค่อยๆพัฒนาวิธีการทำกลองร่ำมะนาขึ้นเรื่อยๆ โดยครูสำเร็จอธิบายว่า

พอคนมาเล่นเยอะเครื่องดนตรีก็ไม่พอจำนวนคน เลยคิดที่จะทำมาเรื่อยๆ พอตอนหลังมาทำเครื่องกลึง ตอนแรกก็ทำให้ทำสอนคนที่มาเรียน พอหลังๆมีคนรู้ว่าเราทำได้ก็มาขอซื้อก็เลยขายไปบ้างบางส่วน ก็ถือว่าเป็นอาชีพได้อีกทางหนึ่ง พอใครมาสั่งเราก็กทำให้เขา ส่วนหนึ่งก็ไปสั่งมาจากโรงฆ่าสัตว์แล้วก็เอามาตาก ส่วนไม้ก็ ไม้เฒ่าอะไรมา ให้ทำก็ทำ ไม้มีก็ไม่ทำ (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ขั้นตอนกระบวนการสร้างร่ำมะนาของครูสำเร็จ จากการสัมภาษณ์ข้อมูลขั้นตอนการทำงาน ผู้วิจัยสามารถแบ่งขั้นตอนได้ดังนี้

- 3.5.1 การเตรียมไม้สำหรับกลึงหุ่นกลอง
- 3.5.2 วิธีการขึ้นหน้ากลองร่ำมะนา
- 3.5.3 การใส่หว่ายลงไปในกลองเพื่อนำมาบรรเลง

การทำร่ำมะนาลำตัดของครูสำเร็จนั้น ครูกล่าวถึงการเลือกอุปกรณ์ไว้ว่า

ตอนที่เราก็กทำให้คนมาเรียนก็จะใช้วัสดุที่หาได้ไม่ยาก ไม้ก็เนื้อแข็งหน่อย เช่น พวกไม้มะค่า กะถินณรงค์ ประดู่หรือถ้าใครมีไม้เฒ่าอะไรเอามาให้ก็ทำได้ บางทีถ้าคนมาสั่งไม้แพงๆอย่างพวกไม้ชิงชันก็มีแต่ต้นทุนแพง ส่วนมากที่ทำก็มะค่ากับกะถินณรงค์ พอมีเครื่องกลึงก็สบายขึ้นมาหน่อย เมื่อก่อนไม่มีเครื่องกลึงก็ทำน้อย เพราะต้องมีคนช่วย พอมีเครื่องกลึงก็จะมีเหล็กแทงเนื้อไม้เพื่อทำให้กลม ส่วนหนึ่งก็จะใช้หนังวัว มาสดๆ จากโรงฆ่าสัตว์แล้วเราก็กมาดิงตากแดดให้แห้งเพื่อที่ ทำให้บางลง แล้วก็หว่ายตอนขึ้นกลอง (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์หลักๆที่ใช้ในการทำกลองร่ำมะนาของครูสำเร็จนั้นมี 4 อย่างได้แก่ ไม้เนื้อแข็ง เครื่องกลึง หนังวัว หว่าย ทางด้านขั้นตอนการทำงานร่ำมะนาสามารถอธิบายได้ดังนี้

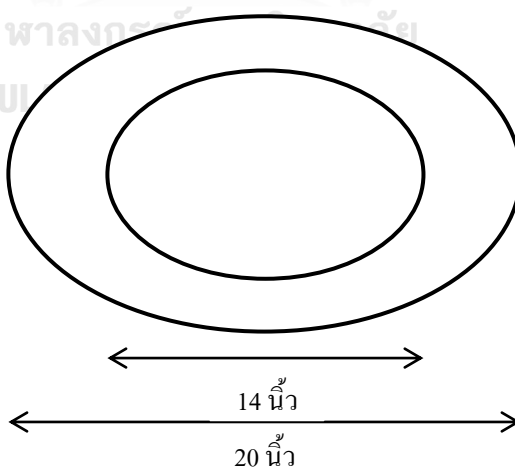

ภาพที่ 68 ท่อนไม้กลองรำมะนา

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

3.5.1 การเตรียมไม้สำหรับกลึงหุ่นกลอง

การเตรียมไม้สำหรับกลึงหุ่นกลองนั้น ครูสำเร็จอธิบายว่า “เมื่อได้ไม้มาหรือจะสั่งเขาก็จะต้องสั่งเขาให้ตัดเป็นท่อนๆ ตามท่อนไม้เลยเส้นผ่าศูนย์กลางก็เหลือเพื่อไว้ประมาณ 21-22 นิ้ว เพราะจำทำจริงๆประมาณ 20 นิ้ว” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) จากคำบอกเล่าของครูสำเร็จ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่บันทึกภาพท่อนไม้ที่กำลังรอการกลึงและขั้นตอนที่อยู่ในระหว่างกลึง โดยเมื่อได้ท่อนไม้แล้วครูสำเร็จจะนำมาวัดขนาดโดยกำหนดขนาดความยาวความยาวเป็นนิ้ว หน้ากลองมีความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 นิ้ว และด้านในเส้นผ่านศูนย์กลาง 14 นิ้ว ดังภาพ

ภาพที่ 69 การวัดขนาดท่อนไม้เพื่อจะกลึงให้ได้หุ่นกลองรำมะนาลำตัด

ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 70 การวัดขนาดท่อนไม้ก่อนนำเข้าเครื่องกลึง
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ครูสำเร็จอธิบายเพิ่มเติมว่า “เมื่อวัดท่อนไม้ขนาดได้แล้วก็นำท่อนไม้เข้าเครื่องกลึงโดยใช้น้ำตลิ่งไว้ตรงกลางเพราะต้องเอาออกอยู่แล้วและใช้เหล็กปลายแหลมค่อยๆแซะเนื้อไม้ออกเพื่อให้ได้รูปทรงกลมตามแบบหุ่นกลอง” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) ดังภาพต่อไป

ภาพที่ 71 นำท่อนไม้ใส่เครื่องกลึงและกลึงให้ได้ทรงตามที่กำหนด
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 72 เมื่อกลึงทรงกลมด้านนอกเสร็จ
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 73 เหล็กสำหรับเจียเนื้อไม้
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

เมื่อเจียได้หุ่นตามแบบที่กำหนดแล้วก็จะได้หุ่นกลองรำมะนาดัดตั้งภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 74 การนำเหล็กแหลมแซะเอาเนื้อไม้ด้านในออกให้ได้ทรง
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 75 หุ่นรำมะนาลำตัดเมื่อกลึงเสร็จแล้วขัดกระดาษทราย
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

เมื่อได้ท่อนเป็นหุ่นทรงกลองรำมะนาดังรูปด้านบนแล้วก็จะมาสู่ขั้นตอนของการเตรียม
หนังและหวายเพื่อจะนำมาขึ้นหน้ากลอง

3.5.2 วิธีการขึ้นหน้ากลองรำมะนา

เมื่อได้หุ่นกลองแล้วครูสำเร็จอธิบายเรื่องของหนังขึ้นหน้ากลองว่า

หนังหน้ากลองจะใช้หนังวัว หนังแพะหรือหนังลูกควาย พอได้มาสดๆก็จะ
มาดึ่งให้ตึงแล้วตากแดดให้แห้ง เมื่อแห้งแล้วก็จะมาแช่น้ำแล้วนำไปดึ่งอีกรอบและนำไป
ตากให้แห้ง ทำไปจนกว่าจะได้ความบางตามต้องการ เมื่อได้ความบางตามต้องการแล้ว
พอจะใช้ขึ้นหน้ากลองก็จะต้องมาวัดขนาดให้ได้กับหน้ากลอง ตัดให้ได้ขนาดทรงกลม
และพอจะใช้ก็นำมาแช่น้ำอีกรอบและขึ้นหน้ากลองให้ตึงที่สุดเท่าที่ทำได้ เพราะเดี๋ย
พอขึ้นเสร็จหนังก็จะหย่อนลงมาเองเราจึงต้องดึ่งให้สุด (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24
สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 76 หนึ่งวัวเมื่อตัดเป็นทรงกลมแล้วนำมาดัดให้ตั้งรอบสุดท้ายสำหรับเตรียมขึ้นหน้ากลอง
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

ในขั้นตอนการเตรียมหนึ่งนั้น ครูสำเร็จอธิบายย้ำว่า “ต้องตากแห้งและดัดสลับกันไปเรื่อยๆจนกว่าจะได้ความบางตามต้องการ” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) เมื่อเตรียมหน้าทรงกลมวัดตามขนาดหน้ากลองได้แล้วก็จะนำหนึ่งวัวมาวางไว้บนหน้ากลองและเริ่มร้อยใส่ละมามดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 77 ขั้นตอนการขึ้นหนึ่งหน้ากลองรำมะนา
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 78 เมื่อร้อยไส้ละมานเสร็จแล้วจะกดหนังปิดลงมา
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

การร้อยไส้ละมานก็เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะต้องสอดหนังเข้าไปให้ตึงแล้ว
ดึงหนังให้ตึงอีก เพราะวาระหว่างร้อยไส้ละมานหนังจะเปียกอยู่ ครูสำเร็จอธิบายว่า “ดึงไปให้ตึงที่สุด
เพราะว่าจะได้เสียงดี ๆ ถ้าเราไม่มีแรง ไม่ตึง เสียงก็ไม่ดังและเมื่อร้อยเสร็จก็เอาหนังลงมาปิด กดไว้รอ
ให้แห้งก็อยู่เลย” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 79 กลองรำมะนาเมื่อขึ้นหน้ากลองเสร็จ
ที่มา : สุจินันท์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 80 ด้านหลังกลองรำมะนาเมื่อขึ้นหน้ากลองเสร็จ
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2560

เวลาในการทำกลองรำมะนาหนึ่งใบครูสำเร็จให้สัมภาษณ์ว่า “เวลาจะทำกลองรำมะนาถ้ามีคนมาช่วงกลิ้งก็จะทำหุ่นวันหนึ่งได้หลายใบ ส่วนการร้อยไส้ละมานถ้าตัดแห้งไว้แล้วขึ้นก็วันหนึ่งได้ใบสองใบ” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) อาจสรุปได้ว่าถ้ามีการเตรียมอุปกรณ์พร้อมแล้ว เช่น หุ่นไม้และหนังพร้อม ดังนั้นการทำขึ้นหน้ากลองก็จะใช้เวลาไม่นานมากนัก

3.5.3 การใส่หวายลงไปในกลองเพื่อนำมาบรรเลง

เมื่อขึ้นหน้ากลองเสร็จแล้วเวลาจะใช้งานจริงๆก็จำเป็นต้องมีขั้นตอนการนำหวายมาสอดลงไปเพื่อทำให้หน้ากลองตึงขึ้นมาอีก จึงจะได้เสียงที่ตึง โดยครูสำเร็จ คนทา ให้คำอธิบายว่า “เมื่อขึ้นหน้ากลองด้วยหนังที่ตึงจนตึงที่สุดแล้วเมื่อจะใช้ก็จะต้องนำหวายมาสอดเข้าไปจะมีเสียงตึง เพราะถ้าไม่ใส่หวายก็ตีได้แต่มันไม่ตึง” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) ครูสำเร็จได้สาธิตวิธีการใส่หวายลงไปทางด้านในของรำมะนาให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 81 การนำท่อนไม้ชิ้นเล็กทรงสามเหลี่ยมมาสอดลงไปด้านหลังกลองเพื่อตั้งเหล็กให้ตั้ง
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 82 การนำท่อนไม้ชิ้นเล็กมาสอดลงไปด้านหลังกลองทุกด้านที่ใส่ได้เพื่อตั้งเหล็กให้ตั้ง
ที่มา : สุธินันท์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 83 การนำหวายมาสอดลงไปด้านในหลังจากสอดท่อนไม้เสร็จ
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 84 ขั้นตอนการนำหวายมาสอดลงไปในกลุ่มรามณะ
ที่มา : สุรินทร์ โสภากาศ วันเสาร์ที่ 24 มิถุนายน 2560

จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนก่อนการใส่หวายครุสำเร็จได้ทำการสอดท่อนไม้ชิ้นเล็กรูปทรงสามเหลี่ยมลงไปให้ครบทุกมุมเพื่อให้ตั้งขึ้นมาก่อนแล้วจึงค่อยสอดหวายลงไปอีกรอบเพื่อให้หน้ากลองตั้งขึ้นมาอีก เมื่อนำหวายและท่อนไม้ชิ้นเล็กมาใส่ลงไปเพื่อให้หน้ากลองตั้งขึ้นมาแล้วก็จะสามารถนำมาบรรเลงได้ปกติ ก็จะถือว่าสมบูรณ์ตามขั้นตอนที่จะนำมาบรรเลง

จากการศึกษามูลบทที่สำคัญต่างๆ 5 หัวข้อสำคัญได้แก่ ฉันทลักษณ์และคำประพันธ์ สำหรับการแสดงลำตัด การประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดและเครื่องแต่งกาย โอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวที พิธีกรรมไหว้ครูและการสร้างรามณะลำตัด สามารถสรุปได้ดังนี้

ฉันทลักษณ์และคำประพันธ์สำหรับการแสดงลำตัดนั้นผู้วิจัยพบว่าฉันทลักษณ์ทั้งหมด 8 รูปแบบ ได้แก่ ฉันทลักษณ์กลอนราชนิเกลิง กลอนหัวเดียว กลอนเกี่ยวข้าว กลอนฉ่อย กลอนเรือ กลอนพวงมาลัย กลอนแหล่และกลอนลำลอย ซึ่งแบ่งได้เป็นกลอนราชนิเกลิง กลอนหัวเดียว กลอนลำลอยและกลอนเพลงพื้นบ้านอีก 5 รูปแบบ พบว่าครูสำเร็จจะใช้กลอนเพลงราชนิเกลิงมากที่สุดในการเล่นลำตัด และอื่นๆรองลงมาตามความถนัดของสมาชิกในคณะ และพบว่าคำประพันธ์สำหรับการแสดงนั้นจะแปรผันไปตามงานต่างๆที่ไปแสดงเช่น งานบุญบพประพันธ์ก็จะสอดแทรกเนื้อหาของการทำงานบุญลงไปด้วย งานอวมงคลก็จะสอดแทรกเรื่องบาปบุญคุณโทษ งานรณรงค์ต่างๆก็จะมีเนื้อหาที่ชักชวนเพื่อที่จะรณรงค์ตามงานนั้นๆ

การประสมวงดนตรีสำหรับการแสดงลำตัดและเครื่องแต่งกายพบว่าการประสมวงนั้นสิ่งสำคัญมากที่สุดคือรำมะนาลำตัดและนักแสดง โดยการแสดงแต่ละครั้งจะจัดรำมะนาลำตัดไป 1 สำหรับ (สี่ใบ) หรือถ้าไม่มีคนก็จะจัดรำมะนาลำตัดไปสามใบแทน โดยการออกงานแต่ละครั้งสมาชิกในวงที่เป็นนักร้องจะทำหน้าที่เป็นคนตีเครื่องกำกับจังหวะด้วย ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบและกรับ โดยจำนวนนักแสดงจะแบ่งเป็นฝั่งชายและหญิงเท่าๆกัน โดยจะมีประมาณ 3-4 คน ทางด้านเครื่องแต่งกายจะแต่งกายเป็นชาวบ้าน โดยผู้ชายจะใส่เสื้อลายดอกนุ่งโจงกระเบนและมีผ้าคาดเอว ผู้หญิงจะเป็นเสื้อคอกระเช้าหรือแขนตุ๊กตานุ่งโจงกระเบนและมีผ้าคาดเอวคล้ายผู้ชาย โดยสมาชิกในวงจะแต่งตัวลักษณะคล้ายกันเพื่อให้ดูเป็นหมู่คณะ

โอกาสในการแสดงลำตัดและองค์ประกอบของเวทีจะพบว่าโอกาสที่แสดงลำตัดนั้นมีทั้งงานมงคลและงานอวมงคล โดยส่วนมากแล้วการแสดงลำตัดแต่ละครั้งจะเป็นไปตามเจ้าภาพหรือผู้จัดจ้างงานนั้นๆจ้างมา เช่นงานบุญประจำปี งานสวดพระอภิธรรม งานหน่วยงานรัฐบาลหรือแม่แต่งานประกวดต่างๆ จะพบว่าปัจจุบันครูสำเร็จมีสมาชิกเป็นรุ่นเด็กๆมาก เนื่องจากครูได้เข้าไปสอนในรายวิชาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จึงทำให้โอกาสทางด้านการศึกษาของเด็กจะเป็นไปในทางของช่วยเหลือหน่วยงานทางรัฐบาลและเวทีประกวดต่างๆ ทางด้านองค์ประกอบของเวทีพบว่าเวทีการแสดงนั้นทางเจ้าภาพหรือผู้จัดจ้างงานมาจะเป็นผู้ที่คอยดูแลให้ ดังนั้นเมื่อใดที่ครูสำเร็จพบว่าต้องแสดงบนพื้นดินอาจจะให้เจ้าภาพช่วยหาเวทีเล็กที่จะยกเหนือระดับพื้นมาหน่อยเพื่อไม่ให้เกิดการขูดข่วนในระดัเดียวกับผู้ชม เหตุผลนี้เพราะบางครั้งผู้ชมยึดขาระหว่างการแสดงหรือเกิดการบังการชมการแสดง เป็นต้น

พิธีกรรมไหว้ครูจะพบว่าลำดับขั้นตอนกำหนดสำเร็จ คนหาจะจัดงานไหว้ครูประจำปีทุกปีเพื่อเป็นการเคารพบูชาครูของคนในชุมชนละแวกนั้นและปัจจุบันสภาวัฒนธรรมและหน่วยงานทางรัฐบาลได้ให้ความสำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น จึงทำให้มีผู้สนับสนุนกิจกรรมต่างๆของลำดับขั้นตอนกำหนดสำเร็จมากขึ้น โดยขั้นตอนการไหว้ครูนั้นบทไหว้ครูต่างๆ ครูสำเร็จเป็นผู้เรียบเรียงโดยเนื้อหาเกี่ยวกับการอัญเชิญเทพเทวดาทิ้งหลายลงมาเพื่อความเป็นสิริมงคลของผู้ร่วมพิธีและถวายเครื่องสังเวยที่จัดเตรียมมา นอกจากการไหว้ครูประจำปีแล้วเมื่อใดที่จะต้องทำการแสดงเมื่อนั้นก็จะมี การไหว้ครูเพื่อขอพรจากครูให้การแสดงครั้งนั้นๆผ่านไปได้ด้วยดี โดยขั้นตอนการไหว้ขอพรครูนั้นจะต้องมีพานไหว้ครูโดยประกอบไปด้วย ดอกไม้ ธูป เทียน สุรา เงิน 6 บาท ขั้นตอนนั้นจะเริ่มด้วยการจุดธูปขอพรและจุดเทียนหยดลงไปในสุราที่เทในแก้ว หลังจากนั้นเจ้าของคณะจะดื่มสุรานั้นเพราะเปรียบเสมือนเป็นน้ำมนต์จากครูและสมาชิกทุกคนก็จะขอพรครูต่อจากเจ้าของคณะ

การสร้างรำมะนาลำดับขั้นตอนต่างๆของการสร้างผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ช่วง โดยเริ่มจากการเตรียมไม้สำหรับกลึงหุ่นกลอง วิธีการขึ้นหน้ากลองรำมะนาและการใส่หวายลงไปในกลองเพื่อนำมาบรรเลง โดยขั้นตอนการจัดเตรียมไม้นั้นครูสำเร็จจะใช้ไม้มะค่า กะถินณรงค์ ประดู่หรือถ้ามีผู้ใดประสงค์ให้ทำไม้อย่างอื่นก็ได้ โดยเมื่อได้ไม้มาจะตัดเป็นท่อนและวัดให้ได้ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางรอบใน 14 นิ้ว รอบนอก 20 นิ้ว อาจจะมีเผื่อไหว้ประมาณครึ่งนิ้วแล้วแต่ผู้ทำจะกำหนด เมื่อวัดเส้นผ่านศูนย์กลางได้ก็จะนำเข้าไปเครื่องกลึงและกลึงให้ได้ทรงโดยใช้เหล็กแหลมแทงที่หลายๆไป เมื่อกลึงแล้วก็นำกระดาษทรายขัดก็จะถือว่าเสร็จสิ้นขั้นตอนการทำหุ่นกลองรำมะนาลำดับ วิธีการขึ้นหน้ากลองรำมะนาครูสำเร็จจะใช้หนังวัว หนังแพะหรือหนังลูกควาย เมื่อได้มากก็นำมาชิงตากให้แห้ง เมื่อแห้งก็นำมาแช่น้ำแล้วนำไปดึ่งชิงตากให้แห้งอีกรอบ ทำไปเรื่อยๆจนได้ความบางตามต้องการ เมื่อได้แล้วก็นำมาตัดเป็นวงกลมให้ได้ขนาดตามหน้ากลองแล้วร้อยใส่ละมานขั้นตอนนี้ก็ต้องดึ่งหนังหน้ากลองให้ดึ่งอีกด้วย เมื่อร้อยใส่ละมานเสร็จก็จะกดหน้ากลองลงมาและรอให้หนังแห้งถือว่าเสร็จขั้นตอนการขึ้นหน้ากลองรำมะนา และขั้นตอนสุดท้ายการใส่หวายลงไปในกลองเพื่อนำมาบรรเลง เมื่อจะบรรเลงจะต้องนำท่อนไม้ทรงสามเหลี่ยมมาสอดใส่เข้าไปเพื่อดึ่งหน้ากลองขึ้นมาให้ดึ่งอีกชั้นหนึ่ง เมื่อสอดไม้เสร็จก็จะทำการสอดหวายลงไปเพื่อให้ได้เสียงของกลองรำมะนาที่จะเสร็จขั้นตอนการใส่หวายลงไป ในกลองเพื่อนำมาบรรเลง

บทที่ 4

ระเบียบวิธีการแสดงลำตัดทำนองร้องและทำนองรำมะนาลำตัด

ระเบียบการแสดงลำตัดประกอบไปด้วยระเบียบวิธีหรือขั้นตอนการแสดง บทเพลงต่างๆ ทำนองร้องและจังหวะรำมะนาลำตัด โดยระเบียบวิธีขั้นตอนการแสดงจะเริ่มตั้งแต่การไหว้ครู การโหมโรงหรือภาษาลำตัดเรียกว่าการบันตนและเริ่มเข้าเนื้อเรื่องการแสดงด้วยบทร้องต่างๆ เริ่มจากเกริ่นแนะนำอาจจะแนะนำตัวละครหรืออาจจะบอกกล่าวทักทายผู้ชมและเข้าเนื้อเรื่องที่จะแสดง โดยบทเพลงหรือบทร้องต่างๆจะดำเนินเนื้อเรื่องเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ อาจจะมีภาษา ถ้อยคำแบบพื้นบ้านในบางส่วน ทั้งนี้ทำนองร้องจะต้องมีความสอดคล้องกับทำนองของกลองรำมะนาลำตัดที่เป็นจังหวะเฉพาะสำหรับบทเพลงอีกด้วย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น 2 เรื่องได้แก่

4.1 ระเบียบวิธีการแสดงลำตัดและบทเพลง

4.2 ทำนองร้องและทำนองรำมะนาลำตัด

โดยสัญลักษณ์การบันทึกโน้ตดังนี้

พ หมายถึง เสียงพริ้งของรำมะนา

จ หมายถึง เสียงโຈ้ะของรำมะนา

4.1 ระเบียบวิธีการแสดงลำตัดและบทเพลง

ผู้วิจัยศึกษาระเบียบวิธีการแสดงโดยกำหนดระเบียบวิธีการแสดงเป็นขั้นตอนต่างๆโดยเริ่มจากการไหว้ครูเป็นต้นไป โดยระเบียบวิธีการแสดงของคณะกำนันสำโรง คนชา จะมีระเบียบวิธีการแสดงลำตัดและบทเพลงของครูสำโรง โดยจะเริ่มการแสดงตามขั้นตอนที่กำหนดเอาไว้สามารถแบ่งขั้นตอนได้ทั้งหมด 11 ขั้นตอน ดังนี้

1. โหมโรง
2. ร้องบันตน
3. ออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)
4. ผู้ชายยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง
5. ผู้หญิงยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง
6. ผู้ชายยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลำลอยลง
7. ผู้หญิงยืนสอง ลำแก้ ลำว่าและลำลอยลง

8. ผู้ชาย ผู้หญิง สลับกันร้องแก้
9. ตัดเพลง โดยใช้การออกภาษาหรือเพลงพื้นบ้าน
10. ร้องลา
11. ลงกลอง

ระเบียบวิธีการเล่นลำตัด การเล่นลำตัดของคณะกำนันสำเร็จ คนตา เริ่มการแสดงด้วยการโหมโรง ซึ่งจะเป็นจังหวะของกลองรำมะนา เพื่อบ่งบอกให้รู้ว่ากำลังจะเริ่มการแสดงลำตัด โดยทำนองรำมะนาจะมีความยาวแล้วแต่ความพึงพอใจของผู้นำกลอง โดยกลองรำมะนา 1 สำหรับมี 4 ใบ จะแบ่งออกเป็น 3 ใบเล่นจังหวะยืนพื้น และ 1 ใบจะเป็นลูกชัตจังหวะ ในเรื่องของรายละเอียดลักษณะการร้อง โดยการยืนตนหมายถึงการออกตัวครั้งแรกและการยืนสองหมายถึงร้องแก้ ร้องว่าเปลี่ยนแปลงสลับกันไปตามจำนวนนักร้องที่ไปแสดงและอาจจะใช้คนร้องซ้ำกันได้โดยการใช้นักร้องคนเดิม ก่อนการเปลี่ยนตัวร้องจะมีการร้องลาลอยลงเพื่อให้อีกฝ่ายขึ้นมาร้อง โดยชายหญิงจะร้องสลับกันไป เช่น เมื่อตัวหนึ่งเป็นชายร้อง ร้องจบจะร้องลาลอยและตัวสองเป็นฝ่ายหญิงขึ้นร้องแก้หรือร้องเกี่ยวพาราสักัน เล่นสลับกันไปเรื่อยๆ ซึ่งเนื้อหาของร้องจะเปลี่ยนแปลงไปตามงานต่างๆ เมื่อจบจะร้องลาและลงกลอง ถือว่าจบการแสดงลำตัด ผู้วิจัยจะของกล่าวถึงรายละเอียดระเบียบวิธีการแสดง โดยแจกแจงตามขั้นตอนและยกตัวอย่างบทเพลงต่างๆ ดังนี้

1. โหมโรง กลองรำมะนา

การโหมโรงจะเป็นการบรรเลงรำมะนาทั้งหมด ไม่มีเนื้อร้อง ตามคำให้สัมภาษณ์ของครูสุภาพกรณ์ จันทรมณีคนกลองรำมะนาลำตัด ครูสุภาพกรณ์ให้สัมภาษณ์ว่า

การโหมโรงจะใช้กลองรำมะนาให้จังหวะ ไม่มีเนื้อร้อง โหมโรงเพื่อบอกให้คนดูรู้ว่ากำลังจะมีการเริ่มแสดงลำตัดแล้ว ส่วนเรื่องของจังหวะกลองนั้นก็จะมีโหมโรงทั้งหมด 12 ภาษา จะเรียงไปตั้งแต่ทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองปรบไก่อ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองเขมร ทำนองญวน ทำนองเจ๊ก ทำนองโยน ทำนองฝรั่ง ทำนองแขกและลงกลอง แต่ครูกำนันจะใช้แค่ 9 ภาษาคือ ทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองเจ๊ก ทำนองโยน

ทำนองฝรั่ง ทำนองแขกและลงกลอง ลงกลองที่นี้หมายถึงใช้ทำนองแขกมาก่อนและ
จะทำนองสามชั้น สองชั้น หรือชั้นเดียวแล้วแต่จะเลือกใช้

(รฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์สามารถเขียนจังหวะของการโหมโรงรำมะนาทั้ง 12 ภาษาโดยดังนี้

1. ทำนองเรียบ

----	----	- พ - จ	- พ - จ	----	- จ --	พ พ - จ	- พ - จ
--- จ	--- จ	- พ พ	- พ --	- จ - พ	- จ --	-- พ พ	- จ - พ

2. ทำนองจำปาเทศ

----	----	- พ - จ	- พ - จ	----	- จ --	- พ - จ	- พ - จ
----	- จ --	- จ พ พ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - จ	-- พ พ	- จ - พ
- พ - จ	----	- จ --	- พ พ พ				

3. ทำนองปรบไถ่

----	- พ - จ	- พ - จ	- พ - จ	--- จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
------	---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------

4. ทำนองพม่า

----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ				

5. ทำนองลาว

----	- พ - จ	- พ - จ	- พ - พ
------	---------	---------	---------

ทำนองลาวแบบที่สอง

- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ
---------	---------	--------	--------	---------	---------	--------	---------

6. ทำนองมอญ

----	- จ --	- จ พ พ	- พ - พ	- จ --	- จ --	- จ พ พ	- พ - พ
------	--------	---------	---------	--------	--------	---------	---------

7. ทำนองเขมร

--- จ	- พ - จ
-------	---------

8. ทำนองฉวน

----	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ
------	---------	---------	---------

9. ทำนองจีน

----	--- พ	--- พ	--- จ	----	--- พ	--- พ	--- จ
----	--- พ	- พ - พ	- พ - จ				

10. ทำนองโยน

- จ - พ
----

11. ทำนองฝรั่ง

----	- จ - พ	- จ - พ	- จ - พ	----	- จ - พ	- จ - พ	- จ - พ
- จ - พ	- จ - พ	- จ พ พ	- พ - พ				

12. ทำนองแขก

- จ - จ	- พ - พ
---------	---------

ในการเล่นจบบริษณะนาต้องจบด้วยทำนองลงกลองดังต่อไปนี้

ทำนองลงกลอง

สามชั้น

- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - -	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ
- จ - -	- จ - พ	- พ - พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ	- จ - -
- จ - พ	--- พ	- พ - -	- พ - พ	--- จ			

สองชั้น

- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - -	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ
- จ - -	- จ - พ	--- พ	- พ - -	- พ - พ	--- จ		

ชั้นเดียว

- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - พ	- - - จ
---------	---------	---------	---------	---------	---------

จากโน้ตข้างต้นพบว่าทำนองทำหกดมีทั้งหมด 13 ทำนอง จากคำสัมภาษณ์ครูสถาปกรณ ครูสำเร็จจะใช้เพียงแค่ 9 ภาษาเท่านั้นคือ 9 ทำนองและอีก 1 ทำนองคือทำนองลงกลองเพื่อจบ ซึ่งครู สำเร็จจะใช้ทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองจีน ทำนอง โยน ทำนองฝรั่ง ทำนองแขกและทำนองลงจบ การเล่นทำนองลงจบจะเล่นเพียง 1 อย่างเท่านั้น โดย จะเล่นสามชั้น สองชั้น หรือชั้นเดียวให้เลือกใช้เพียง 1 อย่างและไม่กลับต้น ครูสถาปกรณอธิบายว่า “ก็ จะดูเอาว่าถ้าจะเอายาวอีกหน่อยก็เล่นสองชั้น ถ้าจะจบเร็วๆก็เล่นชั้นเดียว แต่ว่าครูสำเร็จจะนิยมเล่น สองชั้น” (ฐาปกรณ จันทร์มณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560) การโหมโรงจะไม่มีบทร้อง เป็นการ บรรเลงกลองเพียงอย่างเดียว

2. ร้องบันตน

เมื่อโหมโรงเสร็จแล้วจะเริ่มต้นด้วยการร้องบันตน จากคำสัมภาษณ์ครูสำเร็จครูกล่าวว่ “ร้องบันตนก็คือเอาทำนองเพลงไทยมาร้อง และใส่เนื้อร้องให้สอดคล้องกับงาน เช่น ถ้าวันนี้จะไป แสดงงานสุนทรภู่ก็ใส่เนื้อสุนทรภู่ ส่วนใหญ่จะใช้ทำนองเพลงนางนาคเป็นการร้องบันตน” (สำเร็จ- คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ยกตัวอย่างกลองบันตน

งานประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทงดำรงไว้	เราชาวไทยร่วมรักในศักดิ์ศรี
เรานับถือพระศาสนาประเพณี	สมควรที่ดำรงไว้เพื่อไทยเรา
วันเพ็ญเดือนสิบสองน้ำนองฝั่ง	เสียงตึงตังสนั่นกันอื้อฉาว
บ้างจุดเทียนเล่นไฟให้ระนาว	ทั้งหมดสาวเกี่ยวก้อยลอยกระทง

งานด้านคุณธรรมจริยธรรม

ด้านคุณธรรมจริยธรรมเลิศล้ำสุด	ศาสนาพุทธเรานี้ดีแล้วหนอ
ทุกคร้วเรือนอบอุนมีบุญพอ	ช่วยก่อเกิดศาสนาพาสุขดี
ทุกคร้วเรือนอยู่ดีไม่มีทุกข์	อบายมุขทุกท่านพากันหนี
รณรงค์ต่อต้านนั้นเรามี	หาวิธีหลากหลายมาป้องกัน
การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	กิจกรรมดีเด่นมีเกณฑ์ผ่าน
ประเพณีส่งเสริมทุกวงการ	ภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นก็มี

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

นอกจากทำนองเพลงไทย เพลงนางนาคแล้วบางครั้งอาจจะบันทึกด้วยการแปล หรือ ทำนองอื่นๆอีกมากมายที่สามารถนำมาร้องบนต้นได้ก่อนจะเริ่มการแสดง

3. ออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)

ออกแขก คำว่าออกแขกหมายถึงการเกริ่นนำเรื่องและใช้รำมะนาตีทำนองแขก โดย อาจจะออกแขกโดยเจ้าของคณะหรือสมาชิกในวงก็ได้ แต่ส่วนมากแล้วจะเป็นเจ้าของคณะที่เป็นคน ออกแขกหลังจากการบันทึก จากคำสัมภาษณ์ครูสำเร็จอธิบายว่า “พอบันทึกแล้วก็ออกแขก เหมือน แนะนำตัว จะมาทำอะไรเล่นอะไรให้ผู้ชมได้รู้เรื่องกันก่อนที่จะดำเนินเรื่องราวต่างๆ ออกแขกก็ให้ กลองรำมะนาตีแขกไปด้วยกลองส่วนมากก็จะเป็นกลองราชินีเกลิง” สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560) โดยทำนองแขกของรำมะนาคือ -จ-จ -พ-พ ฉิ่งจะตีอัตราจังหวะชั้นเดียว บทเพลงที่ใช้ ส่วนใหญ่จะบทเพลงอัตราจังหวะเร็ว เพื่อให้เข้ากับรำมะนาที่บรรเลงทำนองแขก ยกตัวอย่างบทเพลง ดังนี้

บทเพลงออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)

เอละวาน้ำนองอะเลเล่เล่ปะตูปตึงพวงแก้ว	เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ๊ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า
ได้เวลาเรามาร้องอะเลเล่เล่ปะตูปตึงรำมะนา	เสียงดังตั้งค้มาเล่เล่เหล่ารำมะนาโຈะทิง
ทิงทิงโຈะทิงทิงโຈะทิงทิงโຈะทิงทิง	ทิงโຈะทิงทิงโຈะทิงเจ้าเอ๊ย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

จากบทกลอนข้างต้นอาจจะร้องเป็นทำนองซ้ำและให้ลูกคู่รับพร้อมกับปะตูปดิงรำมะนา ทำนองแขกหรืออาจจะร้องพร้อมกับกลองรำมะนาก็ได้ โดยบทกลอนอาจจะกล่าวไปได้เรื่อยๆหมดหนึ่งรอบแล้วให้ลูกคู่รับบทร้องเหมือนเดิม ดังนี้

ต้นเพลง

เอละวาน้ำนองอะเลเล่เล่ปะตูปดิงพวงแก้ว	เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ๋ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า
ได้เวลาเรมาร้องอะเลเล่เล่ปะตูปดิงรำมะนา	เสียงดังตังค์มาเล่เล่เหลรำมะนาโจ๊ะทิง
ทิงทิงโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะทิงทิง	ทิงโจ๊ะทิงทิงละโจ๊ะทิงเจ้าเอ๋ย

(สำเร็จ คนชา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

เอละวาน้ำนองอะเลเล่เล่ปะตูปดิงพวงแก้ว	เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ๋ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า
ได้เวลาเรมาร้องอะเลเล่เล่ปะตูปดิงรำมะนา	เสียงดังตังค์มาเล่เล่เหลรำมะนาโจ๊ะทิง
ทิงทิงโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะทิงทิง	ทิงโจ๊ะทิงทิงละโจ๊ะทิงเจ้าเอ๋ย

(สำเร็จ คนชา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ต้นเพลง

ลิปนิ้วขึ้นประนมอะเลเล่เล่เกราบกัมนมัลการ	ไหว้ครูบาอาจารย์ที่ประชันเอ๋ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า

(สำเร็จ คนชา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

เอละวาน้ำนองอะเลเล่เล่ปะตูปดิงพวงแก้ว	เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ๋ย
อย่าละลาล้าละลาลาล่า	อย่าละลาล้าละลาลาล่า

(สำเร็จ คนชา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ต้นเพลง

ถิ่นฐานบ้านนี้อะเลเล่เล่เลนนานที่จะได้มา ผิดไปบ้างบางวาจาขอสมาเอ้ย

อย่าละลาล้าละลาลาล่า อย่าละลาล้าละลาลาล่า

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

เอละวาหน้าน้องอะเลเล่เล่ปะตูปดิงพวงแก้ว เจอกันอีกแล้วแก้วตาเอ้ย

อย่าละลาล้าละลาลาล่า อย่าละลาล้าละลาลาล่า

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าออกแขกหรือเกริ่นแนะนำบทเพลงที่ใช้จะเป็นเพลงที่กล่าวถึง การทักทาย การกล่าวขอภัยหากการแสดงมีความผิดพลาด เป็นต้น

จังหวะหน้าทับของทำนองรำนะนานั้นผู้วิจัยพบว่าต้นเพลงอาจจะตีทำนองลาวหรือไม่ตีก็ได้ ส่วนลูกคู่รับจะใช้รำนะนาทำนองแขก -จ-จ -พ-พ และเมื่อจบจะใช้ทำนองลงกลอง

ผู้วิจัยพบว่าบทเพลงออกแขกที่ใช้จะเป็นกลอนลักษณะของการแหล่

4. ผู้ชายยืนตน ร้องออกตัวและลาลอยลง

เมื่อขั้นตอนการออกแขก เกริ่นแนะนำตัวจบสิ้นลงก็จะเริ่มเข้าสู่การร้องการแสดงลำตัด โดยครูสำเร็จอธิบายว่า “ขั้นแรกก็ต้องให้ชายออกมายืนตนหรือยืนแรกนั้นแหละก็คือการออกตัวมา ร้อง พอร้องเสร็จก็จะลาลอยก็ถือว่าจบ กลอนลำตัดที่ใช้ส่วนมากก็พวงกลอนราชินีเกลิงหรืออาจจะ เป็นกลอนอื่นก็ได้” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560) ขั้นตอนผู้ชายยืนตน ร้องออกตัว และลาลอยหมายถึงการที่ฝ่ายชายที่เป็นตัวเอกออกตัวไปร้องลำตัดและลาลอยลงเพื่อส่งให้อีกฝ่ายได้ ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะขงยกตัวอย่างบทเพลงที่ใช้ดังนี้

ต้นเพลง

พวงมาลัยลอยไปลอยมา ไ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

พวงมาลัยลอยไปลอยมา โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ยืนตนร้องออกตัว

การกระทำผมเล่นแต่รำเอื้อเฟื้อ   ขนเอาฉิ่งฉาบกรับกลองพอลี้อย่างท่องเรื่อยมา
 ลูแบกเอาอายุใส่บายลู้อาหน้าเขามาเถื่อ   เพราะความจนทนด้านจิงจากบ้านซัดเซ
 ญาติกาญาติเกิดต้องห่างเหินเปื้อ   หัวอกของผมมีกรรม
 ให้ชอกช้ำในหัวใจจะข้ามน้ำก็ยังไม่ไ้   เหมือนมีแต่พายขาดเรือ

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ลูกคู่ร้องรับ

พวงมาลัยลอยไปลอยมา โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ร้องออกตัว

อาศัยลำคำชั่วอาศัยครูสอนสั่ง   ถึงครูเขาว่าบ้างก็นี้กว่าหนึ่งแลกเนื้อ
 สุดทนลำบากตรากตรำมาหัดร้องรำและทำท่า   ดูเหมือนวิกคนบ้าแต่เป็นวิชาหาเหยื่อ
 ฉันทอดเดี่ยวเที่ยวจรมีเชิงกลอนอุปถัมภ์   การเล่นเต้นรำอาบแต่น้ำใครเหงื่อ
 ฟังเจ้าภาพกราบท่านหารับประทานทางเสียง   ไม่ค่อยจะพอหล่อเลี้ยงไว้เป็นเสบียงเหลือเฟือ
 โอ้อ้อตกยามมาถามตากันเล่น   มาทำใจให้ท่านเห็นเหมือนเอาพิมเสนมาแลกกับเกลือ

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

พวงมาลัยลอยไปลอยมา โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ยีนตนร้องออกตัว

ถ้ายังมีศรีสุขผมเองจะไม่ทุกข์ไม่ร้อน   มีบ้านอยู่อุดรจะไม่อวรณ์เลยสักเมื่อ
 พอเอ่ยปากฝากรักเขาก็จะมาพรากรสชาติ   อาชีพเจ้ากรรมล้าตัดที่ทำให้ขาดสิ้นเชื้อ
 ยิ่งนับวันนานไปก็สูงวัยแก่เฒ่า   ผมเปรียบเหมือนหนุ่มนาข้าวมารักแม่สาวนาเกลือ
 (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ล้าลอย

พวงมาลัยลอยไปลอยมา   โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย
 พวงมาลัยลอยไปลอยมา   โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย
 พวงมาลัยลอยไปลอยมา   โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย
 พวงมาลัยลอยไปลอยมา   โอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอ๋ย

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

จากบทกลอนตัวอย่างจะพบว่าเนื้อหาเป็นการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการมาแสดงลำตัด การกล่าวถึงชีวิตศิลปินลำตัด การกล่าวถึงความรัก เป็นต้น โดยผู้วิจัยพบว่าบทเพลง ต้นเพลงไม่มีทำนองกลองรำมะนา ลูกคู่กลองรำมะนาจะใช้ทำนองพม่าทั้งหมด

บทกลอนที่ต้นเพลงใช้ร้องพบว่าเป็นกลอนลักษณะกลอนหัวเดียว ท้ายบทจบด้วย เอื้อ ครุสำเร็จอธิบายว่า “กลอนรี ไร รา หรืออื่นๆก็ได้ เช่น ถ้าจบด้วยเอื้อก็กลอนเอื้อ แต่ว่าคำมันไม่หลากหลายเท่ากับพวกกลอนรี” (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

พบว่าต้นเพลงจะร้องบทเพลงพวงมาลัย ดังนั้นลูกคู่จะร้องรับด้วยเพลงพวงมาลัยทั้งหมด และพบว่าการลำลอยใช้เพลงเดิมแต่ร้องหลายรอบ

พบว่ารำมะนาเมื่อจะจบจะใช้ทำนองแขกและจบด้วยทำนองลงกลอง ตามคำให้สัมภาษณ์ของครูฐาปกรณ์ว่า “เมื่อจะจบเพลงทุกครั้งจะต้องมีทำนองแขกและทำนองลงกลอง โดยส่วนมากแล้วจะขึ้นเดียวเพราะทำนองสั้น” (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

5. ผู้หญิงยีนตน ร้องออกตัวและล้าลอยลง

หลังจากล้าลอยเสร็จสิ้นแล้ว ฝ่ายหญิงก็จะออกตัวยีนตนหรือยีนแรกและลอยล้าลอย ลักษณะเหมือนฝ่ายชาย โดยลักษณะของกลอนก็จะเป็นกลอนเพลงพื้นบ้านต่างๆที่สามารถนำมาใส่เนื้อร้องได้เช่นเดียวกันกับฝ่ายชาย ดังนั้นขั้นตอนผู้หญิงยีนตน ร้องออกตัวและล้าลอยหมายถึงการ

ออกตัวของตัวเอกฝ่ายหญิง ออกไปร้องลำตัดและลำลอยลงเพื่อเข้าขั้นต่อไป ตัวอย่างการร้องยืตน
ร้องออกตัวและลำลอยดังนี้

ต้นเพลง

ตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาขำแกไถนาตาดีเดินมาตาสาดสูง
(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่พร้อมจิ้งหะรำมะนา

ตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาขำแกไถนาตาดีเดินมาตาสาดสูง
(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ยืตนร้องออกตัว

ไหว้ครูประเดิมเริ่มหัดพึดลำตัดเป็นขั้นตอนดู	ไหว้ครูเฒ่าเก่าก่อนที่เขียนกลอนกระหู่
ไหว้ครูพักลักจำมาแต่โบราณ	ให้เกิดความชำนาญเพราะเคยได้ผ่านเข้าหู
พอเคยได้พานได้พบพอได้เคารพครูบา	ที่มีพระคุณล้ำค่าที่ให้วิชาความรู้
วิชาศิลปะจิ้งหะทำนอง	ให้การแคล่วคล่องในการร้องลูกคู่
จะขึ้นลูกคู่ที่ครูสอนไว้	จะต้องเข้าใจว่ากลอนไรกลอนรู
ไม่รู้ทำนองก็ร้องลำบาก	เป็นเรื่องยุ่งยากถ้าหากไม่รู้
ต้องร้องให้เป็นต้องเล่นสัมพันธ์	ฉะนั้นลำตัดต้องหัดจากครู
ครูเก่าครูแก่ครูเฒ่าชรา	หนูขอศรัทธาบูชาเชิดชู
ไม่ปิดไม่เบือนช่วยเตือนพระคุณ	หนูขอขอบคุณครูสุนทรภู
ครูตั้งครูเดิมส่งเสริมสั่งสอน	กำหนดบทกลอนแน่อนอนนำดู
ให้ยึดมั่นกตัญญูตาเพราะถือนั้นเป็นของขลัง	จะเล่นลำตัดแต่ละครั้งเราต้องตั้งก่านลครู

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

ลาลอย

ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่ง
 ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่ง
 ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่ง
 ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู   ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่ง

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

จากบทกลอนตัวอย่างพบว่าการยืตนของฝ่ายหญิงนั้น เริ่มต้นด้วยกลอนหัวเดียว กลอน
 รุ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเมื่อยืตนด้วยกลอนหัวเดียวประเภทกลอนรุแล้วเนื้อการออกตัวจึงเป็นกลอนรุ ซึ่ง
 เป็นการกล่าวบทกลอนไม่มีทำนอง

ลูกคู่ร้องรับพบว่าเป็นลักษณะเดียวกันกับต้นเพลงคือกลอนหัวเดียวซึ่งมีจังหวะของกลอง
 รำมะนาคือทำนองพม่า

เมื่อจบด้วยลาลอยพบว่าจบลงขาดด้วยทำนองพม่า โดยไม่ใช้ทำนองแขกและออกทำนอง
 ลงกลอง

6. ผู้ชายยืตนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลาลอยลง

เมื่อเข้าสู่การดำเนินเรื่องราวผู้ชายยืตนสอง หมายถึง จะเริ่มมีการเกี่ยวพาราสีกันโดยให้
 ฝ่ายชายขึ้นร้องคู่กัน และเรื่องร้องลำเกี้ยว ลำว่า ไม่ว่าจะเป็นการเหน็บแนม กล่าวชม ประชดประชัน
 ฯลฯ ตามคำอธิบายของครูสำเร็จว่า “พอชายยืตนสอง ก็จะเกี่ยวกันกับฝ่ายหญิง ลำในที่นี้ก็คือเนื้อร้อง
 ลำเกี้ยว ลำว่า ลำอะไรก็ว่าไป ดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ เมื่อจบก็ลาลอยเปลี่ยนให้อีกฝ่ายมา ” (สำเร็จ-
 คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) กล่าวได้ว่า ขั้นตอนผู้ชายยืตนสอง ลำเกี้ยว ลำว่า และลาลอย
 หมายถึงการดำเนินเนื้อเรื่องต่างๆ โดยการสอดแทรกคำร้องเกี่ยวพาราสีกัน เมื่อจบก็ให้ลาลอยและให้
 อีกฝ่ายขึ้น ตัวอย่างบทกลอนการยืตนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลาลอย

ต้นเพลง

อ้าวเป็นคนจีนที่มาหากินอยู่ในเมืองไทย
 อ้าวมีรักไฉไลมีลูกด้วยกันสองคน
 อีสวยทั้งคู่อิน्हุหน้ายล
 ยังไม่มีผิวทั้งคู่หนุ่มหนุ่มติดแจ
 ลูกสาวคนโตอีสวยโก้ใครใครก็รัก
 อ้าวบอกให้มันเรียบเย็บจักรอยากให้มันเย็บเก่งเหมือนแม่
 ลูกสาวอ้าวแจ้งเย็บเก่งลูกคำติดแจ
 อยากให้มันเย็บเก่งเหมือนแม่อ้าวได้แต่หัดเย็บให้มัน
 อีลูกสาวคนเล็กยังเด็กให้เย็บไม่ได้
 ก็ตัวมันยังไม่ใหญ่อ้าวก็หนักใจเหมือนกัน
 อีถีบจักรไม่ไหวอ้าวเลยไม่ได้หัดเย็บให้มัน
 ไว้รอโตก่อนเถิดนั้นอ้าวจะหัดให้มันเย็บซิกแซ็ก
 เย็บเก่งเย็บแม่ก็ต้องยกให้แม่ของมัน
 เมียอ้าวเย็บได้ทั้งวันเมียอ้าวเย็บสะบันหันแหลก
 เย็บซ้ายเย็บขวาเย็บหลังเย็บหน้าเย็บท่าซิกแซ็ก
 เมียอ้าวเย็บท่าแปลกแปลกอีเย็บแหลกเย็บได้ทั้งคืน
 (สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

พบว่ากลอนที่ต้นเพลงให้ฝ่ายชายออกมาดำเนินเรื่อง 1 คน แล้วร้องเพลงโดยกลอนที่ปรากฏคือกลอนราชานิเกลิง รำมะนาทำนองฝรั่ง มีการใช้คำสองแง่สองง่าม โดยอาศัยการใช้สำเนียงการพูดของผู้ร้องพูดให้เพี้ยนไป เมื่อร้องจบไม่มีลูกคู่รับ อาจจะดำเนินเรื่องต่อกันชักชวนกันคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทกลอนที่เพิ่งจบลง

ผู้ชายยืนสอง

ไอ้โฮใหญ่จ้งอ้าหาใหญ่จริงกะละมังก็ย้งเล็กกว่าตั้งแต่มองสบตาไม่มันใจนักหวะอ้าหาใจหายแรว็บ

อืมหืมบึกบึนน่ายืนสองขาจะหนัก ใหญ่อย่างนี้โปรดทราบอืมหืมไม่ไหว

ใบหน้าก็ดูสวยดีจะดูหุจะดู.....

ใบหน้าก็ดูสวยดีคนโน้นคนนี้ก็ดีกว่าเก่า อยากรกระซิบเหยียดกายกระแซะ

และวางมือแะอีดตรงคอยเต่า อยากรกระซิบเบาเบาหีบเต่าหรือตระพบก้นไวย

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ต้นเพลง

ชดไชโยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

ชดไชโยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

ชดไชโยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลำเกี้ยวล่าว่า

ไอ้นี้หนอพ่อคุณเที่ยวนี้เป็นบุญพื่ออย่างไร มาเจอหม้อเข้าสองใบงามวิไลเพริศพริ้ง

มาแบ่งสันปันส่วนให้คู่ควรยุติธรรม มึงคุยอีขาวก็จะเคล้าอีดำไม่ลามปามไม่เย่อหยิ่ง

มาแบ่งสันกันไปแต่ใบใหญ่เท่าลูกนิมิต แต่กูชอบลูกนิมิตนี่ละควิกิจจริง

ไอของเอ็งนะดีมีระเบียบบั้งพับเพียบผ่อนผ้า ไอของมึงละอย่างหมานั่งเสียดากุ้งยิง

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลาลอย

ชดใช้โยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ   ที่ท่าไม้พ้อไม้พอนะแม่ช่อมะปลิง
 ชดใช้โยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ   ที่ท่าไม้พ้อไม้พอนะแม่ช่อมะปลิง
 ชดใช้โยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ   ที่ท่าไม้พ้อไม้พอนะแม่ช่อมะปลิง
 ชดใช้โยนังโยนังเจ้ามานั่งชুকอ   ที่ท่าไม้พ้อไม้พอนะแม่ช่อมะปลิง

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

พบว่าเมื่อฝ่ายชายขึ้นไปยืนสองหรือขึ้นร้องคู่กันจะเริ่มดำเนินการเกี่ยวพาราสิโดยการลำ
 เกี่ยวล่ำว่า จากบทกลอนข้างต้นจะพบว่ามีทั้งกลอนราชนิเกลิง เพลงลูกทุ่งและกลอนหัวเดียว หรือ
 อาจจะใช้กลอนเพลงพื้นบ้านอื่นๆได้อีกหลากหลาย ซึ่งเนื้อหาของกลอนจะมีการใช้คำสอดเสียด การ
 ใช้คำสองแง่สองง่ามและเริ่มดำเนินเนื้อเรื่องสนุกสนานขึ้น

7. ผู้หญิงยืนสอง ลำแก้ ล่ำว่า

เมื่อฝ่ายชายได้ลำเกี่ยว ล่ำว่าแล้วฝ่ายหญิงจึงต้องลำแก้และล่ำว่ากลับไปฝ่ายชาย
 ลักษณะคล้ายคลึงกับการต่อล้อต่อเถียงกับฝ่ายชาย เพื่อให้เกิดความสนุกสนานอาจจะมีกลอนเนื้อคำ
 ไม่สุภาพหรือที่เรียกว่ากลอนเนื้อแดงปะปนเข้าไปด้วย ครูสำเร็จได้อธิบายว่า “เมื่อชายลงหญิงก็ขึ้นไป
 ร้องลำเกี่ยว ลำแก้ นั่นก็คือไปเถียงเขานั้นแหละ เถียงบ้าง ต่ำบ้าง สอดเสียดบ้าง” (สำเร็จ คนทา,
 สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) กล่าวได้ว่าการลำเกี่ยว ลำแก้ ล่ำว่า ก็คือเนื้อร้องเกี่ยวพาราสิ ร้องแก้
 ต่างแก้ตัวและร้องด่าว่ากล่าว ยกตัวอย่างดังนี้

ยืนสอง

ผู้หญิงลำตัดเขาคัดมาพ้อคุณขาอย่าบอกใคร   พอดอดเสื่อแล้วเนื้อไสหม่มใหม่ใหม่ชิงชิง
 ว่าอย่างไรเจ้าหนุ่มหนุ่มวางนิง   วิชาแแก่ห่างอึ้งยังไม่ได้ครึ่งผู้หญิง

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ยืนสอง

ผู้หญิงลำตัดเขาคัดมาพ้อคุณขาอย่าบอกใคร   พอดอดเสื่อแล้วเนื้อไสหม่มใหม่ใหม่ชิงชิง
 ว่าอย่างไรเจ้าหนุ่มหนุ่มวางนิง   วิชาแแก่ห่างอึ้งยังไม่ได้ครึ่งผู้หญิง

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ต้นเพลง

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน
(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน
สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน
(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลำเกี่ยวลำแก้ลำว่า

เอ็งยังไม่รู้จักเลือหรือจะเอาเนื้อเข้ามาตอด	เอ็งยังไม่รู้จักบอดหรือจะเอาไม้เข้ามาอึง
พูดถึงคำพิงเพยเจ้าคงไม่เคยได้ฟัง	ถ้าไม่มีเนื้อ มีหนังก็ขอให้นั่งนิ่งๆ
จะเป็นลำตัดก็ต้องหัดท่องลำ	เดี๋ยวถูกขย่ำอย่าทำเย่อหยิ่ง
ยังอ่อนนวกหนูยังไม่รู้ทำนอง	จังหวะตีกลองจังหวะฉิ่ง
ยังรำไม่คล่องยังร้องไม่คลุ่ม	จังหวะยี่ตยุบยังไม่ตีบตีตติง
คนนั้นหรือชื่อรณรงค์จะพูดส่งส่งกับเขาไม่ได้	เขาเป็นลำตัดฝ่ายชายดูลวดลายเขามีจริง
ส่วนตาหัวหน้าดูหน้าฉลอมแฉล้ม	ฉันทยังไม่ทันเหน็บแฉมนั่งหน้าแหลมเหมือนลิง

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ขึ้นมาไม่ต้องลงคนละวงแบบงานวัด   แหมเจ้าจุงเห้ทำฮึดฮัดจะเข้ามากัดฟังพอน

ฉันว่าลำตัดวงนี้มันไม่มีน้ำยา   ลูกขึ้นมาลำทำท่าเหมือนครุบาไม่สั่งสอน

ฉันยังมองก็ยังไม่เหมือนไล่เดือนคลุกซีไถ่   ลูกขึ้นมาลำทำเขย่าคุดว่าแน่เป็นละคร

คุยกับไปไม่เข้าชั้นพุดจี้คว้นโขมง   ดูที่ท่าไม่น่าดูเหมือนกับงูขี้เขียด

มองดูแกะจะไม่ไหวดูร่างกายแกล่แกล่ร้าน   แกล่เป็นโรคเบาหวานคงอยู่ไม่นานแน่นอน

สิ้นชาติเสียงเชิงแล้วลำเรียงจำ   ดูหนังที่หน้าแหหนากว่าก่อน

เป็นนทขมินก็บินไม่ไหว   ถ้าเป็นปลาไหลก็ใกล้ฟังพอน

ดูหนังแหหนาดูหน้าแกล่น   ถ้าเป็นไก่ชนก็ชนชักร่อน

เป็นไก่ก็แกจ้จ้คุมรังไม่ไหว   เจ้าของเขาไม่ให้เอาไปเข้าบ่อน

เพราะแกล่เต็มทีเอาไปตีก็เสียง   พอเห็นตัวเมียยื่นเขี้ยวแต่หงอน

เป็นรถก็เก่ามาต้องลากเข้าอู่   ถ้าเป็นตะปูก็ไม่สู้หัวค้อน

ถ้าเป็นเหล็กไหลก็ไม่ได้ผล   ถ้าเป็นรถยนต์ก็ไม่ทนความร้อน

ถ้าเปรียบแกล่เป็นปล้ำอย่างว่าแหละพวกเรา   เถื่อเอาก็ไม่เข้าเป็นมิดเก่าคมกร่อน

เห็นพ่อกำนันเขานั่งเจียบที่ฉันเปรียบแกล่เป็นมิด   แกล่คงเคืองฉันสุดขีดนั่งหน้าซัดเหมือนไก่ตอน

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลำลอย

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

สาธิตาโนมาถลาชินจร   พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

จากการศึกษาพบว่า การยืนสองของฝ่ายหญิงลักษณะคล้ายฝ่ายชายลักษณะเนื้อร้องเกี่ยวกับการว่ากล่าว โดยอาจจะมีคำหยาบหรือคำสองแง่สองง่ามประสมลงไปได้เพื่อความสนุกสนาน ซึ่งกลอนที่ยกตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นลักษณะของกลอนหัวเดียว ไม่มีทำนองรำมะนา เมื่อลูกคู่ร้องรับจะใช้ทำนองพม่า

8. ผู้ชาย ผู้หญิง สลับกันร้องแก้

ขั้นตอนผู้ชาย ผู้หญิงสลับกันร้องแก้ นั้นหมายถึงการที่นำขั้นตอนที่ 6 และ 7 นำมาให้ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงขึ้นร้องลำตัดสลับกันโดยขึ้นกลางด้วยลำลอย

9. ตัดเพลง โดยใช้การออกภาษาหรือเพลงพื้นบ้าน

ตัดเพลง ขั้นตอนของการตัดเพลงหมายถึงการนำเพลงอื่นๆมาใส่ในลำตัด ในที่นี้ครูสำเร็จอธิบายว่า “ลำตัด ลำหมายถึงเนื้อร้อง ตัด หมายถึงการนำเอาเพลงพื้นบ้านมาอย่างละเล็กอย่างละน้อยมาประสมเข้าหากัน ที่นี้ก็เอาเพลงพื้นบ้านต่างๆมาใส่เพื่อให้เกิดความหลากหลายมากมาย ไม่ว่าจะ เป็น แหล่ น้อย พวงมาลัย หรืออื่นๆ อาจจะเป็นเพลงแปลงนั้นก็คือลูกทุ่งก็ได้” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) จากการอธิบายข้อ 1-8 ซึ่งมีการตัดเพลงพื้นบ้านอื่นๆมาผสมลงในลำตัด คณะลำตัดกำนันสำเร็จมีเพลงพื้นบ้านที่ใช้กลอนราชนิเกลิงพบมากที่สุดนั่นคือเพลงแหล่และลำตัดลองลงมาคือกลอนหัวเดียว นอกจากนั้นจะเล่นเพลงต่างๆตามความถนัดของนักแสดงนั้นๆ

10. ร้องลา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร้องลาหมายถึงการร้องอำลา อาจจะทำพร ขอบคุณผู้ว่าจ้าง ขอบคุณคนชม ขอบพรจากผู้ใหญ่แล้วแต่ความถนัดของเจ้าของคณะ ซึ่งการร้องลาครูสำเร็จอธิบายว่า “ร้องลา ก็คืออำลา ลาจาก อาจจะทำพร ขอบคุณเจ้าภาพที่ไปกับ ส่วนทำนองนั้นส่วนมากจะใช้แหล่ เพราะเราถนัด หรือใครจะร้องลาแบบเสภา ร้องลาแบบกล่าวอำลาก็ได้ ไม่ผิด” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) ตัวอย่างบทร้องลงของครูสำเร็จใช้เพลงแหล่ ดังนี้

ร้องลา

จะขอกล่าวเป็นกลอนเมื่อตอนกราบลา   พี่ป้าหน้าอาฉันต้องลาก่อน
 ต้องจากกันแล้วเหมือนนกแก้วลี้มคอน   เมื่อไหร่จะย้อนหวนคืนกลับมา
 เอ่ยปากจะล่าน้ำตาร่วง   สุดแสนเป็นห่วงคะนิงหา
 ฉันทมิที่หวังแล้วยังไม่ลา   แต่จนปัญญาจะต้องลาไกล
 มวลมิตรที่รักต้องจากกันแล้ว   หัวใจซึกแป้วไม่รู้หาย
 หมดภารกิจจำจิตจวนใจ   ต้องจากท่านไปเมื่อเสร็จพิธี
 กระซิบสั่งเป็นครั้งสุดท้าย   โปรดจำเอาไว้เถอะนะน้องพี่
 โอกาสหน้าหากว่ามีงาน   อย่าลี้มผมนี้เสีงก็แล้วกัน
 เมื่อท่านจะหาให้มาแต่เนิ่น   อย่าให้ใกล้เกินกระชิดชั้น
 เรื่องนี้ผมกลัวกลับตัวไม่ทัน   อื่นไม่สำคัญผมขอรับรอง
 ใช้คนอื่นไกลที่ไหนเล่าเออ   เมื่อท่านเสนอมผมจึงสนอง
 เหมือนป่าร่วมไม้เหมือนปลาร่วมข้อง   ฉันทพี่และน้องเคยร่วมอุทร
 บ้านชากตะไคร้ใช้แล้วบ้านผม   ผู้ฟังผู้ชมรับทราบไว้ก่อน
 ที่อำเภอแก่งหลักแหล่งแน่นอน   ห่างจากสุนทรภู่มิเท่าไร
 เวลารถล่องให้มองทางขวา   เวลารถมาให้มองทางซ้าย
 ถึงมาบพะวาเลียงขวาตรงไป   บ้านชากตะไคร้เข้าไปเดี่ยวเดียว
 ระหว่างระยองขึ้นล่องเมืองจันทร์   รถผ่านทั้งวันนับเป็นสิบเที่ยว
 จากถนนใหญ่เข้าไปเดี่ยวเดียว   แต่ต้องแยกเลี้ยวสายมาบพะวา
 เลขที่หกสิบหกหมู่ที่เจ็ด   ภายในขอบเขตตำบลวังหว้า
 นั้นแหละคือบ้านกำนันพักพา   สำเรีงคนหาขวัญใจคนจน
 บวชลูกบวชหลานถ้าท่านสนใจ   เรียกร้องรับใช้ลองดูสักหน
 เรื่องอื่นอื่นใดอย่าได้กังวล   เราท่านใช้คนอื่นที่ไหนกัน

เมื่อท่านเต็มใจอย่าได้รีรอ	เชิญไปติดต่อผมที่บ้าน
เช่นญาติพี่น้องพวกพ้องเผ่าพันธุ์	ไม่ต้องหวาดหวั่นพะวัภพะวง
เมื่อใดก็ตามอย่าลืมนาม	สำเร็จคนหาผมเอาแต่พอมมี
ขอกระซิบสั่งพร้อมทั้งอำลา	ยกกรซ่ายขาขึ้นเหนือเกศี
ตั้งเบญจขันธน์อมอัญชูลี	ขอพรทั้งสี่พระศาสดา
ให้อายุกาลของท่านนบร้อย	ถึงแม้จะน้อยถึงเก้าสิบห้า
เป็นหนุ่มเป็นสาวไม่เฒ่าชรา	เนื้อหนังมังสาทั่วตัวเต่งตึง
ให้มีวรรณะสวยสะโสมิณ	หยาดฟ้ามาดินดั่งเพชรน้ำหนึ่ง
ดั่งบุษบาเบ่งบานกลาวบึง	สวยสดสุดซึ่งดงามไฉไล
ให้มีความสุขสนุกสนาน	เกษมสำราญยืมย่องผ่องใส
ให้มีพลังเหมือนดั่งไอพ่น	นับว่าเป็นคนหนึ่งไม่มีสอง
ให้เป็นพ่อแม่พระแท้ของบุตร	ให้เป็นคนสุดที่รักเมียผัว
ให้เป็นขวัญใจคนในครอบครัว	ตลอดจนทั่วทั้งประเทศไทย

(สำเร็จ คนหา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

เนื้อหาร้องลาที่ใช้เป็นเพลงแหล่ จากคำอธิบายของครูสำเร็จพบว่าครูเป็นคนที่ยึดมั่นในเรื่องการทำขวัญนาค ดังนั้นจึงทำให้ทุกครั้งที่การแสดงลำตัดคณะก้านั้นสำเร็จ คนหา การร้องลาจะต้องใช้การแหล่เพื่อร้องจบและจากการสัมภาษณ์ครูฐาปกรณ์ ครูกล่าวว่า “ร้องลาส่วนใหญ่จะร้องแหล่ทำนองรำมะนาที่ง่าย ๆ เลยดี -พ-จ -พ-จ -จพ -จพ” (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

11. ลงกลอง

ทำนองลงกลองในที่นี้จะมีลักษณะเดียวกันกับการโหมโรงและลงกลอง โดยการจะลงกลองนั้นจะต้องเล่นรำมะนาทำนองแขกก่อนถึงจะเล่นทำนองลงกลองได้ จากคำอธิบายของครูฐาปกรณ์ จันทรมณี อธิบายว่า “เมื่อร้องลงแล้วเราก็จะจบลงด้วยกลองโดยจะเล่นทำนองแขกและจบด้วยทำนองลงกลอง” (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

เมื่อร้องลาจบ รำมะนาจะบรรเลงทำนองแขก โดยกำหนดจำนวนครั้งของทำนองตาม
หัวหน้ากลองรำมะนา เมื่อพร้อมแล้วจะใช้ทำนองลงกลองมาลง เช่น ทำนอง 8 ครั้งและลงกลองสอง
ชั้นทำนองแขก 8 ครั้ง

- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ
- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ

ทำนองลงกลองสองชั้น

- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - -	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ
- จ - -	- จ - พ	- - - พ	- พ - -	- พ - พ	- - - จ		

การลงกลองอาจจะใช้ทำนองลงกลองสามชั้นหรือชั้นเดียวก็ได้ แล้วแต่เวลาของการแสดง
ถ้าต้องการให้กระชับรวดเร็วอาจจะใช้ชั้นเดียว ถ้าอยากได้ความพอดีต้องใช้สองชั้น และถ้าต้องการให้
ยืดเวลาออกไปอีกต้องใช้ทำนองสามชั้น โดยการลงกลองทุกครั้งจะต้องเร็วทำนองแขกเสมอ

การการศึกษาข้อมูลระเบียบวิธีการแสดงลำตัดและบทเพลงผู้วิจัยพบว่าลำตัดการแสดง
ประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 11 ขั้นตอนดังนี้

1. โหมโรง
2. ร้องบันตน
3. ออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)
4. ผู้ชายยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง
5. ผู้หญิงยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง
6. ผู้ชายยืนสอง ลำเกี่ยว ลำว่าและลำลอยลง
7. ผู้หญิงยืนสองลำแก้ ลำว่า
8. ผู้ชาย ผู้หญิง สลับกันร้องแก้
9. ตัดเพลง โดยใช้การออกภาษาหรือเพลงพื้นบ้าน
10. ร้องลา
11. ลงกลอง

จากขั้นตอนทั้งหมด 11 ขั้นตอนผู้วิจัยพบว่าบทเพลงต่างๆที่นำมาใช้จะเป็นลักษณะของบทเพลงตามความถนัดของครูสำเร็จ คนทา การโหมโรงของคณะลำตัดกำนันสำเร็จใช้ทำนองรำมะนาทั้งหมด 9 ทำนองจาก 12 ทำนอง บทร้องบันตนจะเป็นบทกล่าวถึงงานนั้นๆที่กำลังจะแสดงโดยส่วนมากครูสำเร็จจะใช้บทกลอนใส่ทำนองนางนาค หรือบางครั้งอาจจะใช้การแห่ บทเพลงต่างๆที่ปรากฏจะเป็นไปตามความถนัดของสมาชิกในคณะลำตัด ซึ่งส่วนมากจะเป็นลักษณะของกลอนหัวเดียวและกลอนราชนิเกลิง คือบทเพลงแห่และกลอนลำตัด

ลักษณะการดำเนินทำนองของกลองรำมะนาจะพบในลูกคู่ร้องรับมากกว่าการร้องของตนเพลงหรือยืนต้นยืนสอง บางครั้งอาจจะใช้ทำนองลงไปได้แต่ไม่นิยมมากนักและพบว่าทำนองรำมะนาส่วนมากใช้ทำนองพม่า เมื่อจะจบหรือที่เรียกว่าลงกลองจะใช้ทำนองแขกมาก่อนจึงจะสามารถใช้ทำนองลงกลองได้โดยทำนองลงกลองจะเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น เพลงพื้นบ้านอื่นๆที่ปรากฏในลำตัดนั้นมีหลากหลายมากจากการสัมภาษณ์ครูสำเร็จ คนทา ครูอธิบายว่า “เพลงพื้นบ้านก็นำมาใช้ได้มากมายแต่ที่นี้เก็บต้องดูความถนัดของคน ถ้าเรานำมาใช้จะใช้กลอนหัวเดียวเพราะจะง่าย ใช้พวกแห่เพราะถนัด” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) ดังนั้นจึงพบลักษณะของกลอนหัวเดียวและกลอนแห่มากที่สุดในการเล่นลำตัดของคณะกำนันสำเร็จ คนทา

เพลงลำลอย ลำลอยคือร้องลอยตัวลงเพิงส่งให้อีกฝ่ายขึ้นมาร้อง ลำลอยที่พบจะมีลักษณะเป็นกลอนขนาดสั้น ทำนองที่ใช้เป็นทำนองพม่าซึ่งพบว่าต้นเพลงจะร้องบทเพลงก่อนจะให้ลูกคู่ร้องรับบทเพลงเดียวกัน ก่อนที่จะเริ่มดำเนินเนื้อเรื่องออกไปและให้ลูกคู่ร้องรับในบทกลอนเดิมที่ร้องและพบว่าลำลอยก็จะเป็นบทกลอน ทำนองเดียวกันกับบทกลอนเดิม

4.2 ทำนองร้องและร่ำมะนาลำตัด

จากการศึกษาทำนองร้องและร่ำมะนาลำตัดจากการแสดงลำตัดคณะกำนันสำราญ คนหาพบว่าทำนองร้องมีความสอดคล้องกันกับทำนองของร่ำมะนา ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของทำนองร้องและร่ำมะนาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ทำนองร้องกับร่ำมะนาเพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะของคณะกำนันสำราญ คนหาโดยแบ่งรายละเอียดเป็นหัวข้อการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. บันไดเสียงทำนองร้อง
2. ทำนองร่ำมะนา
3. จังหวะ

สัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ต

1. สัญลักษณ์แทนเสียง

การวิเคราะห์ทำนองร้องลำตัดคณะกำนันสำราญ คนหาผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงการบันทึกโน้ตไทยระบบตัวอักษรไทยโดยอักษรย่อทั้งหมด 7 ตัวอักษรดังนี้

ด ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงโด

ร ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงเร

ม ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงมี

ฟ ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงฟา

ซ ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงซอล

ล ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงลา

ท ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงที

ด ใช้สัญลักษณ์แทน ระดับเสียงโดสูง

2. สัญลักษณ์ใช้แทนระดับเสียง

การดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการกำหนดให้สัญลักษณ์ตัวอักษร เพื่อแทนระดับเสียงทั้ง 7 ทาง โดยใช้ระบบเพลงไทย ใช้ขลุ่ยเพียงออเทียบเสียงร้องดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเสียงที่ 1 คือ ซ ล ท X ร ม X แทนระดับเสียงเพียงออล่าง

2. กลุ่มเสียงที่ 2 คือ ด ร ม X ซ ล X แทนระดับเสียงเพียงอบบน
3. กลุ่มเสียงที่ 3 คือ ล ท ด X ม ฟ X แทนระดับเสียงใน
4. กลุ่มเสียงที่ 4 คือ ร ม ฟ X ล ท X แทนระดับเสียงนอก
5. กลุ่มเสียงที่ 5 คือ ท ด ร X ฟ ซ X แทนระดับเสียงกลาว
6. กลุ่มเสียงที่ 6 คือ ม ฟ ซ X ท ด X แทนระดับเสียงกลาวแหบ
7. กลุ่มเสียงที่ 7 คือ ฟ ซ ล X ด ร X แทนระดับเสียงขวา

3. สัญลักษณ์การบันทึกโน้ต

การบันทึกทำนองร้องและร่ามะนาของลำตัดคณะก้านนสำเร็จ คนทา ผู้วิจัยได้กำหนดการบันทึกโน้ตเพลงในระบบตัวอักษร โดยบันทึกลงบนตารางตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 คือทำนองร้อง

ตารางที่ 2 คือสัญลักษณ์แทนเสียงร้อง

ตารางที่ 2 คือทำนองร่ามะนา

ตารางที่ 3 คือจังหวะฉิ่ง

ตารางที่ 4 จังหวะกรับ

ตัวอย่าง การบันทึกโน้ต

ทำนองร้อง	----	----	-โอ้เจ้านก	-น้อย-เอย	---ก่อน	-นี้-เคย	-จับ-คู่	--อยู่-นอน
เสียงโน้ต	----	----	-ด-ร-ม	-ซ-ร	---	-ม-ร	-ด-ล	--ด-ร
ร่ามะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

4. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนวิธีการบรรเลงและกลวิธีพิเศษ

- หมายถึง เสียงฉิ่ง
- + หมายถึง เสียงฉับ
- หมายถึง เสียงกรับ
- พ หมายถึง เสียงพริ้งของร่ามะนา
- จ หมายถึง เสียงโจ๊ะของร่ามะนา

5. สัญลักษณ์การแบ่งวรรคของกลอน

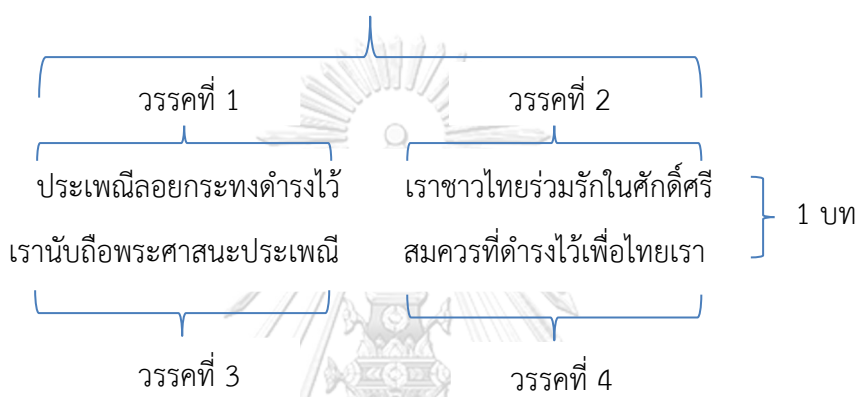
การบันทึกกลอนต่างๆกำหนดดังนี้

2 วรรค เท่ากับ 1 บาท

4 วรรค เท่ากับ 1 บท

2 บาท เท่ากับ 1 บท

1 บาท

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	- จ - -	- จ พ พ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - จ	- - พ พ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- พ - จ	-----	- จ - -	- พ พ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

3. ทำนองพม่า

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	- - พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

4. ทำนองลาว

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	- พ - จ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

5. ทำนองมอญ

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	- จ --	- จ พ พ	- พ - พ	- จ --	- จ --	- จ พ พ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

6. ทำนองจีน

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	--- พ	--- พ	--- จ	-----	--- พ	--- พ	--- จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	-----	--- พ	- พ - พ	- พ - จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

7. ทำนองโยน

ทำนองร้อง	-----
เสียงโน้ต	-----
รำมะนา	- จ - พ
ฉิ่ง	- +
กรับ	○

8. ทำนองฝรั่ง

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
รำมะนา	-----	- จ - พ	- จ - พ	- จ - พ	-----	- จ - พ	- จ - พ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----
รำมะนา	- จ - พ	- จ - พ	- จ พ พ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

9. ทำนองแขก

ทำนองร้อง	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----
รำมะนา	- จ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +
กรับ	○	○

ทำนองลงกลองก่อนทำนองลงกลองทุกครั้งรำมะนาลำตัดจะต้องบรรเลงทำนองแขก โดยจะเลือกใช้ทำนองลงกลองเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

ทำนองลงกลองสามชั้น

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - -	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - -	- จ - พ	- พ - พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ	- จ - -
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - พ	--- พ	- พ - -	- พ - พ	--- จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○

ทำนองลงกลองสองชั้น

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - -	- พ - พ	- จ - -	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - -	- จ - พ	- - - พ	- พ - -	- พ - พ	- - - จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○

ทำนองลงกลองชั้นเดียว

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ร่ำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - พ	- - - จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○

การตีร่ำมะนาโหมโรงพบว่า มีทั้งหมด 12 ทำนองแต่คณะลำตัดกำหนดสำเร็จ คนทาจจะใช้ 9 ทำนอง และ 1 ทำนองลงกลอง การโหมโรงร่ำมะนาไม่พบเนื้อร้อง พบว่าอัตราจังหวะที่ใช้เป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว - + การเคลื่อนที่ของทำนองยังไม่พบเพราะว่ามีเพียงการบรรเลงร่ำมะนา ฉิ่งและกรับเท่านั้น

2. ร้องบันตน

ยกตัวอย่างกลองบันตน

งานประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทงดำรงไว้	เราชาวไทยร่วมรักในศักดิ์ศรี
เรานับถือพระศาสนาประเพณี	สมควรที่ดำรงไว้เพื่อไทยเรา
วันเพ็ญเดือนสิบสองน้ำนองฝั่ง	เสียงตึงตังสนั่นอื้อฉาว
บ้างจุดเทียนเล่นไฟให้ระนาว	ทั้งหนุ่มสาวเกี่ยวก้อยลอยกระทง

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	--ประเภท	--- ณี	--- ลอย	-กระ-ทง
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-- ร ม	--- ม	--- ม	- ช - ม
รำมะนา	-----	-----	-----	-----	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-	+	-	+
กรับ	-----	-----	-----	-----		○		○

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	-----	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเอ่อ	--ดำรง	-ไว้-เออ
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ช	--- ล	-- ดั ล	-- ช พ	-- ช ช	- ดั - ล
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ร้องบันตนทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเสียง พา ที่เป็นเสียงนอกบันไดเสียงของกลุ่มเสียงทางเพียงอบน ซึ่งร้องบันตนพบว่าใช้เพลงนางนาคซึ่งตรงกับโน้ตเพลงนางนาคดังนี้

--- ช	- ช - ช	- ดั - ล	- ช - ม	- ล ช ม	ช ม ร ด	- ช - ด	- ด ร ม
- พ - ช	ล ช พ ม	ร ด ร ม	ร ม พ ช	- ดั - ล	- ช - พ	พ พ - ช	ช ช - ล

ทำนองข้างต้นพบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง พชลขตรข ตรงกับบันไดเสียงทางชวา ดังนั้นเป็นไปได้ที่การร้องบันตนวรรค 1 เนื้อร้องประเพณีลอยกระทงดำรงไว้สามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือประเพณีลอยกระทงและส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางชวาคือดำรงไว้ จังหวะและทำนองรำมะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-----	--เราชาว	---ไทย	---เอ๋ย	-----	--เราชาว	-ไทย-
เสียงโน้ต	-----	-----	--ซซ	---ซ	---ดี	-----	--ลซ	-ซ--
ร่ามะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	-----	--ร่วม	---รัก	-----	-----	-ใน-ศักดิ์	---ศรี	---เอ๋ย
เสียงโน้ต	-----	---ซ	---ซ	-----	-----	-ร-ด	---ม	---ร
ร่ามะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ร้องบันตนทำนองที่ 3 และทำนองที่ 4 เมื่อเทียบกับโน้ตทำนองหลักเพลงนางนาคแล้ว พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ฟซลขตรข ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเสียง มี ซึ่งเป็นเสียงนอกบันไดเสียงและทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมไปยังกลุ่มเสียง ดรขมขลล ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบนในบรรทัดที่สองของการร้องบันตน ตรงกับโน้ตเพลงนางนาคดังนี้

---ล	-ล-ล	-พพพ	-ซ-ล	-ดี-ริ	-ดี-ล	ลล-ซ	ซซ-ม
---ซ	-ซ-ซ	-ล-ซ	-ม-ร	-มซร	มรดล	--รด	ลด-ร

ทำนองข้างต้นพบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง ดรขมขลล ตรงกลุ่มเสียงทางเพียงอบนเนื้อร้องเราชาวไทยร่วมรักในศักดิ์ศรีสามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือเราชาวไทยและส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือร่วมรักในศักดิ์ศรี จังหวะและทำนองร่ามะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองร่ามะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	--เราน้ำ	---ถื่อ	--พระศา	-สนะ-เออ
เสียงโน้ต	-----	---ซุ	---ล	ซุ ล ซุ ซุ	--ร ม	---ม	--ร ด	ร ม - ด
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	-----	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--ประเพ	---ถี่
เสียงโน้ต	-----	-----	---ซุ	---ล	--ดํ ล	--ซุ พ	--ซุ ซุ	---ล
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 5 และทำนองที่ 6 พบว่าลักษณะคล้ายกับการร้องบันในทำนองที่ 5 และทำนองที่ 6 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน พบการเอื้อนทำนองใน 4 ห้อง แรกลักษณะคล้ายการยืนเสียงซอล และผู้วิจัยพบว่ามีเสียง ฟา ที่เป็นเสียงนอกบันไดเสียงของกลุ่มเสียงทางเพียงอบน และทำหน้าที่เป็นสะพานเสียงไปยังบันไดเสียงทางขวาในบรรทัดที่สอง

พบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง พซลขดข ตรงกับบันไดเสียงทางขวา เนื้อร้องเราน้ำถื่อ พระศาสนะประเพณีสามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือเราน้ำถื่อพระศาสนะและส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือเราน้ำถื่อประเพณี จังหะและทำนองรำมะนาพบว่าจังหะใช้อัตราจังหะสองชั้น ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	-----	-----	--สมควร	---ที่	--เฮ้อเฮอ	-----	--ดำรง	-ไว้-เออ
เสียงโน้ต	-----	-----	--ซซ	---ค	--ม ร	-----	--คํล	-ซ -ม
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เอ้อ	-----	-เพื่อ-ไทย	---เรา	---เออ
เสียงโน้ต	-----	---ซ	-ล -ซ	-ม -ร	-----	-ร -ค	---ม	---ร
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 7 และทำนองที่ 8 ลักษณะคล้ายทำนองร้องบันตนทำนองที่ 3 และทำนองที่ 4 ทำนองหลักซ้องวงใหญ่เป็นลักษณะเดียวกันกับทำนองร้องบันตนทำนองที่ 3 และทำนองที่ 4 พบว่าบรรทัดแรกอยู่ในบันไดเสียง พซลxตรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเสียง มี ซึ่งเป็นเสียงนอกบันไดเสียงในท่อนที่ 4 และ 7 โดยมีท่อนที่ 7 ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมเสียงไปยังกลุ่มเสียง ตรมxซลx ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบนในบรรทัดที่สองของการร้องบันตน

ทำนองบรรทัดที่สองพบว่าเป็นกลุ่มเสียง ตรมxซลx ตรงกลุ่มเสียงทางเพียงอบน เนื้อร้องสมควรที่ดำรงไว้เพื่อไทยเราสามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือสมควรที่ดำรงไว้และส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือเพื่อไทยเรา จังหวะและทำนองร่ามะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองร่ามะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	-----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	--- วัน	--- เพ็ญ	--- เดือน	-สิบ-สอง
เสียงโน้ต	-----	--- ซุ	--- ล	ซุ ล ซุ ซุ	--- ร	--- ร	--- ม	- ร - ม
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	-เฮ้อ-เออ	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--น้ำนอง	---ฝิ่ง
เสียงโน้ต	- ซุ - ร	-----	--- ซุ	--- ล	-- ดํ ล	-- ซุ พ	-- ซุ ซุ	--- ล
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 9 และทำนองที่ 10 พบว่าลักษณะคล้ายกับการร้องบันตนทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 อยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน พบการเอื้อนทำนองใน 4 ห้องแรกลักษณะคล้ายการยิ้นเสียงซอล พบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง พซลขตรข ตรงกับบันไดเสียงทางขวา เนื้อร้องวันเพ็ญเดือนสิบสองน้ำนองฝิ่ง สามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือวันเพ็ญเดือนสิบสอง ส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือ น้ำนองฝิ่ง จังหวะและทำนองรำมะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	-----	-----	--เสียงตึง	---ตั้ง	--เฮ้อเออ	-เออ-เออ	-----	-ส-นั้
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ซุ ซุ	--- ฟ	-- ดั ล	- ซุ - ฟ	-----	- ล ซ ม
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	-----	-- เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เออ	-----	---อื้อ	---ฉาว	---เอย
เสียงโน้ต	-----	--- ซุ	- ล - ซุ	- ม - ร	-----	--- ร	--- ม	--- ร
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 11 และทำนองที่ 12 ลักษณะคล้ายการร้องบันตนทำนองที่ 3 และทำนองที่ 4 บรรทัดแรกพบว่ายู่ในบันไดเสียง ฟซลxดข ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเสียง มี ห้อง ที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงนอกบันไดเสียงและทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมเสียงไปยังกลุ่มเสียง ดรมxชลx ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบนในบรรทัดที่สองของการร้องบันตน พบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง ดรมxชลx ตรงกลุ่มเสียงทางเพียงอบน เนื้อร้องเสียงตึงตั้งสนั่นกันอื้อฉาวสามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือเสียงตึงตั้งสนั่น ส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคืออื้อฉาว จังหวะและทำนองร่ำมะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองร่ำมะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	--- บ้าง	-จุด-เทียน	--- เล่น	--- ไฟ
เสียงโน้ต	----	--- ซุ	--- ล	ซุ ล ซุ ซุ	--- ด	- ด - ร	--- ด	--- ร
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	--- เฮ้อ	--เออเออ	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--ให้ระ	---นาว
เสียงโน้ต	--- ม	-- ร ด	--- ซุ	--- ล	-- ด ล	-- ซุ พ	-- ซุ ซุ	--- ล
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 13 และทำนองที่ 14 พบว่าลักษณะคล้ายกับการร้องบันตนทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 อยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน บรรทัดแรกพบการเอื้อนทำนองใน 4 ห้องแรกลักษณะคล้ายการยิ้นเสียงซอล

จากการศึกษาพบว่าบรรทัดที่สองเป็นกลุ่มเสียง พชลขดรข ตรงกับบันไดเสียงทางขวา เนื้อร้องบ้างจุดเทียนเล่นไฟให้ระนาว สามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือบ้างจุดเทียนเล่นไฟ ส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือให้ระนาว จังหวะและทำนองรำมะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาว

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	----	----	--ทิ้งหนุ่ม	---สาว	--เฮ้อเออ	--เกี้ยว	---ก้อย	-เออ-เออ
เสียงโน้ต	----	----	--ซุซุ	--- ด	-- ม ร	--- ซุ	--- ล	- ซ - ม
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	----	---เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เออ	----	---ลอย	--กระทง	---เอย
เสียงโน้ต	----	---ซ	- ล - ซ	- ม - ร	----	---ร	- - ม ม	--- ร
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 15 และทำนองที่ 16 ลักษณะคล้ายทำนองร้องบันตนทำนองที่ 3 และทำนองที่ 4 มีทำนองหลักห้องวงใหญ่เป็นลักษณะเดียวกัน พบว่าบรรทัดแรกอยู่ในบันไดเสียง พซลxดทรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเสียง มี ซึ่งเป็นเสียงนอกบันไดเสียงในห้องที่ 5 และ 7 โดยมีห้องที่ 7 ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมเสียงไปยังกลุ่มเสียง ดรมxซลx ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบนในบรรทัดที่สองของการร้องบัน

จากการศึกษาพบว่าทำนองที่ 16 เป็นกลุ่มเสียง ดรมxซลx ตรงกลุ่มเสียงทางเพียงอบน เนื้อร้องทั้งหมดสาวเกี่ยวกับลอยกระทง สามารถกำหนดแบ่งแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกอยู่ในบันไดเสียงทางขวาคือทั้งหมดสาวเกี่ยวกับลอยและส่วนที่สองอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนคือลอยกระทง จังหวะและทำนองรำมะนาพบว่าจังหวะใช้อัตราจังหวะสองชั้น ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากบทร้องบันตน 2 บทที่ยกมาเป็นเพลงประเพณีลอยกระทง จากคำอธิบายของครูสำเร็จพบว่าเป็นเพลงนางนาค จากการเขียนโน้ตผู้วิจัยพบว่าใช้เพลงนางนาคเพียงท่อน 1 เพียงท่อนเดียวดังนี้

เพลงนางนาคท่อน 1

---ซ	- ซ - ซ	- ด - ล	- ซ - ม	- ล ซ ม	ซ ม ร ด	- ซ - ด	- ด ร ม
- พ - ซ	ล ซ พ ม	ร ด ร ม	ร ม พ ซ	- ด - ล	- ซ - พ	พ พ - ซ	ซ ซ - ล
---ล	- ล - ล	- พ พ พ	- ซ - ล	- ด - ร	- ด - ล	ล ล - ซ	ซ ซ - ม
---ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม ซ ร	ม ร ด ล	-- ร ด	ล ด - ร

การร้องบันตนพบว่าจังหวะรำมะนาเป็นทำนองลาวและจังหวะฉิ่งเป็นอัตราจังหวะสองชั้น

3. ออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)

ตัวอย่างบทเพลงออกแขก (เกริ่นนำเรื่อง)

เอละวาน้าน้องอะเลเล่เล่ปะตูปติงพวงแก้ว   เจอกันอีกแล้วแก้วตาอ้าย
 อย่าละลาล้าละลาลาล่า   อย่าละลาล้าละลาลาล่า
 ได้เวลาเรมาร้องอะเลเล่เล่ปะตูปติงรำมะนา   เสียงดั่งดั่งคัมมาเล่เล่เล่หล่ำมะนาโจ๊ะทิง
 ทิงทิงโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะทิงทิง   ทิงโจ๊ะทิงทิงละโจ๊ะทิงเจ้าเอย

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	--- เอ	--ละวา	---หน้า	-น้อง--	-อะเลเล่	-เล่เล-	-ปะตูปติง	-พวงแก้ว-
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	--- ซ	- ตี --	- ล ล ซ	- ตี ล -	- ตี ตี ซ	- ล ม -
รำมะนา	----	----	----	----	----	----	----	----
ฉิ่ง	----	----	----	----	----	----	----	----
กรับ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	--- เอ	--ละวา	---หน้า	-น้อง--	-อะเลเล่	-เล่เล-	-ปะตูปติง	-พวงแก้ว-
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	--- ซ	- ตี --	- ล ล ซ	- ตี ล -	- ตี ตี ซ	- ล ม -
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

พบว่าการร้องออกแขกเป็นกลอนเพลงแหล่ ผู้วิจัยพบว่าในบรรทัด 1 และบรรทัด 2 เป็นเนื้อร้องเดียวกันคือเอละวาน้าน้องอะเลเล่เล่ปะตูปติงพวงแก้ว โดยบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ๑๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐ ตรงกับบันไดเสียงทางเพ็ญอบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและฉิ่งพบว่าบรรทัดแรกไม่พบการบรรเลงรำมะนา พบการใช้ทำนองรำมะนาและบรรทัดที่สองในทำนองพม่า อัตราฉิ่งหวะฉิ่งขึ้นเดียว

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	---เจอ	---กัน	---อีก	-แล้ว--	-เออ-เออ	-เออ-เออ	---เออ	---เอ้ย
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ด	- ม - -	- ร - ร	- ซ - ด	--- ร	--- ร
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 3 พบว่าการร้องออกแขกเป็นเนื้อร้องเดียวกันคือเจอกันอีกแล้ว โดยมีเนื้อร้อง 4 ห้องแรก และพบว่า 4 ห้องหลังเป็นการเอื้อนทำนอง ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง $\text{ด}\text{ร}\text{ม}\times\text{ซ}\text{ล}\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราฉิ่งพม่าขึ้นเดียว

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ	----	-- -แก้ว	-- -ตา	--- เอย
เสียงโน้ต	----	--- ร	- ด - ม	- ร - ด	----	--- ด	--- ร	--- ซ
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 4 พบว่าการร้องออกแขกเป็นเนื้อร้องเดียวกันคือแก้วตาเอย โดยมีการเอื้อนใน 4 ห้องแรกและพบว่า 4 ห้องหลังเป็นการร้องเนื้อร้องแก้วตาเอย ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง $\text{ด}\text{ร}\text{ม}\times\text{ซ}\text{ล}\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราฉิ่งพม่าขึ้นเดียว

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ	-----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ
เสียงโน้ต	-----	--- ซ	- ซ - ม	- ร - ซ	-----	--- ซ	- ซ - ม	- ร - ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 5 พบว่าการร้องออกแขกไม่มีเนื้อร้อง เป็นเพียงการเอื้อนให้สอดคล้องกับทำนองรำมะนา โดยมีการเอื้อนทั้ง 8 ห้อง ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขชลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า ในอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	---อย่า	-ละ-ลา	-ล้าละลา	-ลา-ล้า	-ปะตูปติง	-ละ-ลา	-ล้าละลา	-ลา-ล้า
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ซ ซ ม	- ร - ด	- ด ด ซ	- ด - ด	- ซ ซ ม	- ร - ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 6 พบว่าการร้องออกแขกไม่มีเนื้อร้อง เป็นลักษณะร้องทำนองสำเนียงภาษาให้สอดคล้องกับทำนองรำมะนา ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขชลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	---ได้	--เวลา	--เรามา	-ร้อง--	-อะเลเล่	-เล็เล-	-ปะตุ้บติง	-รำมะนา
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	-- ซ ล	- ตี - -	- ล ล ซ	- ตี ล -	- ด ด ซ	- ซ ซ ซ
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 7 พบว่าการร้องออกแขกเนื้อร้องคือได้เวลาเรามาร้องอะเลเล่เล็เลปะตุ้บติง รำมะนา พบว่าลักษณะของทำนองร้องเป็นลักษณะเดียวกับทำนองที่ 1 แต่มีการเพิ่มเสียงและคำเพิ่มลงไปไม่มากจากคำร้อง พบบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	---เสียง	---ตั้ง	---ตั้งค์	-มา--	-เล็เล	-เล-เล	-รำมะนา	-โจ๊ะ-ทิง
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ร	- ร - -	- ม - ร	- ด - ล	- ด ด ด	- ร - ด
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 8 พบว่าการร้องออกแขกเป็นเนื้อร้องเสียงตั้งตั้งค์มาเล็เลเลห์รำมะนาโจ๊ะทิง ซึ่งพบว่าทำนองสี่ห้องแรกเป็นการยืมเสียง เร ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	----	---ทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	- โจ๊ะ - -	--โจ๊ะทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง
เสียงโน้ต	----	--- ตั้	- ตั้ - รั้	- ซุ - ตั้	- ซู้ - -	- - ซู้ ตั้	- ตั้ - รั้	- ซุ - ตั้
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 9 พบว่าการร้องออกแขกเป็นเนื้อร้องทิงทิงโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะโจ๊ะทิงทิงโจ๊ะทิงทิง เนื้อร้องเป็นคำร้องเรียบแบบเสียงของกลอง ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีม $\times$ ซล $\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะ ฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	-โจ๊ะ- ทิง	-เจ้า-เอย
เสียงโน้ต	- ตั้ - รั้	- ซุ - ตั้	- ซุ - ซุ	- ล - ซุ
รำมะนา	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ทำนองที่ 10 พบว่าการร้องออกแขกเป็นเนื้อร้องทิงโจ๊ะทิงโจ๊ะทิงเจ้าเอย โดยลักษณะเนื้อร้องไม่มีความหมาย มีเพียงคำสุดท้ายคือเจ้าเอย ลักษณะคำร้องเป็นการเลียนแบบเสียงของกลอง ซึ่งบันไดเสียงของเนื้อร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีม $\times$ ซล $\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาและจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

จากการศึกษาพบว่าทำนองร้องของการออกแขกใช้บันไดเสียง ตรีม $\times$ ซล $\times$ ซึ่งเป็นบันไดเสียงทางเพียงออบนและไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง โดยทำนองร้องพบว่าเป็นการร้องแบบแหล่ และพบว่าทำนองรำมะนาใช้ทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว จังหวะหน้าทับของทำนองรำมะนานั้นผู้วิจัยพบว่าเมื่อจะจบรำมะนาจะบรรเลงทำนองแขก -จ-จ -พ-พ และเมื่อจบจะใช้ทำนองลงกลองชั้นเดียว

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	--- ไอ้	-แม่-พวง	-----	-มา-ลา	---ใคร	-หนอ-มา	---ลอย	---เอ๋ย
เสียงโน้ต	--- ค	- ค - ร	-----	- ร - ร	--- ม	- ซ - ม	--- ค	--- ร
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 พบว่า เป็นการร้องของต้นเพลง ลักษณะเป็นการบอกลูกคู่ว่าต่อไปจะเริ่มร้องเพลงอะไรและลูกคู่จะร้องรับว่าอะไร ทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆขลข ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบน เนื้อร้องคือพวงมาลัยลอยไปลอยมาไอ้แม่พวงมาลา ใครหนอมาลอยเอ๋ย โดยไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง จังหวะของร่ำมะนาและฉิ่งยังไม่มีการบรรเลงเนื่องจากต้นเพลงจะเป็นผู้เริ่มร้องและบอกให้ลูกวงร้องรับ ดังคำอธิบายของครูสำเร็จว่า “เมื่อต้นเพลงขึ้นลูกคู่ก็จะรู้ว่าต้องรับแบบต้นเพลง ดังนั้นต้นเพลงเลยไม่จำเป็นต้องเอาร่ำมะนาใส่จังหวะเข้าไป” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

ลูกคู่ร้องรับ

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-----	---พวง	-มา-ลัย	---ลอย	---ไป	---ลอย	---มา
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ค	- ร - ร	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ค
ร่ำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	--- ไอ้	-แม่-พวง	-----	-มา-ลา	---ใคร	-หนอ-มา	---ลอย	---เอ๋ย
เสียงโน้ต	--- ค	- ค - ร	-----	- ร - ร	--- ม	- ซ - ม	--- ค	--- ร
ร่ำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	--เหมือนมี	-แต่-พาย	--แต่ขาด	---เรือ
เสียงโน้ต	- ซ - ด	--- ม	-- ร ด	- ร ---
รำมะนา	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----

ทำนองข้างต้นพบว่าการร้องยืนตนหลังจากที่ลูกคู่ร้องรับนั้นจะเห็นว่าเป็นทำนองร้องโดยไม่มีจังหวะรำมะนาและจังหวะฉิ่ง ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเพียงทำนองที่ 10 เท่านั้นที่พบการรวฉิ่งและกรับ ตรงกับการเอื้อนคำว่า เอ๊ย เพื่อจะบ่งบอกว่าใกล้จะหมดการร้องยืนตนแล้ว จากคำสัมภาษณ์นักร้อง ครูสุภาพรณ์ กล่าวว่า “จริงๆแล้วยืนตนจะใส่ทำนองรำมะนาหรือไม่ใส่ก็ได้เป็นการร้องท่วงๆไป ตรงช่วงท้ายที่ร้อง เอ๊ย..เพราะว่าเป็นการบอกคนในวงว่ากำลังจะจบแล้ว ให้ลูกคู่เตรียมร้อง เพราะบางคนร้องยืนตนนานลูกคู่อาจจะรอจนลืมนับ” (สุภาพรณ์ จันทร์มณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

บันไดเสียงที่พบ พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตระมขชล ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน และ ไม่พบการออกนอกบันไดเสียงในการร้องยืนตน ไม่พบทำนองรำมะนาและจังหวะฉิ่งในการร้องยืนตน

ล้าลอย

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	-----	-----	---พวง	-มา-ลัย	---ลอย	---ไป	---ลอย	---มา
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ด	- ร - ร	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	--- โอ้	-แม่-พวง	----	-มา-ลา	---ใคร	-หนอ-มา	---ลอย	---เอย
เสียงโน้ต	--- ด	- ด - ร	----	- ร - ร	--- ม	- ช - ม	--- ด	--- ร
ร่ามะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 13 และทำนองที่ 14 พบว่า เป็นการร้องลาลอยเพื่อจบการยืนตนของฝ่ายชาย ลักษณะคล้ายกับลูกคู่ร้องรับ แต่ลาลอยจะร้องยาวกว่าเพื่อให้นักแสดงที่ผลัดกันเตรียมตัวลูกไปแสดงได้ทัน พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลข ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงทางเพียงอบน เนื้อร้องคือพวงมาลัยลอยไปลอยมาโอ้แม่พวงมาลาใครหนอมาลอยเอยแบบเดียวกันกับต้นเพลงและลูกคู่ร้องรับ ซึ่งไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง จังหวะของร่ามะนาเป็นทำนองพม่าและฉิ่งเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว

จากทำนองตัวอย่างพบว่าต้นเพลงไม่มีทำนองกลองร่ามะนา ตามแบบการแสดงลำตัด คณะก้านสำโรง คนทา ลูกคู่ร้องรับกลองร่ามะนาจะใช้ทำนองพม่าอัตราจังหวะของฉิ่งเป็นชั้นเดียว ทำนองร้องทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลข ซึ่งไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบว่าต้นเพลงร้องบทเพลงพวงมาลัย ดังนั้นลูกคู่จะร้องรับด้วยเพลงพวงมาลัยทั้งหมดและพบว่าการลาลอยใช้เพลงเดิมแต่ร้องหลายรอบ

5. ผู้หญิงยืนตน ร้องออกตัวและลาลอยลง

ตัวอย่างผู้ชายยืนตน ร้องออกและลาลอย

ต้นเพลง (ทำนองลาว)

ตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู ตาขำแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่งู

ลูกคู่พร้อมจังหวดร่ามะนา (ทำนองพม่า)

ตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู ตาขำแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตึ่งู

ทำนองที่ 1 พบว่าทำนองร้องอยู่บนโดเสียง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเนื้อร้องว่าตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดูไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบการเข้าทำนองร่ำมะนาในห้องที่ 7 8 อัตราจังหวะฉิ่งสองชั้น พบว่าทำนองร่ำมะนาเป็นทำนองลาว -พ-จ -พ-จ -จพ --จพ

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	----	----	--ตาโป๊ะ	-เป่า-ปี่	--ชวา	เสียงดี--	-ชะ-นี	-แอบ-ดู
เสียงโน้ต	----	----	-- ร ม	- ด - ด	-- ม ร	ด ร --	- ม - ม	- ร - ม
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 2 พบว่ามีลักษณะเดียวกันกับทำนองทำนองที่ 1 ทำนองร้องอยู่บนโดเสียง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเนื้อร้องว่าตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดูไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ำมะนาต่อเนื่องมาจากบรรทัดแรก ใช้ทำนองลาวและใช้อัตราจังหวะสองชั้น

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	----	-ตา- ข้า	-แก-ไป	--ไถนา	----	-ตา- ข้า	-แก-ไป	-ไถ-นา
เสียงโน้ต	----	- ร - ด	- ม - ม	-- ซ ม	----	- ร - ด	- ม - ม	- ม - ซ
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 3 ทำนองวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นเนื้อร้องและทำนองเดียวกัน แตกต่างกันเพียงห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ตรงกับคำว่า ไหนมา --ไถนา และคำว่า -ไถ-มา พบว่าทำนองร้องอยู่บนโดเสียง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเนื้อร้องว่าตาข้าแกไถนา ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ำมะนาใช้ทำนองลาวและใช้อัตราจังหวะฉิ่งสองชั้น

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	--ตาดี้	-เดิน-มา	--ตาสา	-ตี-งู
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ร - ร	- ม - ซ	- ม - ม
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+
กรับ		○		○

ทำนองที่ 4 ทำนองร้องคือตาดี้เดินมาตาสาดู พบว่าทำนองร้องอยู่บนโดเสียง ๓๓๓๓๓ ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน พบว่าสองห้องแรกเป็นการยืนเสียงเร ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองรำมะนาใช้ทำนองลาวและใช้อัตราจังหวะฉิ่งสองชั้น

ลูกคู่ร้องรับ

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	----	----	--ตาโป๊ะ	-เป่า-ปี่	--ชวา	เสียงตี--	-ชะ-นี้	-แอบ-ดู
เสียงโน้ต	----	----	-- ร ม	- ด - ด	-- ม ร	ด ร --	- ม - ม	- ร - ม
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	----	----	--ตาโป๊ะ	-เป่า-ปี่	--ชวา	เสียงตี--	-ชะ-นี้	-แอบ-ดู
เสียงโน้ต	----	----	-- ร ม	- ด - ด	-- ม ร	ด ร --	- ม - ม	- ร - ม
รำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 5 และทำนองที่ 6 พบว่าทำนองร้องเป็นทำนองเดียวกัน และลักษณะเดียวกับทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 เนื้อร้องคือตาโป๊ะเป่าปี่ชวาเสียงตีชะนี้แอบดู โดยทำนองร้องอยู่บนโดเสียง ๓๓๓๓๓ ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนอง

ร่ามะนาและอัตร่าจ้งหะฉิ่งแตกต่างจากทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 ใช้ร่ามะนาทำนองพม่าและฉิ่งใช้อัตร่าจ้งหะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	----	-ตา-ข้า	-แก-ไป	--ไถนา	----	-ตา- ข้า	-แก-ไป	-ไถ-นา
เสียงโน้ต	----	- ร - ด	- ม - ม	-- ซ ม	----	- ร - ด	- ม - ม	- ม - ซ
ร่ามะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 7 พบว่าลักษณะเหมือนกับทำนองที่ 3 ทำนองวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นเนื้อร้องและทำนองเดียวกัน แตกต่างกันเพียงห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ตรงกับคำว่า --ไถนา และคำว่า -ไถ-นา พบว่าทำนองร้องอยู่บันไดเสียง ตรีฆขลข ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน โดยมีเนื้อร้องว่าตาข้าแกไถนา ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ามะนาใช้ทำนองพม่าและใช้อัตร่าจ้งหะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	--ตาดี	-เดิน-มา	--ตาสา	-ดี-งู
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ร - ร	- ม - ซ	- ม - ม
ร่ามะนา	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ทำนองที่ 8 พบว่ามีลักษณะเดียวกันกับทำนองที่ 4 ทำนองร้องคือตาดีเดินมาตาสาดีงู พบว่าทำนองร้องอยู่บันไดเสียง ตรีฆขลข ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน พบว่าสองห้องแรกเป็นการยืมเสียงเร ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ามะนาใช้ทำนองพม่าและใช้อัตร่าจ้งหะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	-เพราะ-เคย	--ได้ผ่าน	---ได้	-พบ--	-พอ-ได้	--เคารพ	---ครู	-บาฯ--
เสียงโน้ต	- ร - ด	-- ร ด	--- ร	- ม --	- ร - ด	-- ร ม	--- ร	- ร --
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ทำนองที่ 9 ถึงทำนองที่ 13 พบว่าเป็นการร้องทำนองที่ไม่มีทำนองร่ำมะนาและจังหวะฉิ่ง พบว่าทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง เนื้อร้องพบว่าเป็นลักษณะของกลอนหัวเดียวโดยมีเนื้อร้องดังนี้

ไหว้ครูประเดิมเริ่มหัดพืดคิดลำตัดเป็นขั้นตอนดู ไหว้ครูเต่าเก่าก่อนที่เขียนกลอนกระทุ้ง
ไหว้ครูพักลักจำมาแต่โบราณ โบราณ ให้เกิดความชำนาญเพราะเคยได้ผ่านเข้าหู
พอเคยได้พานได้พบพอได้เคารพครูบาฯ

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	-ที่มี	--พระคุณ	---ล้ำ	-ค่า--	-ที่-ให้	--วิชา	--ความ	-รู้--
เสียงโน้ต	- ร - ด	-- ม ร	--- ร	- ร --	- ร - ด	-- ม ร	--- ร	- ม --
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	- +	- +
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	○	○

ทำนองที่ 14 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของร่ำมะนาพบในห้องที่ 5 6 7 และ 8 เป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว จากคำอธิบายของครูสำเร็จ “ที่เราอยู่ร่ำมะนามาเข้าตรงนี้เพราะว่ากลอนหลังจากนี้จะมีอัตราเร็วขึ้น ไม่ใช้การร้องกลอนอย่างเดียว ที่ให้ฉิ่งใช้ชั้นเดียวเพราะให้จังหวะกระชับขึ้นกว่าเก่า หรือจริงๆเราจะตีร่ำมะนามาแต่ต้นก็ไม่ผิด” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) เนื้อร้อง ที่มีพระคุณล้ำค่าที่ให้ความรู้

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	-----	- วิ - ชา	--- คี	ลปะ --	-----	--จังหวะ	---ทำ	-นอง--
เสียงโน้ต	-----	- ม - ร	--- ด	ร ด --	-----	-- ร ด	--- ร	- ร --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 15 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลฆ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของร่ามะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง วิชาศิลปะจังหวะทำนอง

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	-----	--ให้การ	---แคล้ว	-คล่อง--	-ใน-การ	---ร้อง	---ลูก	-คู่--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ร	- ด --	- ร - ร	--- ม	--- ร	- ด --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 16 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลฆ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบนและพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะทำนองร้องคล้ายกับการยืมเสียงโด ทำนองของร่ามะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ให้การแคล้วคล่องในการร้องลูกคู่

ทำนองที่ 17

ทำนองร้อง	-----	--จะขึ้น	---ลูก	-คู่--	-----	--ที่ครู	---สอน	-ไว้--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ด --	-----	-- ร ร	--- ด	- ม --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 17 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรีฆซลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง จะขึ้นลูกคู่ที่ครูสอนไว้

ทำนองที่ 18

ทำนองร้อง	- - - -	--จะต้อง	---เข้า	-ใจ--	---กลอน	---ไร	---กลอน	---รู
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ร --	--- ร	--- ร	--- ด	--- ด
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 18 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง จะต้องเข้าใจกลอนไรกลอนรู

ทำนองที่ 19

ทำนองร้อง	- - - -	--ไม่รู้	---ทำ	-นอง--	- - - -	--ก็ร้อง	---ลำ	-บาก--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ร --	- - - -	-- ร ม	--- ร	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 19 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ไม่ร้องทำรู้ทำนองก็ร้องลำบาก

ทำนองที่ 20

ทำนองร้อง	-----	--เป็นเรื่อง	---ยุ่ง	-ยาก--	-----	--ถ้าหาก	---ไม่	-รู้--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ด --	-----	-- ร ด	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 20 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง เป็นเรื่องยุ่งยากถ้าหากไม่รู้

ทำนองที่ 21

ทำนองร้อง	-----	--เป็นเรื่อง	---ยุ่ง	-ยาก--	-----	--ถ้าหาก	---ไม่	-รู้--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ด --	-----	-- ร ด	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 21 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรมขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน และพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง เป็นเรื่องยุ่งยากถ้าหากไม่รู้

ทำนองที่ 22

ทำนองร้อง	-----	--ต้องร้อง	---ให้	-เป็น--	-----	--ต้องเล่น	---สัมผัส	-ผัส--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ร --	-----	-- ร ด	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 22 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรมฯซลฯ ตรงกับบันไดเสียง
ทางเพียงออบนและพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของร่ำมะนาเป็นทำนองลาวและพบ
อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ต้องร้องให้เป็นต้องเล่นสัมผัส

ทำนองที่ 23

ทำนองร้อง	----	--ฉิ่ง	---ลำ	-ตัด-	----	--ต้องหัด	---จาก	-ครู-
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ร	- ด --	----	-- ร ด	--- ด	--
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 23 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรมฯซลฯ ตรงกับบันไดเสียงทาง
เพียงออบนและพบว่าไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการร้องเป็นการยืนเสียงโดทั้งวรรคหน้า
และวรรคหลัง ทำนองของร่ำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ฉิ่งลำ
ตัดต้องหัดจากครู

ทำนองที่ 24

ทำนองร้อง	----	--ครูเก่า	---ครู	-แก่-	---- ครู	---เฒ่า	---ช	---รา
เสียงโน้ต	----	-- ร ด	--- ด	- ด --	---- ร	--- ด	--- ด	--- ด
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 24 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรมฯซลฯ ตรงกับบันไดเสียงทาง
เพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการร้องเป็นการยืนเสียงโดทั้งวรรคหน้าและวรรค
หลัง ทำนองของร่ำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ครูเก่าครูแก่ครูเฒ่า
ชรา

ทำนองที่ 25

ทำนองร้อง	----	--หนูขอ	---ศรีท	-ธา--	---บู	---ชา	---เซ็ด	---ชู
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ร	- ร --	--- ร	--- ร	--- ร	--- ร
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 25 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลฆ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการร้องเป็นการยืนเสียงเรทั้งวรรคหน้าและวรรคหลัง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง หนูขอศรีทธา บูชาเซ็ดชู

ทำนองที่ 26

ทำนองร้อง	----	--ไม่ปิด	---ไม่	-เป็อน--	----	--ช่วยเต็อน	---พระ	---คุณ
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ร	- ร --	--- ร	--- ร	--- ร	--- ร
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 26 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรีฆซลฆ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการร้องเป็นการยืนเสียงเรทั้งวรรคหน้าและวรรคหลัง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ไม่ปิดไม่เป็อนช่วย เต็อนพระคุณ

ทำนองที่ 27

ทำนองร้อง	----	--หนูขอ	---ขอบ	-คุณ--	---ครู	---สุน	---ทร	---ภู
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ด	- ร --	--- ร	--- ด	--- ด	--- ด
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 27 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรีมุขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง หนูขอขอบคุณครูสุนทรภู่

ทำนองที่ 28

ทำนองร้อง	----	--ครูตั้ง	---ครู	-เดิม--	---ครู	---เสริม	---ตั้ง	-สอน--
เสียงโน้ต	----	-- ร ด	--- ด	- ร --	--- ร	--- ด	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 28 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีมุขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ครูตั้งครูเดิมส่งเสริมสั่งสอน

ทำนองที่ 29

ทำนองร้อง	----	--กำหนด	---บท	-กลอน--	----	--แน่นอน	---นำ	-ดู--
เสียงโน้ต	----	-- ร ด	--- ด	- ร --	----	-- ร ร	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 29 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรีมุขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง กำหนดบทกลอนแน่นอนนำดู

ทำนองที่ 30

ทำนองร้อง	--ให้ยึด	---มัน	-ก-ตัณ	-ญ-ตา	---เพราะ	-ถือ-มัน	---เป็น	--ของขลัง
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ด	- ร - ร	- ด - ด	--- ร	- ด - ด	--- ร	-- ม ม
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 30 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง ตรีฆขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง ให้ยึดมันกตัณญตาเพราะถือมันเป็นของขลัง

ทำนองที่ 31

ทำนองร้อง	----	---จะเล่น	---ลำ	-ตัด--	----	---ในแต่	---ละ	-ครั้ง--
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ร	- ด --	----	-- ร ด	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 31 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน ไม่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองลาวและพบอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้อง จะเล่นลำตัดแต่ละครั้ง

ทำนองที่ 32

ทำนองร้อง	--- เรา	-ต้อง-ตั้ง	--กำนล	---ครู
เสียงโน้ต	--- ร	- ม - ม	-- ร ร	--- ร
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ทำนองที่ 32 เป็นทำนองเดียวกับต้นเพลงและลูกคู่ร้องรับ ทำนองวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นเนื้อร้องและทำนองเดียวกัน แตกต่างกันเพียงห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ตรงกับคำว่าไหนมา - ไถนา และคำว่า - ไถ-นา พบว่าทำนองร้องอยู่บนไต่เสียง ๓๓x๓๓x ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน โดยมีเนื้อร้องว่าตาข้าแกไถนา ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ำมะนาใช้ทำนองพม่า และใช้อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

ทำนองที่ 34

ทำนองร้อง	--ตาดี	-เดิน-มา	--ตาสา	-ตี-งู
เสียงโน้ต	- - ร ร	- ร - ร	- ม - ซ	- ม - ม
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ทำนองที่ 34 เป็นทำนองเดียวกับต้นเพลงและลูกคู่ร้องรับ ทำนองร้องคือตาดีเดินมาตาสาตีงู พบว่าทำนองร้องอยู่บนไต่เสียง ๓๓x๓๓x ซึ่งตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน พบว่าสองห้องแรกเป็นการยืมเสียงเร ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบทำนองร่ำมะนาใช้ทำนองพม่าและใช้อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว

พบว่าการร้องล้าลอยเป็นการร้องเนื้อ

ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู

ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตีงู

ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู

ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตีงู

ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู

ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตีงู

ตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู

ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตีงู

ทำนองร้องเป็นทำนองที่ 32 ถึงทำนองที่ 34 ซึ่งเป็นการร้องเนื้อร้องคือตาโปะเป่าปี่ชวาเสียงดีชะนีแอบดู ตาข้าแกไถนาตาดีเดินมาตาสาตีงู ซ้ำกันสี่รอบ

6. ผู้ชายยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลำลอยลง

ยกตัวอย่างผู้ชายยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลำลอย

ผู้ชายยืนสอง (ทำนองลูกทุ่ง)

โอ้โฮใหญ่จังอำนาจใหญ่จริงกะละมังก็ยิ่งเล็กกว่าตั้งแต่มองสบตาไม่มั่นใจกว่าอำนาจใจหายแว็บ

อืมหืมบึกบินนำยืนสองขาจะหนัก ใหญ่อย่างนี้โปรดทราบอืมหืมไม่ไหว

ไบหนักก็ดูสวยดีจะดูหุจะดู.....

ไบหนักก็ดูสวยดีคนโน้นคนนี้ก็ดีกว่าเก่า อยากกระซิบเหยียดกายกระเซะ

และวางมือแม่ฮือตรงดอยเต่า อยากกระซิบเบาเบาเหยียดเท้าหรือตะพาดกันไว้

ต้นเพลง

ชดใช้โยนงโยนงเจ้ามานั่งชูดอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

ลูกคู่ร้องรับ

ชดใช้โยนงโยนงเจ้ามานั่งชูดอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

ชดใช้โยนงโยนงเจ้ามานั่งชูดอ ที่ทำไม่พอไม่พอนะแม่ช่อมะปลิง

ลำเกี้ยวลำว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โอ้หนี่หนอพ่อคุณเที่ยวนี้เป็นบุญพี่อย่างไร มาเจอหม้อเข้าสองใบงามวิไลพิริศพริ่ง

มาแบ่งสันปันส่วนให้คู่ควรยุติธรรม มึงคุยอืขาวก็จะเคล้าอืดำไม่ลามปามไม่เย่อหยิ่ง

มาแบ่งสันกันไปแต่ไบใหญ่เท่าลูกนิมิต แต่กูชอบลูกนินิตอย่างนี้ละควิกตีจริง

ไอของเอ็งนะตีมีระเบียบนั่งพับเพียบพ่อนผ้า ไอของมึงละอย่างหมานั่งเสียดากุ้งยิง

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-- ตึง -	-แต่-มอง	--- สบ	- ตา --
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-- ซ -	- ซ - ถ	--- ด	- ร --
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-- ไม่ -	-มัน-ใจ	--- นก	- ว่า --
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-- ซ -	- ซ - ถ	--- ด	- ร --
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-----	-----	--- อ้า	- ฮา --	--- ใจ	--- หาย	-----	-แว็บ- -
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ด	- ร --	--- ร	--- ด	-----	- ม --
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	-----	-----	--- อีม	- หีม --	-----	-----	--- บีก	- บีน --
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	- ซ --	-----	-----	--- ด	- ร --
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	-----	-----	-- นำ -	- ยืน --	-----	-สอง-ขา	---จะ	-หนัก--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ด	- ร ---	-----	- ม - ม	--- ด	- ล ---
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	--ใหญ่-	-อย่าง-นี้	---โปรด	-ทราบ--
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-- ด -	- ด - ร	--- ซ	- ล ---
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	-----	-----	---อ้อ	-หือ--	-----	-----	---ไม่	-ไหว--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	- ซ ---	-----	-----	--- ซ	- ล ---
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 2 ถึงทำนองที่ 9 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพ็ญออบน ไม่พบว่ามีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองประยุกต์ทำนองลูกทุ่ง พบอัตราจังหวะฉิ่งเป็นชั้นเดียว เนื้อร้องอำหาใหญ่จริงกะละมังก็ยิ่งเล็กกว่า ตั้งแต่มองสบตาไม่มั่นใจกะหวะอำหาใจหายแว็บ อืมหืมบึกบึนนำยืนสองขาจะหนัก ใหญ่อย่างนี้โปรดทราบอืมหืมไม่ไหว

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	-----	-----	--- ไบ	---หน้า	-----	--ก็ดู	-สวย--	-ดี--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ฟ	- ร ---	-----	-- ฟ ซ	- ดี --	- ล --
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 10 พบว่าเป็นการร้องทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง พซลขตรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ไม่พบว่ามีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองประยุกต์ทำนองลูกทุ่ง พบอัตราจังหวะฉิ่งเป็นชั้นเดียว เนื้อร้องไบหน้าก็ดูสวยดี

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	--จะดู	- หู --	--จะดู	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-- ซ ซ	- ฟ --	-- ซ ซ	-----	-----	-----	-----	-----
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 11 พบว่าเป็นการร้องทำนองในบันไดเสียง พซลขตรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ไม่พบว่ามีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาเป็นทำนองประยุกต์ทำนองลูกทุ่ง พบอัตราจังหวะฉิ่งเป็นชั้นเดียว เนื้อร้องจะดูจะดู.... โดยพบว่าคำสุดท้ายเป็นการหยุดคำเพื่อให้คนฟังจินตนาการไปตามเนื้อเพลง

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	-----	-----	--- ไบ	---หน้า	-----	--ก็ดู	-สวย--	-ดี--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ฟ	- ร ---	-----	-- ฟ ซ	- ดี --	- ล --
รำมะนา	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	-----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	--- คน	-โน้น-	--- คน	--- นี้	----	-- ก็ดี	---กว่า	-เก่า--
เสียงโน้ต	--- ซ	- ล --	--- ซ	--- ล	----	-- ซ ซ	--- ฟ	- ร --
ร่ามะนา	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	----	---อยาก	---กระ	-ชิบ--	---เหยียด	---กาย	---กระ	-แซะ--
เสียงโน้ต	----	--- ฟ	--- ซ	- ล --	--- ร	--- ฟ	--- ซ	- ล --
ร่ามะนา	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	----	--และวาง	---มือ	-แหมะ--	----	--ไว้บน	--ดอย	-แต่่า--
เสียงโน้ต	----	-- ดํ ล	--- ซ	- ฟ --	----	-- ล ซ	--- ฟ	- ร --
ร่ามะนา	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	----	----	----	----	-อยาก--	-กระ-ชิบ	--- เภา	-เภา--
เสียงโน้ต	----	----	----	----	- ฟ --	- ฟ - ดํ	--- ล	- ซ --
ร่ามะนา	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ	----	-- พ พ	--- จ	- จ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 29

ทำนองร้อง	--แต่กู	---ชอบ	---นิต	-นิต--	--อย่างนี้	ละควิก--	-ดี--	-จริง--
เสียงโน้ต	-- ด ล	--- ร	--- ด	- ร --	-- ด ด	ล ร --	- ด --	- ด --
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ทำนองที่ 30

ทำนองร้อง	-ไอของเอ็ง	-นะ-ดี	---มี	--ระเบียบ	---นั่ง	-พับ-เพียบ	---ผ่อน	-ผ้า--
เสียงโน้ต	- ด ด ฟ	- ด - ด	--- ด	-- ด ล	--- ร	- ด - ล	--- ด	- ล --
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ทำนองที่ 31

ทำนองร้อง	-----	-ไอของมึง	-ละ-ยัง	กะหมา--	---นั่ง	-เสีย-ตา	---กุ่ม	---ยิง
เสียงโน้ต	-----	- ด ล ด	- ด - ด	ล ล --	--- ล	- ร - ด	--- ล	--- ด
ร่ำมะนา	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
กรับ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ทำนองที่ 24 ถึงทำนองที่ 31 เป็นการร้องล่ำว่า ทำนองการร้องอยู่ในบันไดเสียง พซลxดทรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบว่าลักษณะของกลอนเป็น กลอนหัวเดียว ซึ่งทำนองร้องบรรทัด 24 ถึงทำนองที่ 31 นี้เป็นการร้องล่ำว่ามีเพียงทำนองร้อง ไม่มี ทำนองร่ำมะนาและฉิ่งประกอบ โดยมีเนื้อร้อง

ไอนี้หนอพ่อคุณเที่ยวนี้เป็นบุญพี่อย่างไร มาเจอหม้อเข้าสองใบงามวิไลเพชรพริ้ง
มาแบ่งสันปันส่วนให้คู่ควรยุติธรรม มึงคุยอืขาก็จะเคล้าอีดำไม่ลามปามไม่เยอหยิ่ง
มาแบ่งสันกันไปแต่ใบใหญ่เท่าลูกนิมิต แต่กูชอบลูกนิตนิตอย่างนี้ละควิกดีจริง
ไอของเอ็งนะดีมีระเบียบนั่งพับเพียบผ่อนผ้า ไอของมึงละอย่างหมานั่งเสียตากุ่มยิง

ลำลอย

ทำนองที่ 32

ทำนองร้อง	-----	-----	--ชุดโซ้	- โย - นัง	-----	- โย - นัง	-เจ้ามานัง	-ชู-คอก
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ซ ซ	- ม - ม	-----	- ม - ม	- ร ด ด	- ร - ร
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 33

ทำนองร้อง	-----	-----	--ชุดโซ้	- โย - นัง	-----	- โย - นัง	-เจ้ามานัง	-ชู-คอก
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ซ ซ	- ม - ม	-----	- ม - ม	- ร ด ด	- ร - ร
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 32 และทำนองที่ 33 มีลักษณะเดียวกันกับการลำเกี่ยวของต้นเพลงในทำนองที่ 19 ทำนองที่ 20 ทำนองที่ 21 และทำนองที่ 22 โดยพบว่ามีทำนองร่ามะนาเป็นทำนองพม่า ฉิ่งตีในอัตราจังหวะชั้นเดียว พบว่าทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง $\text{ด}\text{ร}\text{ม}\times\text{ซ}\text{ล}\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออบน เนื้อร้อง ชุดโซ้โยนังโยนังเจ้ามานังชูคอก

ทำนองที่ 34

ทำนองร้อง	-----	--ที่ท่า	---ไม่	- พอ --	-----	-ไม่-พอ	-แม่-ช่อ	--มะปลิง
เสียงโน้ต	-----	-- ซ ซ	--- ร	- ท --	-----	- ล - ท	- ซ - ม	-- ซ ซ
ร่ามะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 34 มีลักษณะทำนองเดียวกันกับทำนองที่ 20 และทำนองที่ 23 พบว่าอยู่ในบันไดเสียง $\text{ซ}\text{ล}\text{ท}\text{ห}\text{ร}\text{ม}\times$ ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออล่าง พบทำนองร่ามะนาเป็นทำนองพม่าในอัตรา

จังหวะฉิ่งชั้นเดียว เนื้อร้องที่ทำไม่พอมั่พอมแม่ช่อมะปลิง โดยจำนวนรอบของการร้องล่ำล่อยจะกำหนดรอบโดยต้นเพลงโดยส่วนมากจะร้อง 4 รอบ

จากการเขียนตารางทำนองร้องและทำนองรำมะนาการร้องผู้ชายยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่า พบว่าทำนองร้องการร้องยืนสอง อยู่ในบันไดเสียง ฟซลxตรx ตรงกับบันไดเสียงทางขวา ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบว่าการร้องยืนสองเป็นทำนองร้องอย่างเดียว ไม่มีทำนองรำมะนา

การร้องลำเกี้ยว ลำว่า พบว่าเริ่มต้นร้องด้วยต้นเพลงโดยมีทำนองร้อง ไม่พบทำนองรำมะนาและจังหวะฉิ่ง เมื่อร้องจบมีลูกคู่ร้องรับด้วยทำนองร้องเดิม เพิ่มทำนองรำมะนาคือทำนองพม่าและอัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว เมื่อร้องลำว่าพบทำนองร้องเป็นลักษณะของกลอนหัวเดียว ไม่พบทำนองรำมะนาและจังหวะฉิ่ง ล่ำล่อยพบทำนองร้องเป็นลักษณะเดียวกันกับต้นเพลงและลูกคู่ร้องรับโดยมีทำนองรำมะนาเป็นทำนองพม่าและจังหวะฉิ่งอยู่ในอัตราจังหวะชั้นเดียว

7. ผู้หญิงยืนสอง ลำแก้ว ลำว่า

ตัวอย่างผู้หญิงยืนสองลำแก้วลำว่าและล่ำล่อยลง

ผู้หญิงยืนสอง

ผู้หญิงลำตัดเขาคัดมาพ่อคุณขาอย่าบอกใคร พอดอดเสื่อแล้วเนื้อใสหม่มใหม่ใหม่ซึ่งซึ่ง
ว่าอย่างไรเจ้าหนุ่มนุ่มวางนึ่ง วิชาแก่แค่ทางอึ้งยังไม่ได้ครึ่งผู้หญิง

ต้นเพลง

สาธิตาโนมาถลาชินจร พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

ลูกคู่ร้องรับ (ทำนองพม่า)

สาธิตาโนมาถลาชินจร พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

สาธิตาโนมาถลาชินจร พลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	--- ว่า	-อย่างไร	--- เจ้า	- หม่อม --	- เอ๊ย --	-เจ้า-หม่อม	--- วาง	- นิ่ง --
เสียงโน้ต	--- ซ	- ด - ร	--- ด	- ด --	- ซ --	- ด - ด	--- ร	- ม --
ร่ำมะนา	----	----	----	----	----	----	----	----
ฉิ่ง	----	----	----	----	----	----	----	----
กรับ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	--วิชา	-แก-แค	---หาง	-อึ้ง--	--ยังไม่	-ได้-ครึ่ง	--ผู้หญิง	---เอย
เสียงโน้ต	-- ร ด	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	--- ซ	- ด - ด	--- ร	- ร --
ร่ำมะนา	----	----	----	----	----	----	----	----
ฉิ่ง	----	----	----	----	----	----	----	----
กรับ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองที่ 1 ถึงทำนองที่ 4 พบว่าทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆซลฆ ตรงกับทาง
เพียงออบน ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง การยี่นสองไม่พบทำนองร่ำมะนาและจังหวะฉิ่ง
ต้นเพลง

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	----	---พา	-สาธิกา	-โน-มา	----	-- ถลา	---ชิน	-- นจร
เสียงโน้ต	----	----	- ร ร ร	- ด - ร	----	-- ม ล	--- ซ	-- ซ ซ
ร่ำมะนา	----	----	----	----	----	----	----	----
ฉิ่ง	----	----	----	----	----	----	----	----
กรับ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	----	----	-สาธิกา	-โน-มา	----	-- ถลา	---ชิน	-- นจร
เสียงโน้ต	----	----	- ร ร ร	- ด - ร	----	-- ม ล	--- ซ	-- ซ ซ
ร่ำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	-----	-----	-พลัด-พราก	-จาก-ถิ่น	--มาหา	-กิน--	--ในถิ่น	-ดิน-ดอน
เสียงโน้ต	-----	-----	- ซ - ซ	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	-- ด ล	- ด - ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 5 ถึงทำนองที่ 7 เป็นทำนองร้องของต้นเพลง พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆระขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออกแบบ ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองของรำมะนาพบในทำนองที่ 6 ซึ่งเป็นทำนองร้องแบบเดียวกันกับทำนองที่ 5 โดยทำนองรำมะนาเป็นทำนองพม่า อัตราจังหวะฉิ่งพบว่าเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว เนื้อร้องสาธิตาโนมาถลาชินจรพลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

ลูกคู่ร้องรับ

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	-----	-สาธิตา	-โน-มา	-----	-- ถลา	-- -ชิน	-- นจร
เสียงโน้ต	-----	-----	- ร ร ร	- ด - ร	-----	-- ม ล	--- ซ	-- ซ ซ
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	-----	-----	-พลัด-พราก	-จาก-ถิ่น	--มาหา	-กิน--	--ในถิ่น	-ดิน-ดอน
เสียงโน้ต	-----	-----	- ซ - ซ	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	-- ด ล	- ด - ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 8 และทำนองที่ 9 พบว่าเป็นทำนองเดียวกันกับทำนองที่ 5 และ 6 พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆระขลข ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงออกแบบ ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนอง

ร่ำมะนาเป็นทำนองพม่า อัตร่าจ้งหะฉิ่งพบว่าเป็นอัตร่าจ้งหะชั้นเดียว เนื้อร้องสาธิตกานโหมกลาซิม
จระพลัดพรากจากถิ่นมาหากินไกลถิ่นดินดอน

ลำเกี้ยว ลำแก้ว ลำว่า

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	--เอ็งย้ง	-ไม่-รู้	---จ๊ก	-เสื่อ--	--หรือจะ	-เอา-เนื้อ	---เข้า	มาตอด--
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ม - ม	--- ด	- ด --	-- ร ด	- ร - ม	--- ม	ร ด --
ร่ำมะนา	----	----	----	----	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	----	----	----	----	- +	- +	- +	- +
กรับ	----	----	----	----	○	○	○	○

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	--เอ็งย้ง	-ไม่-รู้	---จ๊ก	-บอด--	--หรือจะ	-เอา-ไม้	---เข้า	มาอิง--
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ม - ด	--- ร	- ด --	-- ร ร	- ม - ด	--- ด	ร ร --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	--พุดถึง	---คำ	---พั้ง	-เพย--	-เจ้า-คอง	---ไม่เคย	---ได้	-พั้ง--
เสียงโน้ต	-- ม ม	--- ด	--- ร	- ด --	- ม - ร	-- ม ด	--- ร	- ร --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	--ถ้าไม่	-มี-เนื้อ	---มี	-หนัง--	-ก็-ขอ	-ให้-นั่ง	---นั่ง	-นั่ง--
เสียงโน้ต	-- ซ ม	- ม - ซ	--- ม	- ซ --	- ม - ม	- ร - ด	--- ร	- ด --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	--จะเป็น	ลำตัด--	-ก็ต้องหัด	ท่องลำ--	--เดี่ยวถูก	ขยำ--	-อย่า-ทำ	-เยื่อ-หึ่ง
เสียงโน้ต	-- ร ร	ร ด --	- ร ร ด	ม ร --	-- ร ด	ม ด --	- ร - ร	- ร - ด
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	-----	--ยังอ่อน	-- -นัก	-หนู--	--- ยัง	--ไม่รู้	---ทำ	-นอง--
เสียงโน้ต	-----	-- ซ ม	--- ม	- ซ ---	--- ม	-- ร ม	--- ร	- ร --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	-----	--จังหวะ	--- ดี	-กลอง--	-----	--- จัง	---หวะ	-ฉิ่ง--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ร	- ร --	-----	--- ร	--- ร	- ด --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 17

ทำนองร้อง	-----	--ยังรำ	---ไม่	-คล่อง--	-----	--ยังร้อง	---ไม่	-คลุม--
เสียงโน้ต	-----	--ซ ม	---ม	-ซ--	-----	--ร ม	---ร	-ร--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 18

ทำนองร้อง	-----	--จังหวะ	---ยึด	-ยุบ--	---ยัง	-ไม่-ตูป	---ตีต	-ติง--
เสียงโน้ต	-----	--ร ด	---ร	-ม--	---ร	-ร-ม	---ด	-ร--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 19

ทำนองร้อง	-คน-นั้น	-หรือ-ชื่อ	---รณ	ณรงค์--	--จะพูด	ส่งส่ง--	--กับเขา	-ไม่ได้--
เสียงโน้ต	-ม-ซ	-ร-ด	---ร	ร ร--	--ร ม	ร ด--	--ร ม	ร ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 20

ทำนองร้อง	-เขา-เป็น	-ลำ-ตัด	---ฝ่าย	-ชาย--	-ดู-ลวด	---ลาย	-เขา-มี	-จริง--
เสียงโน้ต	-ซ-ม	-ร-ด	---ด	-ร--	-ม-ม	---ด	-ร-ร	-ร--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 21

ทำนองร้อง	----	--ส่วนตา	--- หัว	-หน้า-	--ดูหน้า	-ฉ-ลอม	--- ฉ	-แล้ม-
เสียงโน้ต	----	-- ด ร	--- ร	- ด --	-- ด ล	- ด - ด	--- ด	- ด --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 22

ทำนองร้อง	--ฉันยัง	--ไม่ทัน	---เหน็บ	-แนม-	--นั่งหน้า	-แหลม-	-เหมือน-ลิ่ง	---เอย
เสียงโน้ต	-- ซ ม	-- ม ร	--- ด	- ร --	-- ร ร	- ร --	- ร - ร	--- ร
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 10 ถึงทำนองที่ 22 เป็นการลำเกี้ยว ลำแก้ ลำว่า พบว่าทำนองร้องลำเกี้ยวลำแก้ลำว่า อยู่ในบันไดเสียง ตระม×ซล× ตรงกับบันไดเสียงทางเพียงอบน ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง พบว่าทำนองร่ำมะนาเป็นทำนองลาว ฉิ่งมีอัตราจังหวะชั้นเดียว ลักษณะของบทกลอนเป็นกลอนหัวเดียว เนื้อร้องดังนี้

ลำลอย

ทำนองที่ 23

ทำนองร้อง	----	----	-สาธิกา	-โน-มา	----	-- ถลา	---ชิน	-- นจร
เสียงโน้ต	----	----	- ร ร ร	- ด - ร	----	-- ม ล	--- ซ	-- ซ ซ
ร่ำมะนา	----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 24

ทำนองร้อง	-----	-----	-พลัด-พราก	-จาก-ถิ่น	--มาหา	-กิน--	--ในถิ่น	-ดิน-ดอน
เสียงโน้ต	-----	-----	- ซ - ซ	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	-- ด ล	- ด - ด
รำมะนา	-----	-- พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ --	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 23 และทำนองที่ 24 มีลักษณะทำนองร้อง ทำนองรำมะนาและอัตราจังหวะฉิ่งแบบเดียวกับ ทำนองที่ 8 และทำนองที่ 9 ที่เป็นการร้องของลูกคู่ร้องรับ โดยพบว่าการร้องลาลอยจะร้องสลับโดยใช้ทำนองร้องและทำนองรำมะนาเหมือนเดิม เนื้อร้องสาธิตกาโนมาลาชินจร พลัดพรากจากการเขียนทำนองร้องและทำนองรำมะนาพบว่าการร้องยืนสอง ลำเกี้ยวลำแก้ลำว่าและลาลอยลงพบว่า การร้องยืนสองมีเพียงทำนองร้องไม่มีพบทำนองรำมะนา การร้องลำเกี้ยวลำแก้ลำว่า เริ่มต้นด้วยต้นเพลงตั้งเพลงมา พบว่าต้นเพลงตั้งเพลงด้วยทำนองร้องที่อยู่ในบันไดเสียง ตรีฆขลข และพบว่าทำนองรำมะนาเป็นทำนองพม่าในอัตราจังหวะชั้นเดียว การร้องลำเกี้ยว ลำแก้ ลำว่า ผู้วิจัยพบว่าทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีฆขลข ทำนองรำมะนาเป็นทำนองลาวในอัตราจังหวะชั้นเดียว การร้องลำเป็นลักษณะเดียวกันกับลูกคู่ร้องรับโดยพบว่าการร้องลาลอยจะร้องทั้งหมด 4 รอบ

8. ผู้ชาย ผู้หญิง สลับกันร้องแก้

ขั้นตอนผู้ชาย ผู้หญิงสลับกันร้องแก้ เป็นลักษณะการร้องแบบข้อ 6 และข้อ 7 คือผู้ชายยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลาลอยลง เมื่อจบก็ผู้หญิงยืนสอง ลำเกี้ยว ลำว่าและลาลอยลง โดยทำนองร้องเป็นทำนองเพลงพื้นบ้านลักษณะเดิมแต่เปลี่ยนเนื้อร้องเป็นการร้องว่ากัน เนื้อร้องส่วนใหญ่เป็นการเหน็บแนมประชดประชันแบบสองแง่สองง่าม

9. ตัดเพลง โดยใช้การออกภาษาหรือเพลงพื้นบ้าน

ตัวอย่างเพลงพื้นบ้าน

เพลงเหล่านี้เป็นเพลงพื้นบ้านที่พบมากที่สุดในการเล่นลำตัดของครูสำเรียง ดังนั้นผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างการวิเคราะห์เพลงเหล่านี้ดังกล่าวดังต่อไปนี้

เหล่านี้

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	--- ท้าว	--- ทิ้ง	--- พิ	-ภพ--	-----	-----	-จบ-บา	-ดาล--
เสียงโน้ต	--- ด	--- ม	--- ม	- ม --	-----	-----	- ด - ร	- ร --
รำมะนา	-----	-----	-----	-----	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-----	-----	-----	-----	-	+	-	+
กรับ	-----	-----	-----	-----		○		○

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	-----	---สรวง	--- ส	-วรรค์--	-----	-----	-ชั้น-พรหม	- มา --
เสียงโน้ต	-----	--- ด	--- ด	- ร --	-----	-----	- ซ - ม	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	--- ลูก	-รู้-สึก	-สำ-นึก	-ตน--	--- เกิด	-เป็น-คน	-จน-ชน	-ชา--
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร --	--- ด	- ร - ร	- ร - ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	+	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	--พร้อมบวช	---ได้	-ใน-ศา	สตา--	-เพิ่งรู้ว่า	-ผู้-มี	---พระ	-คุณ--
เสียงโน้ต	-- ซ ด	--- ด	- ร - ด	ด ร --	- ด ร ม	- ม - ด	--- ร	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-ให้--	-กำ-เน็ด	-เกิด-เป็น	-กาย--	-พระ--	-ยิ่ง-ใหญ่	-ไม่-เสื่อม	-สูญ--
เสียงโน้ต	- ซ - -	- ร - ด	- ด - ร	- ร - -	- ซ - -	- ร - ด	- ร - ด	- ม - -
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	---เท	-ว-ดา	-มา-ค้า	-จุน--	-คุณ-แม่	-เหลือ--	-เหนือ-สิ่ง	-ใด--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ร	- ร - ม	- ร - -	- ม - ร	- ซ - -	- ซ - ร	- ม - -
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	---แม่	-ทน-ทุกข์	-แม่-ทร	มาร--	---ชั้น	-ชา-ลูก	---โต	-ใหญ่
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ด - ร	ร ร - -	--- ร	- ร - ด	--- ร	- ด - -
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	---แม่	-ระ-วัง	-ทั้ง-กาย	-ใจ--	-จะ-อัน	-ต-ราย	-ต่อ-ลูก	-ยา--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - -	- ร - ร	- ร - ร	- ม - ม	- ร - -
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ	- พ - จ	- พ - จ	- - จ พ	- - จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	---ลูก	-โต-ใหญ่	-หวัง-ได้	-บวช--	---หลง	-โอ้-อวด	-ใคร-หา	-เหมือน--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ด	- ม - ร	- ด --	--- ร	- ร - ด	- ม - ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	---ลูก	-โกน-จุก	-นุ่ง-ผ้า	-ขาว--	---จวบ	-ถึง-คราว	-กำหนด	-ไว้--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ด	- ม - ร	- ม --	--- ด	- ม - ร	- ร - ด	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	---แต่	--วันนั้น	-ถึง-วัน	-นี้--	---แม่	-สุด-ที่	-ท - ร	-มาน --
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ด - ร	- ม --	--- ด	- ด - ม	- ร - ร	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	---แม่	-สุด-ซึ่ง	-ใน-วัน	-นี้--	---แม่	-ยิน-ดี	-ไม่-มี	-ไหน--
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ด - ร	- ม --	--- ด	- ร - ร	- ม - ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	--ได้บวช	---ลูก	-สุข--	ฤทัย--	--ได้ฟัง	---ใน	--พระบา	-ร-มี
เสียงโน้ต	-- ร ด	--- ร	- ด --	ด ร --	-- ร ด	--- ม	-- ม ร	- ร --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 1 ถึงทำนองที่ 13 เป็นการร้องเพลงพื้นบ้านในทำนองร้องแบบแหล่ ซึ่งพบว่าทำนองร้องอยู่ในบันไดเสียง ตรีxซลx ไม่พบการใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทำนองร่ำมะนาพบว่าเป็นทำนองลาว ในอัตราจังหวะสองชั้น ที่พบการแหล่มากที่สุดในการร้องลำตัดของคณะสำเร็จ คนทา ครูสำเร็จอธิบายว่า “ถ้าเรานัดแบบไหนเราก็ร้องแบบนี้ บางคนอาจจะถนัดลิเกก็ร้องลิเก แต่เราก็ทำขวัญมาเยอะและแหล่ก็คิดได้เร็วด้วย”(สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) ดังนั้นเมื่อจะออกเพลงพื้นบ้านในช่วงหลังจากร้องแก้กันแล้ว เมื่อมีโอกาสคณะลำตัดกำนันสำเร็จก็จะใช้ร้องเพลงแหล่

10. ร้องลา

การร้องลาขอคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทาจะใช้การร้องแหล่เป็นการร้องลา ทุกครั้งของการแสดงลำตัด (ทำนองลาว) ตัวอย่างการร้องลาดังนี้

ร้องลา

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	--จะขอ	---กล่าว	---เป็น	-กลอน--	-----	-เมื่อ-ตอน	---จาก	-ลา--
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ด	- ร --	- ร --	-----	- ด - ร	--- ด	- ร --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	-----	- พี่ - ป้า	--- น้ำ	- อา --	-----	--ฉันต้อง	--- ลา	---ก่อน
เสียงโน้ต	-----	- ร - ร	--- ร	- ร --	-----	- ร - ร	--- ด	- ด --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-ต้อง-จาก	--- กัน	-แล้ว--	--เหมือนนก	--- แก้ว	--- ลืม	---คอน
เสียงโน้ต	-----	- ร - ด	--- ร	- ม --	-- ร ด	--- ด	--- ร	--- ช
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	-----	-เมื่อ-ไหน	--- จะ	-ย้อน--	-----	--หวนคืน	---กลับ	---มา
เสียงโน้ต	-----	- ร - ด	--- ร	- ช --	-----	-- ร ร	--- ด	--- ร
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-----	-เอ๋ย-ปาก	--- จะ	-ลา--	-----	--- น้ำ	---ตา	---ร่วง
เสียงโน้ต	-----	- ด - ด	--- ด	- ร --	-----	--- ร	--- ร	--- ด
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	-----	--สุดแสน	---เป็น	-ห้วง--	-----	-----	--คะนึง	-หา--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ด --	-----	-----	-- ม ม	- ช --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	-----	--ฉันมี	---ที่	-ห้วง--	-----	--แล้วยัง	---ไม่	-ลา--
เสียงโน้ต	-----	- ร - ม	--- ร	- ด --	-----	-----	-- ม ม	- ช --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	--แต่จน	---ปัญ	-ญา--	-----	--จะต้อง	---ลา	-ไกล--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ร	--- ร	- ร --	-----	-- ร ด	--- ร	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	-มวลมิตร	---ที่	-รัก--	-----	--ต้องจาก	---กัน	-แล้ว--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ม --	-----	-- ร ด	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	-----	--หัวใจ	---ซัก	-แป้ว--	-----	-----	--ไม่รู้	-หาย--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ร	--- ม	- ด --	-----	-----	-- ร ม	- ช --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	-----	--หมดภา	---ร	-กิจ--	-----	--จำจิต	---จน	-ใจ--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ร	--- ม	- ด --	-----	-- ด ล	--- ด	- ด --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	-----	--ต้องจาก	---ท่าน	-ไป--	-----	-เมื่อเสร็จ	---พิ	-ธ--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ร --	-----	-- ด ล	--- ด	- ด --
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	-----	-----	--กระซิบ	-สั่ง--	-----	-----	--เป็นครั้ง	-สุด-ท้าย
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ร ม	- ด --	-----	-----	-- ร ม	- ร - ม
ร่ามะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	----	--โปรดจำ	---เอา	-ไว้--	----	--เถอะนะ	---น้อง	-พี่--
เสียงโน้ต	----	--ด ร	---ร	-ม--	----	--ด ม	---ร	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	--โอกาส	-หน้า--	-หาก-ว่า	-มี-งาน	----	----	----	----
เสียงโน้ต	--ร ด	-ม--	-ด-ม	-ด-ร	----	----	----	----
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	--อย่าลืม	-ผม--	---เสียง	-นี้--	----	----	--ก็แล้ว	-กัน--
เสียงโน้ต	--ด ร	-ด--	---ร	-ด--	----	----	--ร ซ	-ม--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	----	--เมื่อท่าน	---จะ	-หา--	----	--ให้มา	---แต่	-เนิน--
เสียงโน้ต	----	--ม ม	---ร	-ม--	----	--ด ร	---ร	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 17

ทำนองร้อง	-----	--อย่าให้	---ไกล	-เกิน--	-----	-----	--กระซิด	-ขึ้น --
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ร --	-----	-----	-- ม ซ	- ซ --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 18

ทำนองร้อง	-----	--เรื่องนี้	---ผม	-กลัว--	-----	---กลับ	---ไม่	-ทัน --
เสียงโน้ต	-----	-- ม ม	--- ร	- ด --	-----	--- ล	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 19

ทำนองร้อง	---อื่น	---ไม่	---สำ	-คัญ--	-----	--ผมขอ	---รับ	-รอง--
เสียงโน้ต	--- ล	--- ล	--- ด	- ด --	-----	-- ม ซ	--- ซ	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 20

ทำนองร้อง	---ใช่	---คน	---อื่น	-ไกล--	-----	--ที่ไหน	---เล่า	-เออ--
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ร	- ด --	-----	-- ด ล	--- ล	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 21

ทำนองร้อง	-----	--เมื่อท่าน	---ส	-เนอ--	-----	--ผมจึง	---ส	-นอง--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ด	--- ล	- ล --	-----	-- ด ล	--- ด	- ช --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 22

ทำนองร้อง	-----	-เหมือน-ป่า	---ร่วม	-ไม้--	-----	-เหมือนปลา	---ร่วม	-ซ้อง--
เสียงโน้ต	-----	- ด - ล	--- ด	- ด --	-----	-- ด ด	--- ด	- ช --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	- จ - พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 23

ทำนองร้อง	-----	--ฉันพี่	---และ	-น้อง--	---เคย	---ร่วม	---อุ	-ทร--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ด	--- ร	- ม --	--- ร	--- ม	--- ร	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 24

ทำนองร้อง	---บ้าน	---ซาก	---ตะ	-ใคร--	-----	--ใช่แล้ว	---บ้าน	-ผม--
เสียงโน้ต	--- ร	--- ด	--- ร	- ม --	-----	-- ม ม	--- ร	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 25

ทำนองร้อง	-----	--ผู้ฟัง	---ผู้	-ชม--	-----	--รับทราบ	---ไว้	-ก่อน--
เสียงโน้ต	-----	--ด ด	---ด	-ด--	-----	--ร ม	---ร	-ด--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 26

ทำนองร้อง	-----	--ที่อำ	---ภอ	-แกลง--	-----	--หลักแหล่ง	---แน่	-นอน--
เสียงโน้ต	-----	--ด ร	---ร	-ร--	-----	--ล ล	---ร	-ร--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 27

ทำนองร้อง	---ห่าง	-จาก-สุน	---ทร	-ภู--	-----	-----	--ไม่เท่า	-ไหว--
เสียงโน้ต	---ด	-ด-ล	---ด	-ด--	-----	-----	--ร ด	-ร--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
กรับ		○		○		○		○

ทำนองที่ 28

ทำนองร้อง	-----	--เวลา	---รถ	-ร้อน--	-----	--ให้มอง	---ทาง	-ขวา--
เสียงโน้ต	---	--ร ร	---ม	-ด--	-----	--ร ร	---ร	-ช--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 29

ทำนองร้อง	-----	--เวลา	---รถ	-มา--	-----	--ให้มอง	---ทาง	-ซ้าย--
เสียงโน้ต	---	-- ร ร	--- ม	- ร --	-----	-- ร ร	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 30

ทำนองร้อง	-----	--ถึงมาบ	---พะ	-วา--	-----	--เลียขวา	---ตรง	-ไป--
เสียงโน้ต	---	- ม - ม	--- ม	- ร --	-----	-- ม ร	--- ร	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 31

ทำนองร้อง	-----	--บ้านซาก	---ตะ	-ใคร--	-----	--เข้าไป	---เดี่ยว	-เดี่ยว--
เสียงโน้ต	---	- ม - ม	--- ม	- ซ --	-----	-- ม ร	--- ซ	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 32

ทำนองร้อง	-----	--ระหว่าง	---ระ	-ยอง--	--- ขึ้น	-- ล่อง	---เมือง	-จันทร์-
เสียงโน้ต	---	- ร - ด	--- ม	- ร --	--- ด	--- ล	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 33

ทำนองร้อง	-----	--รถผ่าน	---ทั้ง	-วัน--	-----	--นับเป็น	---สืบ	-เที่ยว--
เสียงโน้ต	---	- ด - ล	--- ร	- ด --	-----	-- ม ร	--- ด	- ล --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 34

ทำนองร้อง	---จาก	---ถ	-หนน--	-ใหญ่--	-----	--เข้าไป	---เดียว	-เที่ยว--
เสียงโน้ต	--- ด	--- ร	- ม --	- ด --	-----	-- ด ร	--- ม	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 35

ทำนองร้อง	-----	--แต่ต้อง	-แยก--	-เลียว--	---สาย	---มาบ	-----	พวา--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ด	- ด --	- ช --	--- ด	--- ล	-----	ม ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 36

ทำนองร้อง	--- เลข	-ที่-หก	---สืบ	-หก--	-----	--หมู่	---ที่	-เจ็ด--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ด	--- ด	- ด --	-----	--- ด	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 37

ทำนองร้อง	-----	--ภายใน	-ขอบ--	-เขต--	-----	--ตำบล	---วัง	-หว่า--
เสียงโน้ต	-----	--รร	-ด--	-ด--	-----	--รร	---ด	-ล--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 38

ทำนองร้อง	-----	--นั่นแหละ	---คือ	-บ้าน--	-----	--กำนัน	---พัก	-พา--
เสียงโน้ต	-----	--ดล	---ด	-ล--	-----	--รร	---ม	-ร--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 39

ทำนองร้อง	-----	--สำเร็จ	-คน--	-ชา--	-----	--ขวัญใจ	---คน	-จน--
เสียงโน้ต	-----	--มช	-ม--	-ร--	-----	-ม-ร	---ด	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 40

ทำนองร้อง	-----	--บวชลูก	-บวช--	-หลาน--	-----	--ถ้าท่าน	---สน	-ใจ--
เสียงโน้ต	-----	--มด	-ม--	-ช--	-----	-ม-ม	---ด	-ร--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 41

ทำนองร้อง	-----	--เรียกร้อง	---รับ	-ใช้--	-----	--ลองดู	--- สัก	- หน --
เสียงโน้ต	-----	-- ม ม	- ม --	- ม --	-----	-- ร ร	--- ร	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 42

ทำนองร้อง	---เรื่อง	---อื่น	---อื่น	-ใด--	-----	--อย่าได้	--- กัง	- วล --
เสียงโน้ต	--- ซ	--- ด	--- ด	- ร --	-----	-- ด ร	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 43

ทำนองร้อง	---เรา	-ท่าน-ใช่	---คน	-อื่น--	-----	-----	--ที่ไหน	- กั้น --
เสียงโน้ต	--- ร	- ม - ม	--- ร	- ด --	-----	-----	-- ร ซ	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 44

ทำนองร้อง	-----	-เมื่อท่าน	---เต็ม	-ใจ--	-----	--อย่าได้	--- รี่	- รอ --
เสียงโน้ต	-----	-- ม ม	--- ร	- ร --	-----	-- ร ล	--- ร	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 45

ทำนองร้อง	-----	--เชิญไป	--ติด	-ต่อ--	-----	--ผมนั่น	---ที่	-บ้าน--
เสียงโน้ต	-----	--รร	---ด	-ด--	-----	--รช	---ร	-ม--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 46

ทำนองร้อง	---เช่น	---ญาติ	---พี่	-น้อง--	-----	--พวกพ้อง	---เผ่า	-พันธุ์--
เสียงโน้ต	---ร	---ด	---ร	-ม--	-----	--มม	---ร	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 47

ทำนองร้อง	-----	--ไม่ต้อง	---หวาด	-หวั่น--	-----	---พะวัก	---พะ	-วง--
เสียงโน้ต	-----	--รร	---ด	-ด--	-----	--รช	---ม	-ม--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 48

ทำนองร้อง	---เมื่อ	---ใด	---ก็	-ตาม--	-----	--อย่าลืม	---ผม	-นาม--
เสียงโน้ต	---ม	---ร	---ม	-ด--	-----	--ด ร	---ด	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 49

ทำนองร้อง	-----	--สำเร็จ	---คน	-ทา--	---ผม	-เอา-แต่	---พอ	-มี--
เสียงโน้ต	-----	--ด ด	---ล	-ด--	---ด	-ด-ล	---ด	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 50

ทำนองร้อง	-----	---ขอ	---กระ	-ชิบ--	-----	--สั่งพร้อม	---อำ	-ลา--
เสียงโน้ต	-----	---ม	---ร	-ม--	-----	--ล ม	---ร	-ด--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 51

ทำนองร้อง	-----	--ยกกร	--ซ้าย	-ขวา--	-----	--ขึ้นเหนือ	---เก	-ตี--
เสียงโน้ต	-----	--ม ร	---ม	-ด--	-----	--ร ม	---ร	-ช--
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 52

ทำนองร้อง	---ตั้ง	---เบญ	---จ	-ชั้น-	---น้อม	---อัญ	-----	--ชูลี
เสียงโน้ต	---ด	---ร	---ด	-ม--	---ม	---ร	-----	--ดล
รำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ	-พ-จ	-พ-จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 53

ทำนองร้อง	-----	--ขอพร	----ทั้ง	-สี่--	-----	--พระศา	---ส	-ดา--
เสียงโน้ต	-----	--ม ร	---ด	-ล--	-----	--ด ล	---ด	-ด--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 54

ทำนองร้อง	-----	--ให้อา	---ยุ	-กาล--	-----	-ของท่าน	---นับ	-ร้อย--
เสียงโน้ต	-----	--ด ร	---ม	-ร--	-----	--ด ล	---ด	-ร--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 55

ทำนองร้อง	-----	--ถึงแม่	---จะ	-น้อย--	-----	-ถึงแก้ว	---สับ	-ห้า--
เสียงโน้ต	-----	--ด ร	---ร	-ม--	-----	--ด ล	---ด	-ล--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 56

ทำนองร้อง	-----	--เป็นหนุ่ม	--เป็น	-สาว--	-----	--ไม่เฒ่า	---ช	-รา--
เสียงโน้ต	-----	--ด ล	---ด	-ร--	-----	--ด ร	---ด	-ด--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ	- พ - จ	- พ - จ	--จ พ	--จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 57

ทำนองร้อง	-----	--เนื้อหนัง	---มั่ง	-สา--	---ทั่ว	---ตัว	---เต่ง	-ตั้ง--
เสียงโน้ต	-----	--ด ล	---ด	-ด--	---ร	---ด	---ล	-ด--
ร่ำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 58

ทำนองร้อง	-----	--ให้มี	---วรร	-ณะ--	---สว	---สชะ	---โส	-ภิน--
เสียงโน้ต	-----	--ซ ม	---ซ	-ซ--	---ด	---ล	---ด	-ร--
ร่ำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 59

ทำนองร้อง	---หยาด	---ฟ้า	---มา	-ดิน--	---ตั้ง	---เพชร	-----	--น้ำหนึ่ง
เสียงโน้ต	---ร	---ด	---ล	-ด--	---ล	---ร	-----	--ด ล
ร่ำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 60

ทำนองร้อง	-----	--ดังบุ	---ษ	-บา--	----	--แบ่งบาน	---กลาว	-บึง--
เสียงโน้ต	-----	--ล ล	---ด	-ด--	-----	--ล ด	---ด	-ด--
ร่ำมะนา	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ	-พ-จ	-พ-จ	--จพ	--จพ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 61

ทำนองร้อง	-- -สวย	-- -สด	- สุด --	- ซึ่ง --	-----	--งดงาม	--- ไฉ	- ไล --
เสียงโน้ต	--- ซ	--- ม	- ม --	- ซ --	-----	-- ม ร	--- ม	- ร --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 62

ทำนองร้อง	-----	-- ให้	---ความ	- สุข--	-----	--สนุก	---ส	-นาน--
เสียงโน้ต	---	--- ม	--- ร	- ด --	-----	-- ด ด	--- ล	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 63

ทำนองร้อง	-----	-- เกษม	--- สำ	- ราญ--	-----	--ยิ้มแย้ม	-- -ผ่อง	-ใส--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ด --	-----	-- ร ม	--- ร	- ซ --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 64

ทำนองร้อง	-----	-- ให้มี	--- พ	- ลัง--	-----	--เหมือนดัง	---โอ	-พ่น--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ม	--- ร	- ด --	-----	-- ด ล	--- ด	- ด --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 65

ทำนองร้อง	-----	--นับว่า	---เป็น	-หนึ่ง-	-----	---ไม่	---มี	-สอง--
เสียงโน้ต	-----	--ร ม	---ร	-ด--	-----	---ด	---ด	-ช--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 66

ทำนองร้อง	-----	--ให้เป็น	---พ่อ	-แม่-	-----	--พระแท้	---ของ	-บุตร--
เสียงโน้ต	-----	--ด ร	---ม	-ม--	-----	--ม ม	---ร	-ด--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 67

ทำนองร้อง	---ให้	---เป็น	---คน	-สุด-	-----	--ที่รัก	----	--เมียผัว
เสียงโน้ต	---ล	---ด	---ด	-ล--	-----	--ด ม	-----	--ร ช
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 68

ทำนองร้อง	-----	--ให้เป็น	---ของ	-ขวัญ-	---คน	---ใน	---ครอบ	-ครัว--
เสียงโน้ต	-----	--ด ล	---ล	-ร--	---ด	---ด	---ล	-ด--
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 69

ทำนองร้อง	----	--ตลอด	---จน	-ทั่ว-	---ทั้ง	---ประ	---เทศ	-ไทย-
เสียงโน้ต	----	-- ล ร	--- ด	- ล --	--- ม	--- ร	--- ล	- ด --
ร่ำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 1 ถึงทำนองที่ 69 อยู่ในกรรร้องเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นการร้องแบบแหล่ ทำนอง ทั้ง 69 ทำนองร้องทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียง ตรี๓ซล๓ ตรงกับเสียงทางเพียงออบน ไม่พบการใช้เสียง นอกบันไดเสียง โดยการร้องแหล่ผู้วิจัยพบว่าทำนองร่ำมะนาใช้ทำนองลาว ใช้อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว ซึ่งจากคำอธิบายของครูสำเร็จว่าครูเป็นคนทีถนัดในเรื่องการทำขวัญนาค ดังนั้นจึงทำให้ทุกครั้งที่ การแสดงลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา การร้องลาจะต้องใช้การแหล่เพื่อร้องจบและจากการ สัมภาษณ์ครูธำพรณ์ ครูกล่าวว่า “ร้องลาส่วนใหญ่จะร้องแหล่ทำนองร่ำมะนาก็ง่ายๆเลยดี -พ-จ -พ-จ -จพ -จพ” (ธำพรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560)

11. ลงกลอง

ลงกลองในที่นี้หมายถึงการลงจบครูสำเร็จกล่าวว่า “เวลาจะเลิกเล่นต้องร้องลา พอร้อง ลาแล้ว คนกลองก็จะรู้หน้าที่ เมื่อจบเขาก็จะเล่นทำนองแขกวนไปๆแล้วก็ลงกลอง ก็ถือว่าจบการแสดง” (สำเร็จ คนทา, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560) ดังนั้นผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างทำนองลงกลอง ดังนี้

ทำนองแขก

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	----	----	----	----	----	----	----	----
เสียงโน้ต	----	----	----	----	----	----	----	----
ร่ำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
รำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ลงกลองชั้นเดียว

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-----	-----
รำมะนา	- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - พ	--- จ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○

จากทำนองข้างต้นพบว่าทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 เป็นทำนองแขก ซึ่งจะบรรเลงจำนวนรอบเป็นเลขคู่เช่น 2 4 6 เป็นต้น จากทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2 คือรำมะนาตีทำนองแขก 8 รอบ อัตราจังหวะฉิ่งชั้นเดียว พบว่าการเล่นจะเพิ่มจังหวะขึ้นเรื่อยๆ เมื่อถึงทำนองลงกลองจะใช้ทำนองลงกลองชั้นเดียวเพื่อความกระชับ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาทำนองร้องและทำนองร่ำมะนาลำตัดของกำนันสำโรง คนทา โดยศึกษาจาก
ทำนองร่ำมะนาล้วนและทำนองร้องลำตัด

ทำนองร่ำมะนาล้วน ได้แก่ ทำนองโหมโรง จำนวน 9 ทำนองและทำนองลงกลอง 2
ทำนอง

ทำนองร้อง ได้แก่ ทำนองบันตน ทำนองร้องออกแขก ทำนองผู้ชายยืนตน ทำนอง
ผู้หญิงยืนตน ทำนองผู้ชายยืนสอง ทำนองผู้หญิงยืนสอง ทำนองร้องแก้กัน ทำนองเพลงพื้นบ้าน
ทำนองลา

ผลการศึกษาพบลักษณะเฉพาะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก ลักษณะทำนองร่ำมะนาลำตัด 14 กระสวนจังหวะทำนอง

ส่วนที่สอง ลักษณะทำนองร้องลำตัด พบ 4 รูปแบบ

รูปแบบแรก ทำนองร้องแบบเนื้อเต็ม

รูปแบบที่สอง ทำนองร้องแบบเพลงไทย

รูปแบบที่สาม ทำนองที่เลียนแบบจังหวะกลองร่ำมะนา

รูปแบบที่สี่ ทำนองสำเนียงภาษา

ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ส่วนแรก ลักษณะทำนองร่ำมะนาลำตัด 14 กระสวนจังหวะทำนอง

ลักษณะทำนองร่ำมะนาลำตัดจาก 14 กระสวนทำนอง พบการนำไปใช้ 3 ลักษณะ
สำคัญดังนี้

ลักษณะแรก เป็นกระสวนจังหวะร่ำมะนาลำตัดล้วน ซึ่งปรากฏในทำนอง
โหมโรงทั้ง 9 ทำนอง ปรากฏทั้งสิ้น 14 กระสวนทำนองดังนี้

กระสวนที่ 1

----	----	- พ - จ	- พ - จ	----	- จ --	พ พ - จ	- พ - จ
------	------	---------	---------	------	--------	---------	---------

กระสวนที่ 2

--- จ	--- จ	-- พ พ	- พ --	- จ - พ	- จ --	-- พ พ	- จ - พ
-------	-------	--------	--------	---------	--------	--------	---------

กระสวนที่ 13

- จ - จ	- พ - พ	- จ - จ	- พ - พ
---------	---------	---------	---------

กระสวนที่ 14

- จ - จ	- พ - พ	- พ - พ	- พ - -	- พ - พ	- - - จ
---------	---------	---------	---------	---------	---------

ลักษณะที่สอง เป็นกระสวนจิ้งหะรำมะนาทำนองพม่าและทำนองลาวตี
พร้อมกับการร้องลำตัด

จากกระสวนจิ้งหะที่ปรากฏใน 14 กระสวนที่กล่าวมาข้างต้น จะ
นำมาตีกับการร้องลำตัดปรากฏการนำมาใช้เฉพาะกระสวนที่ 5 กระสวนที่ 6 และกระสวนที่ 8 ดังนี้

ตัวอย่างกระสวนจิ้งหะทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	- - - -	---ทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	- โจ๊ะ - -	--โจ๊ะทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง
เสียงโน้ต	- - - -	- - - ดี่	- ดี่ - รี่	- ซุ - ดี่	- ซี่ - -	- - ซี่ ดี่	- ดี่ - รี่	- ซุ - ดี่
รำมะนา	- - - -	- - พ พ	- พ - จ	- พ - พ	- จ - -	- จ พ พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

ตัวอย่างกระสวนจิ้งหะทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	-โจ๊ะ- ทิง	-เจ้า-เอย
เสียงโน้ต	- ดี่ - รี่	- ซุ - ดี่	- ซุ - ซุ	- ล - ซุ
รำมะนา	- จ - จ	- จ - พ	- พ - จ	- พ - พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ตัวอย่างกระสวนจังหวะทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	----	--จะขึ้น	---ลูก	-คู่--	----	--ที่ครู	---สอน	-ไว้-
เสียงโน้ต	----	-- ร ด	--- ด	- ด --	----	-- ร ร	--- ด	- ม --
รำมะนา	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ	- พ - จ	- พ - จ	-- จ พ	-- จ พ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○	○	○

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า กระสวนจังหวะที่แสดงสำเนียงพม่ากับลาว ปรากฏรายละเอียดหน้าทับเมื่อบันทึกรูปแบบเต็มดังนี้

ทำนองพม่า

ลีลาที่ 1

- - - -	- - พริ้งพริ้ง	- พริ้ง - โจ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
---------	----------------	----------------	-----------------

ลีลาที่ 2

- โจ๊ะ - -	- โจ๊ะพริ้งพริ้ง	- พริ้ง - โจ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
------------	------------------	----------------	-----------------

ลีลาที่ 3

- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - พริ้ง	- พริ้ง - โจ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
---------------	----------------	----------------	-----------------

จากลีลาที่ปรากฏในการตีรำมะนาลำดับทำนองพม่า พบ 3 ลีลา โดยแต่ละลีลามีความแตกต่างในช่วงของการขึ้นต้นได้แก่ห้องเพลงที่ 1 - 2 ส่วนห้องเพลงที่ 3 - 4 พบว่าเป็นจังหวะเดียวกัน สำหรับทั้ง 3 ลีลา มีการนำไปใช้ที่แตกต่างกันดังนี้

ลีลาที่ 1 มักพบที่ใช้สำหรับการบรรเลงขึ้นต้นเพลง โดยทุกครั้งที่ใช้ทำนองพม่าจะปรากฏพบทำนองรำมะนาในลีลาที่ 1 เสมอ ดังตัวอย่างดังนี้

ลีลาที่ 1

ทำนองร้อง	--- เอ	-- ละวา	--- หน้า	- น่อง --
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	--- ซ	- ตั้ --
รำมะนา	- - - -	- - พริ้งพริ้ง	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ลีลาที่ 2 มักพบในช่วงกลาวของการบรรเลงทำนองพม่า โดยลีลาที่ 2 ห้องที่ 1 ขึ้นต้นด้วยเสียง -โฉ๊ะ-- ถือว่าเป็นจังหวะยก ทำให้ลีลาการบรรเลงรำมะนาแตกต่างจากลีลาที่ 1 ซึ่งไม่มีเสียงรำมะนาในท้องแรกและบรรเลงต่อห้องที่สองโดยมีเพิ่มเสียงโฉ๊ะ อีกหนึ่งเสียง เพื่อทำให้ความห่างระหว่างเสียงของห้องที่ 1 และห้องที่ 2 ไม่ห่างกันมาก ห้องที่ 2 จากลีลาที่ 1 คือ --พริ้งพริ้ง มาเป็นลีลาที่ 2 คือ -โฉ๊ะพริ้งพริ้ง และพบว่าทำนองรำมะนาห้องที่ 3 และห้องที่ 4 เป็นทำนองเดียวกันกับลีลาที่ 1 คือ -พริ้ง-โฉ๊ะ -พริ้ง-พริ้ง ตัวอย่างลีลาที่ 2 ดังนี้

ลีลาที่ 2

ทำนองร้อง	- อะ เล เล่	- เล้ เล -	- ปะ ตู๊บ ดิง	- พวง แก้ว -
เสียงโน้ต	- ล ล ซ	- ตั้ ล -	- ตั้ ตั้ ซ	- ล ม -
รำมะนา	- โฉ๊ะ - -	- โฉ๊ะพริ้งพริ้ง	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ลีลาที่ 3 ใช้ในการปิดประโยคของทำนองพม่าหรือปิดท่ายเป็นการจบของทำนองพม่า โดยลีลาที่ 3 ต่างจากลีลาที่ 1 และลีลาที่ 2 คือห้องที่ 1 และห้องที่ 2 พบว่าห้องที่ 1 ของลีลาที่ 3 คือ -โฉ๊ะ-โฉ๊ะ โดยลีลาที่ 1 ไม่มีเสียงรำมะนา คือ ---- และลีลาที่ 2 เป็นจังหวะยก คือ -โฉ๊ะ-- พบว่าห้องที่ 2 คือ -โฉ๊ะ-พริ้ง โดยลีลาที่ 1 คือ --พริ้งพริ้ง และลีลาที่ 2 คือ -โฉ๊ะพริ้งพริ้ง พบว่าห้องที่ 2 ของทั้งสามลีลามีลูกตกเดียวกันคือเสียงพริ้ง และห้องที่ 3 และห้องที่ 4 ของทั้งสามลีลามีลักษณะเดียวกัน ดังตัวอย่างดังนี้

ลีลาที่ 3

ทำนองร้อง	- ทิง - โจ๊ะ	- ทิง - ทิง	- โจ๊ะ - ทิง	- เจ้า - เอย
เสียงโน้ต	- คี - รี่	- ซุ - คี	- ซุ - ซุ	- ล - ซุ
รำมะนา	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - พริง	- พริง - โจ๊ะ	- พริง - พริง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

จากลีลาที่ 1 ลีลาที่ 2 และลีลาที่ 3 พบว่าลักษณะคล้ายกันมีความแตกต่างกันที่ห้องที่ 1 และห้องที่ 2 อธิบายได้ว่าลีลาการบรรเลงทำนองพม่า มักขึ้นต้นด้วยลีลาที่ 1 ในห้องที่สองด้วยเสียงพริง และมักพบจังหวะยกในช่วงกลาวของทำนองในห้องที่ 1 ในลีลาที่ 2 คือ -โจ๊ะ- พบว่าใช้การปิดประโยคหรือลงจบทำนองพม่าด้วยลีลาที่ 3 พบว่าในห้องที่ 2 ของทั้งสามลีลามีเสียงลูกตกเดียวกัน คือ เสียงพริง เนื่องจากทำนองพม่าเป็นทำนองทำนองที่พบมากที่สุด ดังนั้นเพื่อให้มีความแตกต่างกัน จึงมีการบรรเลงทำนองพม่าถึงสามลีลา

ทำนองลาว

ปรากฏ 2 ลีลาเท่านั้น ดังนี้

ลีลาที่ 1

----	- พริง - โจ๊ะ	- พริง - โจ๊ะ	- พริง - พริง
------	---------------	---------------	---------------

ลีลาที่ 2

- พริง - โจ๊ะ	- พริง - โจ๊ะ	-- โจ๊ะพริง	-- โจ๊ะพริง
---------------	---------------	-------------	-------------

จากลีลาที่ปรากฏในการตีรำมะนาลำดับทำนองลาวพบ 2 ลีลา โดยแต่ละลีลามีความแตกต่างดังนี้

ลีลาที่ 1 พบว่าใช้สำหรับการบรรเลงโหมโรงเท่านั้น โดยการบรรเลงทำนองลาวของลีลาที่ 1 จะพบว่าเป็นทำนอง 4 ของการบรรเลงโหมโรงกลองรำมะนาทั้ง 9 ทำนอง เนื่องจากการบรรเลงลีลาที่ 1 นั้นเป็นเพียงการบรรเลงโหมโรงจึงไม่พบการบรรเลงลีลาที่ 1 พร้อมทำนองร้อง ตัวอย่างดังนี้

ลีลาที่ 1

ทำนองร้อง	----	----	----	----
เสียงโน้ต	----	----	----	----
รำมะนา	----	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ลีลาที่ 2 ไม่ปรากฏพบการโหมโรงรำมะนา จะปรากฏในการบรรเลงพร้อมกับร้อง พบว่านำมาตีกับการร้องลำตัดทั้งจังหวะช้าและจังหวะเร็ว ดังปรากฏทำนองในการร้องตัวอย่างดังนี้

ทำนองจังหวะช้า

ทำนองร้อง	-- ประ เเพ	--- ณี	--- ลอย	- กระ - ทง
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ม	--- ม	- ช - ม
รำมะนา	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - โฉ๊ะ	-- โฉ๊ะ พริ้ง	-- โฉ๊ะ พริ้ง
ฉิ่ง	-	+	-	+
กรับ		○		○

ทำนองจังหวะเร็ว

ทำนองร้อง	----	-- ถึง แม่	--- จะ	- น้อย --
เสียงโน้ต	----	-- ด ร	--- ร	- ม --
รำมะนา	- พริ้ง - โฉ๊ะ	- พริ้ง - โฉ๊ะ	-- โฉ๊ะ พริ้ง	-- โฉ๊ะ พริ้ง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

ดังนั้นทำนองลาวมีทั้งหมด 2 ลีลา โดยลีลาที่ 1 พบว่าใช้ในการโหมโรงโดยปรากฏอยู่ในทำนองที่ 4 ของทำนองโหมโรงทั้ง 9 ทำนอง และลีลาที่ 2 พบว่าใช้ตีกับร้องทั้งการร้องช้าและการร้องเร็ว อัตราฉิ่งที่ปรากฏพบร้องช้าคือสองชั้นและร้องเร็วคือชั้นเดียว

ลักษณะสาม เป็นกระสวนจังหวะรำมะนาลำตัดสั้นใช้ในการบรรเลงลงจบการแสดง จากกระสวนจังหวะที่ปรากฏใน 14 กระสวนที่กล่าวมาข้างต้น จะนำมาตีกับลงจบการ

แสดงลำตัด ซึ่งปรากฏในทำนองลงจบทั้ง 2 ทำนอง ปรากฏทั้งสิ้น 2 กระสวนทำนองคือกระสวนที่ 13 และกระสวนที่ 14 ดังนี้

กระสวนที่ 13 มีลีลาเดียวคือ -โจ๊ะ-โจ๊ะ -พริ้ง-พริ้ง ลีลาของกระสวนที่ 13 คือทำนองแขกเป็นทำนองที่ 9 ของการโหมโรงก่อนจะบรรเลงทำนองลงจบ จะบรรเลงเมื่อต้องการลงจบของกลองจากคำสัมภาษณ์ครูฐาปกรณ์ จันทรมณีอธิบายว่า “เมื่อรำมะนาจะลงจบทุกครั้งต้องเล่นทำนองแขกและจบด้วยทำนองลงกลอง” (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2560) พบว่ากระสวนที่ 13 ไม่ปรากฏพบในการร้องลำตัด พบในการบรรเลงโหมโรงและการจบการแสดงเท่านั้น ตัวอย่างดังนี้

กระสวนที่ 13

ทำนองร้อง	----	----	----	----
เสียงโน้ต	----	----	----	----
รำมะนา	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- พริ้ง - พริ้ง
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○

กระสวนที่ 14 คือการลงจบของกลองรำมะนา พบอยู่สองครั้งคือลงจบการโหมโรงรำมะนาและลงจบการแสดง พบว่ากระสวนที่ 14 จะต่อจากกระสวนที่ 13 เนื่องจากกระสวนที่ 13 คือทำนองแขกและกระสวนที่ 14 คือทำนองลงกลอง ตรงกับคำอธิบายของครูฐาปกรณ์ จันทรมณีว่า “ทุกครั้งก่อนบรรเลงทำนองลงกลองจะต้องเล่นทำนองแขกก่อน” (ฐาปกรณ์ จันทรมณี, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2560) เนื่องจากทำนองลงจบเป็นทำนองการลงจบของรำมะนา ดังนั้นจึงไม่พบการบรรเลงพร้อมเนื้อร้อง ตัวอย่างดังนี้

กระสวนที่ 14

ทำนองร้อง	----	----	----	----	----	----
เสียงโน้ต	----	----	----	----	----	----
รำมะนา	-โจ๊ะ-โจ๊ะ	-พริ้ง-พริ้ง	-พริ้ง-พริ้ง	-พริ้ง-	-พริ้ง-พริ้ง	--- โจ๊ะ
ฉิ่ง	- +	- +	- +	- +	- +	- +
กรับ	○	○	○	○	○	○

ส่วนที่สอง ลักษณะทำนองร้องลำตัด พบ 4 รูปแบบ

รูปแบบแรก ทำนองร้องแบบเนื้อเต็ม

ทำนองร้องลำตัดปรากฏการร้องแบบที่เรียกว่า “การร้องเนื้อเต็ม” มากที่สุด โดยเมื่อผู้วิจัยแบ่งทำนองออกเป็นกลุ่มย่อย (ปรากฏทั้ง 4 ห้องและ 8 ห้องโน้ตเพลงไทย) ปรากฏการร้องเพลงเนื้อเต็มมากถึง 214 ทำนอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทำนองร้อง	- ขน - -	-ฉิ่ง-ฉาบ	---กรับ	-กลอง--	-พอ-เลียง	---ท้อง	---เรือย	-มา--
เสียงโน้ต	- ซุ - -	- ด - ด	--- ค	- ร - -	- ร - ม	--- ม	--- ค	- ร - -

จากลักษณะทำนองร้อง 189 ทำนอง ที่ปรากฏอย่างเพลงเนื้อเต็ม ผู้วิจัยทำการจำแนกกระสวนจังหวะของทำนองร้องดังกล่าวได้ทั้งสิ้น 89 กระสวนดังนี้

กระสวนที่ 1

ทำนองร้อง	--ประเภท	--- ณี	--- ลอย	-กระ-ทง
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ม	--- ม	- ซุ - ม

กระสวนที่ 2

ทำนองร้อง	-----	---- -	---พวง	-มา-ลัย	---ลอย	---ไป	---ลอย	---มา
เสียงโน้ต	-----	---- -	--- ค	- ร - ร	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ค

กระสวนที่ 3

ทำนองร้อง	--- ไร่	-แม่-พวง	-----	-มา-ลา	---ใคร	-หนอ-มา	---ลอย	---เอย
เสียงโน้ต	--- ค	- ด - ร	-----	- ร - ร	--- ม	- ซ - ม	--- ค	--- ร

กระสวนที่ 4

ทำนองร้อง	-----	-----	---การ	--กระทำ	-ผม-เล่น-	-แต่-ไร่	---เอื้อ	-เพื่อ--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	- ร - ร	- ม - ร	- ด - ร	--- ค	- ม - -

กระสวนที่ 5

ทำนองร้อง	- ขน - -	-ฉิ่ง-ฉาบ	---กรับ	-กลอง--	-พอ-เลียง	---ท้อง	---เรือย	-มา--
เสียงโน้ต	- ซุ - -	- ด - ด	--- ค	- ร - -	- ร - ม	--- ม	--- ค	- ร - -

กระสวนที่ 6

ทำนองร้อง	-สู้-แบก	-เอก-อาย	---ใส่	-ป่า--	---สู้	-เอา-หน้า	---เข้า	-มา-เถื่อ
เสียงโน้ต	- ช - ด	- ร - ร	--- ด	- ด --	--- ด	- ร - ร	--- ด	- ร - ม

กระสวนที่ 7

ทำนองร้อง	-เพราะ-ความ	---จน	---ทน	-ยาก--	-จึง-จาก	---บ้าน	---ชุด	-เซ--
เสียงโน้ต	- ช - ร	--- ร	--- ร	- ด --	- ร - ด	--- ด	--- ม	- ร --

กระสวนที่ 8

ทำนองร้อง	---ญาติ	-ติ-กา	-ญา--	ติเก--	--จึงห่าง	-เห--	---เมิน	-เปื่อ-
เสียงโน้ต	--- ช	- ด - ม	- ร --	ด ร --	-- ร ด	- ม --	--- ร	- ด --

กระสวนที่ 9

ทำนองร้อง	-หัว-อก	---ผม	---มี	-กรรม--	-----	---เอ้ย	-----	-----
เสียงโน้ต	- ช - ด	--- ม	--- ร	- ร --	-----	--- ช	-----	-----

กระสวนที่ 10

ทำนองร้อง	-ให้-ชอก	---ข้า	--ในหัว	-ใจ--	--จะข้าม	---น้ำ	--ก็ยัง	-ไม่ได้
เสียงโน้ต	- ช - ด	--- ม	-- ร ด	- ร --	-- ร ม	--- ม	-- ร ด	- ร - ร

กระสวนที่ 11

ทำนองร้อง	--เหมือนมี	-แต่-พาย	--แต่ขาด	---เรือ
เสียงโน้ต	- ช - ด	--- ม	-- ร ด	- ร --

กระสวนที่ 12

ทำนองร้อง	-----	-----	- -ตาปีะ	-เป่า-ปี่	- -ชวา	เสียงดี--	-ชะ-นึ	-แอบ-ดู
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ร ม	- ด - ด	-- ม ร	ด ร --	- ม - ม	- ร - ม

กระสวนที่ 13

ทำนองร้อง	-----	-ตา- ข้า	-แก-ไป	--ไถนา	-----	-ตา- ข้า	-แก-ไป	-ไถ-นา
เสียงโน้ต	-----	- ร - ด	- ม - ม	-- ช ม	-----	- ร - ด	- ม - ม	- ม - ช

กระสวนที่ 14

ทำนองร้อง	--ตาดี้	-เดิน-มา	--ตาสา	-ตี-งู
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ร - ร	- ม - ซ	- ม - ม

กระสวนที่ 15

ทำนองร้อง	-ไหว้-ครู	ประเดิม--	---เริ่ม	-หัด--	-พี-คิด	-ลำ-ตัด	--เป็นชั้น	-ตอน-ดู
เสียงโน้ต	- ด - ร	ร ร --	--- ร	- ด --	- ร - ด	- ร - ด	- ร - ซ	- ด - ด

กระสวนที่ 16

ทำนองร้อง	-ไหว้-ครู	-เฒ่า--	---เก่า	-ก่อน--	-ที่-เขียน	---กลอน	-----	--กระตู้
เสียงโน้ต	- ด - ร	- ด --	--- ด	- ด --	- ร - ด	--- ด	---	- ร - ร

กระสวนที่ 17

ทำนองร้อง	-ไหว้-ครู	---พัก	---ลัก	-จำ--	-มา-แต่	-โบ-ร่า	---โบ	-ราณ--
เสียงโน้ต	- ด - ร	--- ม	--- ม	- ร --	- ร - ด	- ด - ซ	--- ด	- ด --

กระสวนที่ 18

ทำนองร้อง	-เพราะ-เคย	--ได้ผ่าน	---ได้	-พบ--	-พอ-ได้	--เคารพ	---ครู	-บาฯ--
เสียงโน้ต	- ร - ด	-- ร ด	--- ร	- ม --	- ร - ด	-- ร ม	--- ร	- ร --

กระสวนที่ 19

ทำนองร้อง	-----	- วิ - ซา	--- คี	ลปะ --	-----	--จังหวะ	---ท่า	-นอง--
เสียงโน้ต	-----	- ม - ร	--- ด	ร ด --	-----	-- ร ด	--- ร	- ร --

กระสวนที่ 20

ทำนองร้อง	-----	--จะขึ้น	---ลูก	-คู่--	-----	--ที่ครู	---สอน	-ไว้--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ด --	-----	-- ร ร	--- ด	- ม --

กระสวนที่ 21

ทำนองร้อง	-----	--จะต้อง	---เข้า	-ใจ--	---กลอน	---ไร	---กลอน	---รู
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ร --	--- ร	--- ร	--- ด	--- ด

กระสวนที่ 22

ทำนองร้อง	-----	--ครูตั้ง	---ครู	-เดิม--	--- ครู	---เสริม	---สั่ง	-สอน--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ด	- ร --	--- ร	--- ด	--- ด	- ด --

กระสวนที่ 23

ทำนองร้อง	--ให้ยึด	---มัน	-ก-ตัณ	-ญ-ตา	---เพราะ	-ถือ-มัน	---เป็น	--ของขลัง
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ด	- ร - ร	- ด - ด	--- ร	- ด - ด	--- ร	-- ม ม

กระสวนที่ 24

ทำนองร้อง	--- เรา	-ต้อง-ตั้ง	--กำหนด	---ครู
เสียงโน้ต	--- ร	- ม - ม	-- ร ร	--- ร

กระสวนที่ 25

ทำนองร้อง	-----	-----	---โอ	-โฮ--	-----	-----	---ใหญ่	-จ้ง--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ม	- ฮ --	-----	-----	--- ด	- ร --

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระสวนที่ 26

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	---ตั้ง	-แต่-มอง	---สบ	-ตา--
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-- ซ -	- ซ - ล	--- ด	- ร --

กระสวนที่ 27

ทำนองร้อง	-----	-----	---อ้า	-ฮา--	---ใจ	---หาย	-----	-แว็บ--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ด	- ร --	--- ร	--- ด	-----	- ม --

กระสวนที่ 28

ทำนองร้อง	-----	-----	--นำ-	-ยื่น--	-----	-สอง-ขา	---จะ	-หนัก--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ด	- ร --	-----	- ม - ม	--- ด	- ล --

กระสวนที่ 29

ทำนองร้อง	-----	-----	-----	-----	--ใหญ่-	-อย่าง-นี้	---โปรด	-ทราบ--
เสียงโน้ต	-----	-----	-----	-----	-- ด -	- ด - ร	--- ซ	- ล --

กระสวนที่ 30

ทำนองร้อง	-----	-----	--- โใบ	---หน้า	-----	--ก็ดู	-สวย--	-ดี--
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ฟ	- ร --	-----	-- ฟ ซ	- ดี --	- ล --

กระสวนที่ 31

ทำนองร้อง	--จะดู	- หู --	--จะดู	-----	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-- ซ ซ	- ฟ --	-- ซ ซ	-----	-----	-----	-----	-----

กระสวนที่ 32

ทำนองร้อง	--- คน	-โน้น--	--- คน	--- นี้	-----	-- ก็ดี	---กว่า	-เก่า--
เสียงโน้ต	--- ซ	- ล --	--- ซ	--- ล	-----	-- ซ ซ	--- ฟ	- ร --

กระสวนที่ 33

ทำนองร้อง	-----	---อยาก	---กระ	-ชิบ--	---เหยียด	---กาย	---กระ	-แชะ--
เสียงโน้ต	-----	--- ฟ	--- ซ	- ล --	--- ร	--- ฟ	--- ซ	- ล --

กระสวนที่ 34

ทำนองร้อง	-----	--และวาง	---มือ	-แหมะ--	-----	-ไว้บน	-- ดอย	-เต่า- -
เสียงโน้ต	-----	-- ดี ล	--- ซ	- ฟ --	-----	-- ล ซ	--- ฟ	- ร --

กระสวนที่ 35

ทำนองร้อง	-----	-----	--- นั้น	--- เต่า	-- หรือ	-ตะ-พาบ	--- กั้น	-ไว้ --
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	--- ฟ	--- ซ	- ซ - ซ	--- ซ	- ล --

กระสวนที่ 36

ทำนองร้อง	-----	-----	--ชุดโซ้	-โย - นัง	-----	-โย - นัง	-เจ้ามานัง	-ชู-คอ
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ซ ซ	- ม - ม	-----	- ม - ม	- ร ด ด	- ร - ร

กระสวนที่ 37

ทำนองร้อง	-----	--ที่ท่า	---ไม่	-พอ--	-----	-ไม่-พอ	-แม่-ซ่อ	--มะปลิง
เสียงโน้ต	-----	-- ซ ซ	--- ร	- ท --	-----	- ล - ท	- ซ - ม	-- ซ ซ

กระสวนที่ 38

ทำนองร้อง	--- โอ้	-นี้-หนา	--- พ่อ	-คุณ--	-เที่ยว-นี้	--เป็นบุญ	-พี่-อย่าง	-ไร--
เสียงโน้ต	--- ด	- ด - ด	--- ฟ	- ร --	- ด - ร	- ด - ด	- ด - ล	- ด --

กระสวนที่ 39

ทำนองร้อง	--มาเจอ	-หม้อ-เข้า	---สอง	-ใบ--	---งาม	--วิล	---เพริศ	-พริ้ง--
เสียงโน้ต	-- ด ด	- ล - ล	--- ด	- ด --	--- ด	-- ร ด	--- ด	- ร --

กระสวนที่ 40

ทำนองร้อง	--มาแบ่ง	---สั้น	---บัน	-สวน--	--ให้คู่	---ควร	---ยุ	-ติ-ธรรม
เสียงโน้ต	-- ด ล	--- ด	--- ด	- ล --	-- ล ล	--- ด	--- ร	- ด - ด

กระสวนที่ 41

ทำนองร้อง	--มึงคุย	-อี-ขาว	--ก็เกล้า	--อีดำ	--ไม่ลาม	---ปาม	--ไม่เย่อ	-หยิ่ง--
เสียงโน้ต	-- ด ล	- ด - ด	-- ด ร	-- ด ด	-- ด ด	--- ด	-- ด ด	- ล --

กระสวนที่ 42

ทำนองร้อง	--มาแบ่ง	---สั้น	---กัน	-ไป--	-แต่ใบ	---ใหญ่	-เท่า-ลูก	--นิมิต
เสียงโน้ต	-- ด ล	--- ร	--- ด	--- ด	-- ด ล	--- ด	- ด - ล	- ด - ร

กระสวนที่ 43

ทำนองร้อง	--แต่กู	---ชอบ	---นิต	-นิต--	--อย่างนี้	ละครวิก--	-ดี--	-จริง--
เสียงโน้ต	-- ด ล	--- ร	--- ด	- ร --	-- ด ด	ล ร --	- ด --	- ด --

กระสวนที่ 44

ทำนองร้อง	-ไอของเอ็ง	-นะ-ดี	---มี	--ระเบียบ	---นั่ง	-พับ-เพียบ	---ผ่อน	-ผ้า--
เสียงโน้ต	- ด ด ฟ	- ด - ด	--- ด	-- ด ล	--- ร	- ด - ล	--- ด	- ล --

กระสวนที่ 45

ทำนองร้อง	-----	-ไอของมึง	-ละ-ยัง	กะหมา--	---นั่ง	-เสีย-ตา	---กึ่ง	---ยิง
เสียงโน้ต	-----	- ด ล ด	- ด - ด	ล ล --	--- ล	- ร - ด	--- ล	--- ด

กระสวนที่ 46

ทำนองร้อง	--ผู้หญิง	-ลำ-ตัด	--เขาคัด	-มา--	-พ่อ-คุณ	---ชา	--อย่าบอก	---ใคร
เสียงโน้ต	-- ร ด	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	- ร - ด	--- ม	-- ร ด	--- ร

กระสวนที่ 47

ทำนองร้อง	--พอดอด	---เสื่อ	--แล้วเนื้อ	-ใส--	---แหม	-ใหม่-ใหม่	---ชิง	-ชิง--
เสียงโน้ต	-- ร ด	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	--- ซ	- ด - ด	--- ร	- ร --

กระสวนที่ 48

ทำนองร้อง	--- ว่า	-อย่างไร	--- เจ้า	-นุ่ม--	-เอ๋ย--	-เจ้า-นุ่ม	---วาง	-นั่ง--
เสียงโน้ต	--- ซ	- ด - ร	--- ด	- ด --	- ซ --	- ด - ด	--- ร	- ม --

กระสวนที่ 49

ทำนองร้อง	--วิชา	-แก-แค่	---ทาง	-อึ่ง--	--ยังไม่	-ได้-ครึ่ง	--ผู้หญิง	---เอย
เสียงโน้ต	-- ร ด	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	--- ซ	- ด - ด	--- ร	- ร --

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระสวนที่ 50

ทำนองร้อง	-----	-----	-สาธิตา	-โน-มา	-----	-- ถลา	---ชิน	-- นจร
เสียงโน้ต	-----	-----	- ร ร ร	- ด - ร	-----	-- ม ล	--- ซ	-- ซ ซ

กระสวนที่ 51

ทำนองร้อง	-----	-----	-พลัด-พราก	-จาก-ถิ่น	--มาหา	-กิน--	--ในถิ่น	-ดิน-ดอน
เสียงโน้ต	-----	-----	- ซ - ซ	- ด - ด	-- ร ม	- ร --	-- ด ล	- ด - ด

กระสวนที่ 52

ทำนองร้อง	--เอ็งยัง	-ไม่รู้	---จัก	-เสื่อ--	--หรือจะ	-เอา-เนื้อ	---เข้า	มาตอด--
เสียงโน้ต	-- ร ร	- ม - ม	--- ด	- ด --	-- ร ด	- ร - ม	--- ม	ร ด --

กระสวนที่ 53

ทำนองร้อง	--ถ้าไม่	-มี-เนื้อ	---มี	-หนั่ง--	-ก็-ขอ	-ให้-นั้ง	---นั้ง	-นั้ง--
เสียงโน้ต	-- ซ ม	- ม - ซ	--- ม	- ซ --	- ม - ม	- ร - ด	--- ร	- ด --

กระสวนที่ 54

ทำนองร้อง	--จะเป็น	ลำตัด--	-ก็ต้องหัด	ท่องลำ--	--เดี่ยวถูก	ขยำ--	-อย่า-ทำ	-เยื่อ-หยิ่ง
เสียงโน้ต	-- ร ร	ร ด --	- ร ร ด	ม ร --	-- ร ด	ม ด --	- ร - ร	- ร - ด

กระสวนที่ 54

ทำนองร้อง	--จะเป็น	ลำตัด--	-ก็ต้องหัด	ท่องลำ--	--เดี่ยวถูก	ขยำ--	-อย่า-ทำ	-เยื่อ-หยิ่ง
เสียงโน้ต	-- ร ร	ร ด --	- ร ร ด	ม ร --	-- ร ด	ม ด --	- ร - ร	- ร - ด

กระสวนที่ 55

ทำนองร้อง	-----	--ยังอ่อน	---นัก	-หนู--	--- ยัง	--ไม่รู้	---ทำ	-นอง--
เสียงโน้ต	-----	-- ซ ม	--- ม	- ซ --	--- ม	-- ร ม	--- ร	- ร --

กระสวนที่ 56

ทำนองร้อง	-----	--จังหวะ	--- ตี	-กลอง--	-----	--- จัง	---หวะ	-ฉิ่ง--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ร	- ร --	-----	--- ร	--- ร	- ด --

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระสวนที่ 57

ทำนองร้อง	-----	--จังหวะ	--- ยึด	-ยุบ--	--- ยัง	-ไม่-ตื้อบ	---ตีต	-ติง--
เสียงโน้ต	-----	-- ร ด	--- ร	- ม --	--- ร	- ร - ม	--- ด	- ร --

กระสวนที่ 58

ทำนองร้อง	-คน-นั้น	-หรือ-ชื่อ	--- รณ	ณรงค์--	--จะพูด	ส่งส่ง--	--กับเขา	ไม่ได้--
เสียงโน้ต	- ม - ซ	- ร - ด	--- ร	ร ร --	-- ร ม	ร ด --	-- ร ม	ร ด --

กระสวนที่ 59

ทำนองร้อง	-เขา-เป็น	-ลำ-ตัด	--- ฝ่าย	-ชาย--	-ดู-ลวด	---ลาย	-เขา-มี	-จริง--
เสียงโน้ต	- ซ - ม	- ร - ด	--- ด	- ร --	- ม - ม	--- ด	- ร - ร	- ร --

กระสวนที่ 60

ทำนองร้อง	-----	--ส่วนตา	---หัว	-หน้า--	--ดูหน้า	-ฉ-ลอม	---ฉ	-แล้ม--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ร	--- ร	- ด --	-- ด ล	- ด - ด	--- ด	- ด --

กระสวนที่ 61

ทำนองร้อง	--ฉันยัง	--ไม่ทัน	---เหน็บ	-แนม--	--นั่งหน้า	-แหลม--	-เหมือน-สิง	---เอย
เสียงโน้ต	-- ซ ม	-- ม ร	--- ด	- ร --	-- ร ร	- ร --	- ร - ร	--- ร

กระสวนที่ 62

ทำนองร้อง	--- ทั่ว	--- ทัง	---พิ	-ภาพ--	-----	-----	-จบ-บา	-ดาล--
เสียงโน้ต	--- ด	--- ม	--- ม	- ม --	-----	-----	- ด - ร	- ร --

กระสวนที่ 63

ทำนองร้อง	-----	--สรวง	--- ส	-วรรค์--	-----	-----	-ชั้น-พรหม	- มา --
เสียงโน้ต	-----	--- ด	--- ด	- ร --	-----	-----	- ซ - ม	- ม --

กระสวนที่ 64

ทำนองร้อง	--- ลูก	-รู้-สึก	-สำ-นึก	-ตน--	--- เกิด	-เป็น-คน	-จน-ชน	-ชา--
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร --	--- ด	- ร - ร	- ร - ร	- ม --

กระสวนที่ 65

ทำนองร้อง	--พร้อมบวช	---ได้	-ใน-ศา	สตา--	-เพิ่งรู้ว่า	-ผู้-มี	---พระ	-คุณ--
เสียงโน้ต	-- ซ ด	--- ด	- ร - ด	ด ร --	- ด ร ม	- ม - ด	--- ร	- ร --

กระสวนที่ 66

ทำนองร้อง	-ให้--	-กำ-เนิด	-เกิด-เป็น	-กาย--	-พระ--	-ยิ่ง-ใหญ่	-ไม่-เสื่อม	-สูญ--
เสียงโน้ต	- ซ --	- ร - ด	- ด - ร	- ร --	- ซ --	- ร - ด	- ร - ด	- ม --

กระสวนที่ 67

ทำนองร้อง	---เท	-ว-ดา	-มา-คำ	-จุน--	-คุณ-แม่	-เหลือ--	-เหนือ-สิง	-ใด--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ร	- ร - ม	- ร --	- ม - ร	- ซ --	- ซ - ร	- ม --

กระสวนที่ 68

ทำนองร้อง	---แม่	-ทน-ทุกข์	-แม่-ทร	รมาร--	---ชั้น	-ซา-ลูก	---โต	-ใหญ่
เสียงโน้ต	--- ด	- ร - ม	- ด - ร	ร ร --	--- ร	- ร - ด	--- ร	- ด --

กระสวนที่ 69

ทำนองร้อง	---แม่	-ระ-วัง	-ทั้ง-กาย	-ใจ--	-จะ-อัน	-ต-ราย	-ต่อ-ลูก	-ยา--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร --	- ร - ร	- ร - ร	- ม - ม	- ร --

กระสวนที่ 70

ทำนองร้อง	---ลูก	-โต-ใหญ่	-หวัง-ได้	-บวช--	---หลง	-โอ้-อวด	-ใคร-หา	-เหมือน--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ด	- ม - ร	- ด --	--- ร	- ร - ด	- ม - ร	- ม --

กระสวนที่ 71

ทำนองร้อง	--ได้บวช	---ลูก	-สุข--	ฤทัย--	--ได้ฟัง	---ใน	--พระบา	-ร-มี
เสียงโน้ต	-- ร ด	--- ร	- ด --	ด ร --	-- ร ด	--- ม	-- ม ร	- ร --

กระสวนที่ 72

ทำนองร้อง	--จะขอ	---กล่าว	---เป็น	-กลอน--	---	-เมื่อ-ตอน	---จาก	-ลา--
เสียงโน้ต	-- ร ม	--- ด	- ร --	- ร --	---	- ด - ร	--- ด	- ร --

กระสวนที่ 73

ทำนองร้อง	----	พี - ป่า	--- น้ำ	-อา -	---	--ฉันต้อง	--- ลา	---ก่อน
เสียงโน้ต	----	- ร - ร	--- ร	- ร --	----	- ร - ร	--- ด	- ด --

กระสวนที่ 74

ทำนองร้อง	----	-ต้อง-จาก	--- กัน	-แล้ว--	--เหมือนนก	--แก้ว	--- ลืม	---คอน
เสียงโน้ต	----	- ร - ด	--- ร	- ม --	-- ร ด	--- ด	--- ร	--- ช

กระสวนที่ 75

ทำนองร้อง	----	--สุดแสน	---เป็น	-หวัง--	----	----	--คะนี่ง	-หา--
เสียงโน้ต	----	-- ร ม	--- ร	- ด --	----	----	-- ม ม	- ช --

กระสวนที่ 76

ทำนองร้อง	-----	--ฉันมี	---ที่	-หวัง--	-----	--แล้วยัง	---ไม่	-ลา--
เสียงโน้ต	-----	- ร - ม	--- ร	- ด --	-----	-----	-- ม ม	- ช --

กระสวนที่ 77

ทำนองร้อง	-----	-----	--กระซิบ	-สั่ง--	-----	-----	--เป็นครั้ง	-สุด-ท้าย
เสียงโน้ต	-----	-----	-- ร ม	- ด --	-----	-----	-- ร ม	- ร - ม

กระสวนที่ 78

ทำนองร้อง	--โอกาส	-หน้า--	-หาก-ว่า	-มี-งาน	-----	-----	-----	-----
เสียงโน้ต	-- ร ด	- ม --	- ด - ม	- ด - ร	-----	-----	-----	-----

กระสวนที่ 79

ทำนองร้อง	--อย่าลืม	-ผม--	---เสียง	-นี้--	-----	-----	--ก็แล้ว	-กัน--
เสียงโน้ต	-- ด ร	- ด --	--- ร	- ด --	-----	-----	-- ร ช	- ม --

กระสวนที่ 80

ทำนองร้อง	---อื่น	---ไม่	---สำ	-คัญ--	-----	--ผมขอ	---รับ	-รอง--
เสียงโน้ต	--- ล	--- ล	--- ด	- ด --	-----	-- ม ช	--- ช	- ม --

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระสวนที่ 81

ทำนองร้อง	---ใช่	---คน	---อื่น	-ไกล--	-----	--ที่ไหน	---เล่า	-เออ--
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ร	- ด --	-----	-- ด ล	--- ล	- ด --

กระสวนที่ 82

ทำนองร้อง	-----	--ฉันพี่	---และ	-น้อง--	---เคย	---ร่วม	---อุ	-ทร--
เสียงโน้ต	-----	-- ด ด	--- ร	- ม --	--- ร	--- ม	--- ร	- ด --

กระสวนที่ 83

ทำนองร้อง	---ห่าง	-จาก-สุน	---ทร	-ภู--	-----	-----	--ไม่เท่า	-ไหว--
เสียงโน้ต	--- ด	- ด - ล	--- ด	- ด --	-----	-----	-- ร ด	- ร --

กระสวนที่ 84

ทำนองร้อง	----	--ระหว่าง	---ระ	-ยong--	---ขึ้น	---ล่อง	---เมือง	-จันทน์-
เสียงโน้ต	---	- ร - ด	--- ม	- ร ---	--- ด	--- ล	--- ด	- ด ---

กระสวนที่ 85

ทำนองร้อง	---จาก	---ถ	-หนน--	-ใหญ่--	----	--เข้าไป	---เดียว	-เดียว--
เสียงโน้ต	--- ด	--- ร	- ม --	- ด --	----	-- ด ร	--- ม	- ร --

กระสวนที่ 86

ทำนองร้อง	----	--แต่ต้อง	-แยก--	-เลียว--	---สาย	---มาบ	----	พวา--
เสียงโน้ต	----	-- ด ด	- ด --	- ช --	--- ด	--- ล	----	ม ร --

กระสวนที่ 87

ทำนองร้อง	--- เลข	-ที่-หก	---สิบ	-หก--	----	---หมู่	---ที่	-เจ็ด--
เสียงโน้ต	--- ร	- ร - ด	--- ด	- ด --	----	--- ด	--- ด	- ด --

กระสวนที่ 88

ทำนองร้อง	----	--สำเร็จ	---คน	-ทา--	---ผม	-เอา-แต่	---พอ	-มี--
เสียงโน้ต	----	-- ด ด	--- ล	- ด --	--- ด	- ด - ล	--- ด	- ด --

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กระสวนที่ 89

ทำนองร้อง	--- ตั้ง	---เบญ	---จ	-จันทร์--	---น้อม	---อัญ	----	--ชูลี
เสียงโน้ต	--- ด	--- ร	--- ด	- ม --	--- ม	--- ร	----	-- ดล

จากกระสวนจังหวะของทำนองทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นการนำเนื้อร้องมาใส่และทำนองร้องลักษณะเพลงเนื้อเต็ม โดยไม่มีการแทรกกลวิธีการอื่น ๆ ใดๆ ลงไปในทำนองร้องลำตัดดังกล่าว

รูปแบบที่สอง ทำนองร้องแบบเพลงไทย

ทำนองร้องลำตัด ปรากฏลักษณะการร้องเพลงไทยเข้าไปสอดแทรกในบางช่วง โดยปรากฏลักษณะของเอื้อนอย่างเพลงไทย สำหรับคำเอื้อนนั้น เพลงไทยจะใช้

ทั้งสิ้น 7 คำ ดังที่คุณครูท้วม ประสิทธิกุลอธิบายไว้ในหนังสือพระราชทานเพลิงศพคุณครูท้วม ประสิทธิกุลดังนี้

เสียงต่างๆในการขับร้องเพลงไทย 7 เสียงดังนี้

1. เสียงเออ เสียง “เออ” ถือเป็นแม่เสียงหรือเสียงเอกในการขับร้องเพลงไทย เป็นเสียงสำคัญในการเอื้อนในทำนองที่ดำเนินไปด้วยเสียงเปล่าๆ ไม่มีเนื้อร้องและเป็นเสียงที่ใช้มาก

2. เสียงเอย เสียง “เอย” ใช้ในตอนสุดประโยคหรือตอนสุดวรรคของการเอื้อนก่อนขึ้นบทร้อง เสียงเอยที่เปล่งออกมาบางครั้งจะมีเสียง “ง” ติดมากับเออ แต่ไม่ใช่ซัดนักร้องจึงเป็นเสียง เอิง-งย

3. เสียงอือ เสียง “อือ” ที่มีใช้ในระหว่างรอจังหวะหรือเมื่อสุดประโยคสุดคำของบทร้องแต่ละตอน ทั้งยังช่วยผันเสียงคำร้องบางคำที่เสียงไม่ตรงเสียงลูกตกของคนตรี

4. เสียงเอ้ย เสียง “เอ้ย” ใช้ในการร้องที่มีคำว่าเอ้ย เสียงจะออกเป็นสองเสียงผสมกันคือ เอย กับหือ

5. เสียงเฮอ เสียง “เฮอ” จะใช้คู่กับเสียง เออ อือ จึงเป็นเสียงที่ใช้้น้อยมาก เป็นการสอดแทรกเพื่อให้เสียงเอื้อนมีน้ำหนักเบาแล้วแรงขึ้น

6. เสียงฮือ เสียง “ฮือ” ใช้คู่กับเสียงอือแต่ใช้น้อยกว่า เพียงแต่เป็นเสียงสอดแทรกเล็กๆน้อยๆ เท่านั้น เพื่อช่วยให้เสียงสะดุดสะเทือนได้และใช้เป็นเสียงสอดแทรกกระหว่าเอื้อนที่เป็นเสียงเออ เช่น เออ ฮือ(ง) เออ-(ง) เออ...

7. เสียงหือ เสียง “หือ” ใช้เฉพาะเสียงท้ายอักษรสูง ใช้เป็นหางเสียงของเอื้อน หรือใช้ในตอนสุดท้าย สุดตอน ของเพลง หรือลงท้าย “เท่า” และใช้ประกอบเสียงอื่นได้บ้าง (ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพนางท้วม ประสิทธิกุล, 2535: 133-135)

จากการศึกษาทำนองร้องลำตัด ปรากฏการใช้คำเอื้อนทั้งสิ้น 5 คำ

ได้แก่

เสียงเฮ้อ

เสียงเออ

เสียงเอ๋อ

เสียงเอย

เสียงเอ้ย

สำหรับทำนองร้องที่ใช้การเอื้อนอย่างเพลงไทย ปรากฏทั้งสิ้น 18 ทำนอง

ดังนี้

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	-----	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเอ๋อ	--คำร้อง	-ไว้-เออ
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	--- ล	-- ตั ล	-- ซ ฟ	-- ซ ซ	- ตั - ล

ทำนองที่ 2

ทำนองร้อง	-----	-----	--เราชาว	---ไทย	---เอ้ย	-----	--เราชาว	-ไทย--
เสียงโน้ต	-----	-----	--ซซ	--- ซ	--- ตั	-----	-- ล ซ	- ซ - -

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	-----	-- ร่วม	--- รัก	-----	-----	-ใน-ศักดิ์	--- ศรี	---เอย
เสียงโน้ต	-----	--- ซ	--- ซ	-----	-----	- ร - ด	--- ม	--- ร

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	-----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	--เรานับ	--- ถือ	--พระศา	-สนะ-เออ
เสียงโน้ต	-----	--- ซ	--- ล	ซ ล ซ ซ	-- ร ม	--- ม	-- ร ด	ร ม - ด

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	-----	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--ประเพ	---ณี
เสียงโน้ต	-----	-----	--- ซ	--- ล	-- ตั ล	-- ซ ฟ	-- ซ ซ	--- ล

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	-----	-----	--สมควร	---ที่	--เฮ้อเฮย	-----	--ดำรง	-ไว้-เออ
เสียงโน้ต	-----	-----	--ซซ	---ค	--ม ร	-----	--คํ ี	-ซ -ม

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เอ้อ	-----	-เพื่อ-ไทย	---เรา	---เอย
เสียงโน้ต	-----	---ซ	-ล -ซ	-ม -ร	-----	-ร -ค	---ม	---ร

ทำนองที่ 8

ทำนองร้อง	-----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	---วัน	---เพ็ญ	---เดือน	-ลิป-สอง
เสียงโน้ต	-----	---ซ	---ล	ซ ล ซ ซ	---ร	---ร	---ม	-ร -ม

ทำนองที่ 9

ทำนองร้อง	-เฮ้อ-เออ	-----	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--น้ำนอง	---ฝั่ง
เสียงโน้ต	-ซ -ร	-----	---ซ	---ล	--คํ ี	--ซ ฟ	--ซ ซ	---ล

ทำนองที่ 10

ทำนองร้อง	-----	-----	--เสียงตึง	---ตั้ง	--เฮ้อเออ	-เออ-เออ	-----	-ส-นั้น
เสียงโน้ต	-----	-----	-ซ ซ	-ฟ	--คํ ี	-ซ -ฟ	-----	-ล ซ ม

ทำนองที่ 11

ทำนองร้อง	-----	--เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เออ	-----	---อ้อ	---ฉาว	---เอย
เสียงโน้ต	-----	---ซ	-ล -ซ	-ม -ร	-----	---ร	---ม	---ร

ทำนองที่ 12

ทำนองร้อง	-----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเออเออ	---บ้าง	-จุด-เทียน	--เล่น	---ไฟ
เสียงโน้ต	-----	---ซ	---ล	ซ ล ซ ซ	---ค	-ค -ร	---ค	---ร

ทำนองที่ 13

ทำนองร้อง	--- เฮ้อ	--เออเออ	---เออ	---เออ	--เฮ้อเออ	--เออเออ	--ให้ระ	---นาว
เสียงโน้ต	--- ม	-- ร ด	--- ซ	--- ล	-- ดํ ี	-- ซ ฟ	-- ซ ซ	--- ล

ทำนองที่ 14

ทำนองร้อง	-----	-----	--ทิ้งหนุ่ม	--สาว	--เฮ้อเออ	--เกี้ยว	--ก้อย	-เออ-เออ
เสียงโน้ต	-----	-----	--ซซ	--- ด	-- ม ร	--- ซ	--- ล	- ซ - ม

ทำนองที่ 15

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เฮ้อ-เออ	-เออ-เออ	-----	---ลอย	--กระทง	---เออ
เสียงโน้ต	-----	--- ซ	- ล - ซ	- ม - ร	-----	--- ร	-- ม ม	--- ร

ทำนองที่ 16

ทำนองร้อง	---เจอ	---กัน	---อีก	-แล้ว-	-เออ-เออ	-เออ-เออ	---เออ	---เอ้ย
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ด	- ม - -	- ร - ร	- ซ - ด	--- ร	--- ร

ทำนองที่ 17

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ	-----	---แก้ว	---ตา	---เออ
เสียงโน้ต	-----	--- ร	- ด - ม	- ร - ด	-----	--- ด	--- ร	--- ซ

ทำนองที่ 18

ทำนองร้อง	-----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ	-----	---เออ	-เออ-เออ	-เออ-เออ
เสียงโน้ต	-----	--- ซ	- ซ - ม	- ร - ซ	-----	--- ซ	- ซ - ม	- ร - ด

จะเห็นได้ว่าทำนองร้องลำตัดทั้ง 18 ทำนอง มีปรากฏเสียงเอื้อนในทำนองร้องทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การร้องลำตัดนั้น หากผู้ร้องมีความสามารถในการร้องเพลงไทย จะทำให้การร้องลำตัดมีความไพเราะและแสดงความสามารถขั้นสูงของนักร้องลำตัดอีกประการหนึ่งด้วย

รูปแบบที่สาม ทำนองร้องที่ใช้เนื้อร้องเป็นภาษากลอง

ทำนองร้องลำดับที่ยังปรากฏการนำภาษาทำนองทำนองกลองมาเป็นเนื้อร้อง โดยครูธำพรณ์ จันทรณ์ณี อธิบายว่า “การร้องเพื่อความสนุกสนาน ไม่ใช้การเอื้อน เป็นการเอาเสียงกลองต่างๆ ไปมาร้อง” (ธำพรณ์ จันทรณ์ณี, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2560) ทำนองร้องที่ใช้เนื้อร้องเป็นภาษากลองพบทั้งหมด 7 ครั้ง จากคำอธิบายข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาทำนองลำดับปรากฏลักษณะการร้องทำนองรูปแบบนี้ปรากฏ 4 ลักษณะ

ลักษณะแรก เป็นการร้องแบบเว้นหน้า

ทำนองที่ 1

ทำนองร้อง	----	--ทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	- โจ๊ะ --	--โจ๊ะทิง	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง
เสียงโน้ต	----	--- คํ	- คํ - รํ	- ซ - คํ	- ซํ --	-- ซํ คํ	- คํ - รํ	- ซ - คํ

ลักษณะที่สอง เป็นการร้องภาษากลองผสมกับเนื้อร้องปกติ

ทำนองที่ 2

	-ทิง-โจ๊ะ	-ทิง-ทิง	-โจ๊ะ- ทิง	-เจ้า-เอย
เสียงโน้ต	- คํ - รํ	- ซ - คํ	- ซ - ซ	- ล - ซ

ลักษณะที่สาม เป็นการร้องภาษากลองผสมกับการร้อง

ภาษาที่เป็นสำเนียงพม่า

ทำนองที่ 3

ทำนองร้อง	--- เอ	--ละวา	---หน้า	-น้อง--	-อะเลเล่	-เล่เล-	-ปะตุ้บติง	-พวงแก้ว-
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	--- ซ	- คํ --	- ล ล ซ	- คํ ล -	- คํ คํ ซ	- ล ม -

ทำนองที่ 4

ทำนองร้อง	--- เอ	--ละวา	---หน้า	-น้อง--	-อะเลเล่	-เล่เล-	-ปะตุ้บติง	-พวงแก้ว-
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	--- ซ	- คํ --	- ล ล ซ	- คํ ล -	- คํ คํ ซ	- ล ม -

ทำนองที่ 5

ทำนองร้อง	---อย่า	-ละ-ลา	-ล้าละลา	-ลา-ล่า	-ปะตุ้บติง	-ละ-ลา	-ล้าละลา	-ลา-ล่า
เสียงโน้ต	--- ค	- ร - ม	- ซ ซ ม	- ร - ค	- ค ค ซ	- ค - ค	- ซ ซ ม	- ร - ค

ทำนองที่ 6

ทำนองร้อง	---ได้	--เวลา	--เรามา	-ร้อง--	-อะเลเล่	-เล็เล-	-ปะตุ้บติง	-รำมะนา
เสียงโน้ต	--- ล	-- ล ล	-- ซ ล	- ตั๊ - -	- ล ล ซ	- ตั๊ ล -	- ด ด ซ	- ซ ซ ซ

ทำนองที่ 7

ทำนองร้อง	---เสียง	---ตั้ง	---ตั้งค์	-มา--	-เล็-เล	-เล-เล	-รำมะนา	-โจ๊ะ-ทิง
เสียงโน้ต	--- ร	--- ร	--- ร	- ร - -	- ม - ร	- ด - ล	- ด ด ด	- ร - ด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากทำนองร้องลำดับทั้งหมด 214 ทำนอง ผู้วิจัยทำการจำแนกออกเป็นตารางแสดง

ทำนอง	จำนวนทำนองร้อง	การร้อง เนื้อเต็ม	การร้อง แบบเพลง ไทย	การร้องโดย ใช้ภาษา กลาง	จำนวนทำนองรามณะนา
1. โหมโรง	-	-	-	-	1. ทำนองเรียบ 2. ทำนองจำปาเทศ 3. ทำนองพม่า 4. ทำนองลาว 5. ทำนองมอญ 6. ทำนองจีน 7. ทำนองโยน 8. ทำนองฝรั่ง 9. ทำนองแขก 10. ทำนองลงกลอง
2. บัณฑิต	16	1	15	-	1. ทำนองลาว
3. ออกแขก	10	-	3	7	1. ทำนองพม่า
4. ผู้ชายยืนตน	14	14	-	-	1. ทำนองพม่า
5. ผู้หญิงยืนตน	34	34	-	-	1. ทำนองลาว
6. ผู้ชายยืนสอง	34	34	-	-	1. ทำนองประยุกต์
7. ผู้หญิงยืน สอง	24	24	-	-	1. ทำนองพม่า 2. ทำนองลาว
8. เพลงพื้นบ้าน ต่างๆ	13	13	-	-	1. ทำนองลาว
9. ร้องลา	69	69	-	-	1. ทำนองลาว 2. ทำนองแขก 3. ทำนองลงกลอง
<u>รวม</u>	214	189	18	7	-

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

งานวิจัยเรื่องการระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะกำนันสำเร็จ คนทามีวัตถุประสงค์ 2 ประการดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อแรกศึกษาประวัติของลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง ผลวิจัยพบว่าคณะกำนันสำเร็จ คนทาเริ่มต้นจากทางบ้านคุณพ่อดำเนินกิจการลิเกและทำขวัญ จึงทำให้ครูสำเร็จมีความรู้เรื่องลิเกและทำขวัญต่อมาได้ศึกษาลำตัดต่อจากครูสงวน เมตตาและได้ชักชวนเพื่อนๆมารับงานแสดงลำตัด เริ่มแรกใช้ชื่อคณะว่าส.เริงศิลป์ ต่อมาเมื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นกำนัน ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นลำตัดคณะกำนันสำเร็จ คนทา

วัตถุประสงค์ข้อสองระเบียบวิธีการแสดงทำนองร้องและรำมะนาลำตัด คณะกำนันสำเร็จ คนทา จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าระเบียบวิธีการของคณะกำนันสำเร็จ คนทามีทั้งหมด 11 ขั้นตอนได้แก่ โหมโรง ร้องบันตน ออกแขก(เกริ่นนำเรื่อง) ผู้ชายยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง ผู้หญิงยืนตน ร้องออกตัวและลำลอยลง ผู้ชายยืนสอง ลำเกี่ยว ลำว่าและลำลอยลง ผู้หญิงแกลำเกี่ยว ลำแกลำว่าและลำลอยลง ผู้ชาย ผู้หญิง สลับกันร้องแกลำตัดเพลง ร้องลาและลงกลอง โดยบทเพลงที่ปรากฏเป็นบทเพลงพื้นบ้านโดยคณะลำตัดกำนันสำเร็จจะพบบทเพลงที่เป็นกลอนลำตัดประเภทกลอนราชนิเกลิงและกลอนหัวเดียวมากที่สุด ทำนองร้องพบว่ามีเนื้อร้องเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสิระหว่างชายหญิง การร้องเสียดสีกัน โดยทำนองร้องทั้งหมดพบว่าจะร้องอยู่ในกลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียวเท่านั้น เหมือนเริ่มต้นร้องด้วยกลุ่มเสียงใดจะร้องกลุ่มเสียงนั้นตลอดทั้งเพลง ทำนองรำมะนาพบว่ามีทั้งหมด 12 ทำนองและ 1 ทำนองลงกลอง ได้แก่ทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองปรบไ้ก่ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองเขมร ทำนองญวน ทำนองจีน ทำนองโยน ทำนองฝรั่งและทำนองแขก สุดท้ายคือทำนองลงกลอง ซึ่งพบว่าคณะลำตัดกำนันสำเร็จ คนทา ใช้ทำนองรำมะนาเพียง 9 ทำนองเท่านั้น คือทำนองเรียบ ทำนองจำปาเทศ ทำนองพม่า ทำนองลาว ทำนองมอญ ทำนองจีน ทำนองโยน ทำนองฝรั่งและทำนองแขกสุดท้ายทำนองลงกลอง จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยพบว่าทำนองที่ใช้มากที่สุดที่ทำนองพม่าและทำนองลาว อัตราจังหวะฉิ่งที่พบมากที่สุดคือชั้นเดียวและสองชั้น การร้องพบ 3 ลักษณะคือการร้องเนื้อเต็ม การร้องแบบเพลงไทย และการร้องเลียนเสียงกลอง

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่าครูสำเร็จ คนหาเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความสามารถทางด้านทักษะการแสดงศิลปวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ได้รับการยกย่องจากสภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งเป็นเกียรติที่เหมาะสมแห่งตน จากการดำเนินงานวิจัยพบว่าเป็นผู้สร้างสรรค์กลอนเพลงพื้นบ้านมากมาย ให้เกิดขึ้นในจังหวัดระยอง เพราะฉะนั้นภาพสะท้อนของความเป็นศิลปินในใจของครูสำเร็จนั้นมีมาก นอกจากจะอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านแล้วครูสำเร็จยังสร้างลักษณะเฉพาะของคณะลำตัดด้วยความถนัดคือใช้เพลงแหล่สอดแทรกเข้าไปในการแสดง นับได้ว่าการแสดงลำตัดของคณะก้านั้นสำเร็จ คนหานี้สมาชิกทุกคนต้องเป็นผู้ที่ทำการศึกษาเพลงพื้นบ้านต่างๆอย่างเชี่ยวชาญ หรือต้องมีครูผู้ควบคุมการแสดงที่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะควบคุมการแสดงพื้นบ้านให้สนุกสนานตามแบบศิลปินสืบต่อกันมา

5.2 ข้อเสนอแนะ

จังหวัดระยองผู้วิจัยพบว่าศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมานั้นมีอยู่อีกมากมาย เช่น รำโทน หนังตะลุง รำสวด วงปี่พาทย์มอญซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมมากมายที่ควรค่าแก่การศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล และพบว่ารำโทนในจังหวัดระยองพบคณะของครูสงวน เมตตาเพียงคณะเดียวที่ยังคงเหลืออยู่ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ผู้สนใจเข้าไปเก็บรวบรวมบุคคลสำคัญทางวัฒนธรรมนี้เป็นงานวิจัยสืบเนื่อง เพื่อประโยชน์อย่างกว้างขวางสืบต่อไป

รายการอ้างอิง

- จำเริญ ทับทิม (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- ฐาปกรณ์ จันทรมณี (4 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- ฐาปกรณ์ จันทรมณี (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- ฐาปกรณ์ จันทรมณี (24 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- ณภัทร ชูเชิด (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- ท้วม ประสิทธิ์กุล. (2535). หนังสือพระราชทานเพลิงศพ: กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เทศบาลตำบลเมืองแกลง. (2546). เมืองแกลงของเราเมืองเก่าของบรรพชน. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแกลง.
- ธวัชชัย พลอยคำ (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- น้ำผึ้ง มโนชัยภักดี. (2554). การแสดงลำตัดคณะหวังเต๊ะ การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร. (ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุษกร บินทสันต์ ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ภัทรวดี ภูษาภิรมย์และข้าคม พรประสิทธิ์. (2549). วัฒนธรรมดนตรีไทย ภาคอีสานใต้และภาคกลาง. (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน).
- ไพศาล คนทา (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- มนตรี ตราโมท. (2540). การละเล่นของไทย. กรุงเทพฯ: พิฆเนศพริ้นติ้ง.
- ธรรรงค์ คนทา (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- รัชชช สละโวหาร. (2538). บทบาทผู้ส่งสารของหวังเต๊ะในการถ่ายทอดความรู้ โดยผ่านสื่อพื้นบ้านประเภท ลำตัด: การศึกษาเฉพาะกรณี. (ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัฒน์ บุณย์. (2532). จังหวะและทำนองในเพลงฉ่อยและลำตัด. (ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา ต้นสารี. (2532). ลำตัด: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. (ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชา เชาว์ศิลป์. (2541). ลำตัด. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วิภารัตน์ ปฎิสังข์ (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- ศูนย์สังคีตศิลป์. (2529). การเล่นพื้นบ้านศูนย์สังคีตศิลป์ รวมสูจิบัตรด้านการละเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองซึ่งแสดง ณ ศูนย์สังคีตศิลป์, ธนาคารกรุงเทพ จำกัด: กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สงวน เมตตา (12 พฤษภาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำราญ คนทา (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (5 พฤษภาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (6 มิถุนายน 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (14 สิงหาคม 2560). [สัมภาษณ์].

- สำเร็จ คนทา (15 พฤษภาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (22 สิงหาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (24 กรกฎาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (24 สิงหาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (25 สิงหาคม 2559). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (25 สิงหาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (27 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (28 กรกฎาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สำเร็จ คนทา (30 กรกฎาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- สุนทร ชัชชัต. (2558). จังหวัดระยอง. Retrieved 9 กุมภาพันธ์ 2560 <http://mon-sumonta.blogspot.com/>
- อภิรักษ์ เกษมผลกุล. (2558). กำนัลครูกำนันคุณ: กรุงเทพฯ: สามลดา.
- อมรา กล้าเจริญ. (2553). เพลงและการละเล่นพื้นบ้าน: กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อลิสรา รามโกมุท. (2548). นานาสาระวัฒนธรรมไทย: กรุงเทพฯ: บางกอกบลู๊ก.
- อำพัน โฉมศิริ (14 กันยายน 2560). [สัมภาษณ์].
- เอนก นาวิกมูล. (2528). สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง: กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- เอนก นาวิกมูล. (2550). เพลงนอกศตวรรษ: กรุงเทพฯ: มติชน.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุธินันท์ โสภากาศ เกิดวันที่ 5 มีนาคม 2536 ภูมิลำเนาเดิม ฉะเชิงเทรา

ประวัติการศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา”

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 1/1 หมู่ 3 ซอยวัดโพธิ์ใหญ่ ตำบลเมืองเก่า อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 24120

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY